

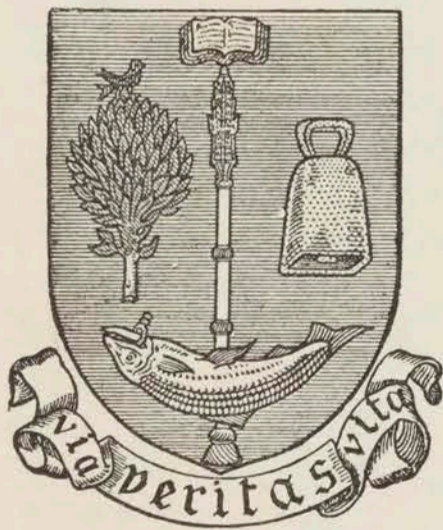
Handwritten scribble

~~Handwritten scribble~~ D

Aug 20 1883

Glasgow
University Library

Ferguson Collection
1921

Ar - f. 16.

Dieses Buch ist einmal von Karpfen von M. J. M. an
von Karpfen, und übergeben ist zu
Karpfen Bucher.

ATALANTA
FUGIENS,
hoc est,
EMBLEMATA
NOVA
DE SECRETIS NATURÆ
CHYMICA,

Accommodata partim oculis & intellectui, figuris cupro incisis, adjectisque sententiis, Epigrammatis & notis, partim auribus & recreationi animi plus minus 50 Fugis Musicalibus trium Vocum, quarum duæ ad unam simplicem melodiam distichis canendis peraptam, correspondent, non absq; singulari jucunditate videnda, legenda, meditanda, intelligenda, dijudicanda, canenda & audienda:

Authore

MICHAELE MAJERO Imperial. Con-
sistorii Comite, Med.D. Eq. ex. &c. //

Johann OPPENHEIMII *Dr. Med.*

Ex typographia HIERONYMI GALLERII

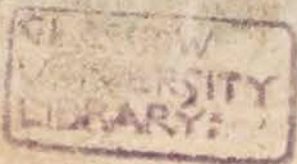
Sumptibus JOH. THEODORI de BRV,

M DC XVIII.

EPIGRAMMA AUTHORIS.

Hesperii precium juvenis tulit impiger horti
 Dante Deâ pomum Cypride tergeminum:
 Idq̄ sequens fugientis humo glomeravit ad ora
 Virginis, hinc tardas contrahit illa moras:
 Mox micat is, micat hæc mox ante fugacior Euris,
 Alteratum spargens aurea dona solo,
 Ille morabatur vestigia lenta puella
 Rursus, at hæc rursus dat sua terga fugæ;
 Tertia donec amans iterârit pondera, cessit
 Victori merces hinc ATALANTA suo.
 Hippomenes virtus est sulphuris, illa fugacis
 Mercurii, in cursu femina victa mare est.
 Qui postquam cupido se complectuntur amore
 In fano Cybeles, corrigit ira Deam;
 Pelle leonina vindex & vestiit ambos,
 In derubent posthac corpore, suntq̄ feri.
 Hujus ut exprimeret simulacra, simillima cursus
 Vocet tibi ternâ dat mea Musa fugas:
 Una manet simplex pomumque refert remorans vox,
 Altera sed fugiens, tertia ritè sequens.
 Auribus ista tuis, oculisque Emblemata prostent,
 At ratio arcanas expetat inde notas:
 Sensibus hæc objecta tuli, intellectus ut illis
 Illicibus caperet, que preciosa latent.
 Orbis quicquid opum, vel habet Medicina salutis,
 Omne Leogeminus suppeditare potest.

Amplissimo

Amplissimo, Celeberrimo & Excellentissimo

M Ü L H A U S E N S I S
I N T H U R I N G I A I M P E R I A L I S
R E I P U B L I C Æ S E N A T O R I O O R D I N I,
 Viris Virtute, Doctrinâ, & verâ animi Nobilitate
 præstantissimis;

Nec non ejusdem Syndico vigilantissimo,

C H R I S T O P H O R O
R E I N A R T utriusque Juris Doctori
 Consultis. P. C. Cæs.
 suaviss. &c.

*Dominis suis semper honorificè colendis omnibus & singulis hoc benevo-
 lentia suâ gratitudinisq; quaecunque tecmerion, dicat, dedicat &
 obfert officiosissimè.*

M I C H A E L M A I E R U S Med.D. Imper. Consist. Com.E.E.P.C.

VIRI amplissimi consultissimiq; De T R I-
 P O D E illo Pelopi sponso, cum Hippoda-
 miam Oënomai Regis Elidis filiam in u-
 xorem duceret, à Vulcano dono dato, nar-
 rant, quod, cum singularis artificii esset, à
 Pelope Apollini Pythio Delphis iterum oblatus sit, ex
 quo deinde per virginem afflatu illius Dei oracula sint e-

A 2 dita

dita: Ita cum mihi hic TRIPES à Vulcano elaboratus
 ad manum venerit, Pelopis exemplo motus, illum di-
 gnissimo loco & ordini consecrare & obferre decrevi, &
 quidem ante omnes alios, Vestris Amplitudd. & Excel-
 centtt. non quidem eo consilio, ut inde Oracula depro-
 mantur (quamvis nec ea, at chymica, hinc desyderari pos-
 sint) sed ut animi mei promptitudinem voluntatemq;
 benevolam aliquo modo erga eas publicè testarer, quæ
 ante paucos annos in transitu mihi, tum Cæsareæ Maje-
 stati RUDOLPHO II. divæ memoriæ à consiliis medicis
 existenti, quo animo erga Dominum essetis, ministro
 declarare volueritis, nempe optimo & vestro statu di-
 gnissimo: A quo tempore semper non solum verbis,
 quoad potui, vestras virtutes apud externos ornavi, sed in
 hoc quoque incubui, ut re ipsa mentem meam apertiùs
 iisdem patefacerem, & uberiùs effunderem. Quod cum
 non aliter, quàm literario quopiam Xenio fieri posse
 præsenferim, ac non nihil operæ in hac Atalanta fugien-
 te consumpserim, omne id, qualecunque sit, Vestris
 Amplitudd. & Excellentit. dicare volui, in hoc imitatus
 nostri & antiqui temporis scriptores, qui nunquam sine
 Scipione, duce aut comite in vulgus prodire, sive per ora
 virum ambulare voluerunt: Si enim cecidissent, quis
 subvenisset illis? Quæso, ut hujus opusculi Patronos mi-
 hi vos appellare liceat, non quod huic, verè dubio, stu-
 dio manum aut mentem, quantum sciam, adhibueritis,
 (nec

D E D I C A T O R I A. 5

(nec enim à gravissimis negotiis tantum superfuit otii) sed quia satis mihi videremini, ad quamvis doctrinæ partem tuendam, mihiq; non alia materia sive dignior sive honestior (excluso abusu) pro tempore occurrerit. Quicquid sit, vos meos conatus, non pro chartæ vilitate, sed animi mei candore (quod scio) æstimabitis, méque inter vestrarum Amplituddd. observantissimos imposterum habebitis & numerabitis. Valete, Dabam Francofurti ad Mœnum, Anno 1617. Mense Augusto.

A 3 Præfa-

Præfatio ad Lectorem.

OMINE M, lector candide, universi compendium
 sui compositione referre, in confesso est omnium,
 & ternis vite generibus vivendis destinatum es-
 se, nempe vegetabili in utero materno, ubi sal-
 tem plantæ instar crescit & augmentatur; sensi-
 bili, nimirum in hoc mundo, ubi maxima ex parte sensibus ducitur,
 ceu reliqua animalia, à quibus differt, quod intellectu incipiat
 uti, licet imperfectè; ac denique intelligibili, in altero mundo apud
 Deum, eique assistentes intelligentias seu Angelos bonos; In præ-
 senti vitâ, quò quis magis ad divinam naturam accedit, eò magis
 rebus intellectu indagandis, subtilibus, miris & raris, gaudet &
 delectatur: Et econtrâ, quò quis ad pecuinû genus magis declinat,
 eò minùs his capitur, & sensui corporaliori astrictus est: Utro-
 rumque videmus Exempla, quosdam illis, utpote doctiores, artibus
 & scientiis politos esse deditos, quàm plurimos hisce, nempe volu-
 ptatibus corporis, libidini, gula, pompæ externæ, & his similibus.
 Ad excolendum autem intellectum Deus infinita arcana abdidit
 in natura, quæ scientiis & artibus innumeris, ut ignis ex silice ex-
 tunduntur, & in usum transferuntur: Inter hæc sunt Chymica
 secre-

*Secreta non postrema, sed post divinorum indagacionem, omnium
 prima & preciosissima, non circumforaneis deceptoribus & fucis
 pseudo-chymicis (qui in his sunt a fini ad lyram, quippe ab omni bo-
 na doctrina & intentione alienissimi) sed ingeniis altioribus, libe-
 raliter educatis, & ad majora natis investiganda, cum sint val-
 de subtilia, augusta, sacra, rara & abstrusa, ideoque intellectu
 comprehendenda prius, quam sensu, potius per contemplacionem
 profundam ex lectione authorum, eorumque inter se & cum natu-
 ræ operibus comparacionem, quam operationem sensitivam, seu
 manualement experimentationem, quæ cæca est sine Theorica præ-
 via: Post scientias hujusmodi intellectuales proximè numerantur,
 quæ de visibili ac audibili objecto tractant, ut sunt Optica seu per-
 spectiva, & pictura, quæ dicitur à quibusdam Poëtis muta, ut
 hæc vice versâ, pictura loquens, nec non Musica sive vocalis
 seu organica: In hac antiqui Philosophi adeò se exercuerunt, ut in-
 doctus haberetur, & ad myrtû canere cogeretur, qui lyrâ recusasset
 in convivis, ut de Themistocle traditur: In Musica Socrates
 institutus & ipse Plato, qui non harmonicè compositum eum statuit,
 qui harmonia Musicali non gaudeat: In eadem Pythagoras per-
 celebris fuit, qui manè & vespere musica symphonia ad compo-
 nendos suorum discipulorum animos usus dicitur: Est enim Mu-
 sica hæc peculiaris vis, ut affectus excitet vel mulceat, pro diver-
 so Musicali modo: Sic Phrygius Modus apud Græcos diceba-
 tur bellicosus propterea, quod in bello & in prælio ineundo accinere-
 tur, & singularem vim haberet ad animos militum concitandos;
 cujus vice ad eundem usum nunc adhibetur Ionicus, qui olim
 ama-*

amatorius aestimatus fuit (qualis nunc habetur Phrygius) unde modos inter se mutatos conijcimus: Phrygio Timotheum Milesium usum tradunt ad Alexandrum Magnum in rebus bellicis alacriorem & animosiores reddendum, cuius Cicero meminit 2. de legib. Terpandrum verò Lesbium Ionico; qui accersitus à Lacedæmoniis, seditionibus inter se tumultuantibus suavitate cantus eorum animos adeò delinivit, ut redirent in amicitiam & à seditione desisterent: Unde Lesbii cantores primas semper meruerunt Spartanorum iudicio: De Musica sic Fabius, Musica, inquit, est honestum & jucundum oblectamentum liberalibus ingeniis maximè dignum: Hæc tria itaque sensuum magis spiritualium, nempe visus & auditus, nec non intellectus ipsius objecta, ut in uno quasi conspectu & complexu haberemus, & magis intelligendū animis simul & semel insinuaremus, En conjunximus Opticam cum Musica & sensum cum intellectu, hoc est, rara visu & auditu cum chymicis emblematis, quæ huic scientiæ sunt propria. Cæteræ enim artes, si emblemata edant de moribus, aut rebus aliis, quàm de naturæ arcanis, alienum hoc videtur ab eorum scopo & fine, cum intelligi omnibus velint & debeant; Chymia nõ itè, quæ ut casta virgo per transennam, & veluti Diana, non absq; veste variati coloris visenda est, propter causas alibi expressas: Quatuor, inquam, hæc, ficta, poëtica & allegorica, picta, Emblematica, Veneri sive cupro, non sine Venere seu gratia, incisa, Chymica secretissima, intellectu indaganda & denique Musicalia rariora, simul & semel uno libro suscipias inque tuum usum dicata adhibeas, qui si potiùs intellectualis fuerit, quàm sensualis, eò utilior

lior & jucundior olim futurus est: quod si verò primum sensui man-
 cipatus, nullum est dubium quin à sensu ad intellectum transitus
 fiet, tanquam per ostium: Nihil enim in intellectu esse dicitur, quod
 non per sensum aliquem introiverit, cum hominis recens nati in-
 tellectus instar tabulae rase habeatur, in qua nihil adhuc scriptum,
 sed quod libet sensu mediante, tanquam stylo, scribi possit: Et vulgo
 dicitur; Ignoti nulla cupido, quia oportet, ut intellectui, veluti dicta-
 tori & arbitro, sensus indagatores & nuncii, omne scibile primitus
 apportent & innotescere faciant, tanquam Excubitores ad (sua or-
 gana) civitatis alicujus portas invigilantes. De ratione inscriptionis
 horum emblematum, ne & hæc tibi monstrosa videatur & absorta,
 pauca adjiciam: Atalanta Poëtis celebrata est propter fugam,
 quam omnes procos in certamine antevertit, ideoque ipsis victis pro
 virgine, premio victoriæ proposito, mors obtigit, donec ab Hippo-
 mene, juvene audaciore & provido, superata & obtenta sit trium-
 phalium aureorum per vices inter currendum objectu, quæ dum
 illa tolleret, præventa est ab eo, metam jam attingente: Hæc Ata-
 lanta ut fugit, sic una vox Musicalis semper fugit ante aliam &
 altera insequitur, ut Hippomenes: In tertia tamen stabiliun-
 tur & firmantur, quæ simplex est & unius valoris, tanquam
 malo aureo: Hæc eadem virgo merè Chymica est, nempe Mercuri-
 us Philosophicus à sulfure aureo in fuga fixatus & retentus,
 quem si quis sistere noverit, sponsam, quam ambit, habebit, sin mi-
 nus, perditionem suarum rerum & interitum: Ex Hippome-
 ne & Atalanta coëuntibus in templo Matris Deum, hoc est, va-
 se, fiunt leones, sive rubeum acquirunt colorem. Obtinuit quoque

hæc virgo victoriam præ viris, a pro quodam insignis magnitudinis occiso, unde premio à Meleagro donata est: Apud Stethæum Æsculapi fanum è saxo percusso aquam elicuit, quam sitibunda bibit: Quæ cum allegorica & Emblematica revera sint & nullo modo historica, volui in hujus Heroine commemorationem intellectualem hunc tractatum Emblematicum indigetare, præsertim cum poma ei projecta ex hortis Hesperiiis à Venere, suavitatis Dea, Hippomeni fuerint ministrata: In modulis illis seu fugis Musicis hoc observatum videtis, quod singula disticha ad tres illas voces adaptata convenienter canendo exprimi possint, in quibus cum uni simplici voci tot varietates fugarum sint accommodata, omnis cordatus & intelligens hanc quoque Emblematicam quasi figurationem, in his, ut & in distichis adaptationem ad singulas voculas, boni consulet & pro nonnihilò reputabit: Si enim mercatores nonnulli pro magna pecuniæ summa artificium picturæ aliquod æstimant & emunt, ubi soli oculi falluntur, cum naturæ propinquissimum judicent, quid ni literati has figuras, quæ & intellectui & sensibus pluribus inserviunt ita, ut magna inde speranda sit utilitas præter oblectationem, in precio habeant & magni censeant? Vale.

itudinis
hæum
ibunda
nullo
intel-
esertim
vitatis
u fugis
tres il-
in qui-
ommo-
aticam
singu-
enim
ictura
natura
de spe-
ma-

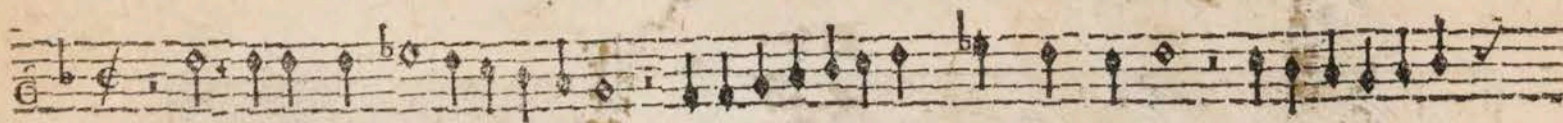

TRES SCHOLA, TRES COESAR TITVLOS DE-
DIT; HÆC MIHI RESTANT,
POSSE BENE IN CHRISTO VIVERE, POSSE MORI.
MICHAEL MAIERVS COMES IMPERIALIS CON-
SISTORII etc. PHILOSOPH. ET MEDICINARVM
DOCTOR. P. C. C. NOBIL. EXEMPTVS FOR. OLIM
MEDICVS CÆS. etc.

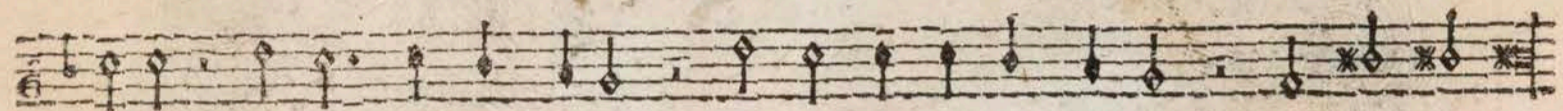
P I-

Es hat ihn der Wind getragen im Bauche.

*Atalanta
seu vox
Fugiens.*

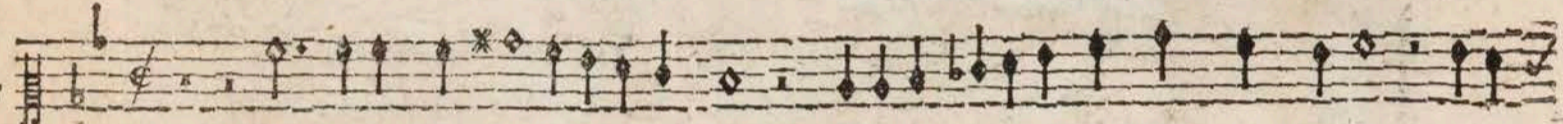

Embryo vento sâ Bore æ qui clauditur al-

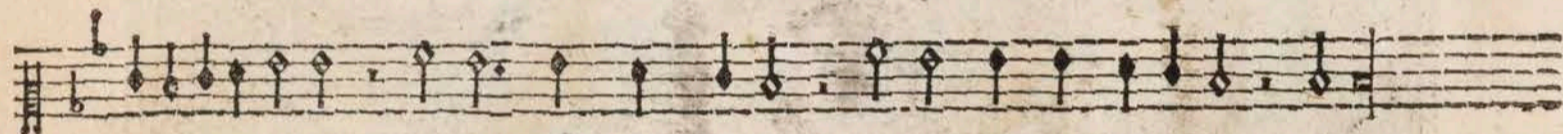

vo, Vivus in hanc lucem si semel ortus erit, ortus erit.

*Hippome-
nes seu vox
sequens.*

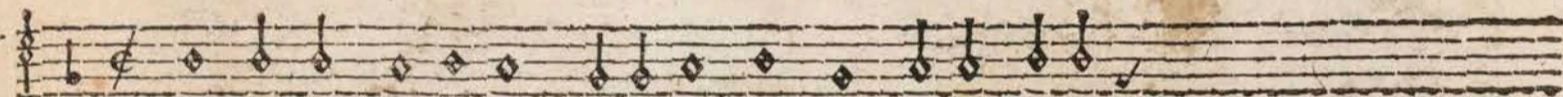

Embryo vento sâ Bore æ qui clauditur al-

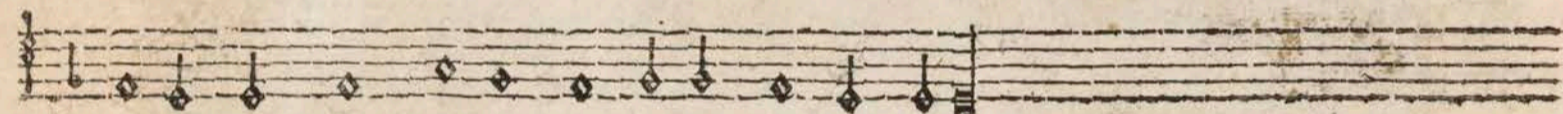

vo, Vivus in hanc lucem si semel ortus erit, erit.

*Pomum ob-
jectum seu
vox Mo-
rans.*

Embryo ventosa Boreæ qui clauditur alvo,

Vivus in hanc lucem si semel ortus erit.

I. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Sie Frucht im Bauch des Winds/welche noch verborgen lebet/
So ferne in dieses Liecht dieselbe wirt erhebet/
Kan allerhohen Helden That vnd That vbergehen weit
Durch Kunst vnd starcke Gwalt vnd seines Leibes Arbeit;
Schaw/das er nicht vnziemlich vor der Zeit geboren werd/
Sondern in rechter Maß komme lebendig auff die Erd.

EMBLE-

EMBLEMA I. *De secretis Natura.*
Portavit eum ventus in ventre suo.

13

EPIGRAMMA I.

EMbryo ventosâ BOREÆ qui clauditur alvo,
Vivus in hanc lucem si semel ortus erit;
Unus is Heroum cunctos superare labores
Arte, manu, forti corpore, mente, potest.
Nec tibi sit Cæso, nec abortus inutilis ille,
Non Agrippa, bono sydere sed genitus.

B 3

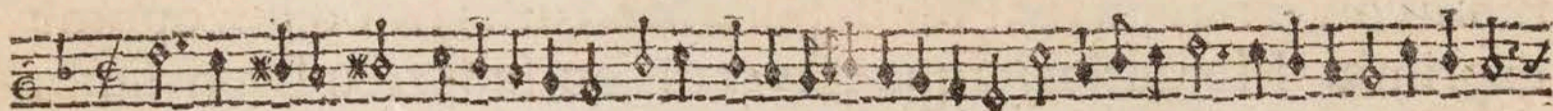
HER-

Hermes omnis secreti naturalis indagator diligentissimus in
 Tabula sua smaragdina graphicè, licèt succinctè, describit opus
 naturale, ubi inter alia inquit: *Portavit eum ventus in ventre suo*, qua-
 si dicat, Ille, cujus pater est Sol, mater verò Luna, antequam in lu-
 cem edatur, portabitur à fumis ventosis, quemadmodum avis ab
 aëre, dum volat: Ex fumis autem seu ventis (qui sunt nihil aliud,
 quàm aër motus) coagulatis fit aqua, ex qua cum terra mixta mi-
 neralia & metalla omnia: Imò hæc ipsa ex fumis constare & coagu-
 lari immediatè statuuntur: Sive itaque in aquam seu fumum po-
 natur, eodem res redit, quia utraque venti materia est: Idem di-
 cendum de mineralibus & metallis, licèt magis remotè: Quæritur
 autem, quis ille sit, qui à vento portari debeat? Respondeo, *chymi-
 cè*, est sulphur, quod portatur in argento vivo, ut Lull. Codicill.
 cap. 32. testatur, cæteri que omnes; *Physicè*, est foetus, qui mox in lu-
 cem nasci debet: Dico & *Arithmeticè*, quod sit radix Cubi; *Musicè*,
 quòd sit Disdiapason; *Geometricè*, quòd sit punctum lineæ fluentis
 principium, *Astronomicè*, centrum Saturni, Jovis & Martis, plane-
 tarum: Hæc licèt diversa sint subjecta, tamen si bene inter se com-
 parentur, foetum venti facile demonstrabunt, quòd cujuslibet in-
 dustriæ majori aut minori relinquendum erit. At rem planiùs sic
 indigeto: Omnis Mercurius ex fumis est compositus, hoc est, ex
 aqua sublevante terram secum in aëriam raritatem, & ex terra co-
 gente aërem redire in aqueam terram seu terream aquam: Cùm
 enim Elementa in eo sint per omnia, & mixta, & invicem in quan-
 dam viscosam naturam conculcata & redacta, non facile ab invi-
 cem recedunt, sed vel volatilia sequuntur superiùs, vel apud fixa
 inferiùs manent, quorum primum in vulgari Mercurio, alterum
 in Philosophico & metallis fixis apparet: In his Elementa fixa præ-
 dominantur volatilibus, in illo volatilia fixis. Nec verò absq; cau-
 sa est, cur Mercurius Deorum reliquorum nuncius, interpretes &
 quasi minister intermedius currens dicatur & habeatur, alis ad
 caput & pedes adaptatis: Ventosus enim est & volat per aëra, ut
 ipse ventus, ut in communi, multorum cum damno re ipsa con-
 vincitur

Lull. ibi.
 portat il-
 lum ventus
 in ventre
 suo, hoc est,
 sulphur por-
 tatur in ar-
 gento vivo.
 Et C. 47.
 Lapis est
 ignis de-
 portatus in
 ventre aë-
 ris.

vincitur: At quia caduceum gestet binis serpentibus transversim
 cinctum, qui animas ex corporibus ducat & reducat, & multa ejus-
 modi contraria efficiat, Philosophici Mercurii symbolum optimè
 exprimit. Mercurius itaque est ventus, qui sulfur seu Dionysium,
 aut, si mavis, Æsculapium adhuc imperfectum foetum ex ventre
 materno, vel etiam ex cineribus corporis materni combusti acci-
 piat & portet eò, ubi maturari possit; Et Embryo est Sulfur, quod à
 Sole cœlesti *Boreæ* vento infusum est, ut is maturatum pariat, qui
 gestationis suæ absoluto tempore gemellos edit, unum albis ca-
 pillis, Calaim dictum, alterum rubris, Zeten: Hi *Boreæ* filii fuere
 (ut *Orpheus* poëta Chymicus scribit) apud *Jasonem* inter Argonau-
 tas ad vellus aureum à *Colchis* auferendum: *Phineus* verò vates cœ-
 cus ab *Harpyjis* infestatus, liberari non potuit, nisi à dictis *Boreæ* fi-
 liis: Pro quo beneficio ab iis impetrato ille gratus *Argonautis* o-
 mnem viæ rationem declaravit. At *Harpyje* nihil aliud sunt, quàm
 sulfur corrumpens, quod abigitur à *Boreæ* filiis, cum ad justam æ-
 tatem pervenerint, & ex imperfecto seu molestato à volatilibus
 noxiis fit perfectum, illi malo non subjectum, quod deinde ad vel-
 lus aureum *Jasoni* medico obtinendum viam indicat. Horum vē-
 torum meminit quoq; inter alios *Basilius nostras*, qui clarè 6. inquit:
Nam geminus ventus venire debet, Vulturinus dictus, ac deinde simplex,
Notus appellatus, qui ab oriente & meridie impetuosè spirabunt, quorum
motione cessante, ita ut ex aëre facta sit aqua, audacter confides, quod ex spi-
rituali corporale fiet. Et *Riplæus* port. 8. dicit in aëre nostrum infan-
 tem debere renasci, hoc est, in ventre venti: Ad eundem sensum
 scala philos. gradu. 6. Et sciendum, inquit, quod natus sapientis in aëre
 nascitur: Et gradu 8. spiritus aëri simul in aërem scandentes se diligunt, ut
Hermes inquit, portavit illum ventus in ventre suo: Quia generatio ge-
 niti nostri fit in aëre & nascens in aëre sapienter nascitur: Ascendit enim à
 terrain cœlum, iterumque descendit in terram conquirendo vim superio-
 rem & inferiorem.

Sein Säugmutter ist die Erden.

*Atalanta
Fugiens.*

Romu lus hir ta lu pæ pressisse sed ubera capræ

Jupiter & di ctis fer tur adesse fides.

*Hippomen.
Sequens.*

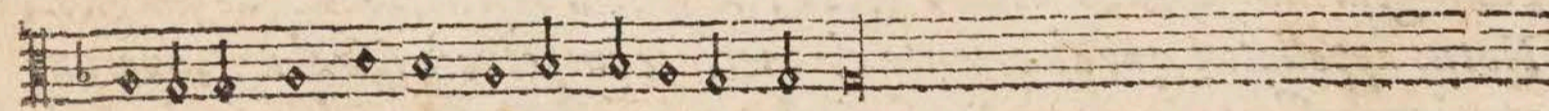
Romu lus hir ta lu pæ pressisse sed ubera capræ

Jupiter & di ctis fer tur adesse fides.

*Pomum
Morans.*

Romulus hirta lupæ pressisse sed ubera capræ

Jupiter & dictis fertur adesse fides.

II. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Romulus von einer Wölffin ist/ aber Jupiter gesäuget
 Von einer Geiß/ wie solchs das Gerüchte bezeuget.
 Was Wunder ist/ so wir sagen/ daß der Weisen Kind ernehret
 Sey von der Erd/ so ihm ihre Milch hat gewehret?
 So dann die Thier gespeiset han solche grosse Helden gewiß/
 Wie groß mag dann der seyn/ dessen die Erd Säugmutter ist?

EMBLE-

EMBLEMA II. *De secretis Natura.*
Nutrix ejus terra est.

17

EPIGRAMMA II.

Romulus hirta lupæ pressisse, sed ubera capra
Jupiter, & factis fertur, adesse fides:
Quid mirum, tenera SAPIENTUM viscera PROLIS
Si ferimus TERRAM lacte nutrisse suo?
Parvula si tantas Heroas bestia pavit,
QUANTUS, cui NUTRIX TERREUS ORBIS, erit?

C

Apud

EMBLE-

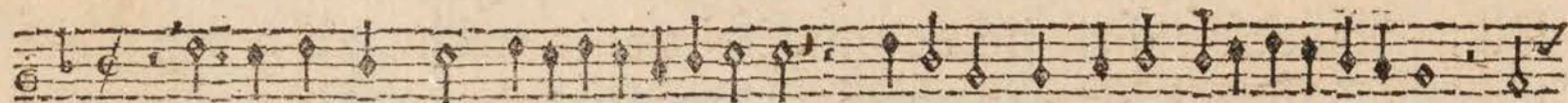
APUD Peripateticos & rectè judicantes Philosophos statuitur; quod Nutriens vertatur in substantiam nutriti, eique assimilatur non quidem ante, sed post alterationem ejus, idque verissimum Axioma habetur: Quomodo enim nutrienti, quod jam ante simile & idem sit cum nutrito, opus esset mutatione suæ essentia, quæ si accideret, non maneret idem nec simile; Aut quomodo ea, quæ assimilari nutrito nequeunt, pro nutrimento assumerentur, ut sunt ligna, lapides & ejusmodi alia? Primum itaque ut inane, sic alterum, naturæ adversum est. Lacte autem animalium nutriri hominem recens natum, non alienum est à natura: quia assimilatio ejus fieri potest, at longè facilius materni, quàm alterius: Unde medici concludunt, ad sanitatem, similitudinem substantiæ & morum, nec non robur conferre infanti, si propriæ matris lacte semper foveatur & educetur, e contra, si alieno. Hæc est harmonia omnis naturæ, quod simile gaudeat suo simili, ejusque vestigia imitetur, quantum potest, in omnibus ex tacito quodam consensu & conspiratione. Idem usu venit in naturali Philosophorum opere, quod æquè à natura regitur in sui conformatione, quàm infans sub utero materno: Et licet pater & mater, ipsa que nutrix illi similitudinariè ascribantur, non tamen artificiale est magis, quàm animalis cujusque generatio: Semina bina quodam delectabili artificio conjunguntur ab animalibus & utroque sexu hominis, ex quibus unitis per successivam alterationem fit Embryo, qui crescit & augetur, vitam & motum acquirit, deinde lacte nutritur: Mulier verò conceptionis & imprægnationis tempore in calore, cibo & potu, motu & quiete, aliisque se temperatè ut gerat, necesse est, aliàs abortus sequetur & concepti fœtus destructio, quæ observatio in 6. rebus nō naturalibus, quia à medicis secundum artem suam præscribitur, artificialis quoque est. Eodem modo semina si sint non conjuncta in opere Philosophico, conjungi debent: Quod si verò alicubi conjuncta invenirentur, ut in ovo semen galli & gallinæ substantia habentur simul in uno continente, tum esset Philosophorum opus adhuc magis naturale, quàm generatio animalium. At demus, ut philosophi

testan-

restantur, quod unum veniat ab orienti & alterum ab occidente, fiantque unum, quid plus administratur hisce, quam mixtio in suo vase, calor temperatus & nutrimentum? Vas quidem artificiale est sed in hoc differentia non committitur, sive nidus ab ipsa gallina fiat, sive à rustica incerto quodam loco (ut solet) ordinetur, eadem erit ovorum generatio & ex illis pullorum exclusio. Calor est res naturalis, sive ab igne temperato veniat furnorum & fimi putredinis, vel sole & aëre, vel matris visceribus, aut aliunde: sic Ægyptus calorem ovis excludendis arte naturalem administrat per suos furnos: Bombycum semina, imò & ova gallinacea virginearum mammarum tepore exclusa leguntur: Ars itaque & natura mutuas sibi manus conferunt, ita ut hæc illius vicaria fiat & illa hujus: Nihilominus Natura manet Domina & ars ancilla. CUR VERO TERRA dicatur nutrix Nati Philosophici, dubium alicui movere posset, cum terra inter elementa sit maximè exucca & arida, cui siccitas ut propria qualitas accidat? At respondendum, quod terra elementata hic intelligatur, non Elementum, cujus in Septimanæ philosophicæ primo die abundè meminimus, naturamque explicavimus: Hæc nutrix est Coeli, non quod solvat, lavet aut humectet foetum, sed coagulet, figat & coloret, inque succum & sanguinem merum convertat. Nutritio enim augmentationem in longum, latum & profundum, hoc est, per omnes corporis dimensiones se extendentem complectitur, quæ cum hic adsit & à sola terra præstetur foetui philosophico, non immerito nutricis nomine terra appellanda erit: At contrarium quid cæteris lactis generibus, quæ convertuntur & non convertunt, in hoc admirando succo terrestri contingit, cum propter vim ejus fortissimam valdè alteret naturam nutriti, quem admodum lupæ lac Remuli corpus in naturam animosam & ad bellum promptam disposuisse creditur.

Gehe zum Weibe/das wäscht ihre Lachen/
thu dergleichen auch.

*Atalanta
fugiens.*

Abdita quisquis a mas scrutari dogmata, ne sis De-

ses in exemplum, Deses in exemplum, quod juvet, omne trahas.

*Hippom.
sequens.*

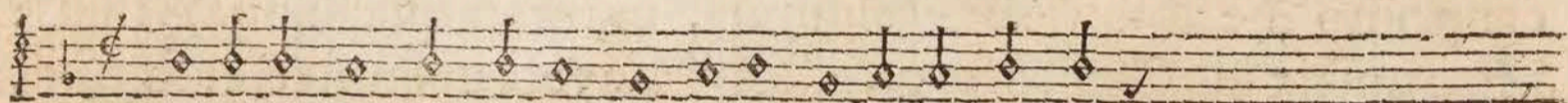

Abdita quisquis a mas scrutari dogmata, ne sis

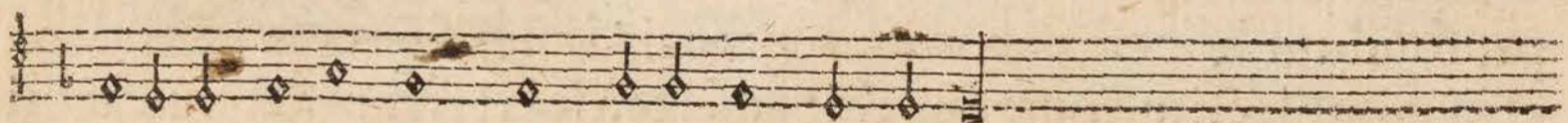

Deses in exemplum, deses in exemplum, quod juvet, omne trahas.

*Pomum
marans.*

Abdita quisquis amas scrutari dogmata, ne sis

Deses in exemplum, quod juvet, omne trahas.

III. Epigrammatis Latini versio Germanica.

W Er da begehrt in geheimer Lehr sich z' vben/sol achten
Alles Exempels weiß/vnd weißlich solch betrachten:
Schaw an ein Weib/vnd lern/wie sie thut ihr Leinlachen waschen
Mit Wasser auffgeschütt warmlich/vnd mischt mit Aschen:
Folg dieser nach/so wirt dir alles gerathen wol vnd fein/
Dann den Leib/so ist schwarz/waschet das Wasser ganz rein.

EMBLEMA

EMBLEMA III. De secretis Natura.

Vade ad mulierem lavantem pannos, tu fac similiter.

Ignis et Aqots Latonem lavant.

EPIGRAMMA III.

Abdita quisquis amat scrutari dogmata, ne sis
Deses, in exemplum, quod juvet, omne trahas:
Annè vides, mulier maculis abstergere pannos
Ut soleat calidis, quas super addit, aquis?
Hanc imitare, tuâ nec sic frustraberis arte,
Nâmque nigri fœcem corporis unda lavat.

SI pannis lineis fordes quædam advenerint, quibus maculentur & nigrescant, utpote terreis recrementis, per proximum elementum, nempe aquam, eluuntur, & aëri panni exponuntur, ut calore solis, tanquam igne, quarto elemento, humiditas unà cum fœcibus extrahatur, hoc si sæpius contingat, qui prius erant sordidi & fœtidi, fiunt puri, & à maculis purgati: Hæc est ars mulierum, quam ab ipsa natura didicerunt: Videmus enim, quod animalium ossa aëri exposita, quæ primò sunt nigra & squalida, si pluvia sæpè madefiant, & superveniente solis calore iterùm exiccantur per multas vi- ces, ad summam albedinem reducantur, ut Isaac annotat: Eundem ad modum in subjecto philosophico, quæcunque adfuerint crudi- tates & fœces suis aquis superinfusis purgantur & delentur, corpús- que ad magnam claritatem & perfectionem redigitur. Tota enim operationum chymicarum, utpote calcinatio, sublimatio, solutio, distillatio, descensio, coagulatio, fixatio & reliquæ, una ablutione absolvuntur: Nam qui abluit aquis rem impuram, idem præstat, quod tot operandi formis perficitur: Igne enim, ut Rosarius Philo- sophorum inquit, linteamina Duenech principis sudore maculata, lavanda sunt & comburenda aquis: Unde ignis & aqua videntur mutuas sibi invicem dedisse qualitates, aut quod genus ignis Philo- sophici non sit idem cum communi, idemque de aqua sentiendum. De calce viva & igne Græco exploratum habemus, quod aquis in- cendantur, & neutiquam extinguantur, contra naturam aliorum inflammabilium: sic camphoram in aquis ardere ante accensam affirmant: Et Gagates lapis (ut Ansel. de Bood testatur) accensus o- leo faciliùs extinguitur, quàm aqua: Oleum enim commiscetur ei, ac ignitum corpus suffocat: Aqua cum pinguedini misceri non pos- sit, ignito cedit corpori, nisi omnino id totum tegat & obruat: Ve- rùm id non facilè fieri potest, quia lapis est, & suprema aquæ, ut o- leum omne, petit: Sic naphtha, petroleum & his similia incensa a- quas non valdè reformidant. De carbonibus subterraneis Leo- diensis ditionis quidam scribunt, quod incensi sub terra, non aquis, sed terræ pulveribus superingestis solùm extinguantur, quemad- modum

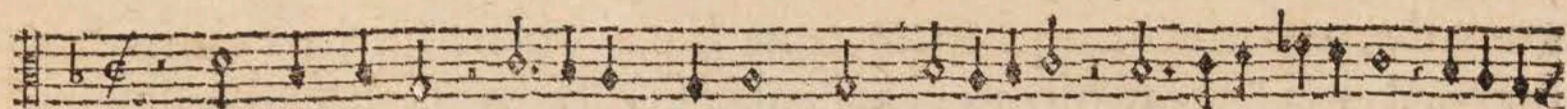
Om. In. d. l. l.
 l. x. m. l. l.
 d. x. v. s. u.
 l. x. i. n. g.
 y. p. u. s. t. u.
 Chimisee
 Labores of
 proceber
 d. i. p. s. e.
 p. o. n. n. j.
 d. p. a. s. f. u.
 u. l. l. e. q. u. e.
 s. u. a.

modum cor. Tacitus de simili ignis genere narrat, quod non aquis, sed fustibus & vestibus corpori detractis saltem opprimi potuerit: Ignium itaque magna est diversitas, & in excitando & in extinguendo, nec minor liquorum, quia lac, acetum, spiritus vini, aqua fortis, Regia & communis valde inter se differunt, quò ad collationem cum igne: Nec hoc solum, sed & ipsa materia aliquando ignem sustinet, ut panni illi byssini, antiquitus in precio & usu divitibus habiti, qui igne, non aqua lavabantur, seu ad munditiem pristinam redigebantur, utpote fœcibus combustis: Quicquid alii de pilis Salamandræ reptilis nugantur, quasi inde Elychnia incombustibilia fiant, non audiendum: De Talco, alumine plumoso & hujusmodi aliis materiis aliquando texturam præparatam, quæ igne purgari fuerit solita, sed artificium cum sciente (muliere Antwerpiensi) ex invidia extinctum periisse, nec post reperiri id temperamentum potuisse, sunt qui revera adfirmant: De materiis combustilibus hic non loquimur: Secundum omnes has differentias subjectum Philosophicum considerandum erit, si quando præparetur: Ignis enim, aqua & ipsa materia hic non est communis: Philosophis enim ignis aqua est, & aqua ignis: Aqua eorum simul lavat & calcinat, ita & ignis: Et panni abluendi habent naturam byssinorum sive talci præparati, quorum temperies & præparationis artificium quoque non omnibus obvium est: Hos ut lavent, lixivium faciunt non ex cineribus quernis, eorumve sale, sed metallico, quod est durabilius cæteris, nec ex aqua communi, sed eâ, quæ sub signo Aquarii in glaciem, nivesque concreta fuerit, utpote quæ sit tenuiorum partium, quàm stagnantes aut lacunarum palustres aquæ, unde magis ad interiora corporis Philosophici, nigri & immundi penetrare poterit, ad id abluendum & purgandum.

Sige

Füge den Bruder der Schwester zu/ vnd gib ihnen
den Becher der Liebe.

*Atalanta
fugiens.*

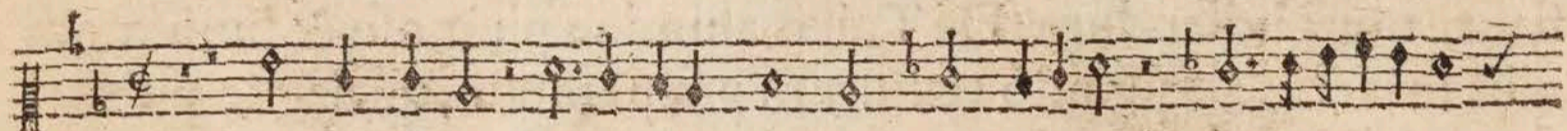

Non hominum foret in mundo nunc tanta pro pago, si fra-

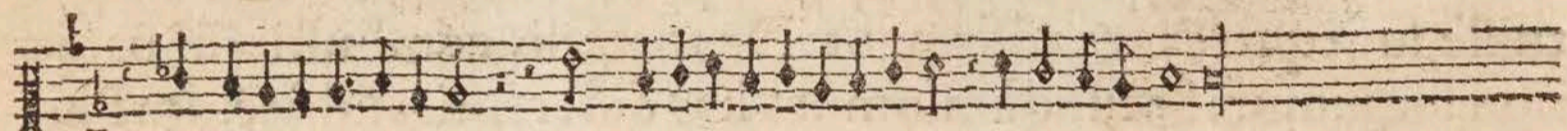

tri Conjux non data prima soror.

*Hippone.
sequens.*

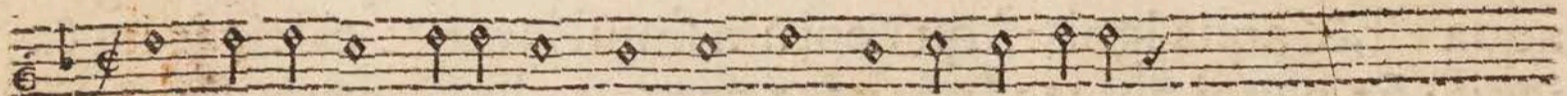

Non hominum foret in mundo nunc tanta pro pago

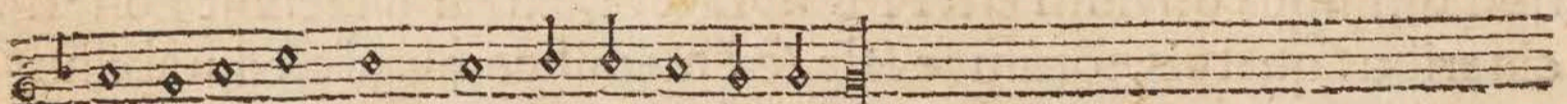

si fra tri non data prima soror.

*Pomus
morans.*

Non hominum foret in mundo nunc tanta propago,

si fratri conjux non data prima soror.

IV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

S Er Menschen Geschlecht in dieser Welt wär nicht so wol vermehret/
Wann nicht zum Bruder die Schwester sich gekhret.
Darumb zusammen füg zwey Geschwister eines Geblütes/
Daf sie ehlig leben/ Mann vnd Weib eins Gemüthes.
Schenck ihnen in der Lieb Becher mit süßem Reben Safft/
Solchs gibt ihn zur Hoffnung der Frucht ein groß vnd starcke Krafft.

EMBLE.

Conjunge fratrem cum sorore & propina illis poculum amoris:

EPIGRAMMA IV.

Non hominum foret in mundo nunc tanta propago,
 Si fratri conjunx non data prima soror.
 Ergo lubens conjunge duos ab utroque parente
 Progenitos, ut sint fœmina māsque toro.
 Præbibe nectareo Philothesia pocula liquore
 Utrisque, & factus spem generabit amor.

D

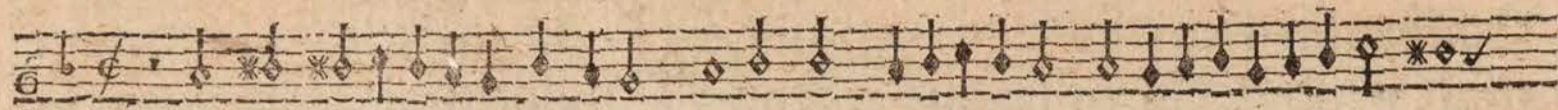
Lex

Lex Divina & politica prohibet gradu sanguinis propinquiore
 per naturam conjunctos, matrimonio copulari, quales sunt di-
 rectè ascendentes & descendentes in arbore genealogica & ad la-
 tera concurrentes, idque propter causas certissimas: At quando
 philosophi de matre cum filio, aut patre cum filia, seu de fratre cum
 sorore, conjugio jungendis loquuntur, non contra dictam legem
 quid dicunt aut faciunt: Quia subjecta distinguunt attributa &
 causæ effectus: Personæ enim Philosophorum ab iis differentiis
 sunt liberæ æquè ut Adami filii filiaque, qui se invicem in conjuges
 ducebant absque ullius criminis imputatione: Ratio autem potis-
 sima videtur, ut genus humanum affinitate & amicitia firmius coa-
 lescat & consocietur, nec in factiones familiarum inimicas & hære-
 ditarias dividatur: Eadem causa quia primis fratribus & sororibus
 Adamicis integra manserit, nil prohibuit, quo minus matrimonio
 conjungerentur: In ipsis enim solis genus humanum tum extitit,
 nec alii præter ipsos, eorumque parentes, vixerunt ideóque ut san-
 guine connexi, sic affinitate connectendi necessario fuerunt: At
 succrescente hominum multitudine, quæ in innumeras familias
 distributa, causa hæc vera & æqua inventa est, ne fratres sorores
 ducerent: Apud philosophos alia ratio est, cur sorores nubant fra-
 tribus, nempe similitudo substantiæ, ut simili jungatur: Sunt
 autem in hoc genere saltem duo sibi quo ad speciem similia,
 quo ad sexum differentia, quorum unum fratris, alterum
 sororis nomine salutatur: Hæc itaque eadem & libertate &
 conditione, imò & necessitate inevitabili, quæ primi homines con-
 sanguinei, uni matrimonio legitimè committenda sunt: Frater est
 ardens & siccus, ideóque valde cholericus; soror est frigida & hu-
 mida, multum phlegmaticæ in se habens materiæ: Quæ in tempe-
 rie adeò differentes naturæ, in amore & foecunditate, liberorumque
 propagatione optimè convenire solent: Ut enim non ex chaly-
 be & chalybe durissimo corpore, nec ex silice & silice fragili, excu-
 titur facilè ignis, qui propagari possit, sed ex duro & fragili, hoc est,
 chalybe & silice; sic nõ ex ardente mare & ignea foemina, ut nec ex
 utrisque

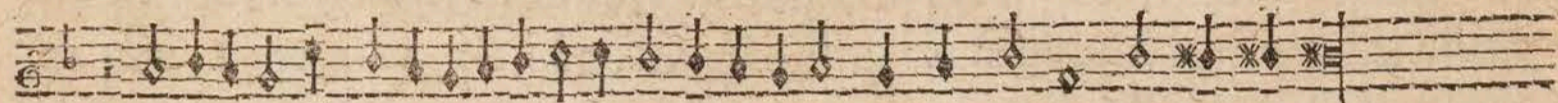
utrisque frigidis (frigiditas enim maris infœcunditas est) proles vivax suscipitur, sed ex illo calido, hac frigidior: calidissima enim mulier, in temperamenti humani latitudine, frigidior statuitur frigidissimo sui sexus (at fano) viro, ut Lev. Lemnius in lib. de occ. nat. mirac. probat. Soror itaque & frater à Philosophis rectè conjunguntur. Si quis ex gallina, canicula, capra, ove vel aliis brutis fœtum nasci debere desyderet, is gallum, canem, hircum, caprum, quodque animal suæ speciei, cui similis existit, adjungit, atque sic voto suo non frustratur; nec verò respicit consanguinitatem brutorum, sed saltem generositatem cujusque & naturæ convenientiam. Ita dicendum de trunco arboris, & furculo ei inferendo? Imò de metallica natura, quæ tamen omnium maximè similitudinem & homogeneitatem substantiæ ut habet, sic, ubi quid sibi conjungi postulet, requirit: Verùm frater & soror conjuncti, fœcundi non fiunt, nec in amore diu persistunt, nisi Philothesium illis seu poculum amoris, instar philti, propinetur: Hoc enim sedantur & conciliantur eorum animi adeò, ut quasi ebrii (instar Lothi) inter se, pudore abiecto, congregiantur & prolem (non spuriam, sed) legitimam prognerent. Quis enim ignorat, humanum genus Medicinæ plurimum debere, propterea, quod multæ hominum myriades, ejus beneficio & operâ, nunc in mundo extent, qui non fuissent, nisi eorum parentes aut proavia vitio sterilitatis per remotiorem causæ & sublationem, seu impediementi proximi, & remoti, vindicati & liberati, aut ab abortu matres præservatæ forent? Datur itaque hoc poculum amoris easdem ob causas his novis nuptis, quas quilibet ex jam dictis ternas perspicere poterit, ut pote amoris constantiam, sterilitatis remotionem & abortus prohibitionem.

Setz dem Weib die Kröte auff die Brüst/ daß sie sauge/
vnd das Weib sterbe/ so wirt die Kröte von Milch sehr groß.

Atalanta
Fugiens.

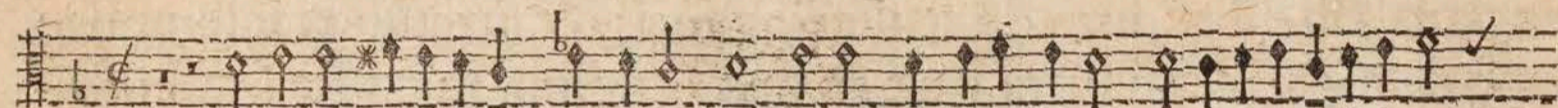

Fœmine o gelidus ponatur pecto re bu fo

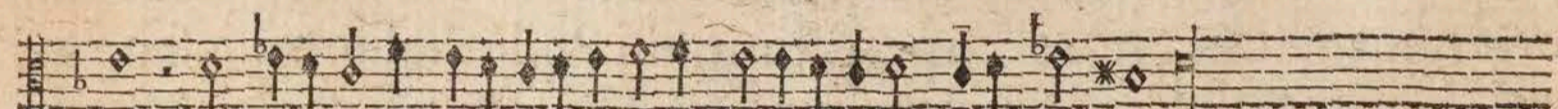

Instar ut infan tis lacte a pocla bibat pocla bibat.

Hippomen.
Sequens.

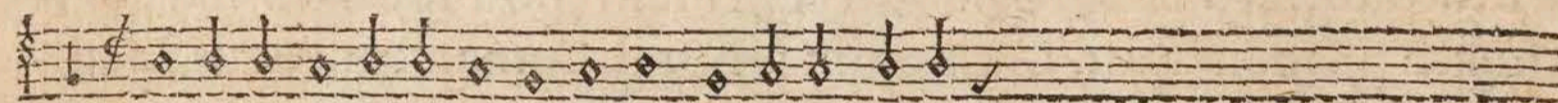

Fœmine o gelidus ponatur pecto re bu-

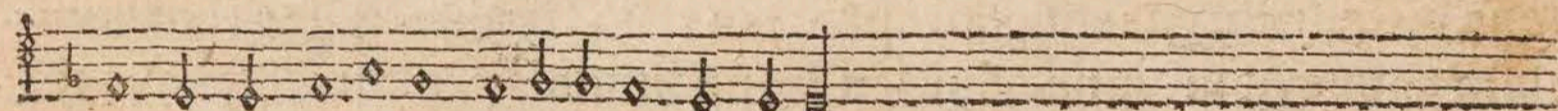

fo Instar ut infan tis lacte a po cla bibat.

Pomum
Morans.

Fœmine o gelidus ponatur pectore bufo

Instar ut infantis lactea pocla bibat.

V. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In Kröte bald dem Weibe setz auff die Brüste geschwindel/
Daß sie solche ernehr mit Milch/ gleich einem Kinde/
Vnd wachse auff in grosser Gestalt durch aufgesogner Speiß/
Vnd das Weib sich röhlich erzeig in aller Weisß/
Denn mach hir ab ein Arzney/ so sey solcher edlen Kräfften/
Daß sie lasse kein Gift an des Menschen Herß haßten.

EMBLE-

Appone mulieri super mammas bufonem, ut ablactet eum,
& moriatur mulier, sitque bufo grossus de lacte.

EPIGRAMMA V.

Foemineo gelidus ponatur pectore Bufo,
 Instar ut infantis lactea pocula bibat.
 Crescat & in magnum vacuata per ubera tuber,
 Et mulier vitam liquerit agra suam.
 Inde tibi facies medicamen nobile, virus
 Quod fuget humano corde, levétque luem.

D 3

TOTA

TOTA Philosophorum congregatio in hoc consentit, quod opus eorum nihil aliud sit, quam mas & foemina: Maris verò est, generare & dominari foeminae; hujus concipere, imprægnari, parere, lactare & educare sobolem, mari q; imperio subjici: Ut enim conceptum foetum, antequam edatur in lucem, sub sanguine, ita editum lacte fovet & nutrit. Hinc natura præparavit tenello pufioni in māmīs muliebribus cibum digestibilem & proportionatū, qui expectat ejus adventum, tanquam primus commeatus & viaticū in hoc mundi curriculo: Lacte itaque alitur, crescit & augmentatur eò usque, donec instrumenta panis comminuendi habeat, hoc est, dentes, tum ablactatur meritò, quia natura illi providit de alio solidiori nutrimento. At hīc Philosophi dicunt, quod mulieri bufo super māmās apponendus sit, ut eum instar infantis suo lacte alat: Miserum hoc & horrendum spectaculum est, imò & impium, quod lac infanti destinatum bufoni, bestiae venenosae & naturæ humanæ adversanti præbendum sit: De serpentibus ac draconibus vaccarum ubera exiccantibus audivimus & legimus: Fortè idem bufones appetent, si occasio offerretur in bobus. Historia de bufone nota est, qui rustico cuidam dormienti ita occupavit os & interiora labra, ut nullo astu inde abigi potuerit, nisi violentiā, quæ cum periculo mortis, veneni ejus expuitione (quā uti dicitur pro telis defensivis aut offensivis) conjuncta fuisset, ideòq; non tentanda: Ex antipathia itaque remedium misero homini inventum, nempe aranei prægrandis & bufonis, qui se invicem lethali prosequuntur odio: Portatus itaque est cum bufone directè ad locum, ubi araneus prætumidus suas texturas exposuerat, qui cum bufonem vidit, mox se dimisit in tergum bufonis, eumque suo aculeo pupugit: Cum verò nihil inde damni acciperet, secunda vice descendit, & iterum illum fortiùs fixit; Unde mox bufo intumuit, & ex hominis ore mortuus decidit, absque ulla ejus noxa. Sed hīc contrarium accidit: quia bufo non os, sed mammam mulieris occupat, cujus lacte adeò increfcit, ut ingentis magnitudinis & roboris evadat: Mulier verò viribus absumptis extabescat & moriatur: Venenum enim facilè per

venas

venas pectorales communicatur cordi, idque inficit & extinguit, quemadmodum ex Cleopatrarum casu constat, quæ viperas mammis admovit, cum voluntariâ morte præveniri voluerit, ne viva in victorum manus ac triumphos traheretur. Verum ne quis Philosophos adeo crudeles existimet, quasi mulieri venenosum reptile admoveri jubeant, sciendum hunc bufonem esse ejusdem foeminae foetum seu filium, monstroso partu editum, ideoque jure naturali, lacte materno frui & ali debere, quod verò mater moriatur, non est in voluntate filii: Nec enim matrem inficere potuit, qui in visceribus ejus concretus, & ex sanguine augmentatus fuerat usque ad partum. Ominosum sanè quid est, bufonem ex muliere nasci, quod aliàs contigisse novimus: Guilielmus Novobrigensis, Anglicus scriptor, in suis commentariis scribit (quàm fideliter, alii judicent) in lapicidina quadam ditionis Vintoniensis Episcopi, cum lapis quidam magnus divideretur, intus inventum bufonem vivum cum aurea cathena, eumque ex Episcopi jussu eodem loci reconditum & perpetuis tenebris immersum, ne quid mali ominis secum portaret: Talis est & hic bufo: Auro enim insignis est, etiamsi non extrinsecus, artificiali cathenæ opere, tamen intrinsecus naturali, nempe lapidis, quem alii Boracem, Chelonitin, Batrachiten, Crapaudinam aut garatronium vocant. Hic enim auro longè prævalet virtute contra venena quæcunque animalium, & auro inferi solet, tanquam thecæ aut coopertorio, ne lædatur aut perdat. At legitimū esse oportet ex animali petitum, si verò ex subterraneis fossis, ut solet, depromptus lapis ejus formâ concinnetur, & vice usurpetur, ex optimis mineris, cordi subvenientibus, eligatur: In his enim bufo Philosophicus reverà invenitur, non in lapicidina (ut ille fabulator asserit) aurumque in se habet, non extra ad pompam: Ad quid enim se ornaret bufo in tenebris & claustris delitescens? Forte ut à scarabæo magnificè salutaretur, si in crepusculo illi obvius incederet? Quis aurifaber subterraneus fabricasset illi auream cathenâ? Forte viridium puerorum pater, qui ex terra S. Martini, imò ex ipsa terra, ut & duo canes ex lapicidina, eodem authore, prodierunt?

*Theophilus
in turba
meminit
draconis
mulieris
juncti.*

Saher

FUGA VI. in Quarta, infrà.

Sæet nur Goldt in die weisse geblätterte Erden.

Atalanta
Fugiens.

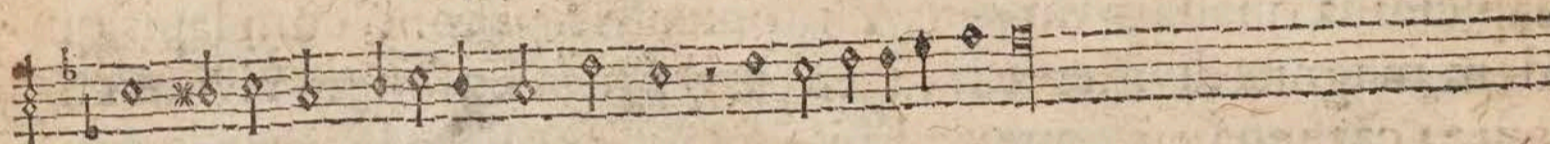
Ruricolæ pingui mandant sua se mina ter-

ræ cum fuerit rastris hæc folia ta suis.

Hippom.
Sequens.

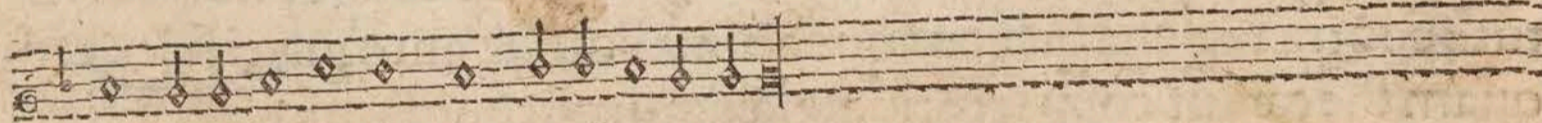
Rurico læ pingui mandant sua se mina

ter ræ cum fuerit rastris hæc folia ta suis.

Pomum
Morans.

Ruricolæ pingui mandant sua femina terræ

Cum fuerit rastris hæc foliata suis.

VI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Sie Ackerleut in die feist Erden sähen ihren Samen/
 Wenn sie wol zermalmet ist mit eisenen Zänen/
 Die Weisen abr lehren ihr Gold werffen in die Erden/
 Den Blättern gleich ganz weiß/das Gold darauß mag werden/
 Daß du solches recht machst/schau auff der Sawren Werck ganz eben/
 Dann Gold wachst wie Weizen/vnd hat sein eignes Leben.

EMBLE-

EMBLEMA VI. *De secretis Natura.*
Seminare aurum vestrum in terram albam foliatam.

33

EPIGRAMMA VI.

Ruricole pingui mandant sua semina terra,
Cum fuerit rastris haec foliata suis.
Philosophi niveos aurum docuere per agros
Spargere, qui folii se levis instar habent:
Hoc ut agas, illud bene respice, namque quod aurum
Germinet, ex tritico videris, ut speculo.

E

PLATO

en.

erden/
ganzen eben/
1.

EMBLE-

PLATO civitatem constare dicit non ex medico & medico, sed ex medico & agricola, hoc est, diversarum functionū hominibus: Agricolaē verò & medici in primis meminit, quia horū opera sunt valde conspicua in imitatione, emendatione, & perfectione naturæ. Nā uterq; subjectū naturale assumit, in quo secundū artē quædam addit necessaria, deficientia, vel etiā superflua removet: Unde utriusq; ars per adjectionem defectus & subtractionē superflui (ut ab Hippocrate medicina) definiri potest: Quid enim facit amplius agricola, quam ut agro, à natura relicto, addat arationem, irrigationē, occationē, lætificationē seu stercorationē, seminationē, & reliqua, nempe incrementū & proventū naturæ committat, quæ calorē solis & pluviā administrat, & his semina multiplicat & in segetes mox sternēdas provehit: Interim pullulante herbâ agricola tribulos & impedimēta omnia removet, segetes maturas demetit, de messis superflua tollit, nēpe stramina, paleas & ejusmodi alia: Ita & medicus (quoniam & chymicus diverso respectu) corpori humano sanitatē præsentē conservare, absentē recuperare diversis remediis instituit, causam morbificam tollit, morbū curat, symptomata sedat, superfluū sanguinē venæsectione diminuit, deficientē bona victus ratione ordinata restaurat, humores noxios purgatione evacuat, & sic mille modis naturam imitatur, supplet & corrigit intellectus & artis operibus; quæ cum notoria sint, Chymica potius nobis consideranda veniunt: Chymia enim agriculturæ operationes in primis testatur suis secretis terminis & operandi modis: Agricolaē habent terram, cui semina infeminent, ita & Chymici: Habent fimū, quo lætificent agros, ita & hi, sine quo nihil fieret, nec fructus aliquis sperādus esset: Illi habēt semina, quorū multiplicationē desiderant: Hæc nisi chymici haberēt, imitentur pictorē (ut Lullius inquit) exprimere conantē faciē cujusdā viri, quē ipse nunquā vidisset, nec imaginē ejus: Agricolaē expectant pluviā & calorē solis, sic & reverà chymici calorē administrāt suo operi convenientē & pluviā: Quid multis? Chymia est omninò parallela agriculturæ, ejusq; vicaria, quæ per omnia ejus vices exprimit, at sub allegoria absolutissima: Hinc antiqui produxerūt Cererē, Triptolemū, Osiridē, Dionysum, Deos aureos, seu ad chymiā spectātes

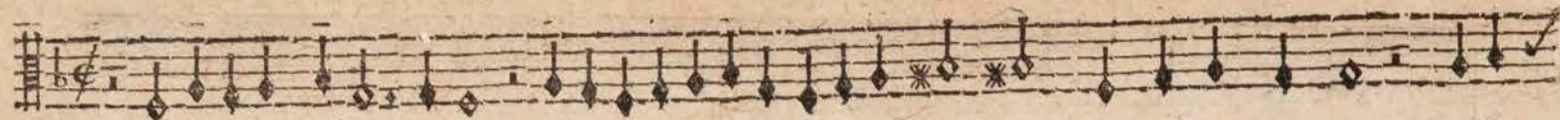
quasi

quasi docētes mortales semina frugū in terrā suā projicere, agriculturā & vitiū propagationē, viniq; usū monstrātes, quæ omnia ignari ad rustica opera detorserunt, at falsò: Sunt n. illa arcanissima naturæ mysteria, quæ hisce agriculturæ velamentis præ vulgo abscondūtur & sapiētib. declarātur: Hinc dicūt Philosophi, q̄ aurū eorū in terrā albā foliatā seminandū sit, quasi velint, seminationē tritici spectandā esse pro exēplo & imitandā, q̄ author tractatus de tritico & Jodoc. Greverus optimè in suis descriptionib. fecerūt: Uterq; n. agriculturæ operationes singulas in producēdo tritico, auri seminationi seu tincturæ generationi venustissimè accōmodavit: Terra alba, utpote arenosa, rusticis parū fructus suppeditat, quib. nigra & pinguis magis ad nutū; at Philosophis in primis illa cōfert, si foliata sit, hoc est, bene præparata: quia hi eā stercoreare fimo suo noverūt, illi neutiquā: Est autē seminatio mundi propagatio, quaid q̄ in individuo perdurare nequit, specie permanere curatur: Hæc est in homine, animalibus & plantis, in his hermaphroditicè, in illis sub gemino sexu distincto: In metallis autē longè alio modo: In iis n. ex puncti fluxu fit linea, ex lineæ superficies, ex superficie corpus: Punctū autē istud astra produxerūt ante lineā, superficiem, & corpus, quia est eorū omniū principū: Fluxū natura addidit longo tēporis spacio interposito, hoc est, Phœbus cœlestis generavit sub terra filiolum, quē Mercurius Vulcano educandū obtulit & Chironi, hoc est, artificii manuali, ad erudiēdū, quemadmodū de Achille scribūt, qui à Thetyde matre sub ignib. detētus & induratus fuit: A Chirone ille, inter alia, didicit Musicā & Cytharæ tractandæ artificiū: Cū verò *Achilles* nihil aliud sit, quàm subjectū Philosophicū (cujus filius *Pyrrhus* rubro capillitio, sine quibus duob. Troja expugnari non potuit, ut copiosè in nostris Hieroglyphicis lib. 6. demonstravimus) ideò Musicā in hoc ipso nostro opere, ubi *Achillē*, ejusq; heroicas virtutes & facta describimus, nō absq; causa (licet obiter) tractamus: Nā si Musica ornavit tātū Heroa, quid nō & nostrū hoc opusculū magis variegatū & acceptū reddat: Canūt n. Angeli (ut sacræ testatur literæ) canūt cœli, ut *Pythagoras* statuit, & enarrāt gloriā Dei, ut *Psalmista* ait, canūt Musæ & *Apollo*, ut poëtæ, canūt homines etiā infātes, canūt volucres, canūt oves & anseres in instrumentis musicis, si ergo & nos canamus, non absre facimus.

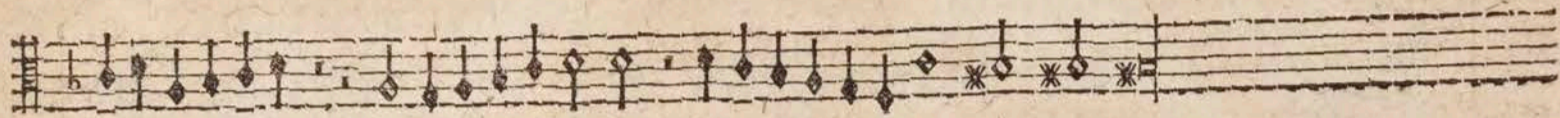
Hinc Ovid. Phyllides puerum Cytharæ præfecit Achillens.

Der Vogel jung vom Neste fleugt/ vnd fällt
wider ins Nest.

*Atalanta
fugiens.*

Rupe cava nidum Jo vis a les struxerat in quo Deli-

tuit, delituit, pul los enutri itque suos.

*Hippom.
sequens.*

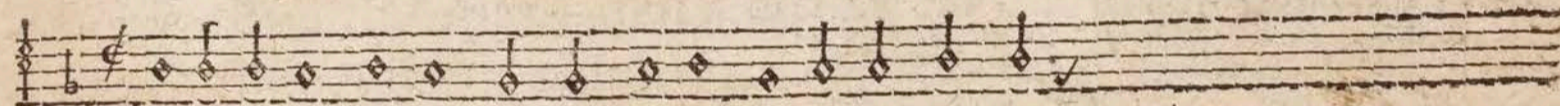

Rupe cava nidum Jo vis a les struxerat, in quo

Delituit, delituit, pul los enutriitque suos.

*Pomum
morans.*

Rupe cava nidum Jo vis ales struxerat, in quo

Delituit, pullos enutriitque suos.

VII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In einem hohlen Stein der Adler sein Nest gemacht hat/
Darein er verborgen sein Jungen ernehren that/
Von diesen einer kont mit Federn leicht sich erheben/
Aber der andr federloß wolt solches nicht nachgeben.
Drumb der fliegende widerfalle in sein Nest/darauß er gangen/
Süg ihn das Haupt zum hindern/so wirstu es erlangen.

EMBLEMA

Fit pullus à nido volans, qui iterùm cadit in nidum.

EPIGRAMMA VII.

RUPE cavâ nidum Jovis ALES struxerat, in quo
 Delituit, pullos enutriitque suos:
 Horum unus levibus voluit se tollere pennis,
 At fuit implumi fratre retentus ave.
 Inde volans redit in nidum, quem liquerat, illis
 Junge caput caudæ, tum nec inanis eris.

E 3

QUOB

QUOD Hippocrates, medicorum antesignanus, de humoribus
 afferit, eos esse diversos ac plures numero in homine, nec saltem
 unum, alias morbos varios exoriri non posse, id nos de Elementis
 mundi verum dici animadvertimus. Si enim unum saltem elementum
 esset, nulla mutatio ejus in aliud, nulla generatio nec corruptio cō-
 tingeret, imò omnia essent unum immutabile, nec meteora, mi-
 neralia, plantæ ac animalia inde naturaliter producerentur. Hinc
 Creator summus totum hoc mundi Systema ex diversis & contra-
 riis naturis concinnavit, nempe ex levibus & gravibus, calidis & fri-
 gidis, humidis & siccis, ut una in aliam per affinitatem transfiret, &
 sic compositio fieret corporum, quæ in essentia, qualitatibus, viri-
 bus & effectibus longè inter se differrent: sunt enim imperfectè
 mixtis Elementa levia ut ignis & aër, nec nõ gravia, ut terra & aqua,
 quæ æquilibriis ita inter se temperantur, ut unum non aufugiat ab
 alio, sed singula à singulis, vicina à vicinis facilè se capi & detineri
 patiantur: Terra & aër sibi invicem adversantur, sic ignis & aqua;
 attamen ignis cum aëre per caliditatem utrique communem, cum
 terra per siccitatem amicitiam fovet: sic aër cum aqua & hæc cum
 terra: Unde omnia affinitatis aut potius consanguinitatis vinculis
 connectuntur & manent simul in una cōpositione, quæ si abundet
 levibus, elevat secum gravia, si gravibus, premit secum levia: Hoc
 declaratur per duas Aquilas, pennatam & implumè, ex quibus illa
 volare conata ab hac retinetur: In Falconis & ardeæ pugna exem-
 plum hujus rei evidens est: Ille enim celeri volatu & alis pernicibus
 superior in aëre factus hanc unguibusprehendit & lacerat, cujus
 pondere in terram uterque decedit: Contrarium in Archytæ co-
 lumba factitia seu Automate apparuit, ubi gravia à levibus sublata
 sunt, hoc est, à spiritu interius incluso ligneum ejus corpus in aëra
 raptum: In philosophico subiecto primò levia prædominantur
 gravibus, quo ad copiam, attamen à virtute gravium vincuntur:
 successu autem temporis alæ aquilinæ præscinduntur, & fit ex dua-
 bus una avis prægrandis (nempe Strutio camelus) quæ ferrum con-
 sumere possit, quæque magis in terra sub pondere præpedita cur-
 rat

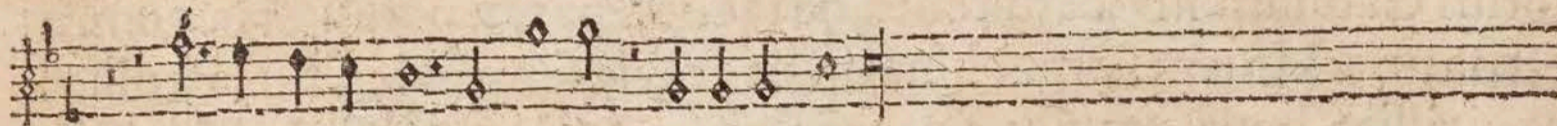
rat, quàm per aëra volet, licet pennas speciosas habeat: De hac aut simili Hermes (ut Author Auroræ cap. 5. testatur) ita scribit: consideravi avem sapientibus venerabilem, quæ volat, dum est in Ariete, Cancro, Libra aut capricorno: Et acquies eam tibi perennem meris ex mineris & montanis petrosis: De eadem Senior in Tabula, ubi gemina visitur, volatilis & sine pennis, quorum una rostro alterius Caudam invicem tenet, ne facile separari possint. Hæc enim est naturæ Universæ machinatio, ut gravia semper levibus attollat, & vicissim levia gravibus deprimat, ut Author perfecti Magisterii declarat: qui septem spiritus minerales, veluti stellas Erraticas, & totidem corpora metallica, ceu stellas fixas, hasq; cum illis maritari debere statuit. Inde & Aristoteles Chymicus; cum Spiritus, inquit, solverit corpus & animam, ut existant in forma sua, non permanet fixum, nisi occupaveris ipsum: Occupatio verò est, ut jungas ipsum cum corpore, de quo præparasti in principio; Quoniam in eo occupatur à fuga spiritus ad supersistentia corporis. In camphora, ut Bonus commemorat, Elementa levia, nempe aër & ignis, prævalent gravibus; ideòque dicitur tota exhalare & in aërem abire. In argento vivo, floribus sulfuris, antimonii, sale sanguinis cervini, armoniaco & ejusmodi aliis terra cum aëre volat in alambicum, nec separatur ab illo. In auro, vitro, adamante, lapide Smiri, granatis, & similibus, Elementa diutissimè illæsa permanent conjuncta, igne urgente & terra retinet reliqua apud se. In aliis combustilibus fit divisio & separatio unius ab alio, ita ut cineres in fundo relinquatur, aqua, aër & ignis superiora petant. Non itaque ad horum ultimorum compositionem inæqualem, haud ita fortiter mixtam, respiciendum, nec ad primorum commistionem, licet durabiliorem, tamen volatilium, sed ad mediorum soliditatem, constantiam & fixitatem: sic enim implumis avis detinebit plumatam & fixa substantia figet volatilem, quod fieri oportet.

Nimm das Ey/ vnd schlage es mit einem
glühenden Schwerdt.

*Atalanta
fugiens.*

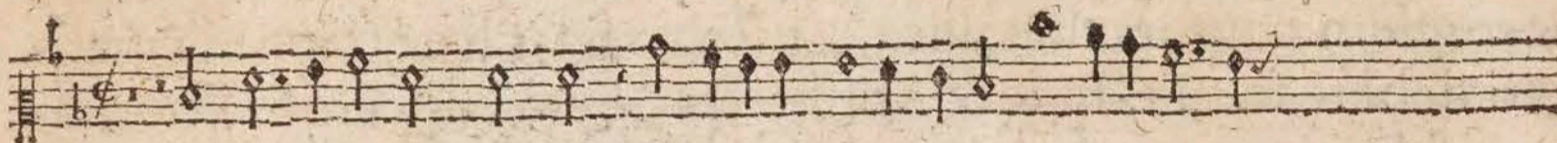

Est a vis in mundo sublimior omni bus, o vum

Cujus ut inquiras cura fit una tibi.

*Hippom.
sequens.*

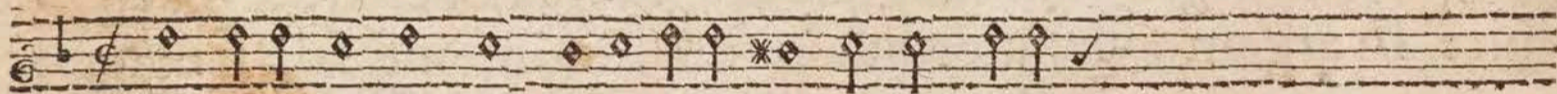

Est a vis in mundo sublimior omnibus o-

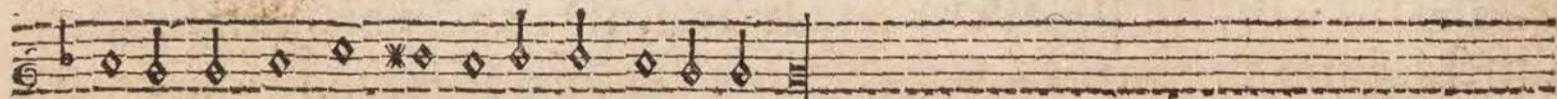

vum Cujus ut inquiras cura fit una tibi.

*Pomum
morans.*

Est avis in mundo sublimior omnibus, ovum

Cujus ut inquiras cura fit una tibi.

VIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

En Vogel in der Welt höher wirt/dann andere gefunden/
Dessen Ey zusuchen mit Verstand sey verbunden/
Das Weiß vmbfenge den gelben Dötter/solch ganz vorsichtig
Mit einem güenden Schwerdt brenne (wie es ist pflichtig)
Laß Martem dem Fiewergott hülfte thun/so wirt drauß gebohren
Ein Vogel jung/so Fiewr vnd Eisen kan zerstören.

EMBLE-

EMBLEMA VIII. De secretis Natura.
Accipe ovum & igneo percute gladio.

41

EPIGRAMMA VIII.

Est avis in mundo sublimior omnibus, Ovum
Cujus ut inquiras, cura sit una tibi.
Albumen luteum circumdat molle vitellum,
Ignito (ceum mos) cautus id ense petas:
Vulcano Mars addat opem: pullaster & inde
Exortus, ferri victor & ignis erit.

F

MULTA

MULTA & varia sunt avium genera, quæ ut numero indefinita, ita nominibus incognita nobis existunt. De quadam prægandi Ruc dicta in insula parva oceani certo anni tempore apparente narrant, quod Elephantum secum in aëra possit attollere. India & America dant varii coloris psittacos, corvos & his similes. Verùm harum ova conquirere non est intentionis Philosophicæ; Ægyptii ova crocodilorum ferro annuatim infestant & veluti publico indicto bello prosequuntur; Philosophi ovum suum igne percutiunt, non ut deleatur & pereat, sed vitam accipiat & crescat. Dum enim pullus inde producitur animatus & vivens, non ejus corruptio, sed generatio dicenda est. Desinit quidem esse ovum per privationem ovalis formæ, & incipit esse animal bipes & volatile per introductionem formæ nobilioris: Suat autem in ovo femina maris & foeminæ simul conjuncta sub uno tecto seu cortice. Vitellus pullum ejusque radicalia membra & viscera constituit, semine maris formatore & efficiëte interno existente. Albumen materiam seu subtegmen & incrementum dat rudimento seu stamini pulli. Calore exterior primum movens est, qui circulatione quadam Elementorū uniusque in aliud commutatione formam novam introducit, naturæ instinctu aut ductu. Aqua enim in aërem, & aër in ignem, ignis in terram transit, quæ omnia dum copulantur, ab astris specificâ formâ demissâ fit individuum certæ speciei volucris, nempe ejus, cujus est ovum & illi infusum semen. Gladio vero igneo percuti dicitur, dū Vulcanus pullo sua securi (ceu ex cerebro Jovis Palladi) exitum præbet obstetricis functus munere. Hoc est quod Basilius Valentinus asserit Mercurium à Vulcano carceri inclusum esse Martis jussu, nec emissum, antequam putrefactus totus & mortuus fuerat. Verùm hæc mors illi vitæ novæ initium existit, ut ovo corruptio seu mors novam pulli generationem & vitam adfert? sic foetui humanâ vitâ vegetabili (qua solâ in utero matris fruebatur) defuncto, alia perfectior per transitum in hanc lucem mundanam sive per nativitatem accedit. Imò et nobis hac præsentī vitâ, quam agimus, privatis, alia perfectissima & æterna imminet,

sic

sic Lullius hunc gladium igneum, acutam lanceam vocat multis in
 in locis; Quia ignis, ut lancea seu gladius acutus perforat corpora
 eaque porosa & pervia reddit, ut aqua penetrare possit ad solven-
 dum ea & à duritie ad mollitiem tractabilitatemque reducendum.
 In stomacho corvi marini, qui avium omnium est voracissimus, in-
 veniuntur longi & teretes vermes vivi, qui illi sunt quasi instru-
 mentum caloris, dum anguillas ab ipso captas, piscesque è vestigio
 invadunt & tanquam acutissimæ acus perforant (ut ipsi aliquando
 observavimus) & ita absument brevissimo tempore, mira naturæ
 operatione. Calor itaque ut pungit, sic pungens aliquando caloris
 vices gerit. Unde non immeritò igneus gladius dici poterit quo o-
 vum philosophorum stringendum seu plectendum erit. Verùm
 Philosophi potius de temperato calore id intelligi volunt, quo o-
 vum fovetur, ut Morfoleus in turba declarat dum inquit. *Oportet, sa-
 pientes viri, lento igne primùm humiditatem comburi, ut exemplo nobis
 monstratur in generatione pulli, & ubi augmentatur ignis, vas undique
 obturetur, ne corpus æris & spiritus ejus fugiens extrahatur. At cujus avis
 ovum est? Moscus ibidem; Ego autem dico, inquit, quod nulla instrumen-
 ta fiunt, nisi ex nostro pulvere albo, stellato, splendido & ex lapide candido, è
 quo pulvere apta fiunt instrumenta pro ovo; non tamen nominaverunt o-
 vum, vel cujus avis ovum sit.*

§ iij

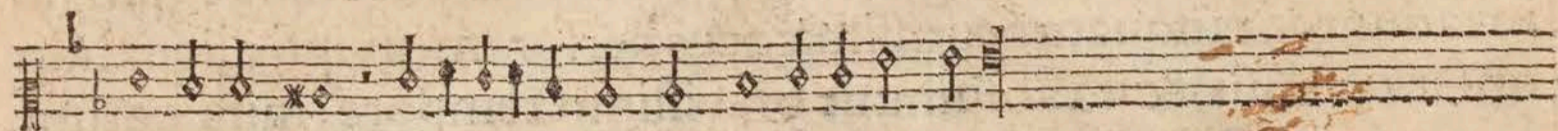
Schließ

Schließ ein den Baum sampt dem alten Mann in einem
Haus voll Thaw/vnd er essende von seiner Frucht/
wirt sich erjungen.

*Atalanta
Ergiens.*

Arbor inest hor tis Sophiæ dans aurea mala,

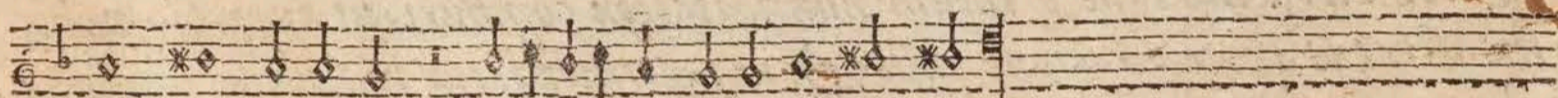

Hæc tibi cum no stro fit capienda fene.

*Hippom.
Sequens.*

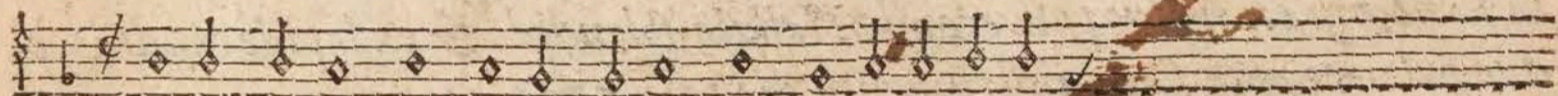

Arbor inest hor tis Sophiæ dans aurea ma-

la, Hæc tibi cum nostro fit capienda fene.

*Pomum
Morans.*

Arbor inest hortis Sophiæ dans aurea mala,

Hæc tibi cum nostro fit capienda fene.

IX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In Garten der Weisheit ein Baum güldner Frucht man spüren kan/
Welchen soltu fügen zu vnserem alten Mann/
Vnd schließ sie beyd in ein Haus von Glase mit Thaw vmbgeben/
Vnd laß ihn da viel Tag also verschlossen leben.
So wirt der Mann (wunderlich) essen des Baums Früchte ganz bald/
Vnd werden jung/ der war zuvor von Jahren sehr alt.

EMBLE-

Arborem cum sene conclude in rorida domo, & comedens
de fructu ejus fiet juvenis.

EPIGRAMMA IX.

Arbor inest hortis Sophia dans aurea mala,
Hæc tibi cum nostro sit capienda sene;
Inq; domo vitrea claudantur, rorè que plenâ,
Et sine per multos hæc duo junctâ dies:
Tum fructu (mirum!) satiabitur arboris ille
Ut fiat juvenis qui fuit ante senex.

F 3

QUÆ-

QUÆCUNQUE crescunt in longū, latū & profundum, hoc est, oriuntur, nutriuntur, augmētantur, ad acmē perveniunt, propagātur, eadē quoq; decrescunt, hoc est, in virib. diminuūtur, moriuntur, & omninò cōcidūt, ut patet in vegetabilib. & animalib. omnib. Hinc homini quoque, cūm ad summū augmentū venerit, decremētū, hoc est, seniū accidit, quo in virib. sensim diminuitur eò usque donec mors accesserit: Senectutis verò eadē causa est, quæ lāpadis oleo ferè absumpto emarcescētis, & obscurè lucētis. Nā ut in lāpade tria, Elychnium, pinguedo & flāma, sic in homine Elychnium sunt mēbra vitalia, viscera & artus; pinguedo, humidū radicale; flāma calor natus: sola differētia est in eo, q̄ flāma lāpadis luceat, calor natus ne utiquā, cūm nō sit ignis, sed saltē calor, & q̄ pinguedo sit oleosa, humidū radicale viscosum, utpote seminalis principii: Ut quoq; lāpas extinguitur ex defectu olei, sic homo ex senio, absq; alio morbo, in marasmū & tabē senilē ac deniq; mortē incidit: De aquila referūt, q̄ in senectute rostro præcurvo impedita fame moreretur, nisi à natura rostro abjecto quasi juventuti restitueretur: Sic cervi cornibus depositis, serpentes pellibus five exuviis, cancri testis rejuvenescere vidētur; nō quidē reverà, quia absūptū humidū radicale illis non restituitur, sed quoad aspectū: Hominem, q̄ rejuvenescere faciat, nihil est, nisi mors ipsa & sequētis æternæ vitæ initiū: quoad externā formā & viriū aliquo modo restaurationē, rugarū & canorū ablationē sunt, qui dicunt, remediū inveniri, q̄ Lullius de Quinta essentia, Arnoldus de auro præparato affirmat. Verūm hīc Philos. dicūt, senē, ut juvenis fiat, cum arbore quadā includendū esse in domo rorida, tūmq; eum de fructu arboris comesturū, & ita juventā recuperaturū: Esse arbores ejusmodi nunc in rerū natura vix à vulgo creditur: De myrobalanis, fructib. arboreis, medici mira scribūt, quasi tale qd præstēt, canos tollāt, sāguinē purificēt, & vitā prolongēt: At hæc à multis in dubiū vocātur, nisi per accidēs id efficere dicātur, ut & alia, quæ purgāt massam sanguinis à fœcib. illi admixtis, & canos inficiūt nigredine, qua myrobalani capillos & pupillā oculorū colorare tradūtur. Marsilius Ficinus in libro de studiosorum vita conservāda scribit, ad ætatē longā attingendā utile esse, ut quis lac ex uberib. cujusdā fœminæ pulchræ & juvenis quotidie exugat, cujus vice aliū viperinā carnē

comestā laudāt: Sed sanè hæc media sunt ipsa senectute rigidiora, & vix millesimo usurpanda, etiā si effectu certissimo nō carerēt: A Paracelso in lib. de vita lōga scribitur, q̄ quis per solā imaginationē a laterius sanitatē æger, juventutē senex sibi attrahere possit, sed hic author in hoc imaginatione sua sola, non experientia usus videtur. De Psyllis cum duplici pupilla & strigibus q̄ fascinet solo aspectu pueros & pecudes, unde illud Virgilii: Nescio quis teneros oculus mihi fascinet agnos, indubitātū est: Sed hæc absq; contactu fiūt, quo arbor juventuti senē restituit: Habet n. hæc arbor fructus dulces, maturos & rubeos, qui facile in optimū sanguinē transeūt, cū sint facilis digestionis & optimi nutrimenti, ita ut nihil superflui aut fœcū in corpore relinquāt: senex verò abūdat phlegmate albo, albiq; est coloris & capillitii, qui humor, color & capilli mutātur esu horū fructuū, & fiūt rubei, qui sunt juvenū. Hinc Philos. dicūt, lapidē primò esse senē, hoc est, album, deinde juvenē, id est, rubeum, quia hic color sit juventutis, ut ille senii: Additur, q̄ concludi debeat senex cum arbore, nō sub dio, sed in domo, nō sicca, sed rore humida. Pro miraculo habetur, arbores enasci vel vegetare in concluso loco, attamē si ille sit humidus, nō est dubiū, quin diu perdurēt: Arboris n. nutrimentū humor & terra est aërea, hoc est, pinguis, quæ ascendere possit in truncū & ramos, ibiq; folia, flores & fructus producere: In quo naturali opere omnia elemēta cōcurrunt, dum ignis dat primum motum, ut efficiēs, aër tenuitatē & penetrabilitatem, aqua lubricitatē, terra coagulationem: Aër n. in aquā, & aqua in terrā redit, si quid superflui illorum ascenderit: Per ignē calorē nativum intelligo, qui cum semine propagatus fructus similes illis unde semen venit, ceu faber fabricat & efformat, astrorū potentiā. Nō solūm verò prodest rorida evaporatio arbori humectandæ, ut fructus dare, sed & seni, ut rejuvenescere illis fructib. faciliūs possit, dum scilicet ejus cutim rugosam & aridā tēperato calore & humore emollit, replet & restaurat: Medici n. in marasmo & tabe senili balnea tepida cum ratione, magna utilitate imperāt & præscribunt: Si verò res bene cōsideretur arbor illa est filia senis, quæ ut Daphne mutata est in vegetabile ejusmodi, unde senex non immeritò juventutem sperat ab illa, cujus ipsa, ut esset, causa extitit.

Gib Feuer zum Feuer/Mercurium zum Mercurio,
vnd es ist dir genug.

*Acalanta
Fugiens.*

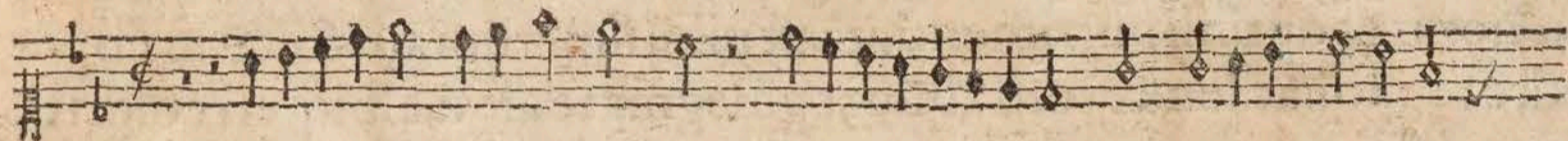

Machina pendet ab hac mun di conne xa catena To-

ta su o quod par gau deat omne pari, pari.

*Hippomen.
Sequens.*

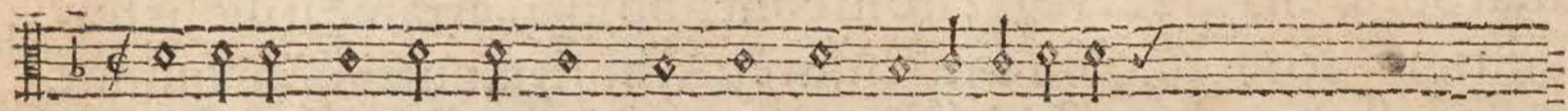

Machi na pendet ab hac mun di conne xa catena

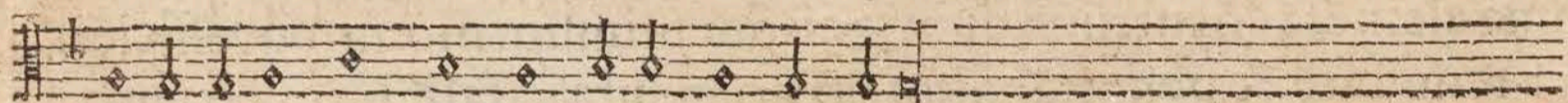

To ta su o quod par gau deat omne pari.

*Pomum
Morans.*

Machina pendet ab hac mundi connexa catena

Tota, suo quod par gaudeat omne pari.

X. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Als ganz Gebäw an dieser Ketten hängen der ganzen Welt/
Daß ein jedes zu dem/das ihm gleicht/sich gefällt:
Mercurius wirt so zu seiner Art gefügt/ vnd das Feuer
Zum Feuer/diß laß dir seyn ein Ziel dieser Kunst so theur:
Vulcanus treibt den Hermetem, der Hermes wider entbinde
Cynthiam, so sich rächet an dich/ Apollo, geschwinde.

EMBLE-

EMBLEMA X. *De secretis Naturæ.*
Da ignem igni, Mercurium Mercurio, & sufficit tibi.

49

EPIGRAMMA X.

Machina pendet ab hac mundi connexa catena
Tota, suo quod par gaudeat omne pari:
Mercurius sic Mercurio, sic jungitur igni
Ignis, & hac arti sit data meta tua.
Hermetem Vulcanus agit, sed penniger Hermes,
Cynthia, te solvit, te sed, Apollo, soror.

G

HÆC

HÆC sententia, si, ut sonat, accipitur, quantitatem ignis & Mercurii saltem auget, nec aliquam novam qualitatem subjecto inducit: Omne enim simile suo simili additum, magis fit tale: Hinc medici contraria contrariis mederi, & hæc ab illis tolli asserunt, ita ignem ab aqua extinguunt, ab igne addito foveri videmus: Idem Poeta sentit, cum dicit: Et Venus in vinis, ignis in igne furit: Verum respondendum, quod ignis & ignis, Mercurius & Mercurius longe inter se differant: Multa enim sunt ignium genera apud Philosophos, multa quoque Mercurii. Ad hæc idem calor & frigus distans saltem loco aut situ, ab alio sui generis differt, ita ut id, quod sibi simile sit, ad se evocet, ut animadvertimus calorem ignis alicui membro impressum, ab eodem calore attrahi & evocari artusque frigore hyberno torpidos, & ferè emortuos aquam frigidam, si in eam mergatur, non calore externo immediate adhibito, restaurari: Ut verò lumē majus obscurat minus, sic & major calor minorem, & frigus majus, minus: Nihilominus oportet calorem & frigus externum minus esse, quam ante impressum membrum aut artum, alias eadem impressio fieret, quæ ante, & simile à simili multo magis auferetur, quam evocaretur: Evocatio enim frigoris ab aqua frigida, & caloris ignei à calore, naturæ conveniens est, quia omnis repentina in contrarium mutatio ei periculosa, & minus accepta est, quæ verò fit sensim, & quasi per gradus tolerabilis: Ita dicimus, alium ignem esse internum, in quo subjecto Philosophi jam ante infixum seu essentialē existere, alium externum, quod quoque de Mercurio intelligendum. Internus ille ignis est æquivocè propter igneas qualitates, vires & operationes, externus univocè. Datus igitur ignis externus interno & ejusmodi Mercurius Mercurio, ut artis intertio fiat: Ad omne durum aut crudum coctione emolliendum vel maturandum, igne & aqua utimur: Aqua enim duritiem solvit & in partes compartas penetrat, calore vires ei addente & motum, ut apparet E. g. in coctione pisorum, quæ per se sunt integra & dura, verum ab aqua intumescunt, franguntur & in pulvorem rediguntur, calore ignis per ebullitionem aquam rarefaciente, & tenuioris seu ferè aeris substantiæ reddente: Sic ignis calor crudas partes fructuum aut carniū resolvit in aquam, cumque ea in aerem evanescere facit: Eodem modo ignis & Mercurius hic sunt ignis & aqua, ac iidem, ignis & Mercurius sunt partes maturæ & cru-

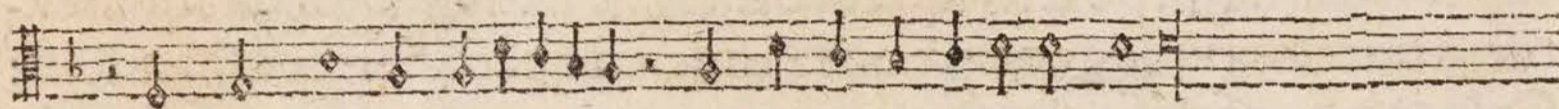
dæ, ex quib. crudæ per coctionē maturadæ sunt, aut maturæ à super-
 fluitatib. purgādē ignis & aquæ ministerio: Esse autē hos duos ignes,
 duosq; Mercurios ad artē imprimis & unicè necessarios, breviter hīc
 demōstrabimus: Empedocles duo principia rerū omniū statuit, litē
 & amicitia: Per litē corruptiones fieri, per amicitia generationes: E-
 jusmodi lis inter ignē & aquā manifestē cōspicitur, dū ignis aquā e-
 vaporare faciat, si potest, aqua ecōtra ignē extinguat, si illi adhibea-
 tur: Attamē ex iisdē generationes amicitia quādā fieri conspicuū est:
 Calore n. ex aqua fit aëris nova generatio, & eodem aquæ in lapidē
 induratio, & sic ex his duob. elementis, quasi primis fiūt, & reliqua
 duo, & per cōsequēs, omniū rerū productio: Aqua, fuit materia cœli
 & omniū rerū corporaliū: Ignis materiā hāc, ut forma movet & in-
 format: sic aqua seu Mercurius hic materiā præbet, & ignis seu sul-
 phur, formā. Quæ duo ut ad operationē perveniāt, & se invicē mo-
 veāt solvendo, coagulādo, alterādo, colorādo & perficiendo, opus fuit
 externis adminiculis, tanquā instrumentis, sine quib. nō effectus se-
 queretur. Ut n. faber absq; malleo & igne nihil efficit, sic nec Philos.
 absq; suis instrumētis, quæ sunt aqua & ignis: Atq; hæc aqua dicitur
 à quibusdā nubiū, ut ignis hic occasionatus: Aqua nubiū absq; dubio
 vocatur, quia distillata est, velut ros Maji, tenuissimarū partiū: Ut n.
 ros dicti mensis inclusus cortici ovali affirmatur calore solis in altum
 sublevare ovū, aut ejus cōtinēs, ita & hæc aqua nubiū sive ros, ovū
 Philos. ascēdere facit, hoc est, sublimat, exaltat & perficit: Est quoq;
 eadē aqua acetū acerrimū, q̄ corpus fecit merū spiritū: Ut n. acetū
 diversarū qualitātū est, nēpe ut in profundū penetret & astringat, sic
 hæc aqua solvit & coagulat, nō autē coagulatur, quia nō est de subje-
 cto proprio. Est autē hæc aqua ex Parnassi petita fonte, q̄ præter na-
 turā aliorum fontium in vertice mōtis existit, ab ungula Pegasī, vo-
 latilis equi, factus. Oportet præterea adesse ignem actualē, q̄ tamen
 suis gradibus, tanquam frenis, temperetur. Ut enim Sol ab Ariete in
 Leonem procedens sensim calorem rebus crescentibus adauget,
 semper propius accedendo, sic hic necesse est fieri: Infans enim Phi-
 los. igne, ut lacte, nutriendus est, quò magis crescat, eò uberiore.

Machet weiß die Latonam / vnd zerreisset
die Bücher.

*Atalanta
fugiens.*

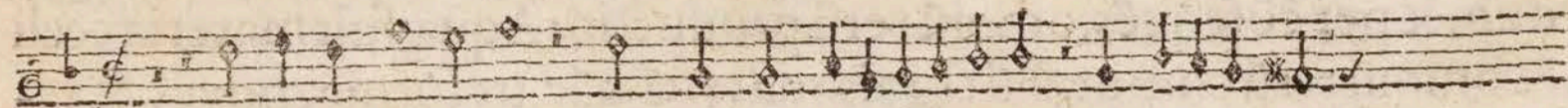

Latonæ sobolem non novit ne mo ge mellam

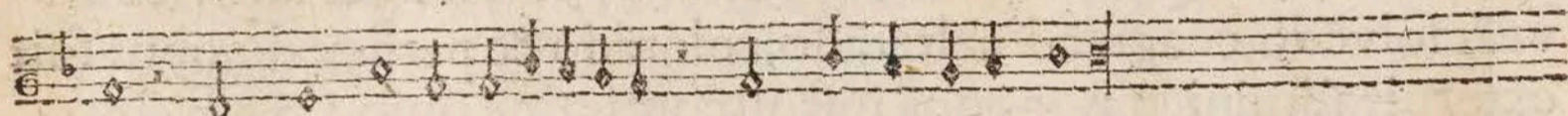

(Ceū fert fama ve tus) quæ Jove nata fuit, fuit.

*Hippom.
sequens.*

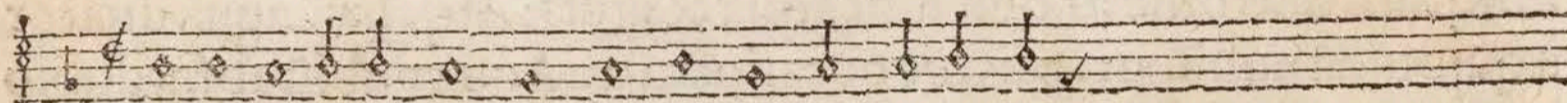

Latonæ sobolem non novit ne mo gemel-

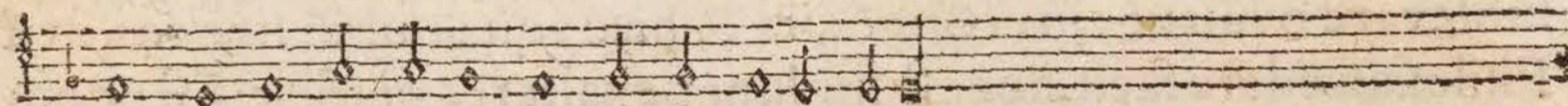

lam (ceū fert fama ve tus) quæ Jove nata fuit.

*Pomum
morans.*

Latonæ sobolem non novit nemo gemellam

(Ceū fert fama vetus) quæ Jove nata fuit.

XI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In jeder kennet der Latonæ Zwilling Geschlecht woll/
(Wie das Gerücht zeugt) welchs vom Jove geböhren seyn soll/
Diß andre nennen Sonn vnd Mohn verknüpfft aller massen/
Darin schwarzer Flecken sich viele spüren lassen/
Drumb mache Latonam von Farben am Gesicht gar weiß/
Vnd daß dir nicht schaden die Bücher / in Stücken reiß.

EMBLEMA

EMBLEMA XI. *De secretis Natura.*
Dealbate Latonam & rumpite libros.

53

EPIGRAMMA XI.

Latona sobolem non novit nemo gemellam,
(Ceus fert fama vetus) quae Jove nata fuit.
Hanc alii tradunt cum luna lumina solis
Mixta, nigrae cui sint in facie maculae.
Latonam ergo pares albescere, damnâque dantes
Ambiguos, adsit nec mora, rumpe libros.

G 3

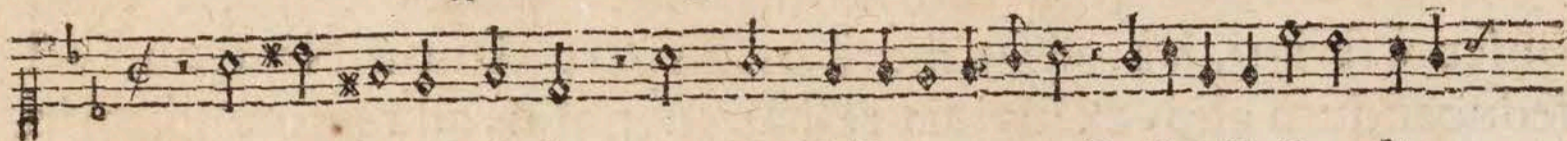
TANTA

TANTA est authorum in scribendo diversitas, ut ferè inquisitores veritatis de artis fine inveniendò desperent. Cùm enim per se allegorici sermones sint captu difficiles & multorum errorum causæ, tum imprimis, si vocabula rebus diversis eadem & iisdem diversa applicentur. Ex quibus si quis se extricare velit, oportet eum aut divini esse ingenii, ut perspiciat substantis tenebris latentem veritatem, aut laboris & sumptus in exhausti, ut experiatur, quid verum, quid non sit. At philosophi unum absque alio non sufficere dicunt, ingenium acutum absq; manuum labore, aut hunc absq; illo, ut nec thec- riam absque praxi & vice versa. Nemo enim adeò discreti intel- lectus est, ut centies mille ambages, errores, ad vocem falsitates, di- verticula & ambiguitates declinet & in vera Naturæ semita persi- stat: Unde dicunt Philos. Qui nondum erravit, nondum incepit, & errores esse magistros eorum quæ fieri debeant aut non. Ita iidem inculcant, quod quis totam vitam distillando & redistillando consumere possit, etiamsi mille annos viveret, antequam per solam Experimentationem ad veritatem perveniret. Quod absque studio & lectione authorum parum proficiatur, Corrector fatuorū innuit, cùm dicit: Studium amovet ignoratiam & reducit humanum inge- nium ad veram cognitionem & ad cujuslibet rei scientiam. Ergo in- primis est necessarium per studium hujus suavis operis scientiam acquirere & per physica dicta ingenium acuere, cùm in ipsis sit co- gnitio veritatis. Si ergo laborantes studium nō despexerint, fructum inde pervenientē dulciter degustabunt. Qui autem studere abhor- ruerint & tamen laborare voluerint, videant, an ars ipsius naturæ sit imitatio, quam ars ipsius emendare cupit. Quoniam impossibile est ei secreta Philosophorum ad perfectum finem præparare. De his sapientes dicunt, quod ii transeant ad practicam sicut asinus ad fœnum, nescientes ad quid rostrum porrigant, nisi in quantum sen- sus exteriores sine intellectu per visum & gustum ad pabulum ad- ducit. Hæc ille. Verùm ne quis nimio studio, quod mare est inex- haustum & immensæ profunditatis, se maceret, omnemque lite- ram, etiam cum multis aliis concordantem, in actum ducere con-
tur

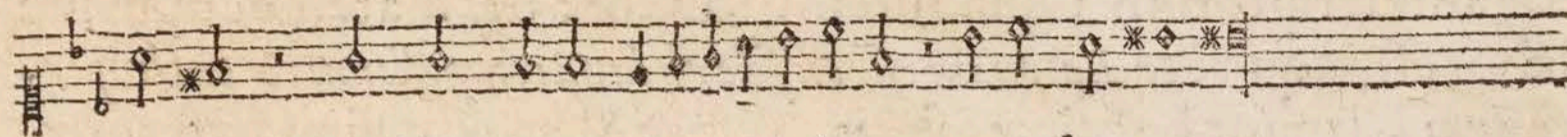
tur (licet frustra) vires, corporis ætatem, famam, opes & facultates interim absumendo aut diminuendo, Philosophi Emblematico hoc utuntur sermone, quod LATONA dealbāda sit, & libri illi rumpendi, ne corda eorum rumpantur: sunt enim plerique libri adeò obscure scripti, ut à solis authoribus suis percipiantur. Non pauci ad seducendum alios ex invidia relictī, aut potius ad remorandum in cursu, ne absque difficultate metā attingant, aut ad obscurationem à se antesciptorum. Quid autem sit, Latonā dealbare, hoc opus hic labor est, inquirere. *Latona esse ex sole & luna compositum corpus imperfectum* Clangor buccinæ asserit. Poëtæ & antiquissimi scriptores, Latonā solis & Lunæ seu Apollinis & Dianæ matrem statuunt, Alii nutricem. Prius autem Dianā editam (Luna enim & albedo primò apparet) quæ deinde obstetricis munere functa sit eādē die in edendo suo fratre Apolline. Est autem Latona una ex 12. diis Hieroglyphicis Ægyptiorū, à quib. hæc aliæq; allegoriæ ad reliquas gētes propagatæ sūt, solis paucissimis sacerdotib. Ægyptiis harū verā mētē & sententiam intelligentibus, cæteris omnibus ad alia subjecta, quæ in rerum natura non essent, nēpe varios Deos Deasque, ejusmodi interpretantib. Hinc post Vulcanum Latona ibidem habuit templum sumptuosissimū, auro tectum & exornatū, quippe quæ Apollinis Philos. & Dianæ mater fuerit. Est autem hæc Latona fusca & subnigra, multosq; nævos habet in facie, qui artificio tollendi sunt nempe per dealbationem. Quidam ex cerusa, mercurio sublimato, talco in oleū redactō & similib. dealbationes faciunt, quibus externam cutim incrustant, tegunt & sic dealbant. At hæc incrustationes dealbatiuæ quolibet flatu aut liquore decidunt: quia non penetrant ad interiora. Sed Philos. de talibus non curant coloritiis, quæ magis ad fallēdum oculos, quàm tingēdū substantiā corporis interiorē adhibentur. Volunt enim, ut Latonæ facies dealbetur penetrativè & ipsa cutis alteretur, hoc est, verè & nō fucosè. Quæri autem posset quomodo contingat? Respondeo, Latona primò inquirenda & agnoscenda est, quæ etiā si ex vili loco extrahatur, tamen sublimāda est in digniorē, si verò ex digniori, in viliorē submergēda, nēpe infimū. Ibi n. albescet reverà & fiet plūbū albū, quo habito, nō est, q̄ dubitetur de successu, seu plūbo rubeo, q̄ est opis initiū & finis. *De*

Der Stein/welchen Saturnus vor Jovem seinen Sohn
gefressen/ausgespewet/ist den zur Menschen Gedächtnuß
auff den Berg Heliconem gesetzt.

*Atalanta
fugiens.*

Nôsse cupis causam tot cur Helico na Poëtæ Poëtæ di-

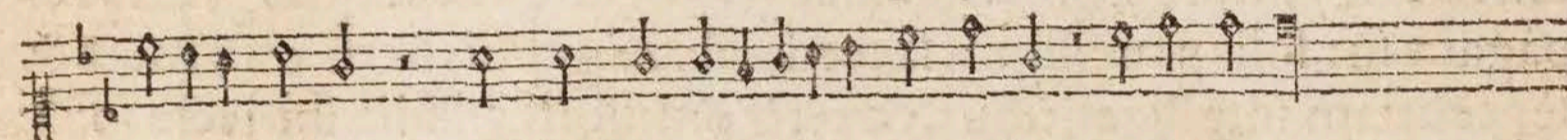

cant Quodque ejus cu ique petendus apex.

*Hippom.
sequens.*

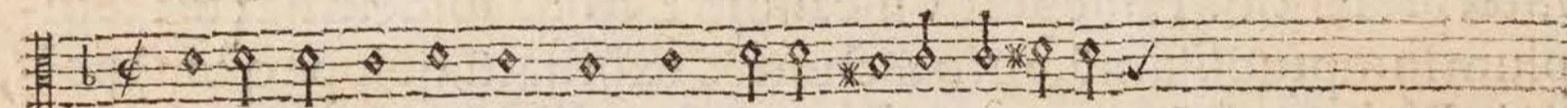

Nôsse cupis causam tot cur Helico na Poëtæ, Po-

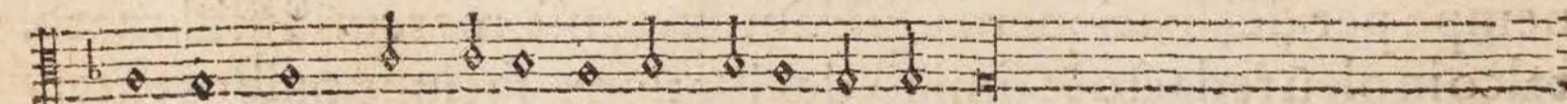

ëtæ dicant, Quodque ejus cuique petendus apex, apex.

*Pomum
morans.*

Nôsse cupis causam tot cur Heliconæ Poëtæ

Dicant, quodque ejus cuique petendus apex.

XII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

S Du woltst wissen/ warumb die Poeten offte thun gedencken/
Daß man nach dem Helicon all sein Begierd sol lencken/
Es ist der Stein zum Gedächtnuß da berühmet weit/
Welchen Saturnus fraß vor Jove vnd widerspewt/
Ob du wirst sehen nur auff der Worten gethôn/ bistu nicht klug/
Dann daß der Stein Chymisch sey gewesen/ ist klar genug.

EMBLE-

EMBLEMA XII. *De secretis Natura.*

57

Lapis, quem Saturnus, pro Jove filio devoratum, evomuit,
Pro monumento in Helicone mortalibus est positus.

EPIGRAMMA XII.

Nosse cupis causam, tot cur HELICONA poeta
Dicant, quodque ejus cuique petendus apex?
Est LAPIS in summo, MONUMENTUM, vertice postus,
Pro Jove deglutiit quem vomuitque pater.
Sic eum verba sonant rem captas, mens tibi lava est,
Namque est Saturni CHEMICUS ille LAPIS.

H

SATURNI

SATURNI allegoriam diversimodè acceptam esse invenimus. Astronomi enim ad planetarum in ordine summum; Chymiaë tyrones ad metallorū infimum, nempe plumbum retulerunt. Poëtæ Ethnici pro Jovis patre, Cœli filio. Mythologi pro tēpore habuerūt. Verūm hi omnes licet suo respectu rectè sensisse rationemque suæ opinionis probabilem habuisse videantur, tamen quæ de Saturno aliàs dicuntur, non explicabunt, cur filios & lapidem pro Jove devoravit & evomuerit, cur veritatis inventor, cur falce, serpente, nigredine, morositate conspicuus & loripes existat? Hoc ultimi optimè interpretari se putant, dum tempus veritatem aperire & eruere è tenebris dicunt, ut serpentemvolvendo elabi, velut falce omnia mortē profertere, devorare filios, id est, omnes res, quas generavit, lapides duros coneoquere vel absumere non posse, ideoq; eos quasi revomere. At hæc conveniunt quidē ex parte, sed rei veritati & circumstantiis omnib. non quadrant. Philof. verò exercitati dicunt, in suo opere Saturnum primo adesse, qui si revera præsens sit, errari non posse, veritatem in tenebris inventam esse; Nil verò existere præter nigredinem. Unde dicunt: Quicumq; color post nigredinem advenerit, laudabilis est in turba philof. Et cum videris materiam tuam denigrari, gaude; quia principium est operis. Et, cum primum denigratur, clavem operis dicimus esse, quoniam non fit absq; nigredine, ut Rosarius habet ex Arnolde. Et ex speculo; cum in opere fueris, fac ut principio habeas colorem nigrum, & tunc certus eris quod putrefacis & viam rectam procedis. Et mox: Ista nigredo nuncupatur Terra, quæ fit levi decoctione toties reiterata, donec nigredo super emineat. Hinc iidem dicunt, quod Saturnus teneat terram, Mercurius aquam, Jupiter aërem, Sol ignem. Nigredo itaq; Saturnus est, veritatis index, qui lapidem pro Jove devorat. Nigredo enim, hoc est, fusca nubes lapidem tegit primò, ne videri possit. Inde Morienes, omne corpus, inquit, cum anima caruerit, tenebrosū & obscurum invenitur. Et Hermes: accipe cerebrum ejus, aceto acerrimo tere, vel urinâ puerorum, quousque obscuretur. Hoc peracto vivit in putrefactione & fuscæ nubes, quæ super ipsum fuerant

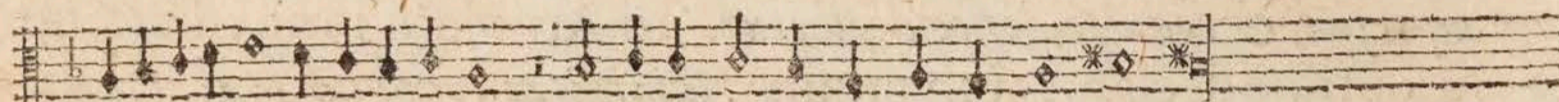
& in suo corpore, antequam moreretur, revertuntur. Hic lapis iterum evomitur à Saturno cum albescit, atq; tunc in Heliconis apice statuitur pro monumento mortalibus. ut Hesiodus scribit: sub nigredine enim albedo revera latet, quæ ex vêtre ejus extrahitur, hoc est, ex Saturni ventriculo. Hinc Democritus, *Mundifica stannum cum præcipua ablutione, extrahere ab eo nigredinem ejus & obscuritatem & apparebit candor ejus.* Et in turba dicitur: *Jungite siccum humido, id est, terram nigram cum aqua sua, & coquite, donec dealbetur.* Id Arnoldus in novolumine cap. 4. optimè declarat cum inquit: *Humiditas ergo quæ curabat in decoctione nigredinem, se desiccata ostendit, dum color albus incipit apparere: Et paulo post. Et dixit mihi magister meus, quod ista brunitas ascendebat, quod albedo extraheretur à nigredinis ejus ventre, sicut in turba dicitur. Cum enim videris ipsum nigrum, scito quod albedo ipsius in ventre nigredinis primo apparentis occulta est.* Eadē nigredo ut Saturnus dicitur, sic & plumbum: Inde Agadimon in turba: *Coquite as donec exeat nigredo, quam numum vocant, & res artis nostræ bene miscete & invenietis nigredinem statim, quæ est plumbum sapientum, de quo sapientes in suis libris multa tractaverunt.* Huc Emigani dictum spectat, quod Saturni splendor dum scandit in aëra, non apparet, nisi tenebratus. Et Platonis in rolario; *Primum regimen Saturni est putrefacere & soli imponere:* Ex quibus constat longè aliam esse mentem Philosophorum: cum de Saturno quid dicant, quàm à vulgo accipiatur. Hic Saturnus generat Jovē, id est, fuscā albedinem, Jupiter ex Latona, Dianam, id est, perfectā albedinem, & Apollinem, id est, rubedinem; Et hæc est colorum omnium perfectorum successiva permutatio: Hic lapis à Saturno ejectus pro monumento positus dicitur mortalibus in montis cacumine, quod verissimum est.

Das Erk der Weisen ist wassersüchtig/ vnd wil gebadet
seyn siebenmal im Fluß/wie der aussätzige Naaman
im Jordan.

*Atalanta
Fugiens.*

Prætu mido languens æs tur get hydrope Sophorum In-

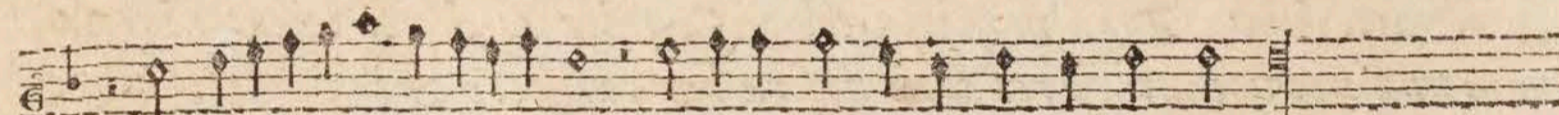

de salutiferas appetit illud aquas, aquas, aquas.

*Hippom.
Sequens.*

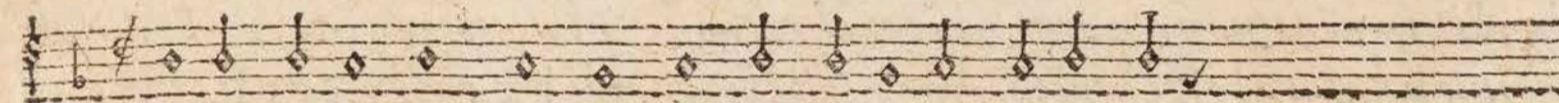

Prætumido languens æs tur get hydrope So phorum

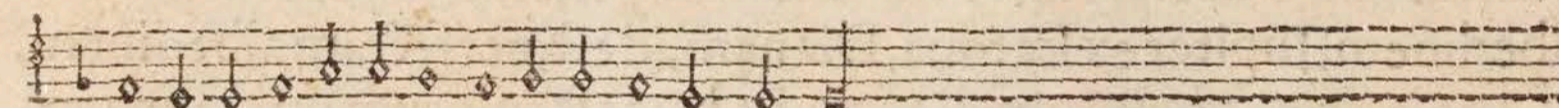

In de salutiferas appetit illud aquas, aquas aquas.

*Pomum
Morans.*

Prætumido languens æs tur get hydrope Sophorum

Inde salu tiferas appetit illud aquas.

XIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der Weisen Erk ist ganz mit Wasser am Leib overladen/
Darumbes Wasser begehrt/ sich darinn wol zu baden:
Wie Naman den Aufsatz durch den Jordan hat vertrieben/
Wirt es zu siebenmal mit Wasser wol gerieben.
Derhalben stürk hinein deine Leiber in süsse Flüßsen/
So wirt es in Kranckheit bald seiner Hülf geniesßen.

EMBLE-

EMBLEMA XIII. *De secretis Natura.*

61

*Æs Philosophorum hydropicum est, & vult lavari septies in
fluvio, ut Naaman leprosus in Jordane.*

EPIGRAMMA XIII.

*Præ tumido languens æs turget hydropæ Sophorum,
Inde salutiferas appetit illud aquas.*

*Utque Naman Jordane lepræ contagia movit,
Abluitur lymphis terque quaterque suis:*

Ergo præcipites in aquam tua corpora dulcem,

Moxq̄ feret morbis illa salutis opem.

H 3

Quod

QUOD Naaman Syrus ex Prophetæ jussu in Judæam se contulerit, inque amne Jordane septies se abluerit, ejus confidentiæ in Prophetæ verba ascribendum, quod verò à lepra eâ lotione liberatus fuerit, divinæ omnipotentiae miraculū est: Lepra n. quæ in sanguine & radicalib. corporis humani mēbris impacta, velut cancer universalis existit, nullis lotionib. externis curari aut tolli potest, multo minus aquæ frigidæ, qualis fuit Jordanis. Eodē modo, quæ Philosoph. laboras hydrophi, ab ea liberetur aquæ lotionib. imò quod imperfectū ad perfectionē & agrū ad sanitatē reducat, adeo ut aliis agris eandē impertiri possit, miraculo proximū est: Nō n. in natura aliā ejusmodi exemplū existat, nec naturæ ordinaria via est producere tincturā Philosoph. absolutissimā, nisi ab artifice gubernetur, eiq; apta subjecta administrēt cum efficiēte externo. Sic luxationū restitutio nō est naturæ propria, sed arti, Nihilominus miraculose in partu humano os sacrum se aperit, ut foetus per id exire possit, velut postū, inq; hoc Deus Opt. Max. per naturā supra naturā operatur. Ita quod Lapis perficiatur, hyperphysicū quod, quāvis reverā physicū sit, videri potest: Unde Philosoph. apud Rosariū, scias, inquit, quod lapis noster aërius & volatilis est in suo manifesto frigidus & humidus, & in suo occulto calidus & siccus est: Et illa frigiditas & humiditas, quæ in manifesto est fumus aquosus, corrumpēs, denigrās & destruēs se & omnia, fugit ab igne: Et caliditas & siccitas, quæ est in occulto, est aurū calidū & siccū, & est oleū mūdissimū, penetrativū in corporib: & nō est fugitivū, quia caliditas & siccitas Alchymiae tingit, & nō aliud: Fac ergo, quod frigiditas & humiditas aquosa, quæ est in manifesto, sit cōpar caliditati & siccitati, quæ est in occulto, ita ut insimul cōveniāt & cōjungātur & fiāt insimul unā penetrās, tingēs & profundans: Has autē humiditates oportet destrui per ignē & gradus ignis cum molli tēperamēto & cōgrua ac moderata digestionē. Hæc tibi: Quod si verū, quomodo aquis ab aquis liberari poterit? sed respōdendū, esse qualdā aquas calidas & siccas in qualitate, quales sunt multæ thermæ, in quib. Philosoph. abluendū sit: Hoc n. est, quod dicūt, lava igne & cōbure aqua: Nā ignis, qui lavat, & aqua, quæ cōburit, nō nisi nomine ab invicē distāt, effectu & operatione conveniunt: Hac itaq; aqua, vel hoc igne illud æs

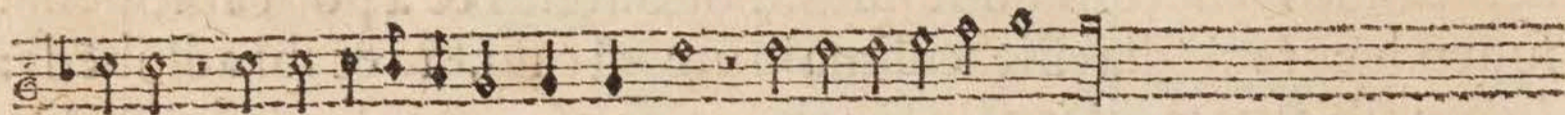
abluendum à superfluis suis humiditatib. id est, exiccandū erit: De
 hydropicis curatis per semestrē abstinētiā ab omni potu, per sepeli-
 tionē in arena calida aut fimo bubulo, per inclusionē in furno calido,
 & sudationē, aliāq; innumera auxilia, experimēta novimus, imò et-
 iam per thermas exiccātes, ut sunt Carolinæ & Wisbadenses nō p-
 culā Moguntia: Iisdem modis hic æger curādus erit nunc aquis, nūc
 aëre calido furnorum, nunc fimis, modò arenis & à potu abstinētia:
 sunt n. hæc remedia efficacissima in utroq; casu, hīc & ibi adhibēda:
 In omnib. autem hisce calor operator est, qui aquas superfluas p sua
 emunctoria, vel etiam poros corporis educit & cōsumit: Exterior n.
 calor interiorē excitat, hoc est, spiritus vitales, ut expellāt sibi noxiū
 humorē, tanquā inutile excrementū, à quo calor naturalis, tanquā
 ab hoste antea suppressus erat: Magnā in hac curatione diligentia o-
 pus est & præcautione, ne dum uni viscerum succurratur, alterum
 lædatur: In Quartana (Platonica Medici comprobatione) experti
 fumus, q̄ humores crassi & viscosi instar gummi aut visci arborum
 ex omnib. venis & massa sanguinea cōgregati per venā cavā seu ma-
 gnā descēdant usq; ad dorsi profunditatem, ubi cūm obstruant ve-
 nas emulgētes, quæ ex sanguine serosum humorē eliciunt, vel ostia
 illarum, minùs operari illæ poterunt, & plus liquoris serosi manet in
 corpore, atq; sic brevi, nisi prospiciatur, hydrops cōtingere poterit
 etiam illæsis aliis viscerib. primario: Diuretica hīc parū aut nihil pro-
 sunt, purgantia adhuc minùs, nisi successu tēporis impacti fiat dimi-
 nutio & eductio: sudorifica etiam manifestè nocēt, quia subtiliores
 partes educāt, relictis crassioribus & continuata vires prosternant:
 solet n. natura eā viā sibi p poros invenire ad serositates evacuandas,
 cūm illa ad vesicam præclusa est: Hæc itaque Scylla, altera Chary-
 bdis est, quam utramq; evitare oportet eum, qui sibi prospectum ve-
 lit. Qui verò hydrops ex læso epate aut liene accidit, si sit confirma-
 tus, difficilimæ est curationis: In ære autem Philosophico cura nō est
 impossibilis, cūm affectus potius sit per accidens & secundarius, quā
 essentialis aut primarius, dum modò cautè incipiatur, ut de copia se-
 ri diximus in quartana, ne scilicet nimia exiccatione in tabē aut hu-
 mectatione in hydropem curatu difficile incidat.

Diß ist der Drache/welcher sein eigenen Schwantz
aufffrisst.

Atalanta
Fugiens.

Dira fames Polypos docu it sua rodere cru-

ra Humana que homines se nutriisse dape.

Hippomen.
Sequens.

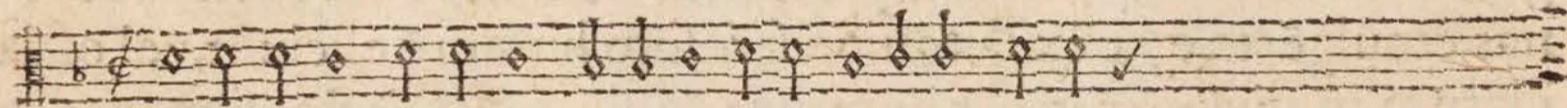

Dira fames Polypos docu it sua rodere

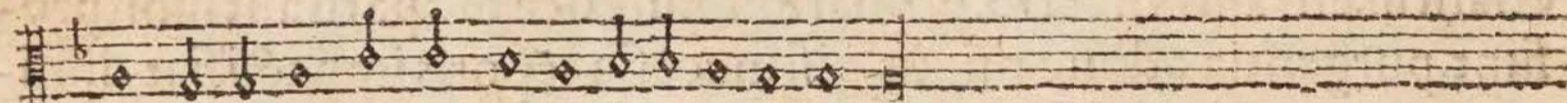

cru ra Humana que homines se nutriisse dape.

Pomum
Morans.

Dira fames Polypos docuit sua rodere cura

Humanaque homines se nutriisse dape.

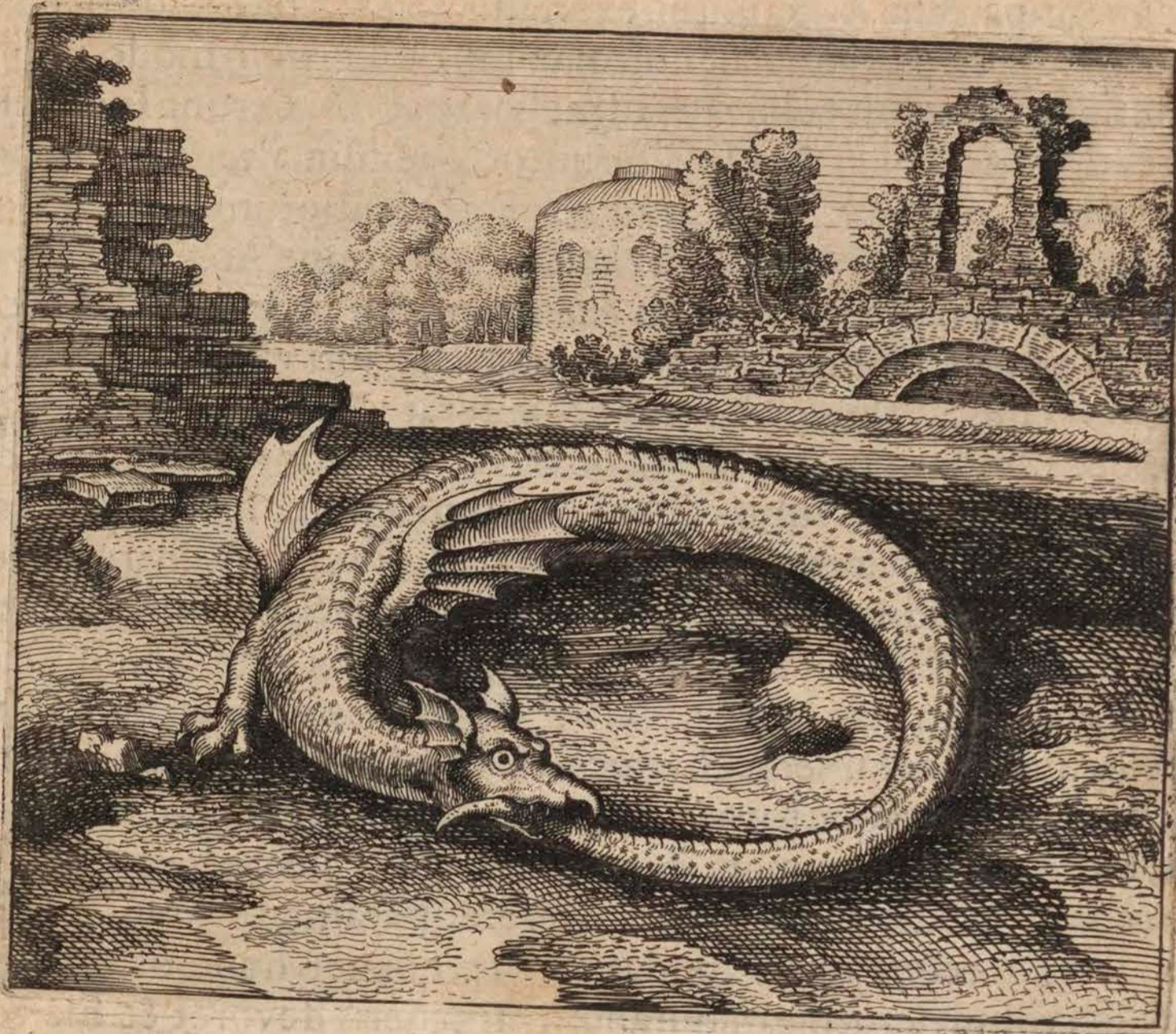
XIV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

DEr Hunger zwingt dem vielfüßigen Fisch sein Fuß zu verzehren/
Vnd daß Menschen mit Fleisch von Menschen oft sich nehren/
Also dem Drachen sein Schwantz zu beissen vnd schlingen nicht verdries-
Daß er ein Theil seines Leibs für seine Speiß genießet/ (set/
Derselbe zu zähmen ist durch Schwerdt/ Hunger vnd gefänglich hafft/
Wiß er sich ist ganz vnd speyt/sich tödt vnd das Leben schafft.

EMBLE-

EMBLEMA XIV. *De secretis Natura.*
Hic est Draco caudam suam devorans.

65

EPIGRAMMA XIV.

Dra fames Polypos docuit suarodere crura,
Humanâque homines se nutriisse dape.
Dente Draco caudam dum mordet & ingerit alvo,
Magnâ parte sui fit cibus ipse sibi.
Ille domandus erit ferro, fame, carcere, donec
Se voret & revomat, se necet & pariat.

I

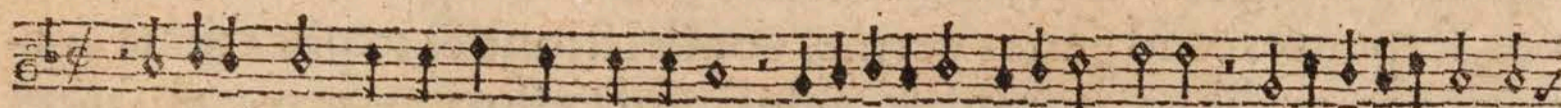
VETE-

VETERES dixere, quod serpens, qui serpentem devoravit, fiat draco: Sævit enim in proprium genus ut latro & sicarius in suum. Tales esse in Africa, tanta magnitudine & copia constat, ut magnam partem Alexandrini exercitus deleverint. Apud Asachæos Æthiopum populos nascuntur maximi, qui cratium modo impliciti erectis capitibus velificant ad meliora pabula. Ferunt Indorum reges duos dracones aluisse, alterum octogenum, alterum verò nagenum cubitorum magnitudine: Ex recentiorum quoque hoc tempore observatione innotuit, tales adhuc prope Angolam inveniri, ut malos ingentes navium exæquent. Sic in Indiæ & Africæ montibus quibusdam referunt magnam esse auri vim, sed custodiri à draconibus, ne quis eò accedat & auferat: Ad fontes enim seu rivus, qui ex montibus decidunt, conveniunt dracones & sic per accidens apud aurum excubias agere dicuntur. Hinc à Philosophis tot dracones aut serpentes suis thesauris ascribuntur, ut Velleri aureo, Horto Hesperidum, aliisque personis seu subjectis chymicis, Cadmo, Saturno, Æsculapio, Mercurio, cujus caduceum gemini serpentes cingunt, mas & foemina: Per Dracones verò illi nihil aliud intelligunt quàm subjecta chymica? Hinc dicunt, Dant Rebis montes dracones terræque fontes, Et quod Draco caudam suam devoret, famem ejus maximam denotantes Quod licet alii exponant de anno in se redeunte & circulum referente, tamen primitus à philosophis suis rebus accommodatum fuit, qui per hunc draconem intelligi volunt serpentem, qui alium sui generis devoret & hic vocatur propriè sulphur; prout omnes innumeris locis testantur. Lullius in codicillo cap. 31. Hoc est, inquit, sulphur, fili, & hic coluber & draco devorans caudam suam, Leo rugiens & gladius acutus, scindens omnia, mortificans & confringens. Et Rosarius. Draco non moritur, nisi cum fratre & sorore sua interficiatur. Et mox. Draco est argentum vivum extractum à corporibus, habens in se corpus, animam & spiritum: Hæc aqua alio nomine ibidem dicitur foetida, quæ habetur post separatiōem Elemētorū. Devorare autem draco caudam suam traditur, cum partem volubilem, venenosam & humidam

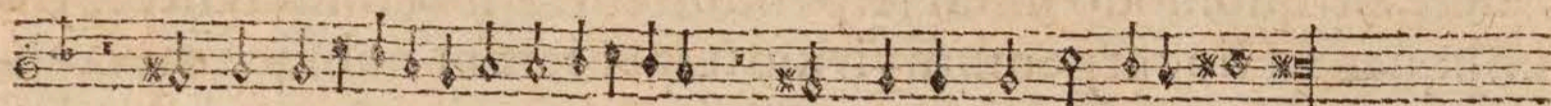
midam absumat, ut post absque cauda videatur corpulentior & tardior, siquidem motus & volubilitas ejus magna ex parte ratione caudæ contigerit. Cætera animalia innituntur pedibus, at dracones, serpentes & id genus vermes constrictione & explicatione corporis pro pedibus utuntur & veluti aqua effusa in certos circuitus definiunt, nunc huc, nunc illuc se flectendo, ut in fluviis ferè omnibus videre est, quomodo instar serpentum cursus suos inflectant & gyris obliquent. Hinc argentum vivum serpentem non absque causa vocârunt, & Mercurio serpentes adhibuerunt, cùm & caudam quasi trahat & nunc huc, nunc illuc volubili pōdere procurrat: Serpēs enim ut serpit, sic & Mercurius, qui alas in pedibus & capite propterea habet. In Africa serpentes volatiles esse ferunt, qui de popularentur omnia, nisi ab Ibide vastarentur. Unde Ibis inter Ægyptias imagines sacras statuitur tum propter manifestam utilitatē, quam toti regioni præstat, tum propter occultam rationem, quam pauciores intellexerunt. Draco hic de morsa cauda, pelle veteri abjecta novam acquirere una cum juventute dicitur, ut non solū cornicibus, corvis aquilis & cervis natura vitam longiorem concesserit, sed etiam serpentino generi. Formica senescens alas acquirit, sic quoque multi vermes. Homo senescens terræ mandatur, at ex terra redivivus æternæ vitæ consecrabitur. Ex quolibet serpente combusto fit pulvis, qui assumitur contra omnia venena innoxie cum magno effectu. Ejusmodi Alexipharmacum fieri quoque debet ex hoc dracone, qui jam caudam suam (quæ in viperis amputari solet) devoravit, contra fortunæ & corporis mala præsentissimum remedium.

Desz Töpffers Werck/ so bestehet in Trucken vnd
Feuchte/ laß dich lehren.

*Atalanta
fugiens.*

Aspice quàm celeri, quàm celeri fi gulus su a vasa figu ret

Axe rotæ argillam dum pede miscet aquæ.

*Hippom.
sequens.*

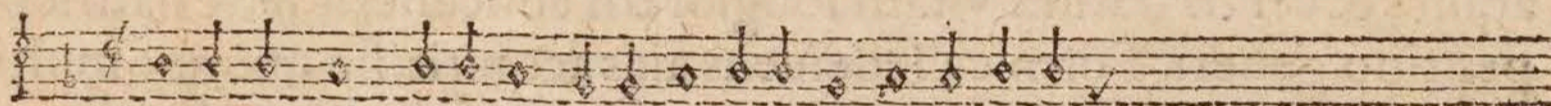

Aspice quàm celeri, quàm celeri figu lus su a vasa figu-

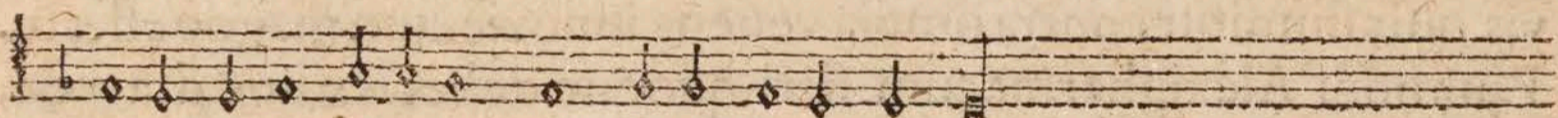

ret Axe rotæ argil lam dum pede miscet aquæ.

*Pomum
morans.*

Aspice quàm celeri figulus sua vasa figuret

Axe rotæ argillam dum pede miscet aquæ.

XI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Schau an den Töpffer/der da machet sein Gefäß mit der Scheiben/
Wie er das Wasser thut im Leim mit Füßen treiben/
In diesen zween sein Hoffnung steht/ damit Feuchtigkeit bequem/
Das truckne Pulver erfeucht / vnd ihm sein Durst benehm/
So mustu auch thun/ wie dich dieses Exempel hat gelehret/
Daß Wasser nicht vberwind die Erd/ odr vbrwunden werde.

EMBLE-

Opus figuli, consistens in sicco & humido, redoccat.

ÈPIGRAMMA XV.

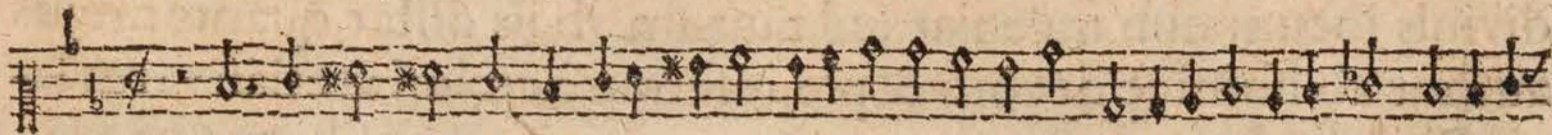
Aspice quàm celeri figulus sua vasa figuret
Axerota, argillam dum pede miscet aqua:
In binis illi est fiducia rebus, ut humor
Pulveribus siccis temperet arte sitim.
Sic quoque tu facies exemplo doctior isto,
Terram aqua ne superet, nec superetur humo.

UT orbis hic terræ & aquæ complexu conglobatus est in unum corpus rotundum, sic quoq; figulinum opus ex iisdem elemētis particulatim compositum videtur, nempe ex sicco & humido, ut unum temperet aliud: si n. terra esset absq; aqua, nec Oceanus, mare, lacus, fluvii, fontēsve existerent prope terram, ipsa nihil ex se ferret, sed sterilis maneret: Sic nisi aqua esset intra cavitates terræ recepta, at circum illam staret, facilè totam terram tegeret, atq; ita eadem inhabitabilis maneret: Verùm cùm una in aliam amicabiliter intrârit, & aqua terræ siccitatem, hæc illius humiditatem moderata sit mutua sui commixtione, hinc fertilitas & commoditas utriusq; elementi conspicitur: simili modo figulus lutum aquæ miscet, ut massam inde tractabilem efficiat, quam rota sua efformat, & aëri exponit calido, ut pedetentim exiccetur: Post addit ignis violentiam, ut probè indurentur, & in lapidem durabilem ejus vasa coalescant, quæ & aquæ & igni resistent: Sic quoq; in opere naturali procedi ipsi Philosophi attestantur, ideóq; documentum à figulis sumi debere asserunt. Quoad siccum n. & humidum, hoc est, terram & aquam in utroq; multum ad finitatis esse: Verùm in modo coctionis & elementorum componendorum materia & forma plurimum differentiae existere non dubitamus: Figulinæ n. testæ artificialem formam, tinctura Philosophica naturalem omninò habet, iisq; tantò nobiliorem, quantò hujus materia illarum excellentior: Utrumque opus terreum quidem est, at in Philosophico nihil esse dicitur, quod coelum aëris non petierit, in illo terra crassa, & fœculenta prædominatur: Effectus utrobique lapis est, ibi communis, hic Philosophicus: Quo nomine persona quædam seducta factitios lapides seu lateres magno numero cistæ inclusit uni, alteri verò silices candidiores ad certum tempus, Diabolicis conjurationibus desuper factis, quibus hi in argentum, illi in aurum purum converti debuerunt: At cùm hi Philosophorum lapides esse putarentur, ideóque magna pecuniæ summa in varias res coëmendas effusa esset, dum expectaretur novum aurum & argentum, ad certum tempus, quo cùm id non appareret, nec lapides in aurum, quod sperabatur, conversi essent, pudorem

rem mors finit: Non enim inde, in quo naturaliter non inest, peti debet aurum vel argentum, cum Magia diabolica in operibus hisce divinis locum non inveniatur, sed tantum ab iis distat, quantum ejus author ab homine devoto & pio, infernus à coelo: Ita etiã si verus lapis Philosophicus habeatur, non tamen quisquam sibi persuadeat, res impossibiles hoc præstari posse, ut Isaac admonet: Cum ad impossibilia nemo adstringatur, tam per leges naturæ, quàm Politicæ: Inde de gemmarum per eum transmutatione, vitrique malleabilitate præstanda quilibet ipse dignoscatur, an hæc res sint possibiles & huic naturæ convenient nec ne: Multa per allegoriam dicere Philosophos Geber affirmat, & de seipso, quod ubi clarè locutus sit, nihil dixerit, ubi autem per figuram, ibi veritatem, tanquam triticum sub paleis absconderit: Quæ quis feminat, eadem & metet, quod in vegetabilibus & animalibus locum habet, quamvis diversæ species à feminatis aliquando proveniant: An hæc metallis applicari debeant, quæ non per femina propagantur, ut illa, considerandum erit: In his partes solummodò sunt homogeneæ, sulfur & argentum vivum, in istis heterogeneæ seu organicæ existunt: In his nulla receptacula feminis, in istis verò sunt: In his nulla nutritio, augmentatio aut extensio in omnes dimensiones invenitur, in illis maximè: Imò hæc sunt elementata pondera solam mixtionem agnoscentia; illa etiam præter mixtionem, animam vel vegetativam vel sensitivam: Nihilominus esse aliquid in subterraneis locis, quod jam non est aurum, at post mille annos futurum est aurum per naturam, absque dubio verum est: Hoc quis esse auri semen analogum negabit? Cumque aurum & natura aurifica sint unius originis, licet hæc nobilioris formæ, ideòque cognito auri semine, de hujus quoque constabit: Philosophi siccum & humidum, seu sulphur & argentum vivum id esse affirmant, quod purissimum ex duobus montibus petendum sit.

Dica

Dieser Löw keine Federn/aber jener hat.

*Atalanta
fugiens.*

Vi ctor quadrupedum Le o pectore fortis & un-

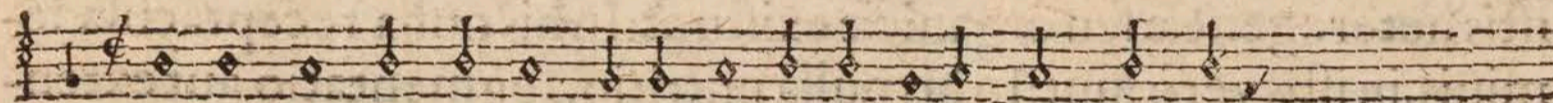
gue Absque me tu pu gnat dissimu lat que fugam

*Hippom.
sequens.*

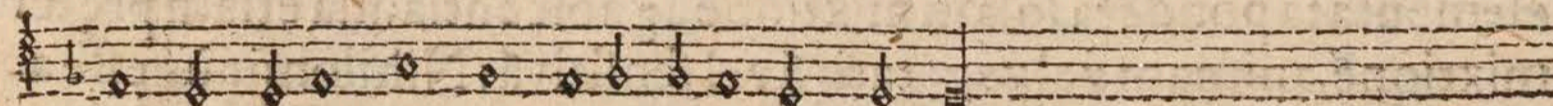
Vi ctor quadrupedum Le o pectore for tis & un-

gue Absque metu pu gnat dissimulatque fugam.

*Pomum
morans.*

Victor quadrupedum Leo pectore fortis & ungue

Absque metu pugnat dissimulatque fugam.

XVI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der Löw/ so überwindt die Thier mit Stärcke vnd Klawen/
 Streitt ohn alle Forcht/ vnd läßt seine Flucht nicht schawen/
 Seß du ihm zu ein Löwin/ so geflügelt sey/welch ihn erheben/
 Sich vnter steh/ daß sie beyd möchten in Lüfften leben/
 Aber er bleibe ganz fest stehn/vnd auff der Erden sich haltet/
 Diß Bild der Natur/dir schawt den Weg/dadurch sie waltee.

EMBLE-

EMBLEMA XVI. *De secretis Natura.*
Hic leo, quas plumas non habet, alter habet.

73

EPIGRAMMA XVI.

Victor quadrupedum LEO pectore fortis & ungue
Absque metu pugnat, dissimulatque fugam:
Aligeram cui tu pedibus conjunge Leenam,
Quae volat & secum vult relevare marem:
Ille sed immotus stat humo, retinetque volentem,
Hac tibi natura monstret imago viam.

K

LEO-

LEONEM non tam magnitudine & robore corporis quàm gene-
 rositate cæteris prævalere animalibus, ab experiẽtia notum est.
 Si in venatu videatur, erubescens dare terga, sese paulatim recipit, si
 multitudine opprimatur: Remotus ab aspectu venantium, fugam
 properè molitur, turpitudinem absconsione purgari existimãs: Sal-
 tu caret in fuga, quo utitur, dum quid insectatur. Ejus ossa solida
 sunt minimèque vacua, quæ a deò dura dicuntur, ut inter se concus-
 sa ignem velut ex chalybe & silice reddant. Omnium maximè ignes
 reformidat. Videtur ex natura solis substantiam deducere. Nam
 impetu & calore cætera præstat animalia, uti sol sydera. præterea
 oculis semper igneis & patentibus cernitur, ut sol patenti igneoque
 oculo terram conspicit. Leæna pro catulis dimicans oculos in ter-
 ram defigit, ne venabula expavescat. Leo ubi Pardi coitum sentit,
 in adultera leæna supplicium sumit, & tota vi consurgit in pœnam.
 Propterea leæna culpam & odorem flumine abluit, aut conscia
 sceleris & masculi metu fugientem adulterum comitatur. Quam
 miram hujus beluæ naturam dum Philosophi contemplantur, de
 Leone varias allegorias, quasi hieroglyphicas scripturas de suo arca-
 no opere attestantes, produxerunt. Leonem esse animal constans,
 firmum, dolis carens & suspicione animadvertentes, potiorem suæ
 compositionis Philosophicæ partem huic assimilarunt. Ut enim i-
 pse nõ fugit, sic nec hæc: ille solidis ossib. ita hæc fixa & vinci nescia.
 Leæna verò ab adulterio uti non est semper libera aut immunis, ita
 nec Luna seu Mercurius omni macula caret, sed ab ignaris nunc
 huic, mox illi materiæ adjungitur, unde potius adultera conjunctio
 rerum in natura discrepantium, quàm verum matrimoniũ commit-
 titur: Ex pardo enim & leæna geniti, non habent speciosas circa
 colla, & armos jubas; Quo insigni ornantur solùm concepti ex Le-
 one. Leæna itaque philosophica suo proprio mari jungatur, &
 genuinus generosusque inde nascetur leunculus, qui ex ungue fa-
 cilè agnosci poterit. Oportet verò leænam esse non quamvis, sed a-
 latam, quæ cum Leone pugnas inire possit, freta suarum plumarum
 pernitate; ne scilicet illius nimia iracundia supprimatur, sed si
 quando

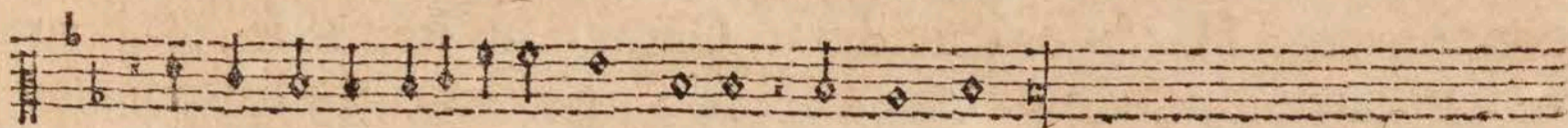
quando absque causa in furorem incidat, fugam meditari. Ipse enim dum fugituram moratur, majori erga eam amore incitatur, post litem factâ amicitia. Verum quis unquam, dices, vidit leonâ alata, aut plumæ leonæ quid profuerint? Prope Cythæronem montem vallis est profunda, in qua non nisi leonæ volatiles visuntur: In ipso verò montis ejusdem vertice Leo rubens versatur ex eo genere, quod Hercules trucidavit. Captandus itaque leo est, & in vallem ducendus, & mox leonæ alatæ copulabitur: Illa quoque facile se superari patietur, nempe par à pari. Post ex valle dicta in montis cacumen uterque sublimandus erit & ab hinc nunquam à se invicem fugient, at semper inviolato fœdere commanebunt. Leonū captura, fateor, non est facilis, sed multis periculis obnoxia, nihilominus instituenda erit. Leo non pascitur cum leonæ, sed separatim errat, ut tradunt. Hinc cujusque indagatio & venatio seorsim fieri debet: Quod si verò utrique à primis unguiculis, cum primò incedere incipiant, quod fit post secundum à partu mensem, pulli leonini conquirantur, & adultiores facti, ut dictum, jungantur, res carebit omni periculo. Nascuntur autem verno tempore, quod observandum, a pertis oculis. Cùm verò post partum Leones obliquo ingrediantur itinere, ne cubile deprehendatur, ideò summâ diligentia & curâ inquirendi, eorumque pulli auferendi erunt.

R ij Ein

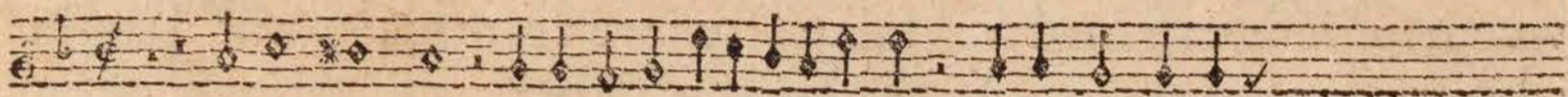
Ein vierfältige Feuer Kugel regiret diß Werck.

*Atalanta
Eugiens.*

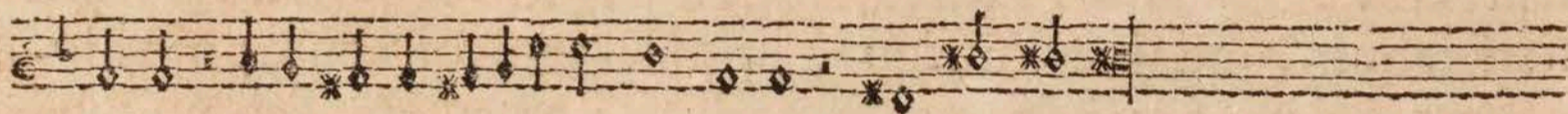
Naturæ qui imitaris o pus tibi quattuor orbes

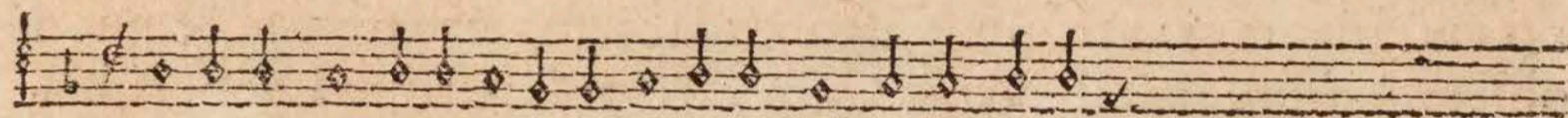
Quærendi interius quos levis ignis agat.

*Hippom.
Sequens.*

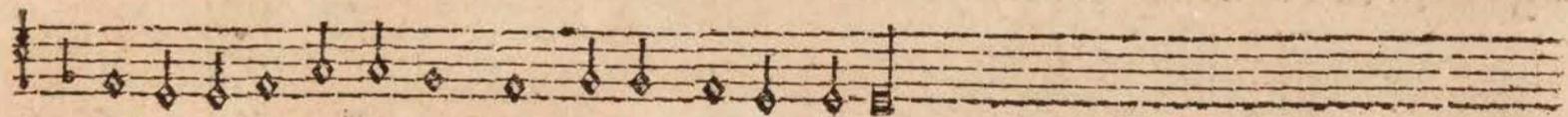
Naturæ qui imitaris o pus tibi quattuor

orbes Quærendi interius quos levis ignis agat.

*Pomum
Morans.*

Naturæ qui imitaris opus tibi quattuor orbes

Quærendi interius quos levis ignis agat.

XVII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

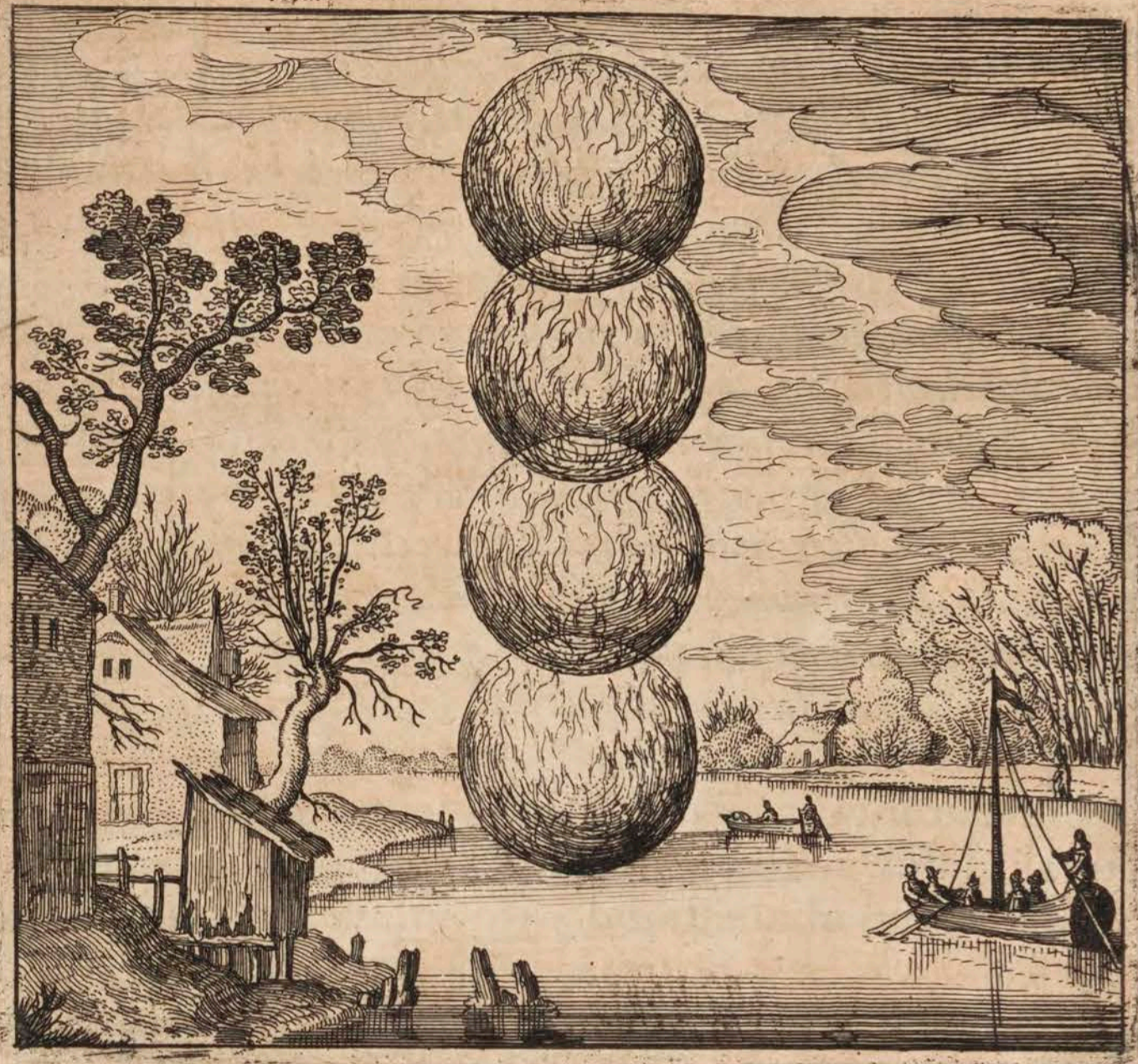
Ze du der Natur Werck gedenckest wol zuer messen/
 Muß vier Spheren voll Feuer zusuchen nicht vergessen/
 Die vnter des Vulcani ist/ die ander Mercurium zeigt/
 Die dritt hat den Mohn/in die obern die Sonne steigt/
 Welche ist das Feuer der Natur/laß dir gänzlich befohlen seyn
 Diß Rechte/das sie mög lein in der Kunst die Hände dein.

EMBLE-

EMBLEMA XVII. *De secretis Naturæ.*
Orbita quadruplex hoc regit ignis opus.

77

EPIGRAMMA XVII.

Naturæ qui imitaris opus, tibi quattuor orbes
Quærendi, interius quos levis ignis agat.
Imus Vulcanum referat, bene monstret at alter
Mercurium, Lunam tertius orbis habet:
Quartus, Apollo, tuus, naturæ auditur & ignis,
Ducat in arte manus illa catena tuas.

K 3

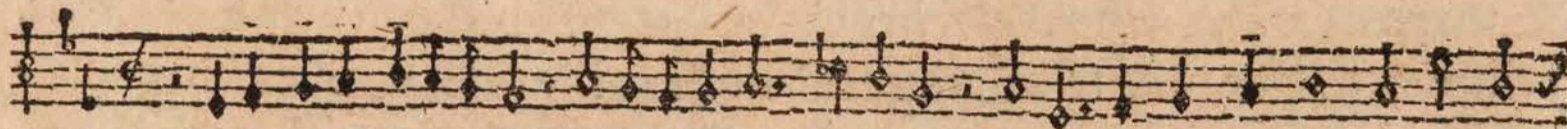
PHI-

PHILOSOPHI de quatuor ignium generibus ad opus naturale necessaris multis in locis meminerunt, nempe Lullius, Author Scalæ, Riplæus, & alii quamplurimi: Et hinc loquens de ignibus, (Scala inquit) *Raymundus: Notandum est, quod hic jacent contrariæ operationes: Quia sicut ignis contra naturam dissolvit spiritum corporis fixi in aquam nubis, & corpus spiritus volatilis constringit in terram congelatam, ita contrario ignis natura congelat spiritum dissolutum corporis fixi in terram globosam, & corpus spiritus volatilis fixum per ignem contra naturam resolvit non in aquam nubis sed in aquam* Philos. Ripleus clarius de hisce ignib. Porta 3. sic loquitur: *Quatuor sunt ignium genera, quæ scire debes, naturalis, innaturalis, & contra naturam, elementalisq; qui accedit lignum: His ignib. utimur, & non pluribus. Ignis contra naturam debet excruciare corpora, ipse est draco, quem admodum tibi dico, violenter comburens, ut ignis inferni. Ignis naturæ est tertium mestruum, ille ignis naturaliter inest cuiq; rei: Ignem occasionatum vocamus innaturalem, ut calorem cinerum & balneorum ad putrefaciendum: Absq; his ignibus tu nihil perduxeris ad putrefactionem, ut possit separari tua materia, ut simul sit proportionata ad novam conjunctionem: Fac igitur ignem intus in tuo vitro, qui comburat corpora efficacius, quam ignis elementalis: Hæ illi: Ignis verò dicuntur, quia virtutē igneā habent, naturalis coagulando, innaturalis dissolvendo, contra naturam, corrumpendo, elementalis, calorem & primū motū administrando: Atq; in his catenatus ordo observatur, ut secundus à primo, tertius à secundo, quartus à tertio & primo simul incitetur ad actionem, sic ut unus sit agens, & alter patiens, idemq; agēs & patiens diverso respectu: Quod in annulis seu stylis ferreis per magnetē continuatis, & mutuo actu cōnexis animadvertitur, idē in hisce ignib. Elementalis n. instar magnetis, vim suā mittit per secundū & tertium ad quartū usq; & unum alteri per operationes mutuas conjungit & cohærere facit, donec interna actio inter superiores peracta sit. Primus est ignis elementalis re & nomine, secundus aer est sive ærius, tertius aqueus seu lunaris naturæ, quartus terreus: De primo supervacaneū est, aliquid dicere, quia omni videnti & tãgēti cognitus est: Tres reliq; sunt dracones, mēstrua, aquæ, sulfura & Mercurii: Dracones, quia venenositatis participes, devorent sui generis*

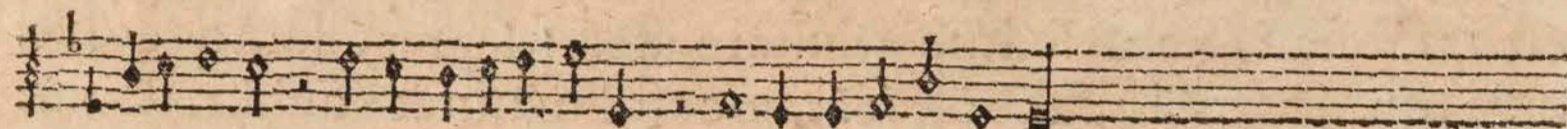
neris serpentes, corpora sibi cōmixta atterāt & alterēt, hoc est, solvāt & coagulēt: Mēstrua dicuntur, quia ex illis foetus Philos. producitur & nutritur, usq; ad ejus nativitātē: Lullius in lib. de quinta essēt. dist. 3. duplex habet menstruū, vegetabile & minerale; Riplæus in præfatione portarū triplex, quæ reverà unū sunt & cōveniūt: Ex omnib. n. illis simul fit generatio foetus & aqua alba ejus ortū præcedit, quæ nō est de substātia foetus sed superfluitate, ideōq; segregāda: Aquæ sunt, quia aqueā naturā in igne ostēdāt, hoc est, fluxum & liquiditatē, quæ aquæ cōvenit: Aquarū esse diversas & mirabiles proprietates cōstat, quarū aliæ sunt lapidescētes, dū in durissimos topfos ad ædificia hominū peraptos coagulātur: Hisce persimiles sunt aquæ Philos. minerales, quæ indurescūt, & in lapideam resistantiā transeunt: Sulphura quoq; appellātur ob sulphuris virtutē, quā in se habēt: Nam sulphur naturæ cum alio sulphure miscetur & fit unū, & duo sulphura ab uno solvuntur, unumq; à duob. segregatur, & sulphura à sulphurib. continētur, ut Yximidius in turba inquit: Quid autem sulphura sint ibidem Dardaris declarat his verbis: Sunt autem sulphura animæ occultæ in quatuor elementis, quæ per artem extractæ se invicem continent naturaliter & conjunguntur: si autem occultum, quod est in ventre sulphuris, aqua regatis & bene mundetis, occultum obviāns suæ naturæ lætatur, similiter aqua pari suo. *Mosius quoq; dicā, inquit, vobis jam quid sit: Unum quidem, quod est argentum vivum igneū, duo, corpus in eo compositum, & tertium est aqua sulphuris, qua abluatur & teritur ac regitur unum, donec opus peragatur.* Quod de sulphurib. dictum, idem de totidem Mercuriis intelligendum erit: Sic n. ille ipse Mosius in sequentib: *Argentum vivum Camba est magnesīa, argentum verò vivum seu auripigmentum est sulphur, quod ascendit de cōposito misto:* sed testimonia, cū sint infinita & cuique obvia, intermittam huc plura adducere: Hi quatuor ignes quasi sphaeris & orbibus inclusi sunt, hoc est, singuli habent singula centra, à quibus vel ad quæ eorum tēdat motio, at nihilominus ita partim à natura, partim ab arte colligati observantur, ut unus absque alio nil aut parum operetur, imò unius actio alterius sit passio, & econtra.

Das Feuer macht feurig/nicht güldin/
sondern das Gold.

*Acalanta
Fugiens.*

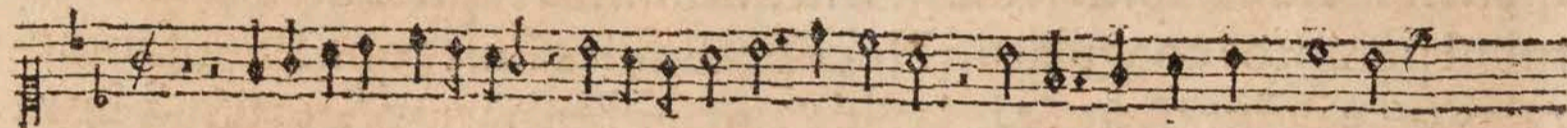

Si quod a gens fu erit naturæ mittit in orbem vires atque

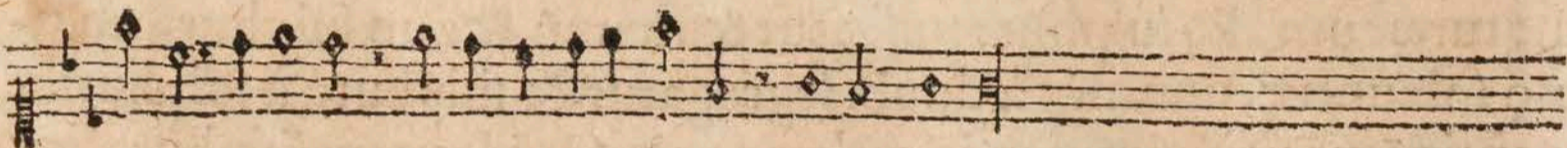

su as multiplicare cupit, multiplicare cupit.

*Hippomen.
Sequens.*

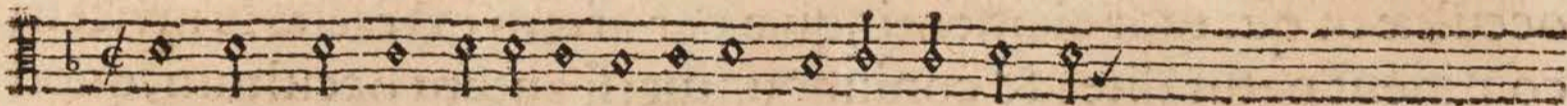

Si quod a gens fu erit naturæ mittit in orbem vires

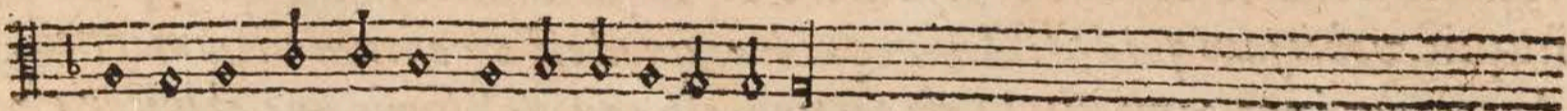

atque su as multiplicare cupit, cupit, cupit.

*Pomum
Morans.*

Si quod agens fuerit naturæ mittit in orbem

Vires atque suas multiplicare cupit.

XVIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In jedes wirkendes Ding der Natur rund umbsich läßt gehn/
Seine Krafft/ dadurch mag ein Vermehrung geschehn/
Also das Feuer alles/ so ihm nahet/ pflegt feurig machen/
Vnd nichts bringt ein Werck so edel ohn Ursachen/
Das Gold kan nicht geben des Feurs/ noch Feuer des Goldes Krafft/
In jedem Ding sein eigen Samen natürlich hafft.

EMBLE-

Ignire ignis amat, non aurificare, sed aurum:

EPIGRAMMA XVIII.

Si quod agens fuerit natura, mittit in orbem
Vires atque suas multiplicare cupit.
Obiua sic ignis facit ignea cuncta, nec est res,
Absque sua causa nobile quæ det opus.
Aurum nil ignit per se, nil ignis inaurat,
Quodlibet agnoscit quod sibi semen inest.

L

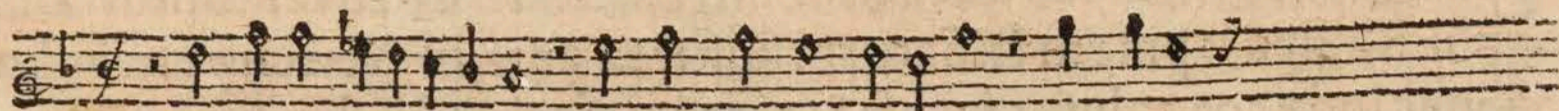
NATURÆ

NATURÆ operãdi ratio est in omnib. universi individuis, ut simplici utatur processu ad unũ simplicẽ motũ perficiendũ, quẽ admodũ apparet in Anatomia corporis humani, in quo unus musculus tantũ uni inservit motui, nempe attractivo, expansivo verò alter primo oppositus, ita ut, si in gyrũ aliquod membrũ ducẽdũ sit, id variis in circulum positis musculis efficiatur: Ita ignis operatio una & simplex est, ut nimirũ calefaciat & igniat, imò sibi assimilet & cõburat omnia, quib. admovetur, si sint cõbustibilia: Hinc Avicẽna in lib. de congelatione lapidũ, quod cadit, inquit, in salinas, fit sal, & q̃ in ignẽ, fit ignis, sed quãdã citius & quãdam tardius, secundũ potentiaã activarũ & resistentiaã passivarũ: Estq; locus in Arabia, qui colorat omnia corpora in ea existẽtia, suo colore: Ita singulæ res naturales sibi à natura infusam virtutẽ possidẽt, qua agãt in sibi mixta vel admota assimilãdo & alterãdo eorũ naturã & formã: Quod in vegetabilib. & animalib. generatio est per seminũ propagationẽ, hoc in simplicib. vel simpliciter mixtis corporib. est virtutis infusio & assimilatio: Sol, cœli lumẽ, radios de sese projicit in terras, qui collectis in concavis vel cõburentib. speculis, demonstrãt sese à tali causa productos esse, ac quasi formas projectibiles Solis videri: Unde constat radios solares nihil aliud esse, quãm flammã igneã extẽsam & dispersam in amplã latitudinẽ, quæ collecta & iterũ in se cõdẽsata instrumentis cõcavis, diaphanis & circularib. vel repercussivis, cõcavis & chalybeis speculis, uti flãmma emicat & obvia cõburit: Eundem admodũ in quodã elementato corpore virtus quãdã, velut vapor, dispergitur, quæ si colligatur & attrahatur in unũ, fit aqua & ex ea aqua terra: Hinc Avicẽna ante allegato loco, ex aqua, inquit, fit terra, cũ vincũt eã qualitates terræ & è converso: Est autẽ res quãdã, quã utũtur quidã ingeniosi cũ volunt rẽ siccam coagulare, quæ cõponitur ex duab. aquis, & dicitur lac virginis, quod est ejus effectus certissimus. Hæc ille: Sunt, qui promittant, se in magnete lapide vires duplicare vel multiplicare posse, veluti ejusmodi nobis visus est argẽto inclusus vix põdere unius libræ, qui anchorã ferreã 28. librarũ attraxit & sustinuit, q̃ impossibile fuisset, nisi vis auctior & fortior reddita
in

in eo extitisset; quod absque dubio per revocationem dispersarum virtutum in unum quasi punctum seu polum, factum fuit, vel ex magno corpore in minus attractionem earundem; Inveniuntur alii, qui plumbificū lapidem ex Saturni sulfurea aurā in Mercurium vulgi donec inde coaguletur, infusa & retentā, fieri posse dicant, qui Mercurium communem continuè convertat in plumbum. Quidam ex antimonio vel ejus stellato Regulo cuprum ex cupri odore, eo temporis spacio, quo quis ovum comedat, efficere posse jactant, imò omnia metalla fecisse: verū illis sua sit debita fides, quamvis in hoc mihi non fiat verisimile: Audaciores, nescio an foeliciores sunt, qui aurum ex auro deducere conantur juxta Poëtæ aurei dictum: **Hordea cui cordi, demum serit hordea, in auro semina sunt auri.** Habet quidem quælibet res naturalis vim quandam sese multiplicandi, at hæc in vegetabilibus & animalibus saltem in actum proferruntur, ne utiquam in metallis mineralibus, terræ fossilibus aut meteoris: Plantarum quædam ex parvo semini grano ortæ dant non rarò mille aut plura seminum grana, seque ita multiplicant & propagant, idque annuatim; Animalia & suos habent foetus magni vel parvi numeri, pro cujusque natura. At aurum, argentum, plumbū, stannum, ferrum, cuprum aut argentum vivum nunquam inventum est eo modo sese vel suam speciem multiplicasse, licet unum in aliud commutatum & nobilitatum sæpissimè repertum sit: Nihilominus Philosophi affirmant, ut in igne ignificandi principium extat, sic in auro aurificandi: verū tinctura quæritur, cujus medio aurum fiat: Hæc indaganda est in suis propriis principiis & generationibus non in alienis: Nam si ignis ignem producat, pyrus pyrum, equus equum tum plumbum plumbum & non argentum, aurum aurum & non tincturam generabit: Ad hæc aurum philosophis proprium est, quod non negant pro fermento in fine operis Lapidis aurifico adjici debere, sed necessario requiri quoque asserunt. Cū fermentum ducat fermentatum in sui naturam, sine quo tota compositio ad perfectionem nunquam rediret.

So du von vieren ein ertödest/bald werden
sie sterben all.

*Atalanta
fugiens.*

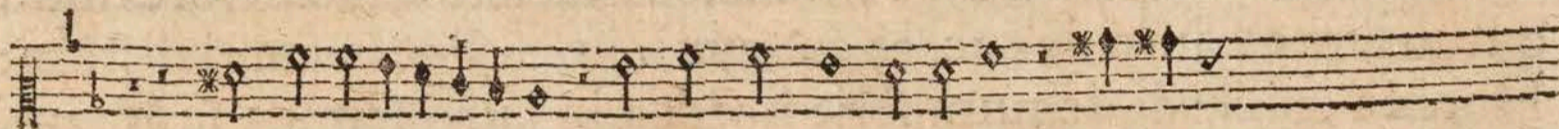

Bis duo stant fratres longo ordine, pondera

terræ quorum unus dextra sustinet, alter aquæ.

*Hippom.
sequens.*

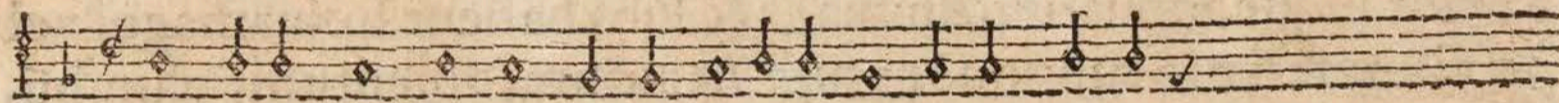

Bis duo stant fratres longo ordine, ponde-

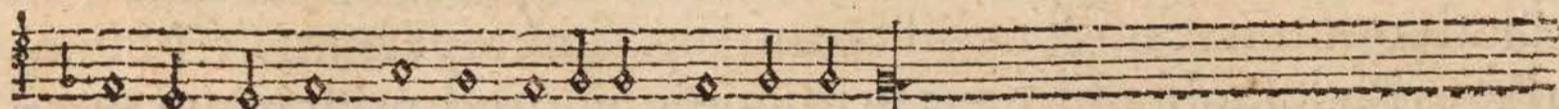

ra terræ quorum unus dextra sustinet, alter aquæ

*Pomum
morans.*

Bis duo stant fratres longo ordine, pondera terræ

Quorum unus dextrâ sustinet, alter aquæ.

XIX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Nur Brüder stehn in langer Ordnung/ davon einer offenbar
Erden hat in der Hand/ der ander Wasser sehr klar/
Die vbrigen haben Lust vnd Fehr/ so du wilt/ daß alle
Sterben geschwind/ nur ein'n mit tode vberfalle/
Vnd also bald werden sie sterben/ vnd ihr Leben enden/
Dieweil sie zusammen gehafft durch natürliche Bänden.

EMBLE-

EMBLEMA XIX. *De secretis Natura.* 85
Si de quattuor unum Occidas, subito mortuus omnis erit.

EPIGRAMMA XIX.

Bis duo stant fratres longo ordine, pondera terra
Quorum unus dextrâ sustinet, alter aqua:
Aëris atque ignis reliquis est portio, si vis
Ut pereant, unum tu modo morte premas:
Et consanguineo tollentur funere cuncti,
Natura quia eos mutua vincla ligant.

POËTÆ fingunt Geryonem Hispaniæ regem tricorporem exti-
 tisse, qui boves purpurei coloris habuerit, quibus canis capitum
 duorum & Draco septem, ut excubitores præfecti erant: Ipse autē
 Geryon Chrysaoris ex sanguine Medusæ nati filius, & Draco Ty-
 phonis & Echidnæ, traditur: Quæ cū nulli historiæ aut rei, prout
 sonat, veritati convenient, & in omnib. Chymicis allegoriis applau-
 dant, non immeritò hisce à nobis aggregata sunt: Per Geryonis verò
 terna corpora, tres facies in uno patre visas, juxta Hermetis mentē,
 intelligimus, vel, ut alii volunt, quatuor, ad elementa totidem respi-
 cientes: Ex quadrangulo n. debet fieri triangulus, ut ille ex circulo
 factus, sic hic in circulum reversurus: Est autem corporum Geryo-
 nis, aut elementorum tanta consanguinitas & naturalis conjunctio,
 ut uno superato vel occiso & reliqua ex sese concidant & putrescant
 absq; ulla vi manuali adhibita. De bicorporib. notum est, quod uno
 mortuo & alter tabescat: quemadmodum puerum 4. annorum æ-
 tatis in Italia vidimus bicorporem, qui fratris sibi adhærentis caput
 intra suum corpus abscondebatur, cætera propendebant umbilico-
 tenus, in quo colligati seu connati erant: Quod si ille, qui propende-
 bat, & quia longè minor, gestabatur ab alio, duriùs circa manus aut
 pedes tangeretur, hinc major dolorem sensit, imò & famem, si mi-
 nor exinanitus cibo foret: Atq; hæc est naturæ combinatio & sym-
 pathia, quâ membra & partes unius corporis vel cum alio connati
 afficiuntur, & in se invicem commoventur; Ex quib. si unum sit sanū
 & illæsum non tamen inde reliqua necessariò sana aut illæsa manēt,
 si verò læsum graviter, & reliqua compatiuntur, eodēmq; malo per-
 eunt: Sic si vicinus multum lucri faciat, inde nihil commodi ad vici-
 num pervenit, at si incendium patiatur, plurimū mali: Nam tua res
 agitur paries cū proximus ardet: Ex unius itaq; horum quatuor
 fratrum interitu, quod & alii tres moriantur, non est à veritate abso-
 num, cū id variis modis contingere possit, vel quia uno partu &
 patre ac matre editi eosdem vitæ terminos, ut initia, experti sint, ut
 quibusdam contigisse legimus, fortè ex astrorum inclinatione, vel
 quia non solū animis, sed & corporis artub. cohæreant, vel mentis
 conster-

consternatione, forti imaginatione in pestifera huc, vel ex foederis voto: In India sub imperio magni illius Mogolli (qui nonus nunc ex posteris Tamberlani ibi regnat) gens quaedam Ethnica degit Pythagoricorum nomine, apud quam ab antiquo tempore hic mos observatur huc usq; ut si maritus moriatur, uxor ejus igne comburatur, aut ut nunc, perpetuò in summa infamia vivat, derelicta ab omnib. & quasi pro mortua habita, quod ideò factum, ne venenis uxores viris suis vitam abrumperent, nisi & ipsæ mori vellent: Sic in opere Philosophico, uno ex fratribus mortuo, & alii igne pereunt, non coactè, sed ultrò, ne cum mœstitia & infamia superstites vivant: Aut si unus petatur fuste, ferro vel lapide, ipse intestinum bellum cum fratribus incipiet, ut patet in Terrigenis ex dentibus draconis natis contra Jasonem, & alibi etiã contra Cadmum insurgentibus, atque sic omnes mutua interneccione cadent: Tange enim vellæde aërigerum, & ipse insurget in duos simul, sibi propinquiores, nempe aquarium & igniferum, sed hi utrinq; in terrigerum & primam pugnam cientem se opponent tamdiu, donec mutua sibi dederint & acceperint vulnera, quibus extinguantur: Ita enim comparatum est cum fratribus, quod quò se impensius & acrius ament, si semel se inceperint odisse, irreconciliandi sint, sed se ad necem persequantur, veluti ex melle dulcissimo in calidiori stomacho aut epate corrupto bilis amarissima generatur. Interfice ergo vivum, sed ita, ut mortuū resuscites, aliàs mors occisi tibi nihil profuerit; Mors enim illum revelabit, nempe dum resurget, & fugient ab eo mors, tenebræ & mare, ut Hermes testatur, solisque radios Draco fugiet, qui foramina observabat, filiusque noster mortuus vivit & Rex ab igne venit: *Belinus* in sua metaphora apud *Rosarium* idem innuit, cum dicit: *Et hoc fiat, quando extraxeris me partim à natura mea & partim uxorem meam à natura sua, & postea occidatis naturas & suscitamur resurrectione nova & incorporali, eò quod postea mori non possumus.*

Cap. 3.

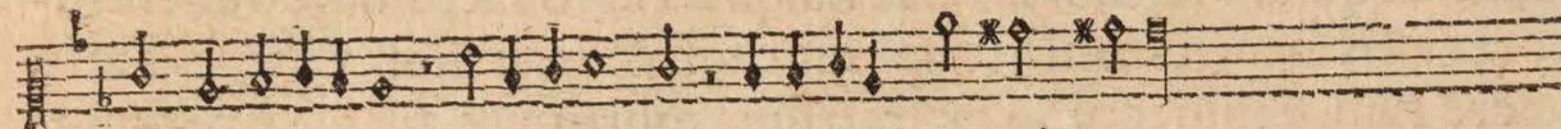
Die

Die Natur lehret die Natur des Feuers zu überwinden
bald werden sie sterben all.

*Atalanta
fugiens.*

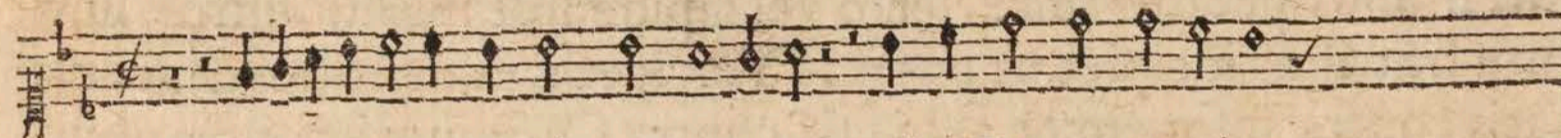

Flam ma vorat quæ cuncta velut Draco, gnaviter ur-

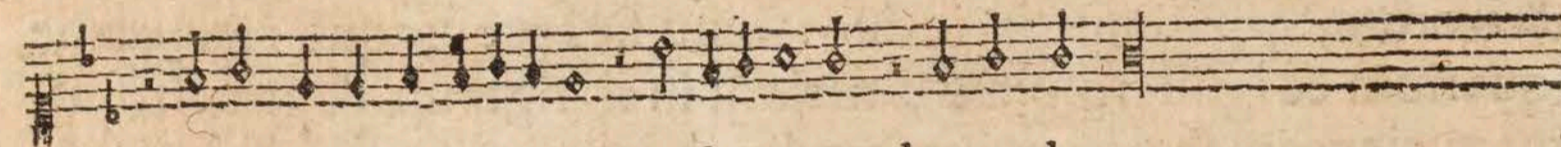

fit virgi nis eximium vi superare decus, decus.

*Hippom.
sequens.*

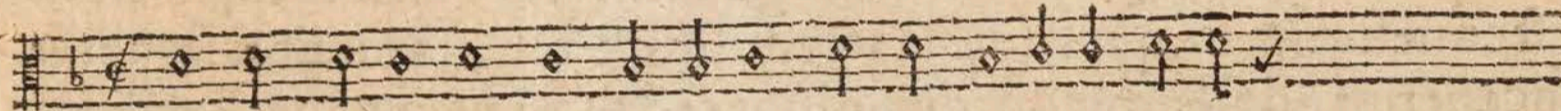

Flam ma vorat quæ cuncta velut Draco gnaviter

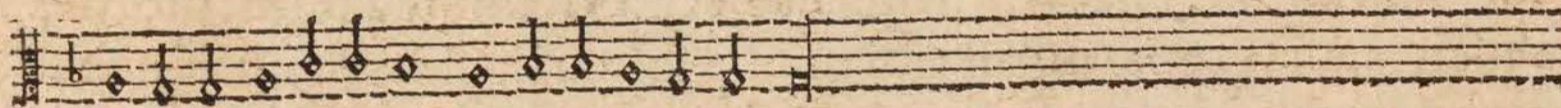

urfit virginis eximium vi superare decus, decus.

*Pomum
morans.*

Flamma vorat quæ cuncta, velut Draco, gnaviter urfit

Virginis eximium vi superare decus.

XX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Die Flamm/so alles frist/gleich einem Drachen thät begehren
Ein Jungfräwliches Bild mit Gewalt zu verzehren/
Drumb sie von Thränen, naß gesehen ist von einem Mann/
Welcher ihr zuhelffen mit Rath vnd That zeigt an/
Also bald er sie bedeckend vnterm Schilde/ den Feind thut erwachten/
Vnd lehret sie sein dräwen ganz hernach zu verachten.

EMBLE-

EMBLEMA XX. *De secretis Naturæ.*
Naturam natura docet, debellet ut ignem.

39

EPIGRAMMA XX.

Flamma vorat que cuncta, velut Draco, gnauiter ur sit
Virginis eximium vi superare decus:
Hinc lachrymis suffusa viro dum fortè videtur,
Ille fuit miser æ ferre paratus opem.
Protinus hanc clypeo velans contendit in hostem,
Et docuit tantas spernere mente minas.

M

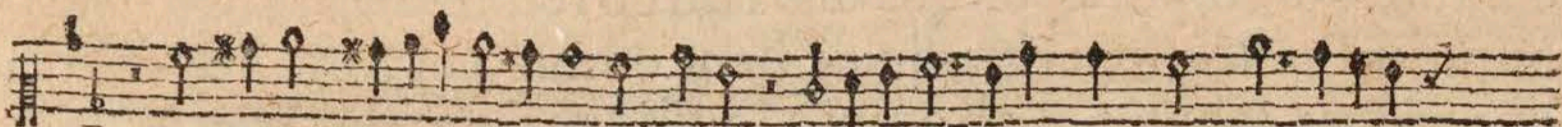
COM-

COMMUNE Philosophorum symbolum est, quo se mutuo agnoscant, naturam à natura duci, doceri, regi, superari, nempe discipulam à magistra, pedissequam à domina, subjectam à regina, imò filiam à matre & affinem ab affini: Id quàm verū sit à quotidiana patet experientia; in educatione sobolis apud homines, aliisque actionibus, ut literaria institutione, dominatione & similib. De lusciniis scribit Plinius, quod una aliam in canendo erudiat, attendat, observet, imitetur, vincat aut se victam doleat, quòdque in certamine aliquando superata gutture rupto, pereat & in medio cantu exanimis cadat: Videmus quoq; quomodo omnia avium genera suos pullos adhuc implumes ac teneros ad volatum incipiant assuefacere & instituire, ut non solùm in illis natura, sed quoque ars aut usus volandi habitum compararit, quamvis potentiam & organa ad eam actionem exercendam sola natura dederit, sine quibus nec institutio seu ars fundamentum aut locum inveniat: Ita hinni ad cursum ab equa, catuli ad latratum à cane & vulpeculæ ad dolos instruuntur, nec ulla natura seu naturæ species animata & sensitiva invenitur, quæ non aliam naturam, nempe suam sobolem ducat, doceat & regat, vel ab alia, nempe parente, se superari patiatur. In vegetabilib. disciplinam ejusmodi non animadvertimus, attamē usus in illis hominūmq; manus plurimum valere observatur; Nam dum messis in herba est, expurgari ab inutilibus carduis, lolióq; potest, dum arbor adhuc virga existit, incurvari & ad placitum ut crescat, cogi potest; Sic in metallis & Philos. subjectis una natura aliam in igne tenet, conservat & tutatur; prout notum est fusorib. & docimastis, in primis verò rerum naturalium magistris: Ferrum argento & auro adhuc tenello & spiritali, ut vocant, in mineris suis cum Cadmia, arsenico, antimonióve prædatore commixto, plurimum subvenit & obstetricem manum præbet, si in igne furnorum in mineras exurendas conjiciatur; Eodē modo ipsum ferrum, si in chalybē mutari debeat, ne comburatur, salvatur lapidib. albis ad littora maris inventis: Nonnulli pulveribus metallicis liquefaciendis ne pereant nimio igne, super injiciunt vitri cristallini pulveres, aut fel vitri: Hujus vice Philos. sua Eudica utuntur

tūtur, quā Morienus dicit esse quoq; fel vitri & in vitreis vasis querēdā: Calor n. ignis corpus ipsum festina cōbustione cōsumit: At Eudica ei apponitur, ipsa corpora in terrā mutata ab omni cōbustione curabit: Nā corpora postquā suas jam nō retinēt animas, citō comburūtur: Eudica (fœx vitri) quidē bene omnib. corporib. cōvenit: nā ea vivificat & aptat, & ab omni cōbustione defendit: Hæc Morienus Romanus: Hæc itaq; est natura, quæ docet aliā naturā contra ignē pugnare, eiq; assue fieri, quæ est magistra instituēs discipulā, & si bene respicias, quæ est regina regēs subjctā, & quæ est filia nobilitās matrē; Hic est servus ille rubēs, q. matrisuæ odoriferæ matrimonio cōjūgitur, & ex illa generat parētib. suis longē nobiliorē progeniē: Hic est Pyrrhus Achillis filius & juvenis rubri capillitii, aurei vestimēti, oculis nigris, pedibus albis: Hic est eques torquatus gladio & scuto cōtra draconē armatus, ut ex faucib. ejus eripiat virginē inviolatā Albificā, Bejā seu Blācā cognomine: Hic est Hercules mōstricida, qui Hesionē Laomedōtis filiā Ceto immani expositā liberavit à mōstro: Hic est Perseus ille, qui Andromedā, Cassiopes & Cephei, Æthiopū regis filiā à mōstro marino, ostēso capite Medusæ defēdit, & à vinculis ereptā in uxorē duxit: Hic est, qui cōparari potest cū antiquis Romanis illis liberatorib. & purgatoribus *M. Curtio. L. Scævola, Horatio Coclite, Manlio Capitolino*, & his similib. ut urbē, veluti matrē, periculis eripiat. Est n. hæc naturæ ad perfectionē alicujus operis tēdētis ratio & via, ut ex uno aliud, ex imperfecto pfectius deducat & ex potētia actū faciat, nec omnia in momēto, sed unū post aliud, absolvat: Nec hoc solū, sed Vicariū quoq; sui in primis statuit, cui relinquit potestatē vitæ & necis, hoc est, formādi alia, Exēpli gratiā, in generatione hominis longo utpote decē mēsiū processu utitur, ubi primò cor, juxta Aristotelis mētē, fabricat, tāquā vicariū & præcipuū viscus, cor verò reliqua deinde mēbra ad nutritionē, vitā, sensus & generativā potētia necessaria, delineat, efformat & perficit, iisq; vitā & spiritus vivificos imptit p systolē & diastolē sive dilatationē & compressionē arteriarū, quādiu à morbis & violētia nō impediatur: Atq; sic una natura aliam docet, q. pro exemplo operis Philos. ceu clarissimū, annotabis & sequēris.

Mache von Mann vnd Weib einen Circel/darauff ein
 Quadrangel/hierauff ein Triangel/mache ein Circel/vnd
 du wirst haben den Schein der Weisen.

*Atalanta
 Fugiens.*

Fœmina mas que unus fiant tibi circulus ex quo sur-

gat habens æquum forma quadrata latus

*Hippom.
 Sequens.*

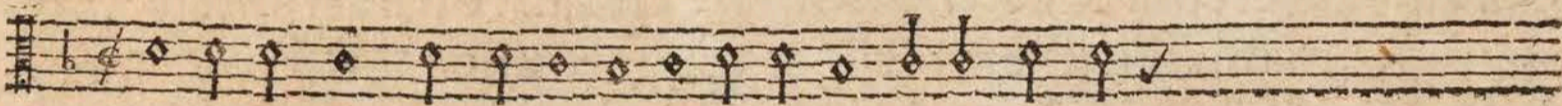

Fœmina mas que unus fiant tibi circulus ex quo sur-

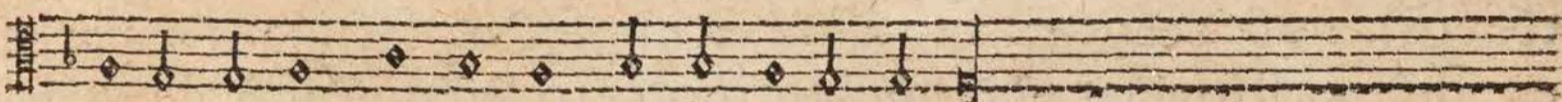

gat habens æquum forma quadrata latus.

*Pomum
 Merans.*

Fœmina masque unus fiant tibi circulus, ex quo

surgat habens æquum forma quadrata latus.

XXI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Wß Mann vnd Weib mache dir ein Circel allermassen rund/
 Darauff zieh ein Figur so vier Ecken hat zur stunde/
 Bald verkehr solch in ein ander/so drey Ecken hat eben/
 Vnd diese laß widerumb ein Circel rund dir geben/
 So ist gemacher der Schein/welchs so du nicht kanst wissen/
 Die Geometrische Lehr zu verstehn sey geßissen.

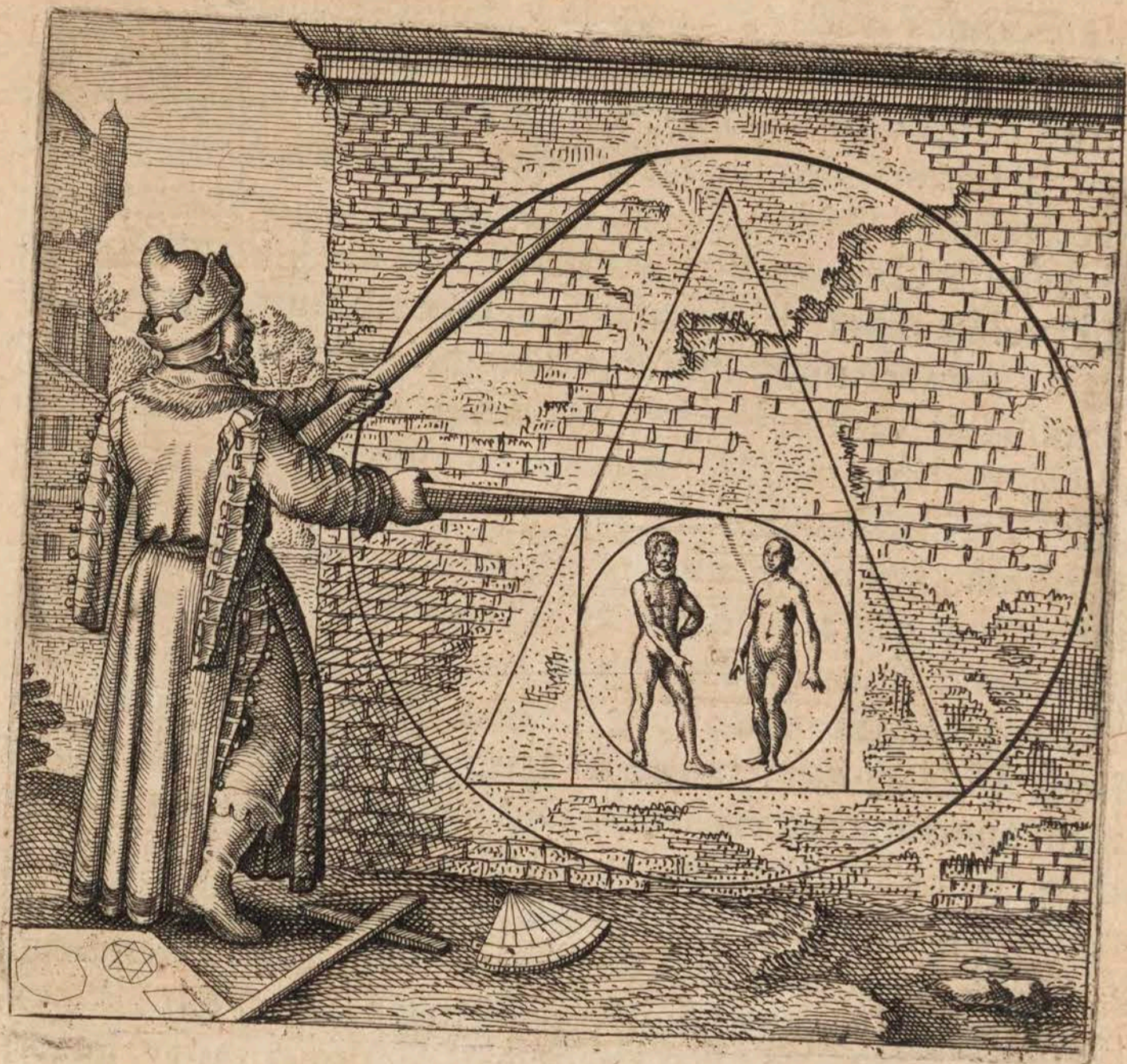
EMBLE-

EMBLEMA XXI. *De secretis Natura.*

93

Fac ex mare & foemina circulum, inde quadrangulum, hinc triangulum, fac circulum & habebis lap. Philosophorum.

EPIGRAMMA XXI.

Foemina masque unus fiant tibi circulus, ex quo
Surgat, habens equum forma quadrata latus.
Hinc Trigonum ducas, omni qui parte rotundam
In sphaeram redeat: Tum LAPIS ortus erit.
Si res tanta tua non mox venit obvia menti,
Dogma Geometrae sic capis, omne scies,

M 3

PLA

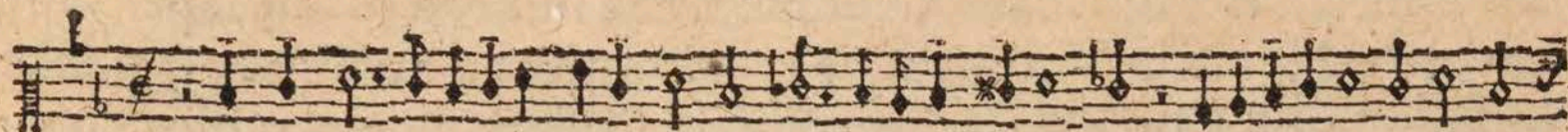
PLATO Philosophus ille celeberrimus menti humanæ noticias, quæ sunt artium & scientiarum omnium fundamenta, esse quasi insculptas & impressas actu tradidit, quarum rememoratione & repetitione omnes doctrinas capi & cognosci à quoquam posse; Quod ut probet, introducit puerum adhuc tenerum, rudem & literis incultum, cum quo ita interrogationes geometricas instituit, ut puer ad quæstiones omnes rectè respondere animadvertatur, & nolens volensque sive inscius, in media tam arduæ scientiæ penetrabilia pervenisse. Unde omnem doctrinam & disciplinam non ab initio disci vel hauriri, sed saltem recordatione in animum revocari & revolvì à pueris statuit, colludens ad magnum suum annum, quo ante 48. millia annorum solarium eadem personæ, res & actiones, ante cœli revolutionem, eodem modo, quo nunc, extitisse ab eo dicebantur: Verùm hæc esse absque ullo veritatis fundamento somniis per similia, nemo non intelligit. Esse nobis insitas quasdam scintillas noticiarum, merasq; potentias, in actum per usum & institutionem reducendas, non negamus, sed eas esse tantas & tales: ut artium & scientiarum absque ullo præcedente cultu sint seminaria, inficias imus: Unde igitur scientiæ & artes provenerunt, si homines non eas invenerint, an ex cœlo vel à Diis gentium primitus traditæ fuerunt, quærent alii? Respondeo, aliud est dicere, sub cineribus regi prunas ardentes tantâ copiâ, ut si saltem, remotis cineribus proferantur, sufficiat ad ciborum coctionem aut calefactionem frigidorum nostrorum artuum, aliud est, affirmare saltem scintillas exiguas ibi latere, quæ antequam sint usui ad coctionem aut calefactionem, industriâ, arte & curâ humanâ fovendæ, excolendæ & augendæ sint suis fomitibus, aliàs facile extinguì posse, & in frigidos cineres totas redigi: Ultimum Aristotelici, primum Platonici afferunt: At ultimo astipulatur ratio & Experientia, primo saltem phantasia seu imaginatio. Unde quæri posset, cur Plato suæ scholæ ostio inscripserit, Geometriæ rudem in id non admitti, cum & puerulos eam actu scire affirmarit? An sunt homines fortè pueris inruditiones? Aut quæ pueri sciunt, an adultiores illa oblivioni tradiderunt?

runt? Id non opinandum erit; quia videmus brutam à natura edo-
cta abhorrere & cavere pericula ab igne, aqua, casu præcipiti &
his similia, etiam recens in lucem edita, infantem non sapere aut
cavere talia, nisi læsum aut digito parùm usto ad flammam candelæ
instar pyraustæ, quæ alas adurit & decidit: cur apicula, musca, culex
in ignem suo celerrimo volatu se non præcipitant, cum ab experi-
entia non noverint periculum inde ipsis exoriturum? Quia natura
eas docuit, at non hominem recens natum. Si Geometria adeò na-
turalis & facilis est pueris, qui fit, quod ipsi Platoni quadratura cir-
culi non innotuerit, adeò ut Aristoteles Platonis discipulus eam sci-
bilem esse, at necdum scitam affirmârit; Verùm hanc Philosophis
naturalibus non incognitam fuisse apparet ex eo, quod circulum
in quadrangulum cõverti jubeant, & hunc, per triangulum, iterum
in circulum: per quem illi intelligunt corpus simplicissimum absq;
angulis, uti per quadrangulum, quatuor Elementa, quasi dicant,
sumendam esse corpoream figuram simpliciorẽ, quæ inveniri possit
eãmq; in quatuor colores Elementales dividendam & futurum
quadrangulum æquilaterum. Quadrationem autem hanc esse phy-
sicã & naturæ convenientẽ, quilibet intelligit. Ex qua lógè plus utili-
tatis ad Rempub. ut & plus illustrationis ad humanã mentẽ pvenit,
quàm ex illa mathematicã & merè theoricã seu à materiã abstractã.
Illa ut addiscatur, Geometram de solidis corporibus agentem oportet investi-
gare, quæ figurarum solidarum, exempli gratia, Sphæræ & Cubi profunditas a-
gnoscat & ad usum seu praxin manualement transferatur: Si Sphæræ capacitas
seu circũferẽtia sit 32. pedum, quantum erit unũ ex cubi lateribus, ut capacitatem
hujus Sphæræ adæquet, e contra, si Sphæra 32. mēsuras capiat in tanta circũferẽtia,
quantum erit latus unũ cubi, ut tantumdem capiat, aut respiciendo à mensuris,
quarũ capax est Sphæra vel cubus, ad pedes cujusq; circũferẽtiæ. Similiter volũt
Philosophi quadrãgulũ in triangulũ ducendũ esse, hoc est, in corpus, spiritũ &
animam, quæ tria in trinis coloribus ante rubedinem præviis apparent, ut pote
corpus seu terra in Saturni nigredine, spiritus in lunari albedine, tanquam aqua,
anima sive aër in solari citrinitate: Tum Triangulus perfectus erit, sed hic vi-
cissim in circulũ mutari debet, hoc est, in rubedinẽ invariabilem. Quæ operati-
one fœmina in masculum conversa & unum quid cum ipso facta est, & senari-
us primus ex perfectis numerus absolutus per unum, duo, cum ad monadem
iterum redierit, in quo quies & pax æterna.

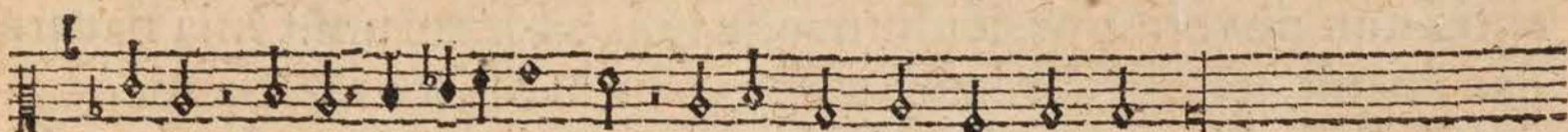
Went

Wenn du hast das weisse Bley/so mache der Weibervort/
das ist/Loche.

Atalanta
Fugiens.

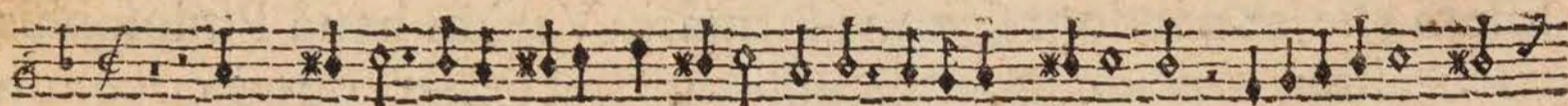

Quisquis a mas facili multum præstare la bore, Sa-

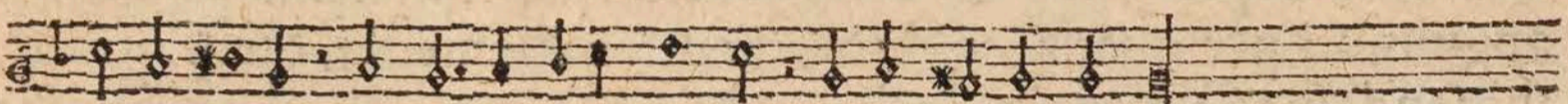

turni in faci em(quæ nigra)sparge nives, nives.

Hippomen.
Sequens:

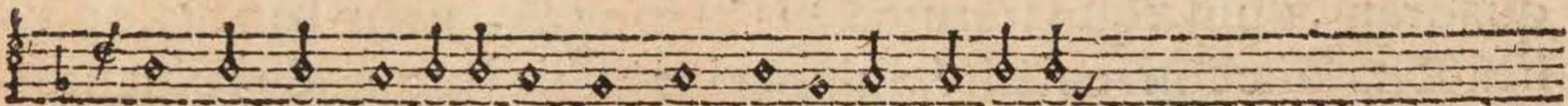

Quisquis a mas facili mul tum præstare la bo-

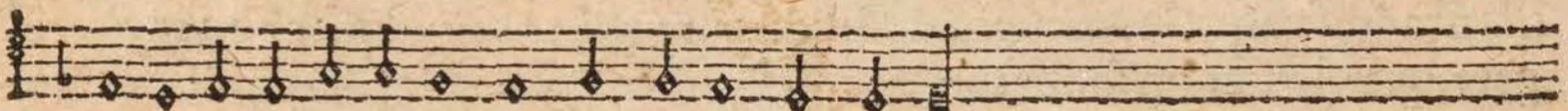

re, Saturni in faciem (quæ nigra) sparge nives, nives.

Pomum
Morans.

Quisquis amas facili multum præstare labore,

Saturni in faciem (quæ nigra) sparge nives.

XXII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der du begehrt mit weniger Mühe viel zu vollenbringen! (gen/
 Solst in Saturni Gesicht (so schwarz) ein Theil Schnee schwin
 Und es wirt dir werden ein Bley mit sehr weisser Klarheit!
 Nach welchem nichts oberig ist/als nur Weibliche Arbeit!
 Den Loche/ wie thut ein Weib/so laßt ihr Häfen am Feuer stehn!
 Aber laß du die Trawt in ihrem Wasser zergehn.

EMBLE-

Plumbo habito candido fac opus mulierum, hoc est, COQUE:

EPIGRAMMA XXII.

Quisquis amas facili multum prestare labore,
 Saturni in faciem (quæ nigra) sparge nives:
 Et dabitur tibi materies albiſſima plumbi,
 Post quod, fœmineum nil niſi reſtat opus.
 Tum COQUE, ceu mulier, quæ collocat ignibus ollas,
 Fac, ſed ut in propriis TRUTA liqueſcat aquis.

N

QUEM-

(genl
twins

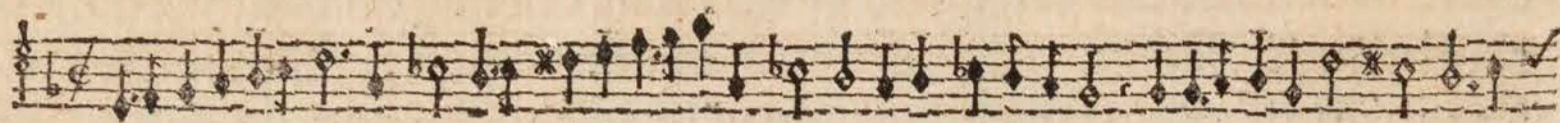
IBLE-

QUEMADMODUM intriviis statuæ Mercuriales unâ cum indice & inscriptione poni solent ad deducendum ancipites viatores in viam rectam, sic quoque à Philosophis sententiæ quædam acutæ hinc inde in eorum libris & voluminibus allegoricis & dubiis sparsim statuuntur, ut investigator veritatis iis admoneri possit, & in semitam veram quasi manu duci: Ex hisce hæc emblematica inscriptio una est: Cujus hæc mens habetur, quod ex ære Philosophico faciendum sit plumbum, ex plumbo stannum, quod à Gebro vocatur plumbum album, qui docet quoque, qua ratione Saturnus per lotionem cum Mercurio migrent in Jovem; Quapropter huic indici, quâvis Bartologo, fides adhibenda est, si quando boves Philosophicas prodat, quo loco versentur, dum montibus, inquit, erant, & erant sub montibus illis: Multi enim, ut Arnoldus in novo lumin. c. i. testatur, in montibus errantes hæc animalia non cognoscunt: Venduntur autem palàm minimo precio: In summis montibus etiam æstate nonnunquam, nives observantur, ac nubes sæpissimè, quibus tanquam vapore & aqua plumbum nigrum abluitur & incandorem vertitur: In imis verò vallibus & fodinis illorum cristalli ex glacie congelati & indurati inveniuntur unâ cum lapide speculâri & talco ad albedinem & venustatem faciei commendato, si oleum inde fiat: In primis verò Mercurius clarus & currens, qui benè præparatus Saturni nævos emendat, eumque in solium Jovis evehit: Non autem Saturnus & Jupiter de vulgaribus intelligi debent, quia vulgaria metalla non inrant in opus physicum, sed de longa præparatione purgatis & physicis factis: Saturnus omnium gentilium aut potius aureolorum pater est, & prima porta arcanorum: Cum hoc, inquit Rhasis in epist. aperiuntur portæ scientiarum: Huic succedit filius Jupiter, qui patrem de regno deturbavit & eviravit, ne scilicet plures generaret filios; Ex membro verò virili in mare projecto nata est Venus fœminarum pulcherrima: Ex Jove, qui est plumbum cædidum præparatum, nati sunt planetæ reliqui, ut Mars ex Junone. Mercurius ex Maja, Atlantis montis Mauritaniæ filia, Luna & Sol ex Latona: qui quatuor solâ coctione seu opere mulierum, in lucem pro-

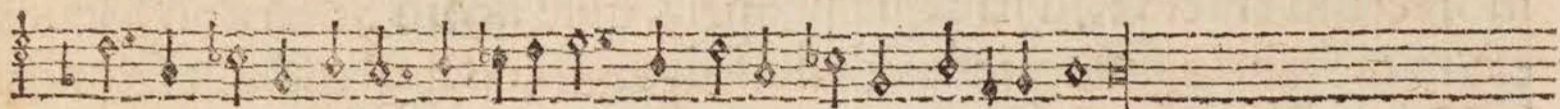
prodeunt: Per coctionem verò maturatio, & crudiorum partium dispersio intelligitur, quæ fit per Vulcanū in Philosophiæ vasis: Non enim arbitrandum est, quod vulgaris sit coctio, quantum ad operandi modū, sed quoad finem cum ea convenit: Ut enim mulier pisces in aquis maturat, hoc est, omni superflua humiditate ab illis in aquas & aërē resolutâ mollit, bullit & coquit, sic Philosophus suum subjectum tractat, id in aqua propria, quæ aceto acerrimo fortior est, macerando, colliquefaciendo, solvendo, coagulando & fixando in Hermetis vase, cujus juncturæ sint strictissimè clausæ, ut decet, ne aqua exhalet, & id, quod in vase est, cōburatur: Hoc est vas supra vas & olla Philos. balneum laconicum, in quo senex sudat: Sunt, qui pisces, carabos, caneros vel pisa recentia bulliant in duplici olla, ita quod jam dicta sint in olla superiori, & aqua sola in inferiori, sint quæ; ollæ una supra aliam dispositæ cum orbibus, ne vapor exeat: qua ratione solus vapor aquæ ascendens penetrat contenta & maturat, facitque ea tenera & mollia longè perfectiùs, quàm si in aqua bulliissent. Hic est Philosophorum modus laudatissimus, quo id, quod durum est, emolliant, quod compactum, dissolvant, quod densum rarefaciant: Aër enim est seu vapor insensibilis, qui fructus in arboribus maturat, coquit & perficit, non aqua cruda & frigida, quatenus talis: Aër quoque est, qui poma aurea in Hesperidum hortis tingit & colorat: Nam, si bene consideretur, ebullitio aquæ, quæ carnes crudæ coquantur, quoad sint esui utiles, nihil aliud est, quàm aquæ rarefactio & in aërium vaporem transmutatio, cum bullæ sint aër intra aquam contentus, quæ facile evanescent, aëre ex aquis in suam spheram se conferente, & aqua in centrum suum subsidente.

Es regnet Gold/dieweil Pallas wirt geboren/zu Rhodys/
vnd die Sonn bey Venere ligt.

*Atalanta
fugiens.*

Res est mi ra fi dem fecit, fidem fecit, sed Græcia nobis Ejus

apud Rho di os quæ celebrata fuit, fuit.

*Hippom.
sequens.*

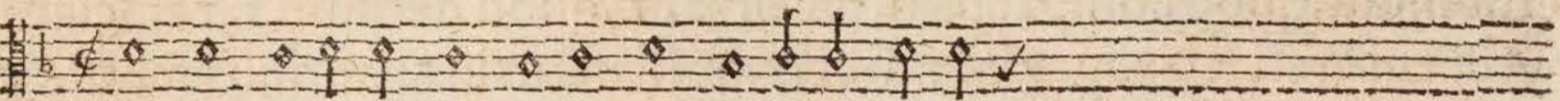

Res est mi ra fi dem fidem fe cit, sed Græcia nobis Ejus

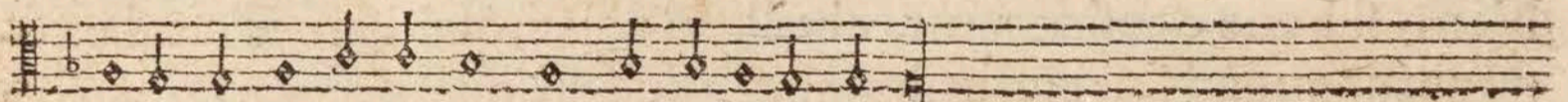

a pud Rhodios quæ celebrata fuit, fuit.

*Pomum
morans.*

Res est mira fidem fecit sed Græcia nobis

Ejus apud Rhodios quæ celebrata fuit.

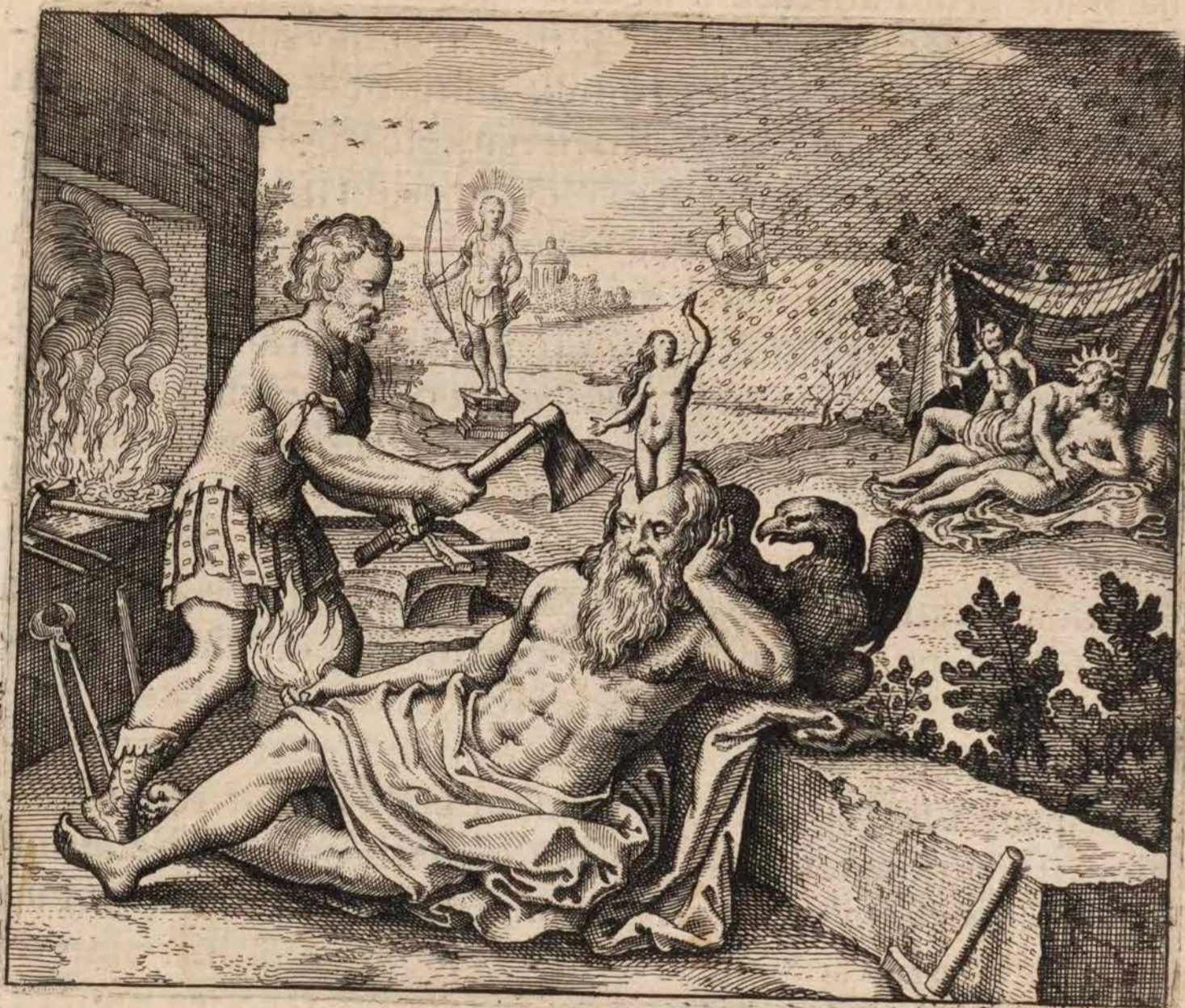
XXIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In Wundersach ist's/ so die Griechen vns lehren für Warheit/
Welch zu Rhodys gewesen berühmet in alter Zeit/
Sie zeugen/das von Gold gefallen sey ein fruchtbar Regen/
Wie die Sonn bey Venere in Liebes Brunst gelegen/
Auch auß Jovis Gehirn/wie Pallas thäte außsteigen/
So muß auch in dein' m Geschirz/wie Regen/Gold sich zeigen.

EMBLE-

Aurum pluit, dum nascitur Pallas Rhodi, & Sol concumbit Veneri.

EPIGRAMMA XXIII.

Reseſt mira, fidem fecit ſed Gracia nobis
 Ejus, apud Rhodios quæ celebrata fuit.
 Nubibus Aureolus, referunt, quòd decidit imber,
 Sol ubi erat Cypria junctus amore Dea:
 Tum quoque, cum Pallas cerebro Jovis excidit, aurum
 Vaſe ſuo pluvia ſic cadat inſtar aqua.

N 3 AURUM

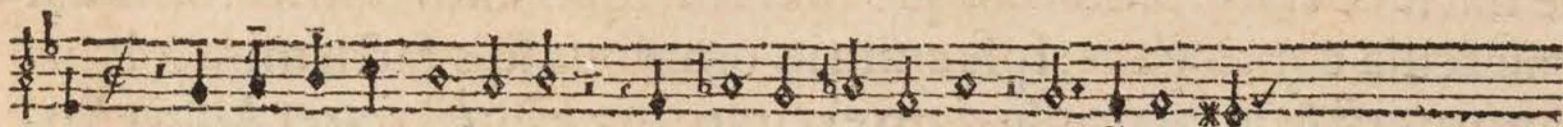
AURUM aliquando in terras pluuisse, nisi allegoricè intelligeretur, insania esset, affirmare: Non enim sunt fluvii auriferi aut fodinæ minerarum aurearum in nubibus, ut ibi generatum dici posset, nec tam exigui ponderis est aurum, ut cum vaporibus attractum æstimeretur. Sed tropus hæc omnia admittit & excusat. Quàm verè enim actum Pallas ex cerebro Jovis nata est & Sol adulterio Veneri conjuncta, tam verè & aurea pluvia cecidit; non quasi dubitemus, id utrumque accidisse, sed ut vulgarem & literalem sensum allegoricè dictis tollamus. Si enim verba sequamur nuda hujus Emblematis, nihil iis absurdius, si mentem, nil verius existit. Est autem Rhodos insula primò Ophiusa dicta ob serpentum multitudinem, post Rhodos à rosetis ibidem florentibus, deniq; & Colossicola à Colosso solis, qui ibidem existens inter 7. orbis miracula numeratus fuit. Hinc antiqui Philosophi, cum eorum materia mercurialis cruda instar serpentis se habeat, postea verò præparata & cocta Rosæ purpureum assumat colorem, à Rhodo insula quasdam similitudines sumpserunt: Eadem quoque causa est, cur ei aureū imbrem ascripserint, cum Sol seu Apollo Veneri concumberet: Hoc primitus tropicè dictum ansam præbuit, cur Rhodii superbiore facti, quia tanti Dii apud ipsos liberis operam dederint, Solis quasi idolum stupenda magnitudine & sumptu erexerint. Fuit enim, ut tradunt historiæ, ille colossus 70. cubitorum altitudinis ita positus, ut naves expansis velis inter crura ejus tendere possent: Digiti æquabant vulgares statuas & pauci pollicem amplecti poterunt: Artifex fuit Chares Lyndius Lysippi discipulus, à quo factus est annis duodecim: Post quinquagesimum sextum annum terræmotu prostratus, etiam jacens fuit miraculo: Soldanus Ægypti, cum Rhodum occuparet, ex ære hujus statuæ 900. camelos onerasse fertur. Quod Sol est inter planetas, inquit Philosophus, id aurum est inter metalla; atque hoc foli in primis appropriatur ab calore, colorem, virtutem & essentiam: Hinc aurea pluvia debetur solis generationi: cum parvi soles à Venere concipiuntur: Habet enim Venus roseum in facie colorem, qui si semini Solis infundatur, sobolem

lem hinc natam Rhodum revera esse oportet: Hic est formosus, ros-
 sis similis, Philosophorum filius, qui omnium oculos & mentem ad
 se illicit & trahit, amorēque meretur, quo nato non mirum est si
 miracula contingant: Ipse enim in omnibus suis factis miracolosus
 futurus est & auream pluviam excitaturus: Hic est frater Augiæ So-
 lis filii, qui boves ex patrimonio habuit, quorum fimetum Hercules
 uno die expurgavit: Est & Ætææ frater, qui vellus aureum possedit
 ab Jasone occupatū: De Pallade ex Jovis cerebro prodeunte, absque
 matre, referunt, quod apud Tritonē amnē edita sit, ideōq; Tritonia di-
 cta: Sapiētiae præfecta Dea fingitur, quæ ex cerebro nata, ubi sapiē-
 tiæ sedes, nō immerito dicitur: Hujus quoq; natalē aurea pluvia de-
 coravit Rhodi, ut in memoria hominū remaneret, quādo in hāc lu-
 cē venerit. In publico gaudio seu festo, utpote, Regis coronatione
 vel etiā regiæ hæredis nativitate aurei nūmi aliquādo projiciūtur in
 vulgum tanquam aurea pluvia: Sic in Palladis exortu eadem con-
 tigit: Est enim Pallas, sapientia seu sophia, quæ sanitatem in dextra
 & divitias in sinistra gestat, hominūque saluti & commodis pro-
 spicit: Huic Perseus caput Medusæ saxificum, serpentinis & vipe-
 reis capillis horrendum attulit, quo ipsa usa est in clypeo adversus
 hostes suos, incultos & rudes populos, eos in saxa commutando. Et
 revera sapientia seu Philosophia naturalis incredulos illos osores &
 invidos reddit stupidos & sensus intellectūsque vacuos per illud
 ipsum, ex quo Chrysaor natus est, qui Geryonis ante dicti Tricorpo-
 ris pater fuit, hoc est, sanguinem Gorgoneum lapidificantem, quini-
 hil aliud est, quā Tinctura lapidis philosophici.

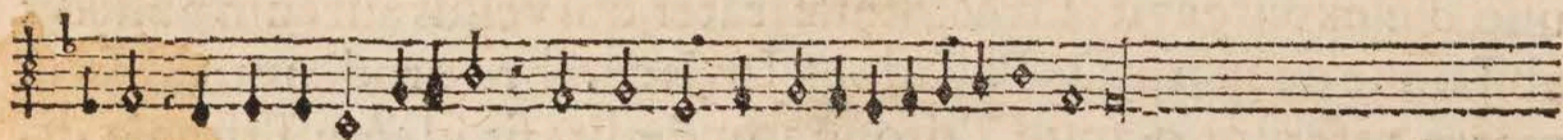
Dee

Der Wolff den König gefressen hat/ vnd wie er
verbrant/ wider gegeben.

*Aralanta
fugiens.*

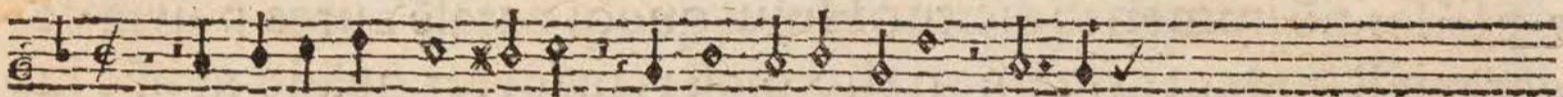

Multivorum captare lupum tibi cura sit il-

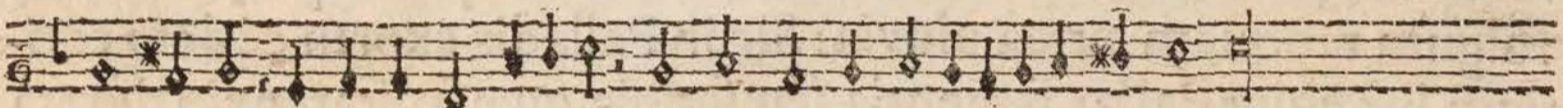

li projiciens Regis corpus ut inglu viem;

*Hippom.
sequens.*

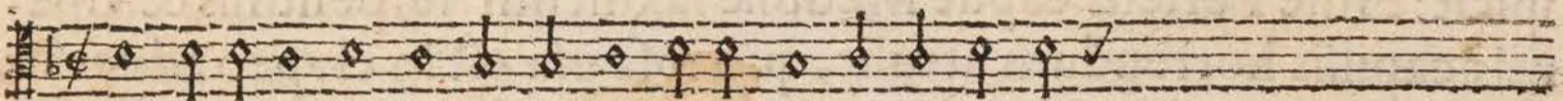

Multivorum captare lupum tibi cura sit

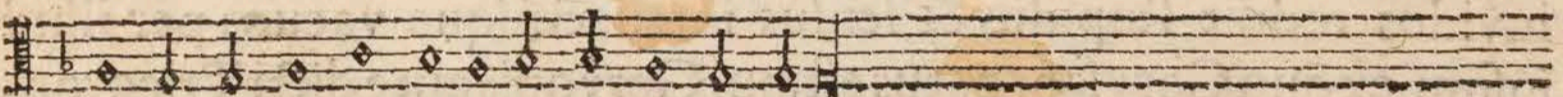

il li projiciens Regis corpus ut inglu viem

*Pomum
morans.*

Multivorum captare lupum tibi cura sit, il li

Projiciens Regis corpus ut ingluviem

XXIV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

S En geizigen Wolff zuzangen/ laß dir befohlen seyn/
 Vnd würff ihm für des Königs Leib/ daß er ihn schlinge ein/
 Leg ihn auff's Holz/ vnd laß Vulcanum zünden an das Feuer/
 Damit verbrennen mög dasselbe Thier vngewehr/
 Diß thu öffter/ so wirt der König vom Todt wider auffstehn/
 Vnd mit einem Löwen Herk stoltz vnd frech hereinet gehn.

EMBLE-

EMBLEMA XXIV. *De secretis Natura.*
Regem lupo voravit & vitæ crematus reddidit.

105

EPIGRAMMA XXIV.

Multivorum captare lupum tibi cura sit, illi
Projiciens Regis corpus, ut in gluviam
Hoc domet, hunc dissonerogo, Vulcanus ubi ignem
Exicet, in cineres belua quo redeat.
Illud agas iterum atque iterum sic morte resurget
Rexq, Leonino corde superbus erit.

O

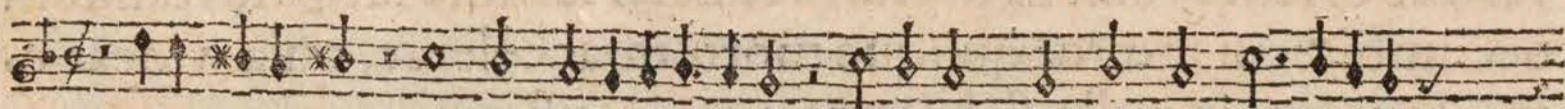
QUANTA

QUANTA sit lupi fames & voracitas, vulgo notum est: ubi enim
 alimenta defint, in summa fame vescitur terrâ; quâ quoq; ven-
 trem explere traditur, si magna armenta aggressurus sit, ut illâ quasi
 sarcinâ factus onerosior, non tam facile excutiat, sed resistat for-
 tius. Cùm caulas intraverit, non solum interficit, quod satis est ad vē-
 trem, sed & totum gregem passim jugulat præ aviditate. Sacer est
 Apollini & Latonæ, quæ ei parienti astiterit: Nec enim absq; lupi præsen-
 tia Latona parere potuisset. Unde non immeritò Apollini, cujus
 natalicium celebravit, lupus acceptus creditur: Ad hæc quia oculi
 ei noctu splendent & lucem jaculantur. Huic igitur ingenti fame
 obfesso Regium corpus exanime projicitur, non ideò, ut totum cō-
 sumat & in nihilum redigat, sed ut vitam & vires ei restituat propria
 sua morte. Est enim nescio quid virtutis amatoris in lupi cauda, quæ
 regi semimortuo infunditur, unde omnibus pergratus est hominib.
 sanitatem & formam pristinam recuperans: Hyrcani non ad alium
 usum nutriebant canes, quàm ut iis vitâ functos objicerent voran-
 dos, ut Cicero tradit: Sic & Massagetæ ex morbo mortuos canib.
 dant in prædam: Philosophi verò Regem lupo: Nec verò Sabæorū
 mos placuit, defunctorum corpora, eodem modo, quo stercus du-
 cere, qui & reges rejiciebāt inter sterquilinia, nec Troglodytarum,
 qui mortui cervicem pedib. alligabant & raptim cum jocis & risu
 efferebant, nullâq; loci ratione habitâ, terræ mandabant: At Ma-
 gorum institutum sequi in hoc maluerunt, qui non humabant cor-
 pora suorum, nisi priùs à feris laniata: Aut Indorum, qui se vivos cre-
 mari jusserunt, coronatos deorum laudes concinentes, ne senectus
 præveniret: Verùm omnib. illis ultimum fatum hunc morem impo-
 suit absque ulla resurrectionis spe aut vitæ innovatione: Lōgè aliter
 apud Philos. dispositum est: Illi enim certissimè noverunt, ex rege
 mortuo à lupo devorato, vivum, fortem & juvenem appariturum,
 lupumq; ejus vice igne crematum iri: Est namque lupo facile in-
 terimendus, si ventrem ita onerârit, Rex verò licet mortuus, tamen
 Martiali vel Cygnea vi pollet, ut vulnerari nec absumi possit. At ubi
 venandus erit hic lupo, & unde Rex accipiendus? Respondent
 Philos.

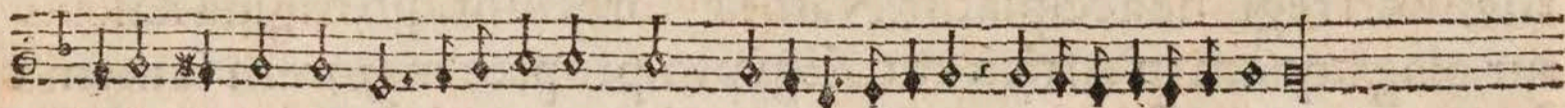
Philos. quod in montibus & vallibus passim lupus erret, ut prædam capter, qui ex antris suis extrahendus & ad usum servandus erit: Rex verò ab oriente veniens diuturni itineris fastidio fatigatus tandem occumbit: cui mœror quoque mortem accelerat, quia videat, quod apud exteros in nullo sit honore, parvique æstimetur, ita ut propter paucos aureos in servitutem vaneat: Oportet autem, ut lupus ex frigidiori regione accipiatur. Nam sæviores sunt, qui frigidâ nascuntur plagâ, quàm in Africa aut Ægypto, propter majorem famem à frigore externo subortam: Rex hinc devoratus leonino revivit pectore; qui deinde omnes feras domare potest: Et quamvis sit aspectu vilissimus inter sex suos fratres, ut pote omnium junior, tamen post multas tribulationes & miseras ad regnum potentissimum tandem perveniet: Inde Gratianus apud Rosarium; *In Alchymia inquit, est quoddam corpus mobile, quod movetur de domino ad dominum, in cuius principio erit miseria cum aceto, sed in fine gaudium cum leticia.* Et Alanus ibidem: *Una res ex omnibus eligenda, quæ est lividi coloris, habens speciem metallicam lymphidam & liquidam, & est res calida & humida aquosa & adustiva. & est oleum vivum & tinctura viva, lapis mineralis & aqua vitæ miræ efficacitæ.* Regibus extra suorum regnorum fines peregrinari, non semper tutum est; si enim agnoscantur, latere cupientes, ab adversariis pro proditoribus habentur & incarcerantur; si agniti procedant absque exercitu eodem modo periclitantur: Ita & huic regi Indico accidit, aut non morte prævento accidisset. Hæc est prima sublimatio, lotio, & nobilitatio, quæ Philos. utuntur, ut secunda & tertia eò foelicius fiant: Nec enim illæ absque hac ullius sunt momenti, rege pusillanimo, somnolento & ægro adhuc existente. Nam oportet eum à sibi subjectis censum & tributum exigere primo, unde sibi vestes & alia necessaria comparet, & post sat dives erit, ut omnibus subditis nova vestimenta, quoties voluerit, impartiri possit: Magna enim plerumque ex parvis initiis orta deinde parva subvehere possunt, vel etiam magna suppressere, si velint. Exemplo sint civitates ab initio parvæ, quæ post magnis regibus imperarunt & ex pagis oppida spaciola populosaque fecerunt.

Der Drache stirbet nicht/ er werde dann von seinem Bruder
vnd Schwester getödtet/ welche seynd Sonn vnd Mond.

*Atalanta
Fugiens.*

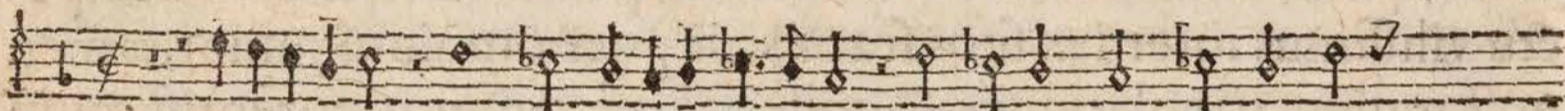

Exigu æ est non artis o pus stravisse Draconem fune-

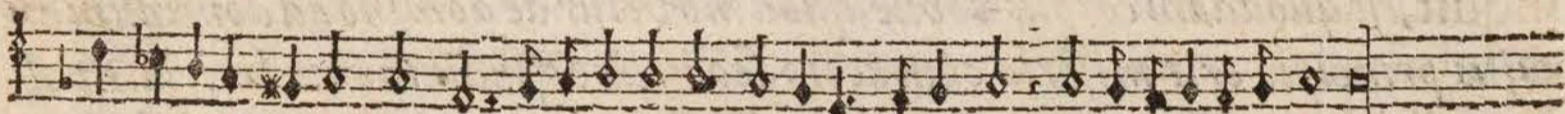

re ne fer pat mox redivi vus hu mo.

*Hippom.
Sequens.*

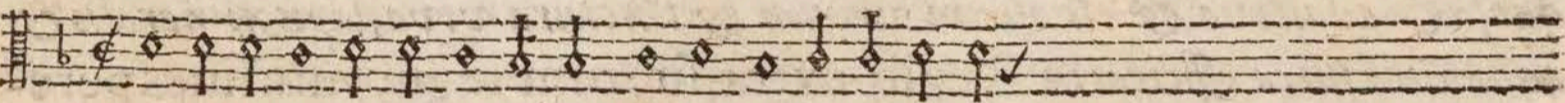

Exigu æ est non artis o pus stravisse Draconem fu-

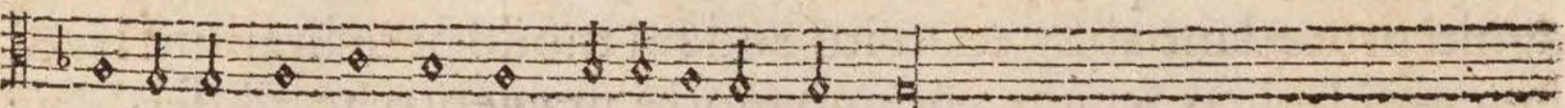

ne re ne fer pat mox redivivus hu mo

*Pomum
Morans.*

Exigu æ est artis opus stravisse Draconem

Funere ne serpat mox redivivus humo.

XXV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Es ist kein Ding von geringer Kunst/ den Drachen überwinden/
Daß er nicht wider kriech vnd zu leb'n thue beginnen/
Sein Bruder vnd Schwester zusammen ihm das Haupt zerschlagen/
Mit Keulen/ sonst niemand kan ihn zu tödten sich wagen/
Apollo, der Bräder ist/ vnd die Schwester Diana, Python.
Von ihm getödtet ist/ aber von ihr Orion.

EMBLE-

DRACON non moritur, nisi cum fratre & sorore sua interficiatur, qui sunt Sol & Luna.

EPIGRAMMA XXV.

Exigua est non artis opus, stravisse Draconem
 Funere, ne serpat mox redivivus humo.
 Frater & ipsa soror juncti simul illius ora
 Fuste premunt, nec res fert aliena necem.
 Phœbus ei frater, soror est at Cynthia, Python
 Illâ, aſt Orion hac cesidère manu.

IN occupatione aurei velleris Draco omnium primò interimèdus
 erat, q̄ labor cū multis tentatus esset frustra, à Dracone sup̄ati &
 veneno exitiali necati fuerunt: Causa fuit, q̄a non satis muniti erant
 adversus draconis virus, nec instructi, quo astu ille interficiendus fo-
 ret: Jason verò (medicus) nulla remediorum genera neglexit, quorū
 diversa à Medea (mentis consilio) atq; inter hæc Solis & Lunæ ima-
 gines recepit, quibus usus feliciter victoriā cum brabejo, hoc est, Au-
 REO VELLERE adeptus est. Draco itaq; à sole & luna seu imaginibus
 eorū è medio sublatus fuit, q̄ Philosophi passim inculcant: Sic n. Rosarii
 author ex aliis habet: Hermes; Draco nō moritur, nisi cum fratre &
 sorore sua interficiatur, nō per unū solū, sed per ambos simul, scil. per
 solē & lunā. Philosophi. Mercurius nunquā moritur, nisi cum sua sorore
 interficiatur, id est, cum luna vel sole illū cōgelare oportet. Nota, q̄
 Draco est argentū vivū extractū à corporib, habens in se corpus, ani-
 mā & spiritū, super quo dicit: Draco nō moritur, nisi cū fratre suo &
 sorore sua, id est, sole & luna, id est, sulphure extracto, habēte in se na-
 turam humiditatis & frigiditatis ratione lunæ; cum illis draco mori-
 tur, id est, argētū vivū ab eisdem corporib. extractū à primordio, quæ
 est aqua permanēs Philosophi. quæ fit post putrefactionē, & post separa-
 tionē elemētōrū, & aqua illa alio nomine dicitur, aqua foetida Hæc
 ille: Cui reliq̄ omnes cōsentiūt, ne singulorū authoritatē adducere
 opus sit. Draconē in Apollinis tēplo Epyrotæ venerati sunt ob inter-
 fectū Pythonē: Draconi bellū & odiū genuinū est cum Elephāte, cu-
 jus oculos & jugulū petit, donec humi cōcidēs Elephas simul & dra-
 conem mole corporis occidit, unde sanguis draconis in nostras oras
 advchitur: Oculos habet draco æstimatione gēmarū; Aciem habet
 peracutā & clarissimā; unde & fervādis thesauris plerūq; adhibitus
 est, ut pomis Hesperidū, & ut dictū, aureo velleri apud Colchos: An-
 tiqui Æsculapio quoque, ut hieroglyphicū adjūxerūt: Sed dracones
 Chymici suis operib. appropriāt, nō quidē re ipsa, sed allegoriā: Mer-
 curiū n. draco semper denotat, sive ille sit fixus, sive volatilis: Hinc
 Mercurius duplici serpēte visendus in caduceo cōnexis (cūm draco
 sit ingēs serpēs) & Saturnus cum uno, qui caudā devoret, veluti & Ja-
 nus

nus: Æsculapio Apollinis filio, medicinae inventori (Medicinae Phi-
 los.) serpens dicatur, in qua forma ex Epidauro Romam advectus cre-
 ditur, ibique semper cultus ob pestiferæ luis cessationem ab eo, ut putaba-
 tur, causatam: Est autem draco Philos. semper vigilantissimus & vivus, nec
 facile vulnerandus, tum propter cutis densitatem, tum dentium, venenique,
 quibus armatus est, acritudinem: Etsi n. vulgares dracones veneni ex-
 pertes dicantur, hic tamen eo non caret, nisi caute tractetur, in obvium
 quem vis emittendo: Per vim itaque raro superari poterit, nisi & astutia
 accedat consanguineorum: Nam verè poeta dixit, Tuta frequensque via
 est pro amici fallere nomen, quæ alibi aliisque in negotiis, non hic, Tuta
 frequensque licet sit via, crimen habet. Circulatores & agyrtæ dicun-
 tur vermes ex pueris expellere enegatos aliorum similibus vermium
 pulvere, hoc est, fratres cum fratribus & sororibus. ita hic draco enecan-
 dus cum fratre & sorore simul, hoc est, cum Sole & Luna: Unde ap-
 paret, & draconem esse ex planetarum numero, videlicet, ut jam ex
 Rosario patuit, Mercurium extractum à corporibus. Draconem, He-
 rode apud Judæos regnante, amasse puellam nubilem & pulchram,
 eique in lecto accubuisse, sunt ex Græcis qui tradant, & alium à Tibe-
 berio Imperatore in oblectamentis habitum, quem ex consuetudine
 manu sua cibare solitus sit: Ita & Philos. draco, si rite tractetur, sævi-
 tiam deponit, & fit homini amicus, licet infestus sit, si aliter. Xanthus
 historiarum author apud Plinium testis est, occisum draconis catu-
 lum revocatum ad vitam à parente herbam, quam Balin nominat: quæ
 tamen potius ad allegoriam Philos. quam historiam veram refero,
 siquidem in chymicis solis draconi mortuo redditur vita, & vivo mors
 per alternas vices: Verum quærat quis, unde & quomodo draco captan-
 dus erit? Respondent Philos. pro versum brevissimè, Dant Rebis mon-
 tes, dracones, terraque, fontes: De captatione verò videatur Tacitus,
 quantam curam & industriam invigilant quam plurimi ut ingentem dra-
 conem, in Africa observatum caperent, & ad Imp. Tiberium addu-
 cerent, nempe intra lapides iter draconis solitum, septum & sensim
 in angustias coarctatum, ubi retibus & vinculis inclusus, fustibus & ver-
 beribus tandem domitus, & ut onus multorum plaustrorum in na-
 vem, quam Romam portatus est.

Der Menschlichen Weißheit Frucht das Holtz
des Lebens ist.

*Aralanta
Fugiens.*

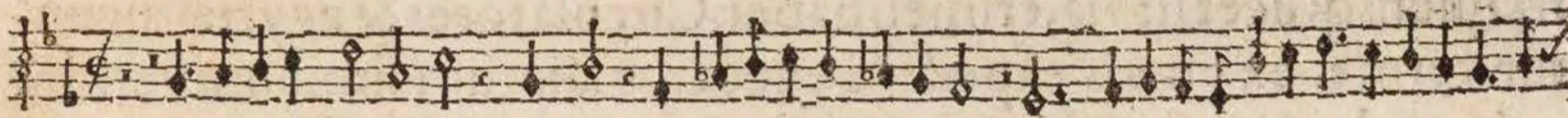

Major in humanis non est, non est sapientia non est sapien tia re-

bus, quàm quâ divitiæ vitaque sa na ve nit.

*Hippomen.
Sequens.*

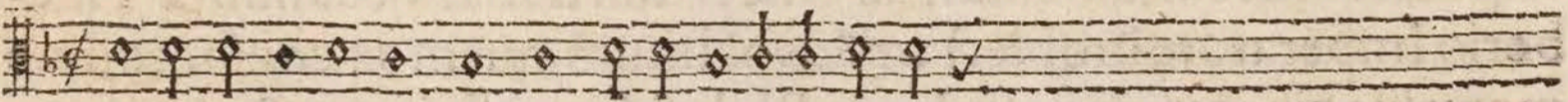

Major in humanis non est, non est sapientia non est sa pi enti-

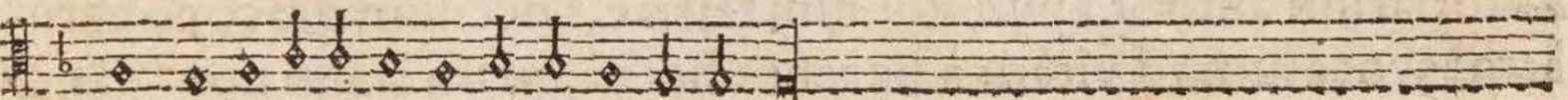

arebus, quàm quâ divitiæ vitaque sa na venit.

*Pomum
Morans.*

Major in humanis non est sapienti a rebus,

Quàm quâ divitiæ, vitaque sana venit.

XXVI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Es ist kein großer Weißheit in Menschlichē Sachē gethan vns kundt/
Denn dadurch Reichthumb herkompt/ vnd langes Leben gesundt.
Ihr rechte Hand zeiget an/ groß Alter zuerlangen ohn Beschwerd/
Die lincke/ so viel Güter/ als jemal einer begehrt/
So jemand mit Vernunft vnd Hand hiezu thut gerahten/
Vom Baum des Lebens Frucht er spürt in allen Thaten.

EMBLE-

EMBLEMA XXVI. *De secretis Natura.*
Sapientiae humanae fructus Lignum vitae est.

113

EPIGRAMMA XXVI.

Major in humanis non est sapientia rebus,
Quam quâ divitiarum vitæque sana venit.
Dextra salubre tenet spaciosi temporis ævum,
Illius at cumulos læva recondit opum.
Si quis ad hanc ratione manûque accesserit illi
Vitæ fructus in hac arboris instar erit.

P

P R Æ-

PRÆCLARÈ *Tullius* hominis differentiam essentialem, quâ à reli-
 quorum animalium genere differt, descripsit in hunc modum:
 Ut avis ad volatum, equus ad cursum, sic homo ad ratiocinandum
 natus est: Quemadmodum enim leones, ursi & tygrides in feritate,
 elephantes, & tauri in robore corporis, aquilæ, falcones & accipitres
 in præda volucrum & pernitate alarum sese exercent & ostentant;
 ita homo in ratione, discursu mentis & intellectu illis & cæteris o-
 mnib. antecellit: Unde non est tanta feritas, vis corporea, celeritas
 aut ejusmodi quid in beluis, q̄ non unâ ratione mitigari, domari &
 anteverti possit: Est n. ratio non quid humanum, aut ex humo ortû,
 sed ut Poëta inquit, divinæ particula auræ, cœlitus corpori humano
 missæ: Vocatur autem aliquando memoria, aliquando vis intelle-
 ctualis, cui si usus sive experientia accedat, nascitur inde sapientia,
 quæ preciosissima homini existit: Usus n. ut pater, & ratio seu me-
 moria, ut mater, tam generosæ prolis traditur: Hinc illud vulgare:
 Usus me genuit, mater verò peperit memoria: Verùm quæritur quæ
 vera sit sapientia & hominis inquisitione dignissima, cum infinitæ
 sint opiniones de ea, quolibet ad suas imaginationes illam trans-
 ferente? Respondendum, sapientiam (in divinis ad animæ salutem
 spectantib. semper excipiendo) in humanis, non esse sophisticas ar-
 gutias, non oratorios & phaleratos sermones, non poëticos versuum
 sonores, non criticas grammaticorum subtilitates, non per fas & ne-
 fas, per dolos & perjuriam, per deceptiones & mendacia, per immise-
 ricordiam & pauperum sudorem, nummos & opes coacervandi a-
 stutiam, sed nec quicquam aliud, nisi veram Chymicæ cognitionem,
 cum praxi, humano generi utilissima, conjunctam: Hæc est sapien-
 tia omnib. supereminens, quæ dextrâ ad Orientem, sinistrâ ad occa-
 sum penetrat, totâmq; terram amplectitur: De sapientia verò *Salomon*
 in lib. sapientiæ discretè differit: Sic n. c. 8. v. 9. 18. *Qui cognati ejus*
sunt aeternam permanentiam habent, & qui amici ejus, sinceram voluptatē,
& qui diligenter eam inquiret, magnum gaudium capiet: Nam nullū est tæ-
diū versari cum sapientia. nec fastidiū, illi adesse, sed letitia & gaudium: Et
quamvis vinum & musica quoq; latificent cor hominis, tamen sapientia his
jucundior

Sir. c. 4. 13.

Sap. c. 8. 16.

Sir. c. 4. 20.

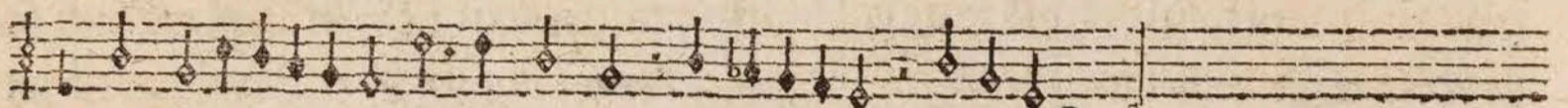
jucundior est: Est n. arbor vitæ omnib qui apprehendunt eam & beati sunt, Sap. 10. 10.
qui servant eam: Lactantius vocat eam alimentum animæ: Sapientes verò Prov. 3. 18.
honorabuntur & qui sapientiam in precio habebit, ille per eam exaltabitur Lac. 1. 3. 13.
& honore afficietur: Sapientia n filios subleuat, & qui firmiter ei adhæret, Prov. 3. 35.
fructur honore. Immortale quoq, nomen ex ea provenit apud posteros: Ipsa po- Sir. 1. 24.
tentior est rebus omnibus, & sapientem magis confortat, quàm decem potē- Sir. 4. 12.
tes, qui in civitate sunt: Ad hanc quoque mundanam sapientiam ap- 14.
plicari potest, quod à Baruch Propheta dicitur: Disce itaq, veram sa- Sap. 6. 21.
pientiam, & experiaris quis sit ille, qui vitam longam, opes, gaudium & pa- Sap. 8. 11.
cem largiatur. Et Sapientia c. 9. v. 17. affirmatur, quod sapientia sit arcanū Sap. 10. 12.
consilium in cognitione Dei: Sapientia omnia confert, & infinitæ divitiæ pro- Eccl. 7. 20.
veniunt ex labore manuum ejus: Imò cuncta bona ab illa procedunt, & ma- Baruch. 3.
gna divitiæ & opes sunt in manibus ejus, & qui ei adjungitur, cum honore ab 14.
ea attollitur: Et Sirach c. 1. v. 26. In thesauris sapientiæ intellectus & scien- Sap. 8. 5. 18.
tiæ religiositas, & alibi vocat eam disciplinam sensus, aut doctrinam intelle- Sap. 7. 11.
ctus: De hac Morienus Philosophus: Hæc n. scientia est, inquit, quæ Dominū Sir. 1. 24.
suum abstrahit ab hujus mundi miseria & ad scientiam honorum futurorum
reducit. Quod autem sit donum Dei, idem testatur his verbis: Con-
fert n. Deus hanc divinam & puram scientiam suis fidelibus & servis scilicet
quibus eam à primæva rerum natura conferre disposuit sua mirabili fortitu-
dine: Et mox: Nam hæc res nihil nisi donum Dei altissimi potest, qui prout
vult, & etiam cui vult ex suis servis & fidelib. illud committit & monstrat:
Decet igitur omnipotenti Deo esse in omnibus humiles & omnino subjectos.
Et post: Scire etiam tibi convenit, ô Rex, quod hoc magisterium nihil aliud
est, nisi arcanum & secretum secretorum Dei altissimi & magni: Ipse n. hoc
secretum suis Prophetis commendavit, quorum scilicet animas in suo paradi-
so collocavit: Lignum verò vitæ dicitur, non quod salutem æternam
in se habeat, sed ad eam quasi viam monstret, & fructus huic vitæ u-
tiles portet, quibus hæc carere nequit, ut sunt sanitas, bona fortunæ
& animi; Absque his enim homo vel vivens mortuus est, brutoque
non absimilis, etiamsi externâ eum, qui esse deberet & non est po-
tiore sui parte, repræsentet.

Welcher in der Philosophen Rosen Garten wil gehen ohne
den Schlüssel/ist gleich einem Manne/ der gehen wil
ohne Füssen.

*Atalanta
fugiens.*

Luxuriat, luxuriat Sophiæ diver so flo re Rose-

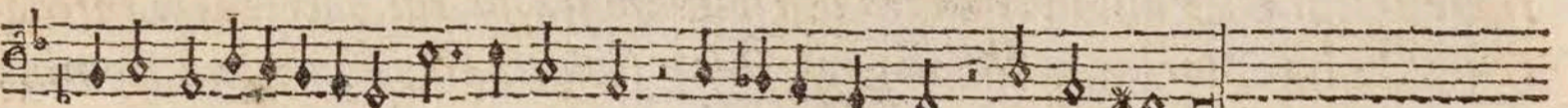

tum semper at est firmis ja nu a clausa seris.

*Hippom.
fugiens.*

Luxuriat, luxuriat Sophi æ di ver so flo re Rose-

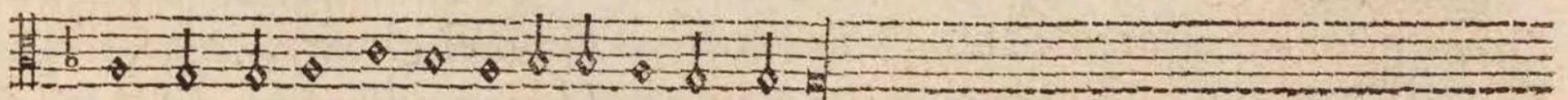

tum sem per at est firmis janua clausa se ris.

*Pomum
morans.*

Luxuriat Sophiæ diverso flore Rosetum,

Semper at est firmis janua clausa seris.

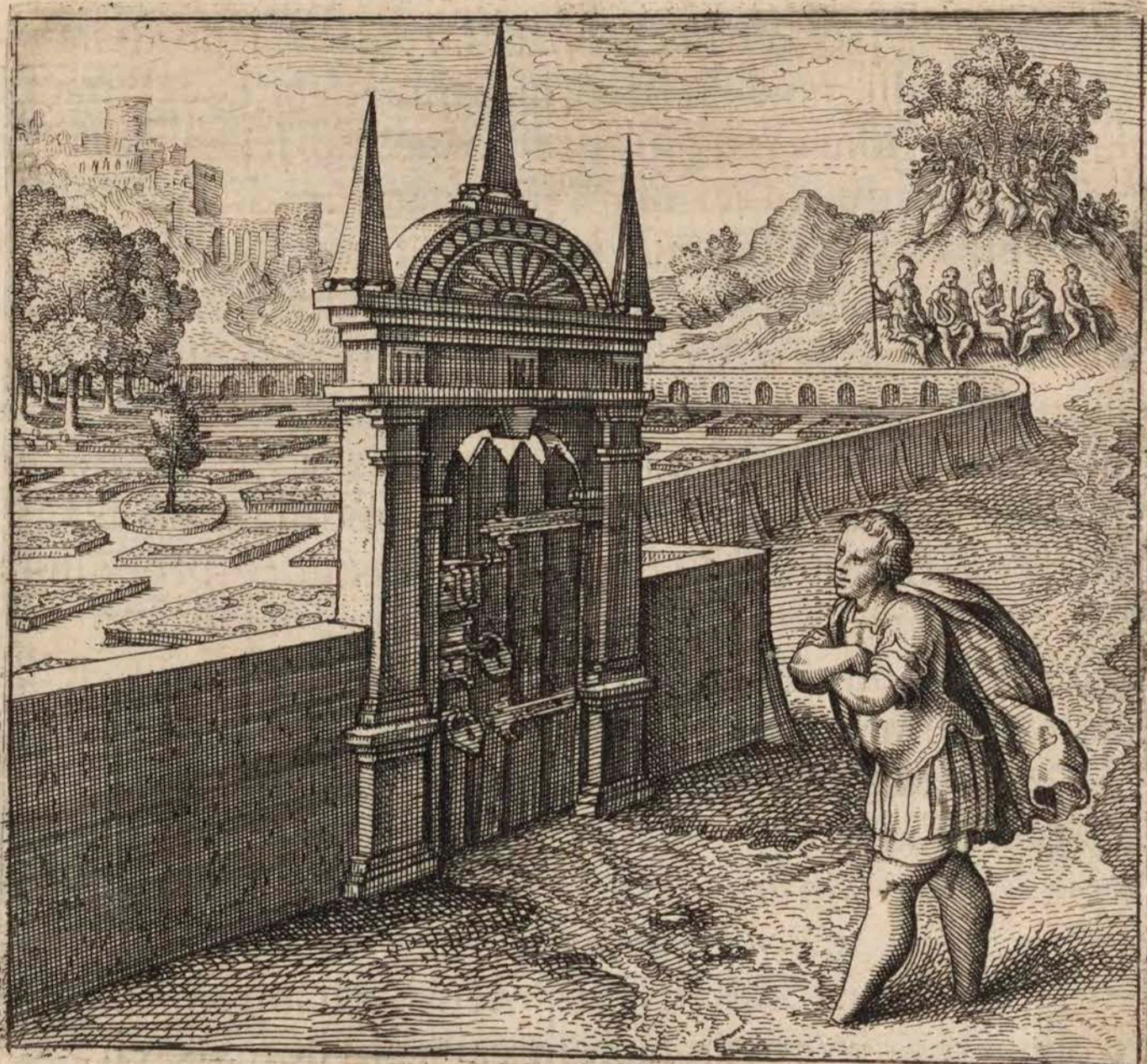
XXVII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Wt Rosen vielerley Art ist geziert der Garte der Weisheit/
Aber sein Thür steht fest mit Schlossen versehen allzeit/
Ein gering Ding/ so schleußt ihn auff/in der Welt gefunden werd/
Dhn welches du wandlest gleich ohne Füsse auff Erd/
Wmbsonst du auff den hohen Berg Parnasum trachtest zu gehn/
Der du auff ebenem Weg kaum auff ein'm Schenckel kanst stehn.

EMBLE-

Qui Rosarium intrare conatur Philosophicum absque clave,
assimilatur homini ambulare volenti absq; pedibus:

EPIGRAMMA XXVII.

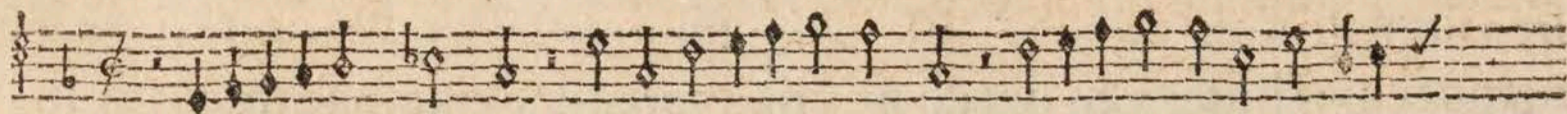
Luxuriat Sophia diverso flore ROSETUM,
Semper at est firmis janua clausa seris:
Unica cui clavis res vilis habetur in orbe,
Hac sine, tu carpes, cruribus absque viam.
Parnassi in vaxum conaris ad ardua, qui vix
In plano valeas te stabilire solo.

DE Erichthonio scribunt, eum ex femine Vulcani cum Pallade sapientiae Dea luctantis in terram emisso natum serpentinis & absque humanis fuisse pedibus: Huic per similes, absque sapientia Palladis, solius Vulcani operam freti, gignunt foetus, videlicet monstruosos, Apodas & abortivos, qui nec se sustentare, nec aliis prodesse possunt: Miserum est hominem incedere quadrupedem, hoc est manibus pedibusque simul: at longe miserius pedibus omnino destitutum esse eorumque vice brachiis uti: Ad vermium enim naturam degenerasse videntur, qui vermium serpentium more incedunt: Sunt autem gemina crura membra organica in homine, sine quibus ambulatio vera fieri nequit, ut nec absque oculis visio, aut absque manibus apprehensio tangibilem: Ad eundem modum Medicina, & quaelibet ars operativa duo crura, quibus insistat, nempe Experientiam & rationem habere traditur, sine quorum alterutro ars ea mutila & manca, nec perfecta sit in suis traditionibus & praeceptis, nec finem propositum adipiscatur: In primis vero Chymia duplici gaudet subjecto (uti cruribus) quorum unum clavis est, alterum pessulorum; His Rosetum Philosophicum undiquaque seratum aperitur, inque id aditus datur legitime intrantibus: Quod si unum deficiat in hoc intraturo idem erit, tanquam loripes leporem fugam antevertere conetur. Qui absque clave in hortum intrat ab omni parte conclusum aut septum, furem imitatur, qui tenebrosa nocte veniens nil discernet quid in roseto crescit, nec furtivis frui poterit: Est autem clavis res vilissima, quae proprie vocatur lapis in capitulis notus & est radix Rhodi sine qua germen non protruditur, nec gemma protuberat, nec Rosa vernat aut folia millecupla explicat. At quaeri posset, ubi quaerenda sit haec clavis? Respondeo cum oraculo, quod ibi investiganda fuerit, ubi Orestis ossa inventa dicuntur, nempe, UBI VEN- TI, PERCUTIENS, REPERCUSSUS ET HOMINUM PERNI- CIES simul reperiantur, hoc est, ut Lychas interpretatus est, in officina fabri ararii: Nam per ventos folles; per percutientem, mal- leum; per percussum, incudem; per hominum perniciem ferrum oraculum intelligi voluit. Hanc clavem in hemisphaerio Zodiaci se-
pten

ptentrionali reverà inveniet si signa bene numerare & discernere sciat, & lorum pessuli in meridionali: Quibus occupatis, facilè erit aperire ostium & intrare. In ipso verò introitu Venerem cum suo amasio Adonide videbit; Illa enim sanguine suo albas rosas tinxit purpureas: Ibidem & draco animadvertitur, quemadmodum in hortis Hesperii, qui rosas custod:edis invigilat. Rosarum odor allis applantatis intendi dicitur, idq; propter gradum caliditatis excellentem, qui allis adest, unde venenis frigidis resistit: Egent enim rosæ calore solis & terræ, antequam colorem & odorem gratissimum oculis & naribus acquirant: Ad hæc rosas rubras fumus sulphuris communis, quâ parte attingit, albefacit, è contrâ spiritus vitrioli seu aqua fortis colore rubeo saturato reficit, qui perdurat. Sulphur enim commune sulphuri philosophico adversatur, quamvis illud destruere nequeat, aqua verò solutiva amicitur & colorem illi cōservat: Rosa Veneri dicata est ob venustatem, quâ cæteros flosculos antecellit: Ipsa enim virgo est, quam natura armavit, ne absque vindicta violaretur impunè: Violæ inermes sunt & pedibus obturuntur; Rosæ intra spinas abditæ capillos flavos habent interiùs & vestem viridem exteriùs: Nemo has nisi sapiens carpit & à spinis separabit, si secus, aculeum sentiet in digitis: Sic nullus nisi cautissimus Philosophorum flores decerpit, nisi apiculas & aciculas in alveariis; & fel in melle experiri velit. Plurimi Rosarium manibus prædatoriis clam ingressi sunt, sed nil præter dolorem inde retulerunt, hoc est, oleum & operam perdiderunt. Hinc *Bacusser* in turba; *Libri enim nostri, inquit, magnam injuriam videntur inferre his, qui solummodo semel bis vel ter scripta nostra legunt, cum intellectu, omnique eorum studio frustrati etiam (quod pessimum est) opes, labores & tempus, si quod in hac arte insumpserunt, amittunt. Et paulo post, Dum enim quis putat se fecisse, mundum habere, nihil in manibus suis inveniet.*

Der König badet im lüfftigen Bade/ vnd wirt der
schwarzen Gallen entlediget durch Pharut.

*Atalanta
fugiens.*

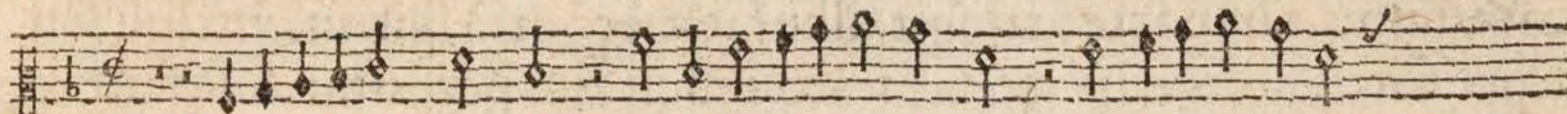

Rex Duenech (viridis cui fulgent ar ma Leonis) bile

tumens rigidis mo ribus u fus erat.

*Hippom.
sequens.*

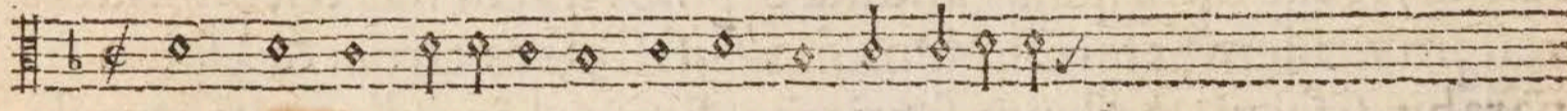

Rex Duenech (viridis cui fulgent ar ma Leo-

nis) bile tumens rigidis moribus u fus erat.

*Pomum
morans.*

Rex Duenech (viridis cui fulgent arma Leonis)

Bile tumens rigidis moribus usus erat.

XXVIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

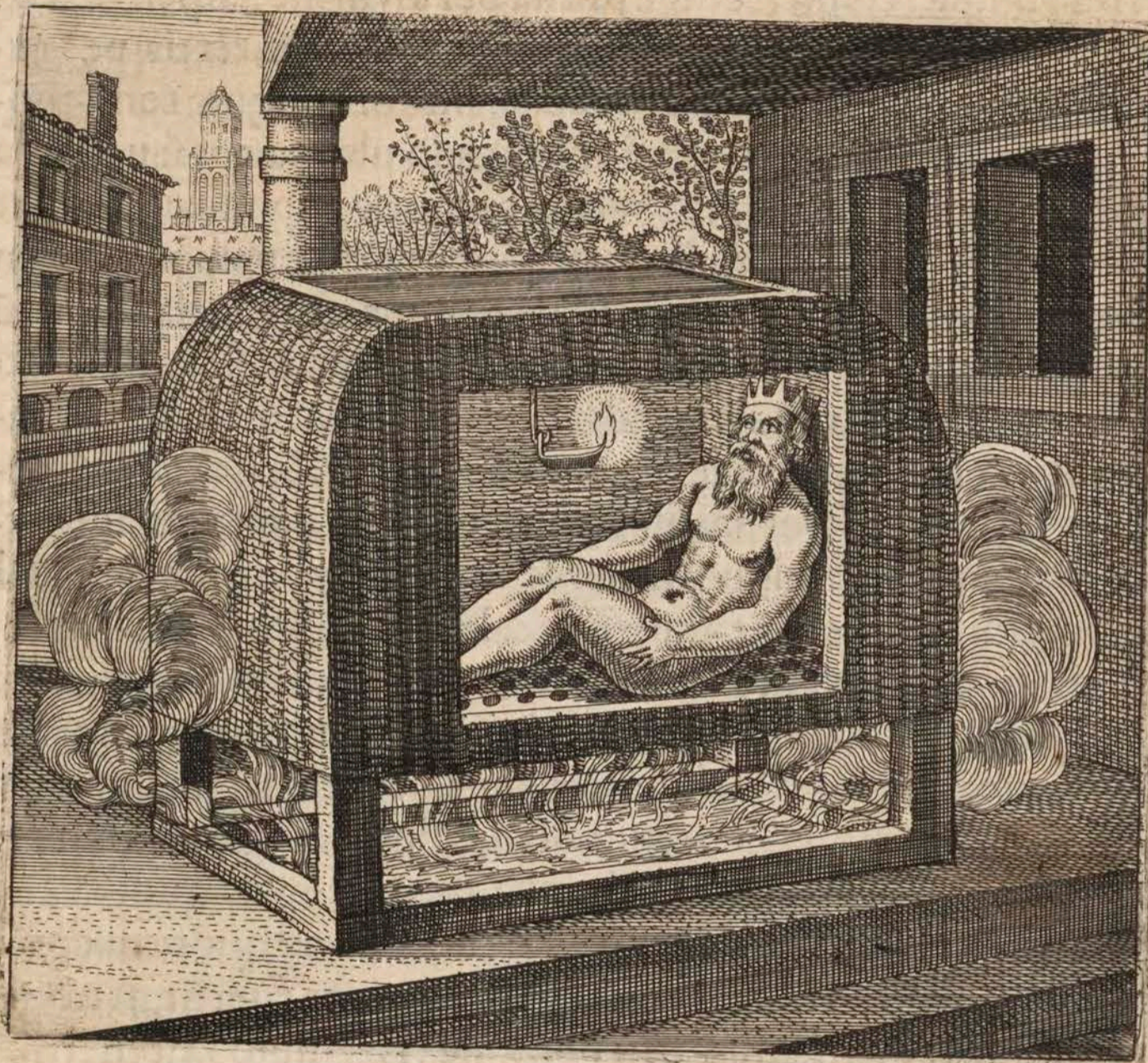
Der König Duenech (der ein grünen Löwen führet in seinem Schilde)
Durch der Gallen Ueberfluß von Sitten scheint ganz wildt/
Drumb fordert er zusich den Arzten Pharut/der zusage
Ihm zuhelffen / vnd bald ein lüfftig Wasserbad macht.
Hierinn er badet sehr offte mit gläserm Gewölbe vmbgeben/
Bis er vom Thaw benezet/ von der Gallen frey thät leben.

EMBLE-

EMBLEMA XXVIII. *De secretis Naturæ.*

121

Rex balneatur in Laconico sedens,
Atrâque bile liberatur à Pharut.

EPIGRAMMA XXVIII.

Rex Duenech (*viridis cui fulgent arma Leonis*)
Bile tumens rigidis moribus usus erat.
Hinc Pharut ad sese medicum vocat, ille salutem
Spondet, & aërias fonte ministrat aquas:
His lavat & relavat, vitreo sub fornice, donec
Rore madenti omnis bilis abacta fuit.

Q

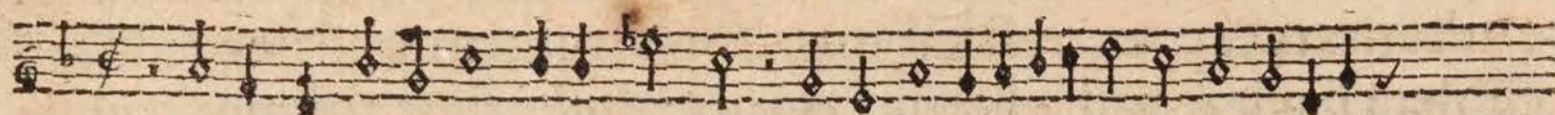
UT

UT tres sunt in homine concoctiones, prima in ventriculo, secunda in epate, tertia in venis, ita & totidem sunt universales excrementorum evacuationes, quæ illis correspondeant, earumq; superfluitates quotidie evehant, nempe prima per alvum, quæ primæ concoctioni propria est, altera per urinam, quæ secundæ, tertia per expirationem ex poris totius corporis, seu per sudorem, quæ tertiæ convenit: In priori chylus, in sequenti chymus, in ultima ros seu rorida substantia elaboratur, & in agulis partib. corporis apponitur: Primæ excreta seu fœces sunt crassæ, biliosæ & pingues, quæ per intestina in posticam evehuntur, & si quando sistantur, per purgantia seu alvum ducentia leniter, mediocriter aut fortiter ejiciuntur; Secundæ excrementa sunt liquida, tenuiora, biliosa & salsa, quæ ex venis per renes & vesicam, tanquam aquæ ductus, educuntur, & horum hypostasis urinæ index est: Tertiæ superfluitates sunt adhuc magis tennes, ideòq; ex tenuissimis poris per se expirant plerumq; aut unâ cum sero humorum evehuntur, ut sudor: Hæ sudorificis, ut antecedentes diureticis, adjuvantur: Ad ultimas hæc fœces evacuandas antiqui Græci & Romani fuere valde solliciti: Hinc n. tot ludorum & exercitiorum genera ipsis usurpata sunt, utpote frictio omnium membrorum matutina, inunctio cum oleo, & lucta, pugilum ars, cursus certamen, pilæ palmaris, reticularis & magnæ lusus, quotidiana lotio & balneatio in fluviis vel balneis artificiosis, ad quorum commoditatem tot magnifica ædificia Romæ extructa fuerunt, ut nobis ea magis admirari, quam imitari sit possibile: Exemplo sint thermæ Diocletiani, quæ magna ex parte adhuc sunt reliquæ & Archægelis, nisi fallor, inscriptæ, quàm alta, superba & splendida sint opera. Eadem ferè, quæ antea dictæ, sunt concoctionum species in metallurgia: Prima n. suo modo fit in magno anno, hoc est, revolutione supremæ spheræ, secunda in revolutione infimæ spheræ, tertia in mediæ: Verùm Philos. ut has excrementitiarum superfluitatum saburras commodius partis ministerium educant, inveniunt quoq; varias vias, ut ablutiones, purgationes, balneationes & laconica, quibus id præstiterunt in Philos. opere, quod medici in humano corpore: Duenech
itaque:

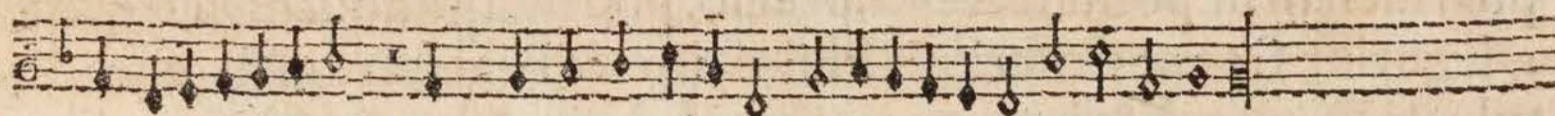
itaq; à Pharut in Laconicum introducitur, ut ibi sudet, & tertiæ cō-
 coctionis fœces per poros excernat: Est autem hujus regis affectus
 melācholicus seu atrabilarius, unde omnib. aliis principib. in minori
 authoritate & precio est habitus, dum Saturni morositate & Martis
 cholera seu iracundia fuerit taxatus: Ipse igitur aut mori aut cu-
 rari voluit, si id possibile sit: Unus ex medicis inventus, qui hęc sibi
 provinciam impositā suscepit, precib. præmiisq; adductus: Estq; hęc
 allegoria p̄ frequēs in scriptis Philos. utpote Bernhardi, Alani, tracta-
 tulo de Duenech & innumeris aliis; ideò circūstantias alias ex iis pe-
 tendas non adjicimus: Satis sit hic observasse, cujus coctionis excre-
 mentum p̄ balneationem educatur: In hoc n. totius rei cardo versa-
 tur: Solet autem in thermis seu balneis calidis calor in corpore con-
 clusus ad cutis superficiem unā cum sanguine revocari, unde color
 venustus faciei & toti corpori conciliatur; qui si adfuerit, signum e-
 rit, q̄ melancholica nigredo, quæ cutim inficit, evacuari sensim pos-
 sit, omnesque humores corrigi, ut optimus & roseus post generetur
 sanguis: Necessariū est, ut totum temperamentum ejus corporis e-
 mendetur, q̄ bono sanguini reclamatur, estq; frigidū & siccum, cū
 ille e contra sit calidus & humidus, q̄ an fieri possit, medico progno-
 sticis præscire & prædicere convenit. Sunt aliquando inventi, qui
 Cerdonem pro magno principe aut regis filio acceperunt, at tandē
 qualis foret origine & educatione ex certis signis perceperunt: Hoc
 ne contingat artifici cavendum, nempe ut veram regis sobolē in pri-
 mis eligat, quæ etiamsi aureo ornatu nō sit splendidus, at amictu de-
 specto & vili, nec non colore livido & melancholico, ne propterea
 eam rejiciat, aut alium ejus vice capret; Si n. optimè lavetur, mox re-
 gia ejus indoles apparebit, veluti in Cyro, Paride, Romulo, apud ru-
 ricolos educatis: Animadvertendum verò est, ut balneum sit Laco-
 nicum, hoc est, vaporosum & sudoriferum, ne aqua ejus carnem te-
 nerā adurat, aut poros obstruat, unde plus nocumenti, quàm emolu-
 menti contingeret, nec effectus ejus curaretur: De vestib. regis post
 balneationē illi induendis nemo sit sollicitus; Filia n. regis Alcinoi ut
 olim Ulyssi naufrago & nudo vestes præbuit, sic erit qui ipsi precio-
 sissimas mittet, ut filius Solis meritò agnosci possit. *Q. II. Wie*

Wie der Salamander lebet im Fewr/
also auch der Stein.

Atalanta
Fugiens.

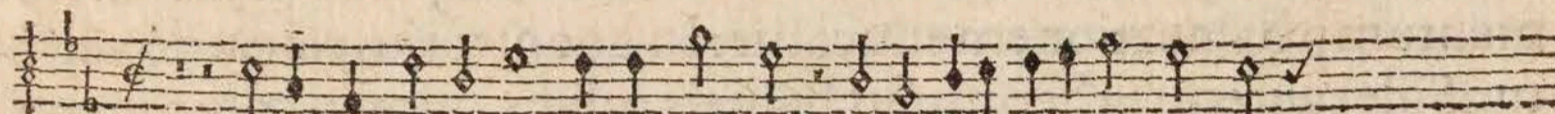

Degit in ardenti Salamandra Salamandra potentior

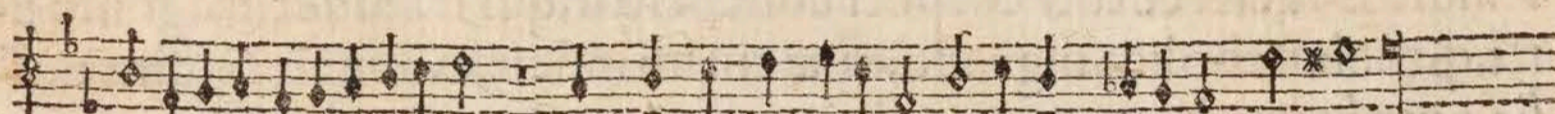

i gne Nec Vulcane tuas æsti mat illa minas.

Hippom.
Sequens.

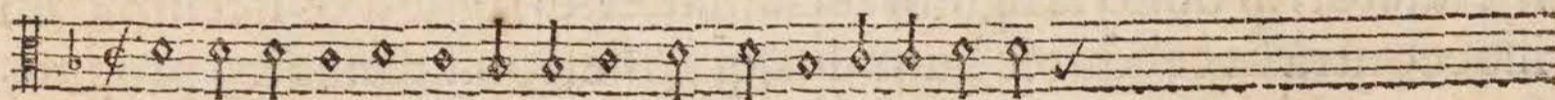

Degit in ardenti Salamandra Salaman dra poten-

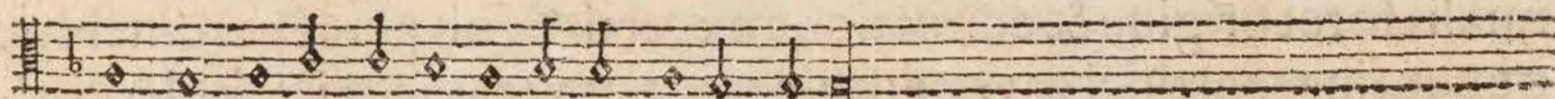

ti or i gne Nec Vulcane tu as æstimat il la mi nas.

Pomum
Morans.

Degit in ardenti Salamandra potentior igne

Nec Vulcane tuas æstimat il la minas

XXIX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der Salamander kräftig lebet in starckem Fewr vnversehret/
Vnd Vulcane ganz nicht an dein Dräwen sich/fehret/
Also auch der Flammen grausam Entzündung achtet klein/
Der geborn ist in stetem Fewr der Philosophen Stein/
Derselbe kalt löschet auß das Fewr/ vnd vnverleht entgehet/
Dieser aber ist heiß/drumb in gleicher Hizen stehe.

EMBLE-

Ut Salamandra vivit igne sic lapis:

EPIGRAMMA XXIX.

DEgit in ardenti Salamandra potentior igne,
Nec Vulcane tuas aestimat illa minas:
Sic quoque non flammaram incendia seva recusat,
Qui fuit assiduo natus in igne Lapis.
Illa rigens aestus extinguit, liberaque exit,
At calet hic, similis quem calor inde juvat.

Q 3

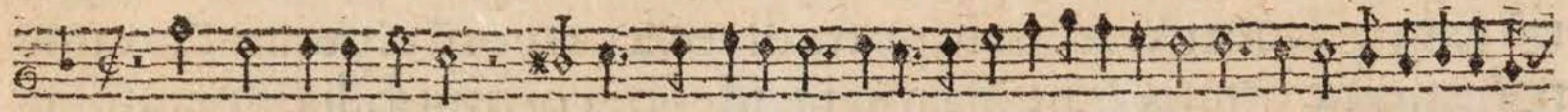
Duo

DUO sūt Elemēta, in quib. animalia degunt, aqua & aër, & totidē
 in quib. nihil animatū superesse potest, terra & ignis. Ut n. illa
 sunt mediæ, & tēperate cōplexionis in primis & secūdis qualitib.
 sic hęc sūt extrēę; aut corpora nimis crassa, aut subtilia, ita ut crassi-
 ties alia corpora nō admittat, subtilitas admittat qdē, sed penetret
 & adurat: Quod verò in cellis, & fodinis subterrāeis vivāt homines,
 id ratiōe aëris cōtingit eò usq; descēdētis, & ea loca, ne sint vacua,
 suppletis: At hic de unoquoq; Elemēto p se loquimur: In aqua pi-
 sces incredibili nūero, varietate & fæcunditate vivūt, imò animalū
 omniū maxima; In aëre homines, quadrupedes, volucres, vermes,
 & insecta: Quicquid de spiritib. oberrantib. in terræ abditis dicitur,
 aliud est. nec n. sunt animalia. In igne verò solā Salamādrā vivere a-
 jūt: Est autē Salamādra vermiformis repens nō ab similibus lacertæ, sed tar-
 diori incessu, grandiori capite & alio colore, qualem me vidisse me-
 mini in Alpib. seu jugo Splugę, post tonitrua & imbres ex cavernis
 saxorū progressam, inque via morantē, admonente quodā ejus loci
 ruricola, quod vocaretur *ein Molch*: Habebat autē circa se se lētā
 & viscosā hūiditatē, quā ignes liberē p vadit absq; noxa. Sed Philos.
 Salamādra lōgē alia est, quāvis huic assimiletur. Illa n. in igne nasci-
 tur. Hęc nequaquam. sed si incidat in ignem sua copiosa & summa
 frigiditate ac humiditate non statim comburitur, quin liberē per-
 meare flammam possit: Illa est calida & sicca, hęc frigida & hu-
 mida: Quodlibet n. materni uteri naturā refert, seu locū & patriam
 imitatur: Ignis nil nisi calidū & siccū producit, tāquā sibi simile, &
 ecōtra humidæ & frigidæ cautiū cavernæ, imbribus repletæ, hunc
 vermem, frigidum & humidum mittūt. Illa similitudine naturæ igni
 gaudet, hęc cōtrarietate extinguit eū aut ejus vim aliquādiu à se re-
 pellit. Ajūt ex furnis ærariis Cypri pyraustā in igne genitā evolare:
 At nēo hoc verū, nisi p allegoriā, crediderit: Ignis enim animalū
 quorūcūq; corpora destruit & corūpit, si continuetur, cū & terrā ad-
 urat in vitrū, & ligna solidiora in cineres, cæteraque omnia compo-
 sita, paucis exceptis, ut pote mercurialib. quæ vel tota manent, vel
 tota volant ex igne, nulla partiū separatione in iis factā. Vulcanus
 carnifex est rigidissimus, qui omnia mixta ex Elemētis in examen
 suum

suū vocat & judiciū, exēptis ab ejus foro non nullis tanquam naturæ Imperatricis privilegiis & indultis: In hæc p se, nisi alios sibi adjūgat Areopagitas, nil juris obtinet, sūtq; Salamādræ præ ejus violētia, quā nō extimescunt: Avicēna in porta diversa corporū tēperamēta enumerat, quæ omnia sunt inæquata, ideōq; corruptibilia igne, aliisq; injuriis: Sed unū optimè æquatū tradit, q̄ tātū habet calidi, quātum frigidi, tātū sicci, quātū hūidi, nō ad pōdus sed justitiā, ut medici vocāt; & hoc est illud q̄ magis est patiēs, quā agēs; In quo si ignis aquā sibi adversā resolvere in aērē sibi familiarē nititur, terra hāc resolutionē nō admittit, quia aque incorporata est: Et ignis internus cōpositi hāc terræ sētētiā suffragio cōprobat, quia terræ intimus est amicus. Cessat itaq; judiciū Vulcani, qui alio adhuc diverticulo utitur, dū terrā tentat in cineres comburere, ut solet; at aqua illi adhærēs contra Exceptiones adfert, quæ se terræ unitam ostendit ac sibi aērē, terrę verò ab altero latere ignē; Ergo qui velit terram incinerare, incineret & reliqua elementa: Atq; sic Vulcanus elusus judiciū suū suspendit, ne risui sit omnib. Hoc corpus est Salamandræ verissimæ simile, in quo Elementa bilance virtutum æquata sunt: De eo Rosarius ex Gebro *Itē, inquit, Philosophus iste vult istam substantiam Mercurii mortificatam; sed naturaliter Mercurius illius est in illo venerabili lapide, ut omnibus est manifestum: Ergo &c. Itē iste Philosophus vult istam substantiā Mercurii esse fixā, ut patet, quia ingenia fixādi docet cum cautelis multis & ingeniis, sed quis dubitet substantiā istius lapidis preciosi esse fixissimā? certè nullus qui cognoscit eum.* Ex qb. patet quod ad Salamādræ naturā p fixationē lapis redigēdus sit; hoc est, ad summā fixitatē, quæ ignem nō declinet aut renuat. Nec n. Salamādra esse potest, antequā ignē tolerare patiētissima didicerit, q̄ lōgā tēporis morā fieri necessū est. De Achille & Triptolemo sub ignis favillis noctu positus, donec vehemētissimū calorē ferre potuerint, post dicitur discursu emblematico 35. qui Salamandrā quoque nacti sunt proprietatem per consuetudinem & assuetudinem: Consuetudo enim altera natura est, quæ tamen nisi potentiam communit, & alterationem quasi magistra inceperit, consuetudo nihil aut parum efficere poterit; Inde est, quod glaciem, ad ignem figere est impossibile, cristallum autem possibile, quia natura hunc incepit: Ita de Mercurio aquoso & volatili existimandum est, quod figi sua natura nequeat, nisi per complexum maritati sulphuris, quod est Tinctura Philos. & figit omnes spiritus volantes.

Die Sonn bedarff des Mondes/wie der Han
der Hünen.

Atalanta
Fugiens.

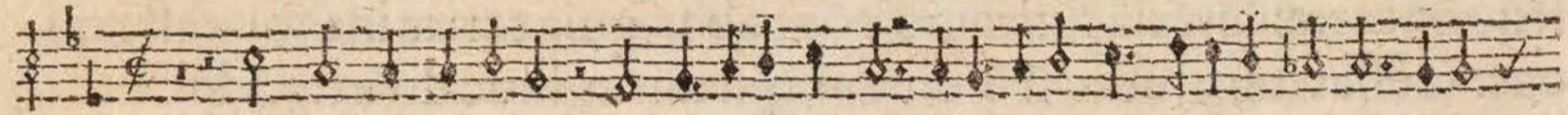

O Sol solus agis, ô Sol solus agis nil si non vi ribus ad-

sim Ut sine gallinæ est gallus inanis o pe.

Hippomen.
Sequens.

O Sol solus agis nil si non viribus adsim Ut sine gallinæ

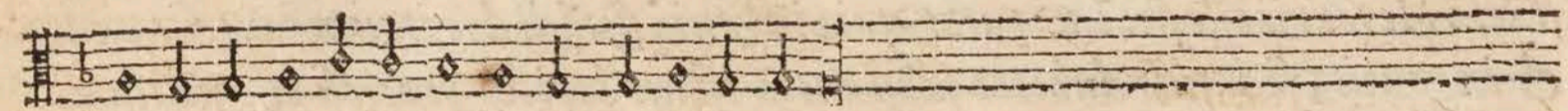

est gal lus inanis o pe.

Pomum
Morans.

O Sol solus agis nil si non viribus adsim

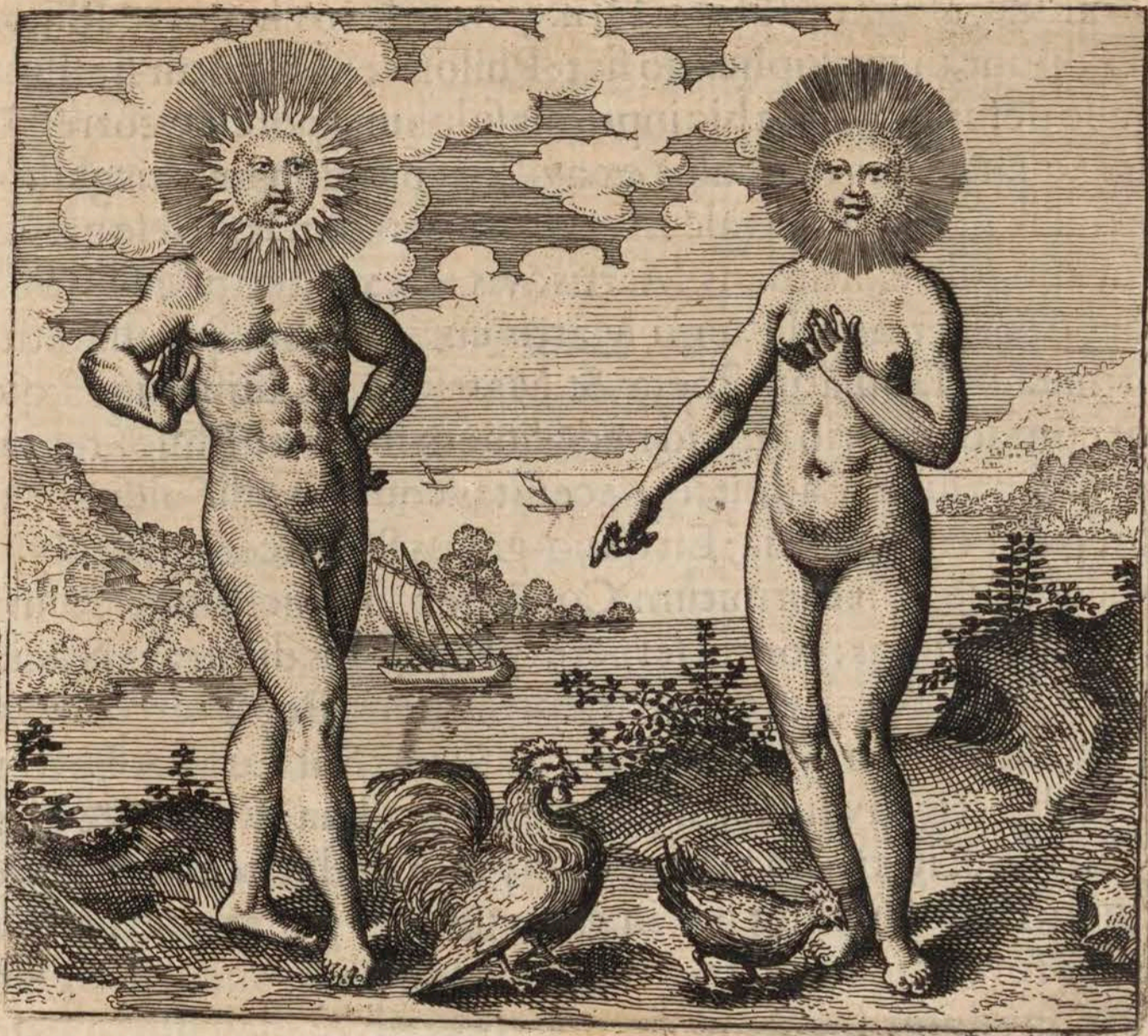
Ut sine gallinæ est gallus inanis ope.

XXX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Sonn allein du nichts schaffst / so ich nicht mit mein Kräfte thun
Gleich wie der Han ohn die Hün vergeblich wirt gehalten / (walten /
Vnd widerumb deine Hülf gegenwertig ich Luna begehre /
Wie von der Hünen der Han wirt auch begehret sehre /
Welche die Natur wil haben gefüget zusammen /
Die seynd nicht weiß / so solchs zu scheiden sich nicht schämen.

EMBLE-

Sol indiget lunâ, ut gallus gallinâ.

EPIGRAMMA XXX.

O SOL, solus agis nil, si non viribus adsim,
Ut sine gallinæ est gallus inanis ope.
Auxiliûmque tuum præsens ego luna vicissim
Postulo, gallinæ gallus ut expetitur.
Quæ natura simul conjungi flagitat, ille est
Mentis inops, vinculis qui religare velit.

R

AVI-

A VICENNA in lib. de anima aliquoties monet, ova nō esse ad artē
 sumenda, nisi earū gallinarū, quib. gallus ad fuerit: hoc est, absq;
 virtute masculina foemineum subjectum nihil valere, & vice versa,
 nec gallū absq; gallina utilē fore: Hi n. gemini sexus in corte Philos.
 conjūgendi sunt, ut multiplicatio fiat: Philos. verò utuntur similitu-
 dine à gallo desumptā, quia hic in primis sulphuris potētiae correspo-
 det magis, quā alius masculus ex avibus cū unus multis gallinis
 præesse possit, nec facili rivalē in eodē fimeto patiat, sese parē &
 sufficientē singulis existimans. Martis avis est ex Gallo puero, q Solē
 observare deberet, ne adulteriū Martis cum Venere specularetur,
 transformata, ut fabulatur Poëtæ, & Martialis valdē in pugnā, qua
 decertat cum adversario usq; ad necē: Solem in opere Philos. repræ-
 sentat, ut gallina lunā: Eadē itaq; necessitas conjūgēdi Solē cum lu-
 na, quā gallū cum gallina: Est quoq; gallus Soli sacer, cui venienti
 assurgit, cūque eo it dormitum: Coelū crebrò aspicit, inq; sublime
 falcatas erigit caudas: contra serpētes pro gallinis dimicat: Nūcius
 est lucis & Latonæ charus, qā ei parienti astiterit: Pepit verò Latona
 solē & lunā, unde matri & filio appropriatur: At Sol, Luna & Latona
 chymicis subjectis cōveniūt: Sic & gallus & gallina: Verūm & hi ex
 ovo prodierūt, & iterū ova relinquūt in pullos gallinaceos excludē-
 da; sic quoq; Philos. sua sunt ova in aves ejusdem generis transeūtia,
 dummodò foveātur tēperato calore, prout gallinæ incubātis calor
 est, q continuè durat: Cū n. in cæteris volucris & masculus ovis in-
 fideat, solus gallus ab hoc officio sive onere sese immunem ostendit;
 Unde gallinæ omnis cura & labor ova excludēdi, & pullos educandi
 incūbit; Ubi ejus sedulitatē & diligentiam animadvertere licet, quā
 properè edat & bibat, vētrēmq; exoneret, mōxque ad ova, antequā
 frigefiāt, recurat. Deinde quanta vi & impetu defendat pullos, qua
 benignitate nudos sub alas suas recipiat & tegat, qua voce, tanquam
 campana, cōvocet & cōtineat, quo studio ipsis frangat duriores mi-
 cas aut grana & rostro, quasi cultro ministret, admiratione dignum
 naturę opus est: Atq; hęc omnia, ne homini ad alimētū defint ova vel
 foetus gallinacei: Eūdē ad modū Philos. sive artifex diligentissimè &
 providē

providè omnib. suis operationib. procedit; Ova n. ex suis locis, quib. gallus adfuerit, cōgrit, ea ne sint subvētanea rimatus, postea purgat, pparat, & disponit suis vasis veluti nidis, calorēq; aptū ministrat, quod de die in diē inter se cōmixta subjecta agūt & patiūtur ab invicē, eò usq; donec post lōgū tēpus, varios colores trāseūtes ad unū colorē & essentiā devenerint: In quo ope solutio, coagulatio, sublimatio, ascē- sio, descē- sio, distillatio, calcinatio & fixio, tāquā intermediæ absol- vūtur: Durū n. & cōpactū alterari neq; ideo solutio præmittitur, ut liquefiat & mollescat: Ubi autē solutū qd est, ut quoq; coaguletur, cōvenit, non ad duritiē pristinā sed melleā tractabilitatē; sublimatio verò segregat purum ab impuro, & vile reddit dignius, inferius su- pius: Unde nec hæc abesse debet, sed est quasi domina omnium & magistra: Dum fit sublimatio, aliquæ partes altius ascēdunt, quæ est ascē- sio, & alię iterum descēdunt, & sic descē- sio fit: Distillatio abhinc clarificat totum sæpius interposita, & q; in fundo remanet calcina- tur: Utrumq; verò figitur & sic opus pficitur. Quod si q; omnes has operationes speciales sub generali, quæ est COCTIO, cōgreget, non multum aberrabit à pposito: Ut n. quotquot sunt pulli, q; dispersim hinc inde currūt, sub unā matrē aut nutricē gallinā conveniunt, sic tam variæ operādi viæ & modi ad opus mulieris, hoc est, coctionē u- nā cōcurrunt: Luna est, quæ ad solis sublimitatē exaltāda venit, pro- pter quā hæc omnia fiunt, hoc est, matrimonium inter solē & lunam durable intenditur, q; si factum fuerit, cessabunt omnes legationes, despōsationes, copulationes, dubitationes, & erit unus lectus & ca- ro utriusq; amor mutuus & cōstās, pax æterna & fœdus indissolubi- le: Sol absq; Luna nō magne est æstimationis, & luna absq; sole abje- ctæ cōditionis & vilis originis: At hæc à Sole cōjuge, splēdorē, digni- tatē, & robur seu animi corporisq; firmitatē accipit, Sol verò à Luna plis multiplicationē, generis ppagationē: Hinc Rosarius: *Si in lapide nostro esset tantū alterū ipsorū, nunquā facile flueret medicina, neq; tincturā daret. & si daret, nō tingeret, nisi in quātū esset & reliquum & Mercurius in fumo evolaret, quia nō esset in eo receptaculū tincturæ.* Et Geber probat in libro examinum, quod si Sol & Luna insimul incorporentur cum arte, non separantur de facili.

Der König schwimmende im Meer schreyet mit lauter
Stimm/wer mich errettet/wirt ein groß Geschenk
empfangen.

*Atalanta
fugiens.*

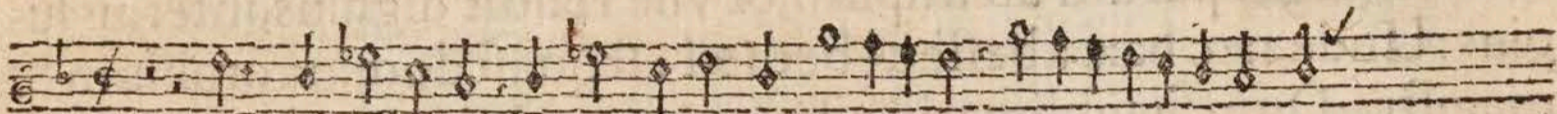

Rex, Diadema caput cui prægravat, æ quore vasto

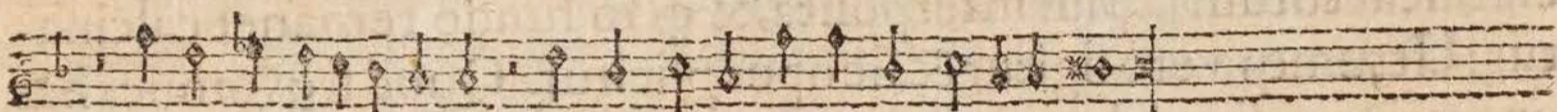

Inna tat atque altis vo cibus ufus ait.

*Hippom.
sequens.*

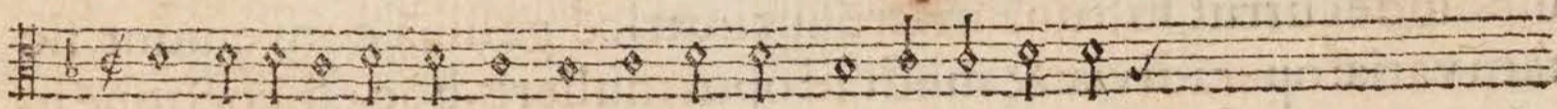

Rex, Diadema caput cui prægra vat æ quore vasto

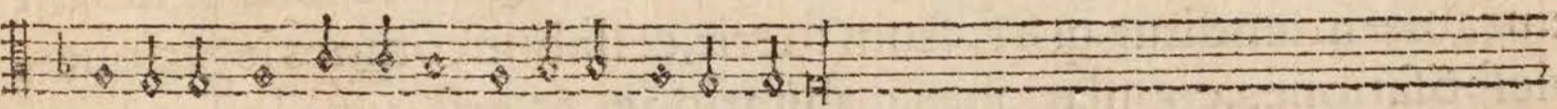

Inna tat atque altis vocibus u sus ait.

*Pomum
morans.*

Rex, Diadema caput cui prægravat æquore vasto

Innatat atque altis vocibus ufus ait.

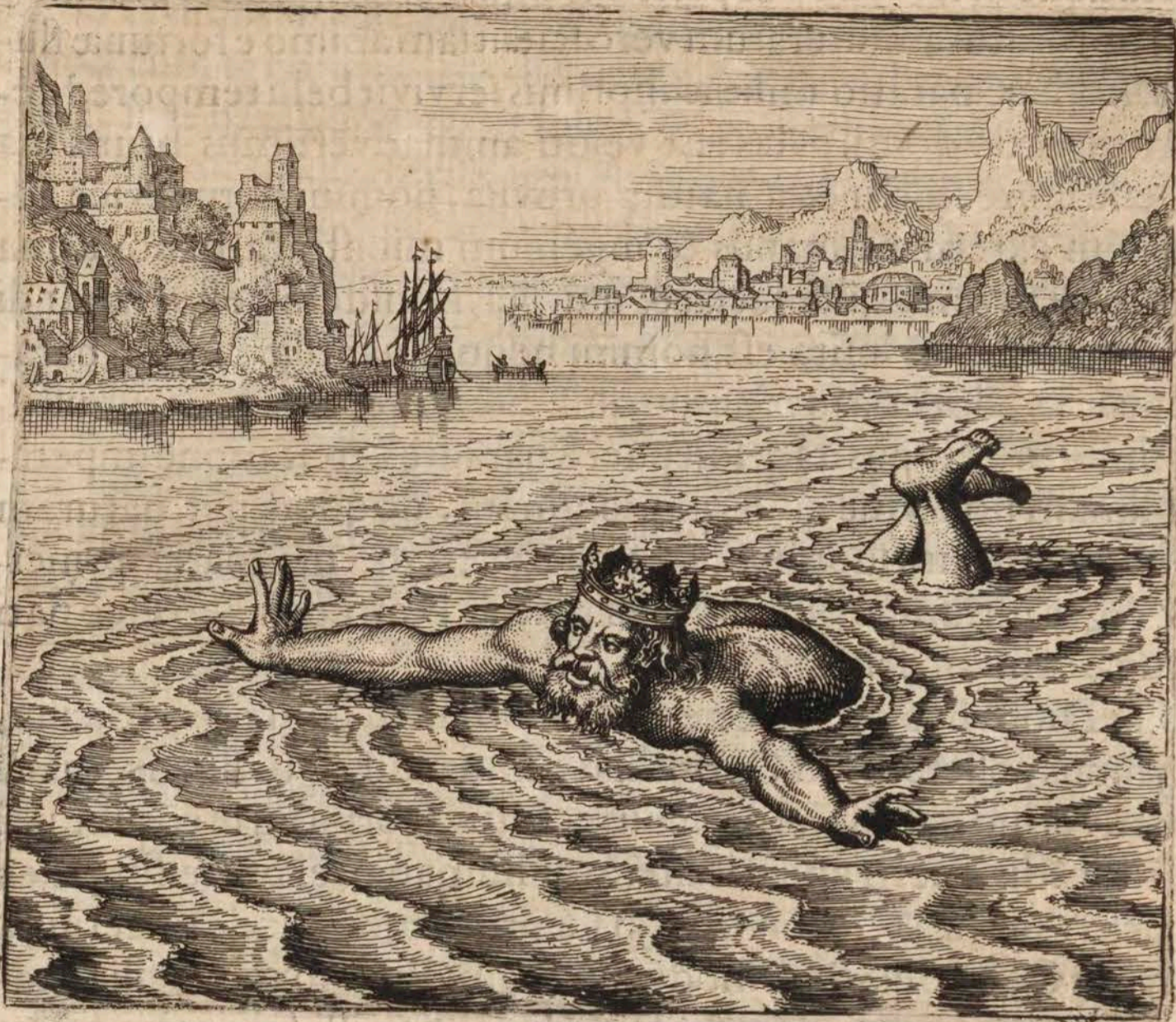
XXXI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der König/dem sein Haupt ist von einer güldnen Kronē ganz schwer/
Ruffte also oberlaut/schwimmende im tieffem Meer:
Warumb helfft ihr mir nicht? Warumb kompt nicht g'lauffen jederman/
So ich errettet auß Noht des Wassers/begaben kan/
Bringt mich/so ihr weiß seht/in mein Reich/vnd es sol zu keiner Zeit
Euch Armuhe trucken/oder beschwerlich Leibes Kranckheit.

EMBLE-

Rex natans in mari, clamans altâ voce: Qui me eripiet,
ingens præmium habebit.

EPIGRAMMA XXXI.

Rex Diadema caput cui pregravat, a quore vasto
Innatat, atque altis vocibus usus ait:
Cur non fertis opem? Cur non accurritis omnes,
Quos ereptus aquis sorte beare queo?
In mea, si sapitis, me regna reducite, nec vos
Pauperies premet aut corporis ulla lues.

R 3

PRIMA

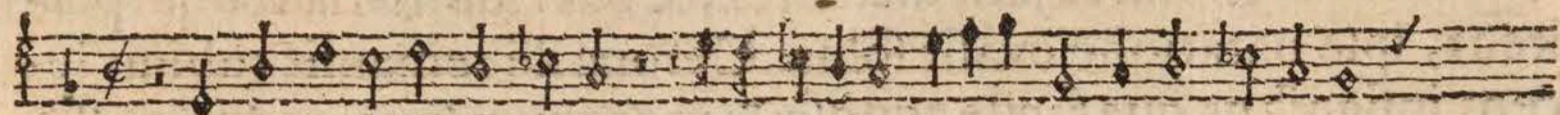
PRI MA omnis disciplinæ rudimenta antiquitus fuere natandi peritia & in literis institutio: Hinc de homine rudi dici & impolito consuevit; Neq; nare neq; literas novit: Considerarunt enim antiqui natationem salvando & periculis aquæ eripiendo corpori sæpe numero profuturam, literarum verò scientiam animo è fortunæ fluctibus. Ad hæc natatio militiæ in primis servivit belli tempore, literarum cognitio domi, pacis: Et veluti animadvertimus brutis sua arma esse in procinctu & à natura provisa, homini horum vice adversus vim externam, manus & ingenium ministrata, ut hoc arma excogitet & inveniat, illæ faciât & usurpēt, sic iisdem bestiis natandi facultas naturaliter insita est, homini nequaquã: Illæ ex aquis natatione sæpè evadūt etiã juvenes, in quib. homo vel senex aut robustissimus suffocatur: Opus itaq; fuit pueris natandi exercitationē imperare, nunquam non vitæ cuiusq; utilissimam, ut quod per naturam deesset, partis usum suppleretur: Eodē exercitio magnates, principes & reges usi sunt, ad sui corporis tutelã: Non enim alio loco nati à fortunæ casib. liberi omnino sunt, sed æquè illis, ut alii homines expositi: Si Dionysius nec nare nec literas novisset, cum regno Siciliæ, ceu tyrãnus pelleretur, in Corinthiaco sinu naufragus fluctib. maris periisset, verùm natatione periculis ereptus, Corinthū se cōtulit, ubi scholã docēdis pueris aperuit, literasq; humaniores professus est, ex rege factus ludimoderator, virgã p sceptro tenens, unde dicitur, Dionysius Corinthi: Simili modo nisi regius Philosophorū filius natare posset, nemo ejus clamorem audiret, nec illi suppetias ferret jam pridē aquis submerso: Natatio itaq; omnis conditionis homini necessaria & utilissima est: Etiam si enim nō mox liberet ex immensi maris fluctibus, tamen concedit tempus vitæ, quo ab aliis liberari queat: Dicitur verò rex diutissimè se sustinet & huc usque clamat quamvis à paucissimis exaudiatur aut videatur ob maris amplitudinem & ejus remotionem. Fortè enim rupem seu lapidem prægrandem natando attigit: quo contineatur, si fluctus prævaleant. At quæritur quale sit mare: Respondeo, Erythræum seu rubrum, Tropico Cancrī subjectum; in quo cum magnetes abundantissimi sint

in

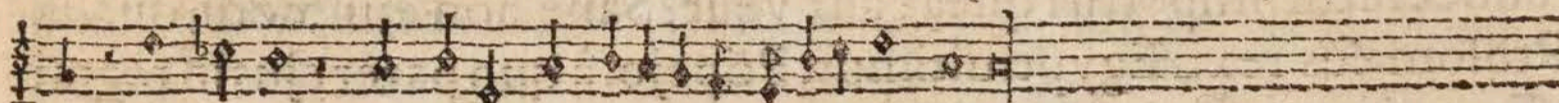
in fundo, unde non tutum est navibus ferro compactis aut oneratis per id transire: Facile enim in fundum magnetis vi attrahi possent. Quod cum ignoraret jam dictus rex, & navi submersa reliqui perirent, ipse natatione evasit solus. Corona illi remansit rubinis lucens insignibus, qua facile agnosci & in regnum suum reduci possit. At quæ bona sunt, quæ regius hic filius illi, à quo in propriū regnum reduceretur, impertiri queat aut velit? Sanè non ejusmodi, qualia Ptolomæus rex Ægypti ultimus, Pōpejo, à quo pater ejus in regnū Ægyptium restitutus erat, scilicet, proditionem & mortem, sed sanitatem, morborum sublationem, vitæ ab iis præservationem, rerum necessariarum usum & cornu copiarum, honorem & amorem, quæ cum non sint vulgaria aut mediocria, sed summa hujus vitæ viatica & ornamenta, quis ea non, nisi plumbeus, appeteret? quis non adnataret illi? quis manum non præberet & in scapham pertraheret? At videndum, ne inter opitulandum illi diadema in mare decidat: Tum enim vix pro rege agnosceretur, nec à subditis reciperetur: Quia pyropus periisset omnibus venerabilis, quia Bezoar lapis, omnibus sanitatem spondens, evanisset: Hinc Rosarius citat Aristotelem, his verbis. *Elige tibi pro lapide, per quem reges venerantur in diadematis suis, & per quem physici habent curare agrotos suos; quia ille est propinquus igni.* Absque enim virtute medicinali corona esset nullius valoris. At quid faciendum regi jam liberato? Ab aquis haustis liberandus est per sudorifica, à frigore per calorem ignis, à torpore membrorum per balnea moderatè calida, à fame & inedia per administrationem convenientis diætæ & ab aliis externis malis per sua contraria & salutifera remedia. Deinde de matrimonio Regali illi providendum erit, & suo tempore ex eo generabitur proles optatissima, gratissima omnibus, pulcherrima & foecundissima, quæ omnes suos proavos superabit potentia, regnis, ditionibus, populis divitiis & opibus atque hostes sibi subjiciet, nō bello, sed humanitate, non tyrannide, sed clementia, quæ ipsi genuina & propria est.

Die Corallen / wie sie wachsen vnterm Wasser / vnd durch
die Lufft erhartet werden / also auch der Stein.

*Atalanta
fugiens.*

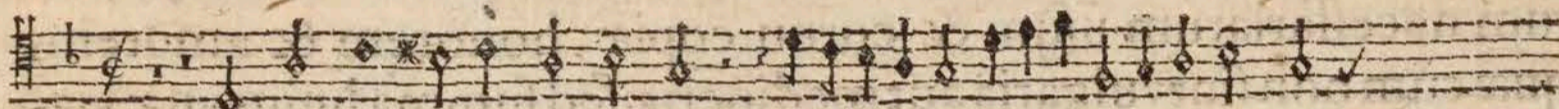

Planta ma ris vegetans Si cu li sub fluctibus uda

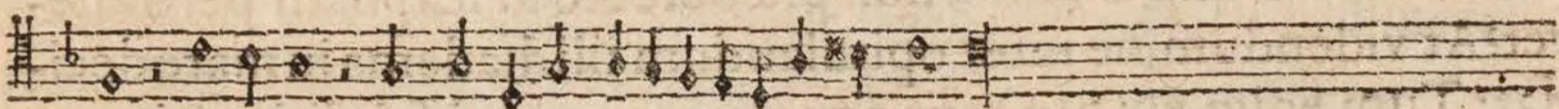

Ramos sub tepidis multi plicavit aquis.

*Hippom.
seguens.*

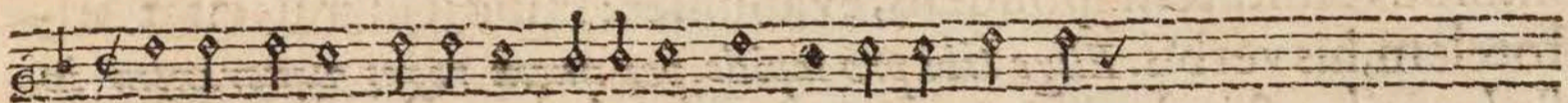

Planta ma ris vegetans Si culi sub fluctibus u-

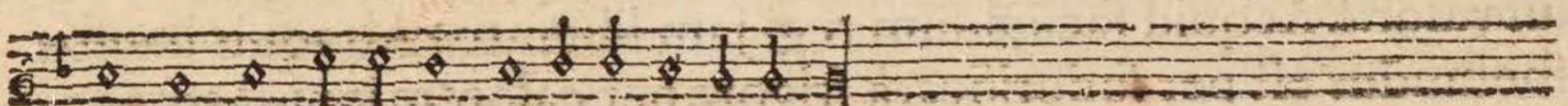

da Ramos sub tepidis multiplicavit aquis,

*Pomum
morans.*

Planta maris vegetans Siculi sub fluctibus uda

Ramos sub tepidis multiplicavit aquis.

XXXII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

En Pflanze feucht / wachsend im Meer von Sicilien nicht weit /
Vnterm warmen Wasser hat sein Zweiglein fein außgebreyt /
Des Namen ist Corallen / welch in Härte bald sich thut endern /
Wann nur ein trockner Wind wehret von kalten Ländern /
Es wirt zum Stein / vnd behält sein rohte Farbe vnd Zweig viel /
Diß ist des natürlichen Steines bequemlich Beyspiel.

EMBLE-

EMBLEMA XXXII. *De secretis Natura.*
Corallus sub aquis ut crescit & aëre induratur, sic lapis.

137

EPIGRAMMA XXXII.

PLanta maris vegetans Siculi sub fluctibus uda
Ramos sub tepidis multiplicavit aquis.
Illa, CORALLUS, habet nomen sibi, durior exit,
Cum Boreas rigido mittit ab axe gelu:
Fit lapis, & rubeum multâ cum fronte colorem
Possidet: hac Physicæ est apta figura Petra.

S

PHI-

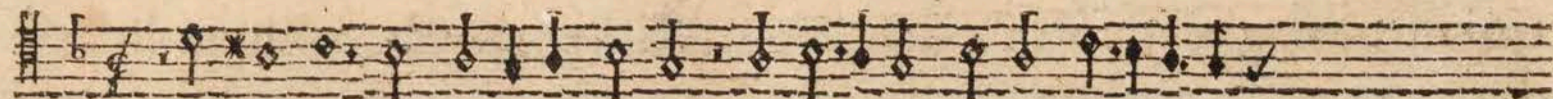
PHILOSOPHI vocant lapidem suum vegetabilem, quia instar plantæ vegetet, crescat, augmentetur & multiplicetur: quod quidem ignaris mirum & à veritate alienum videtur; cùm constet lapides nec vegetare, nec crescere hoc modo, nec ad metalla liquabilia quicquam spectare: sed illi falluntur suo iudicio: Quod enim illis ignotum est, id non extare in rerum natura arbitrantur, metientes universi immensitatem suo captu: Quis unquam credidisset lapidem crescere sub aquis, vel plantam ibi generatam lapidescere nisi Experientia & constans scriptorum fides id comprobaret? ubi illa lapidifica, ubi colorativa vis, quæ corallum indurat & tingit, existit, an in aquis, an in aëre, an in terra? plantam esse mollem & plicatilem, dum est sub aquis, ut affirmant, verisimile est, valdè tamen terrestris naturæ, quæ dum refecatur & ventis frigidis exponitur, indurescit & lapideam frangibilitatem acquirit, dum à frigido & sicco aëre aqueæ partes abundantes exiccantur (hi enim septentrionales suo flatu siccitatem inducunt) & reliquum corpus terrestræ à terre qualitativè frigiditate & siccitate, congelatur: Sola enim constriçtio inest terræ, non aquæ, nec aëri, quoad virtutes cujuslibet proprias & genuinas. Dat præterea mare aliis in locis tres lapides medicinales partim ex vegetabili genere, partim ex animali, aut potius partim ex naturæ arcanis depromptos; utpote margaritas, succinum & ambram gryseam: Margaritarum provenus & captura nobis innotuerunt, at non reliquorum: Succinũ in Sudaviæ maritimis oris colligitur, in littoribus, post vehementiorem flatum Circii sive Cori, quod absque dubio ex terræ venis in mare ebullit, vel ab aquis eluitur, & fluctibus ad littora impellitur. Nam mineras quasdam, ferri & argenti succino adnatas vidimus, quod fieri non potuit, nisi in terra. Quod verò muscæ, culices, aranei papiliones, ranæ & serpentes in quibusdam frustulis cernantur (quemadmodum nos 120 globulos ex succino tornatos habuimus, qui singuli muscas, culices, araneas, papiliones aliquot continuerũt una etiam particula 9. non sine naturæ singulari miraculo) ex profluentia & imaginatione cœli accidit; ut alibi demonstravimus.

Ambra

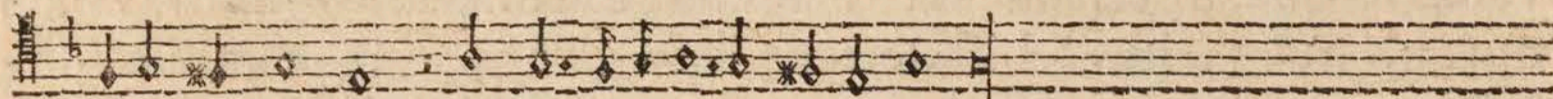
Ambra Grysea quod eodē modo in Indiæ orientalis & occidentalis littoribus inveniatur, negari non potest, & quamvis quidam ad arborum succum seu gummi (uti succinum ante dictum) eam referāt, qui tamen ex terræ venis prodire existiment probabilius judicant: Arbores enim ambrae succinique feraces nusquam visæ sunt, quas tamen extra aquam in aprico crescere, si sint, certissimum est. Ad venas itaque subterraneas seu lapides, utramque ambra referimus, uti margaritas ad Zoophyta, & corallum ad vegetabilia. Assimilatur verò his lapidib. & imprimis corallo, Philosophorum lapis. Nam ut corallus in aquis crescit & ex terra nutrimentum sumit; sic & lapis Philosophicus ex mercuriali aqua cōcrevit & ex ea quicquid est terreum assumpsit ad sui augmentationem, humiditate superflua expirante. Color quoq; rubeus illi ex coagulatione intenditur, quem recentiores vocant tincturam coralliorum, non aliter quam lapidi physico, qui in ultima cōgelatione sui rubescit & instar coralli ruberrimi apparet, quæ tinctura est: verum ut corallus frigido & sicco, sic ille calido & sicco indurefcit, quo augmentato itidem liquefcit, contra naturam reliquorum lapidum, qui liquefcunt quidem, sed in vitrum abeunt, quod huic neutiquam convenit: Utque corallus in varias medicinas magnæ virtutis præparatur, sic & Philosophorum corallus omnium herbarum vires in se transtulit, quod nullo unicus tantum possit, quam omnes omnium vegetabilium medicinae. Sol enim cœlestis, qui vegetabilibus virtutem & efficaciam medicinalem infundit, huic suo filio & vicario terrestri plus tribuit, quam aliis omnibus: Hic est corallus philosophicus vegetabilis, animalis & mineralis, qui in amplissimo mari delitescit, nec agnoscitur, nisi oculis ignarorum exponatur & manibus inseratur: At cautissime sub aquis refecandus erit, ne succum & sanguinem amittat, & nil nisi terrestre chaos absque verâ suâ formâ remaneat: In hoc enim omnis difficultas coralli captandi versatur, præter quam vix ulla occurrit: Humiditatem superflua intelligo, quæ interficit lapidem, nisi separetur, quæ corallinum ruborem apparere non sinit, quæ coagulationem, dum adest, non admittit.

Der Hermaphrodit einem Todten gleich/ im finstern
liegende/ bedarff deß Fehrs.

Atalanta
Fugiens.

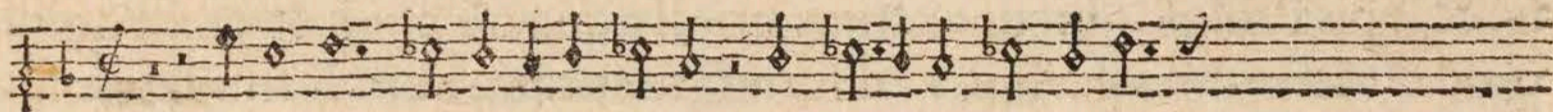

Il le biceps gemini sexus en funeris instar Appa-

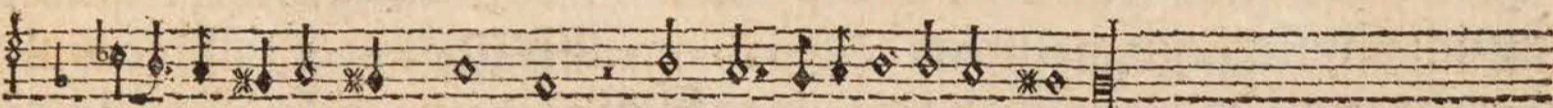

ret, postquam est hu miditatis inops

Hippomen.
Sequens.

Ille biceps gemini sexus En funeris instar Ap-

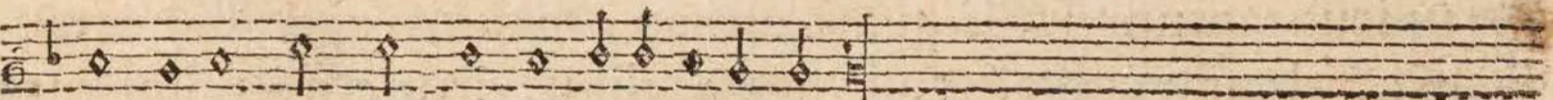

pa ret, postquam est humi ditatis inops.

Pomum
Mormis.

Ille biceps gemini sexus en funeris instar

Apparet, postquam est humiditatis inops.

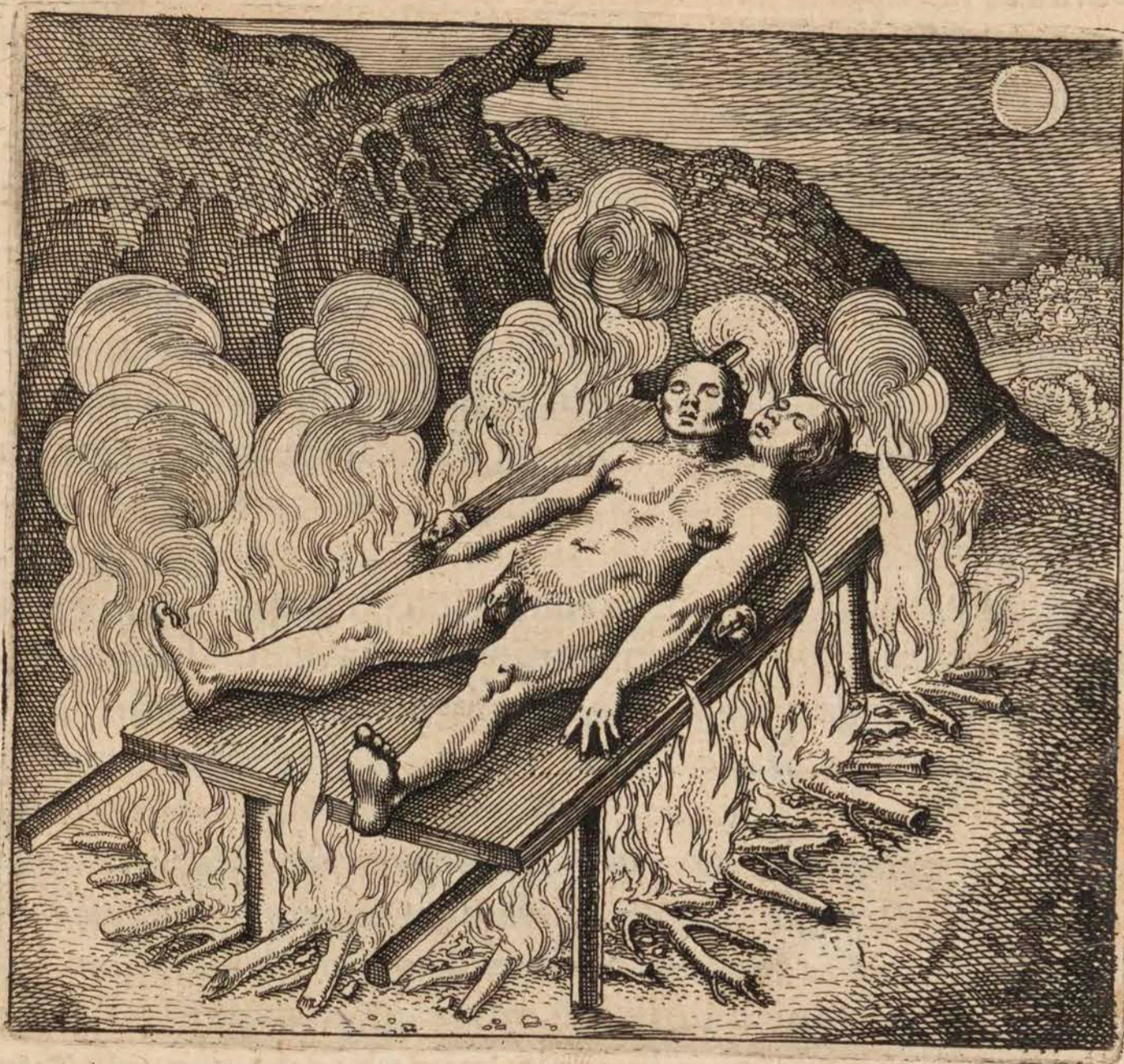
XXXIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der zweyköpffig Hermaphrodit gleiche einem Menschen der ist
Wann er wegen geraubter Feuchtigkeit leydet groß Noht (Tode/
So er in finster Nacht sich decket/ mustu ihm mehr Fehr geben/
Welches/ so bald du thust/ kompt ihm wider das Leben/
All Krafft deß Steins im Fehr/ all rohter Schwebel im Goldt steht/
Vnd der weiß Mercurius allein auß Silber hergehe.

EMBLE-

Hermaphroditus mortuo similis, in tenebris jacens, igne indiget.

EPIGRAMMA XXXIII.

Ille biceps gemini sexus, en funeris instar
Apparet, postquam est humiditatis inops:
Nocte tenebrosa si conditur, indiget igne,
Hunc illi praestes, & modò vita redit.
Omnis in igne latet lapidis vis, omnis in auro
Sulfuris, argento Mercurii vigor est.

EX arcanis naturæ est, quòd, ingruente hyeme, ranæ & hirundines, aquis submersæ, veluti mortuæ jaceant, & vere novo calore Solis operante recuperent sensum & motum seu vitæ sensitivæ actionis peragant: Quod si verò ipso Brumali tempore in aquis reperiuntur in aërem seu hypocaustum calidum adferantur, mox sese movere, ut in æstate, incipiunt: Unde apparet, quod illis nil nisi calor deficiat externus, qui calorem naturalem internum conclusum excitet & in actum deducat: Eodem modo Philosophi de suo Hermaphrodito loquuntur, qui si in tenebris jacens appareat mortuus, ignis calore indigeat: In tenebris verò jacere dicitur, dum per noctem hyemis opacam & frigidissimam dimittitur, hoc est, in nigredine, quæ frigiditatis signum est, manet, à quâ ad albedinem per majorem ignis intensiorem adduci debet, & adhuc per majorem, ad rubedinem: Absque calore enim, ut Bodillus in turba ait, nihil generatur, & balneum intensi caloris perire facit, si verò frigidum sit, fugat, si autem temperatum sit, corpori conveniens & suave fit. Ibidem *Bonnellus*, cuncta, inquit, quæ vivunt, Deo sic volente, etiam moriuntur: Propterea illa natura, cui humiditas adæpta est, cum per noctes dimittitur, mortuo similis videtur, & tum illa natura igne indiget, quousque corpus & illius spiritus in terram vertatur, & tunc fit pulvis mortuo similis in suo tumulo: His peractis reddit ei Deus spiritum & animam, & omni infirmitate ablata confortata est natura nostra & emendata: Oportet igitur illam rem comburere absque timore, &c. Ignis itaque, qui omnes alias res destruit, hanc construit, quæ reliquis mortem, huic vitam præbet. Unicus est *Phoenix*, qui reparatur igne, qui innovatur flammis & ex cinere emergit redivivus, atque hic Philosophis solis notus, crematur & in vitam revocatur, quicquid alii somniant de ave, nescio quâ, volatili, nusquam existente, nec visâ, nisi fabulosè: Est autem *Hermaphroditus*, de quo Philosophi loquuntur, mixtæ naturæ, masculeæ & foemineæ, quarum una transit in alteram calore operante; Ex foemina enim fit masculus, quod non adeò mirum in Philosophorum opere videri debet, cum & sexum mutasse quamplurimos, si historiis fides habenda est, repertum sit: Poëtæ *Cenea*, *Iphin* & *Tiresiam* commemorant, ut *Pontanus* in stellis:

Poeniteat

Pœniteat generis tamen & se *Cenea* malint,
 Aut in foemineam penitus transire figuram: Et *Ausonius*:
 Mœret in antiquam *Ceneus* revocata figuram.

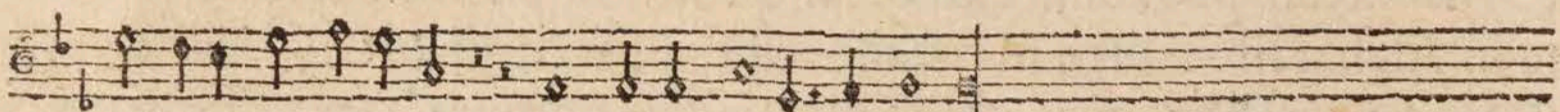
Ita *Licinio Crasso* & *C. Cassio Longino* Coss. *Cassini* puer factus est ex virgine: Et *Licinius Mutianus* apud *Plinium* prodit, visum à se *Argis Aristontem*, cui nomen *Aristusæ* fuisset; nupsisse etiam, mox barbâ & virilitatem provenisse, uxoremque duxisse: *Plinius* ipse ait se vidisse in *Africa* mutatum in marem die nuptiarum *L. Cossicium* civem *Tisdritanum*: Hæc vera esse & multis aliis comprobari posset, si opus foret: Ex calore verò auctiore reddito genitalia membra seu virilia ex corpore protrusa certum est. Cùm enim foemina sit longè mare frigidior, interiusque abscondita habeat, quæ mas foris, ut medici dicunt, hinc natura dubia, num marem an foeminam generaret, foeminam expressit exterius, licet marem interiùs meditata sit. Hinc calore per ætatem crescente & motu accedente recondita membra eruperunt seque omnibus visenda monstrârunt: Eodem modo apud Philosophos foemina calore aucto fit masculus, hoc est, *Hermaphroditus* foemineum sexum amittit, & fit mas fortis & severus, qui nihil muliebris in se habeat mollitiei aut levitatis. Ita à celeberrimo illo *Cass. Tagliacotio Bononiensi* medico vidimus aliquando artis chirurgicæ industriâ nobilem puerum *Hermaphroditum* in perfectum marem, generandæ soboli (ut spes erat) aptum, mutatum vel potius promotum esse, facto per mentulam (quod deerat ibi) foramine novo & occluso inferiori quasi muliebri. Philosophi hisce omnibus manuariis operationibus non egent. Cùm enim frigiditas & humiditas lunæ adfuerit, foeminam vocant, cùm caliditas & siccitas Solis, masculum; Cùm omnes illæ quatuor qualitates simul. Rebis vel *Hermaphroditum*; Et sic facile conversio fieri poterit foeminæ, hoc est, frigiditatis & humiditatis, in marem mutatio, quæ fit solo ignis calore, ut dictum; Calor enim sequestret & separat superfluitates humiditatum & sui ideam in subiecto Philosophico statuet, quæ est tinctura.

Im Wasserbad wirt er empfangen/ vnd in der Luft geboren/
wenn er aber roh worden/ gehet er auff dem Wasser.

*Atalanta
Fugiens.*

Bal nea conceptu pue ri natalibus a èr splen-

det & hinc rubeus sub pede cernit aquas.

*Hippom.
Sequens.*

Bal nea conceptu pue ri natalibus a èr

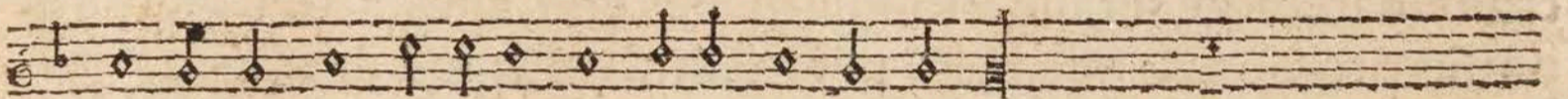

Splendet & hinc rubeus sub pede cernit aquas.

*Pomum
Morans.*

Balnea conceptu pueri natalibus aër

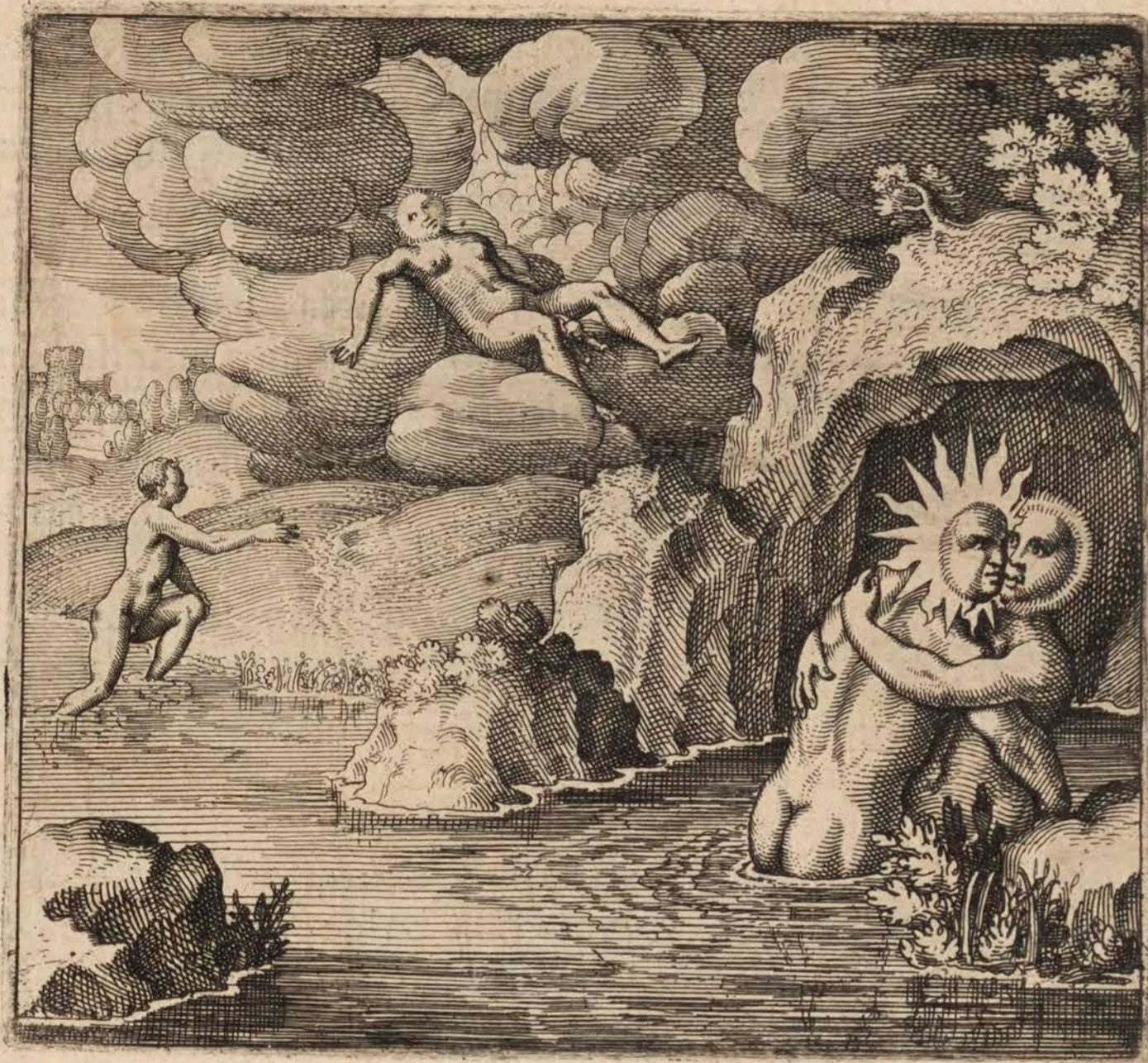
Splendet & hinc rubeus sub pede cernit aquas.

XXXIV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Im Wasserbad geschehn ist sein Empfängnuß/ aber in Lüfften
Ist er geboren/ vnd roh geht ober die Wasserlüfften/
Er wirt auch weiß in der Höhe der Berg/ so der Weisen allein
Angenemmer vnd einig Herkenlust pflaget zuseyn/
Es ist ein Stein/ vnd auch nicht/ welch himmlisch vnd edle Gaben/
Glücklich ist/ so jemand auß Gottes Geschenck wirt haben.

EMBLE-

In balneis concipitur, & in aëre nascitur, rubeus verò
factus graditur super aquas.

EPIGRAMMA XXXIV.

BAlnea conceptu pueri, natalibus aër
Splendet, & hinc rubeus sub pede cernit aquas.
Fitque super montana cacumina candidus ille,
Qui remanet doctis unica cura viris.
Est lapis, & non est, cæli quod nobile Donum,
Dante DEO fœlix, si quis habebit, erit.

T

Ho-

HOMINUM opinio vel adulatio quibusdam præ reliquis mirabilis ortus, at certè fabulosos attribuit, veluti, Alexandro Magno, non à Philippo Macedonũ rege, sed Jove Hammonio, genito, Romulo & Remo, à Marte, Platoni ex virgine Perictione ex Apollinis oppressa phantasmate, nato. Ita Ethnici à diis se oriundos demonstrare voluerunt, quemadmodum & Thessalus Hippocratis medici filius sese ab Apolline ortum ducere Atheniensibus inter alia persuadere conatur: Sed nos illis non creduli, qui scimus, illos nec homines nec deos fuisse, ad quos sui generis originem referunt; Et si heroës quasi divini inter mortales extitissent, ex adulatione subditorum, discipulorum vel aliorum omnia sua magnifica mundo venditantium, hæc de iis ficta & in opinionem vulgi falsariis scriptis insinuata esse, animadvertimus: Alia res est, quod Philosophi suo filio conceptionem & nativitatem inusitatã tribuant: Habet enim hic quid peculiare præ cæteris omnibus in mũdo natis, cum conceptio ejus facta sit in balneis & ortus in aëre. Scimus mulieres steriles ex nimia frigiditate & siccitate multũ adjuvari posse balneis calidis, ut ad conceptum reddantur habiles & aptæ, at quod is in balneis fieri debeat, aut factus sit inauditum: Soli huic illud competere videtur ob mirabilis naturæ potentiam ab aliis longè diversam. Alibi dicunt quod conceptio ejus fiat in fundo vasis & ortus in alembico: quæ sententia magis est conspicua: Nam aquæ balneorum, si quæ adsunt, non in summitate, nec medio vasis sed in fundo erunt, in alembico vero vapores sunt aërii: Conceptio itaque ubi facta est, ascendit in alembicum & fit ortus ejus in albo colore: In fundo nigredo dominatur, de qua Rosarius; Conceptio, inquit, est cum terra in nigrum solvitur pulverem & incipit aliquantulum de mercurio retinere; tunc enim agit masculus in fœminam, id est, a zoth in terram. Et paulo post: Conceptio & desponsatio fit in putredine in fundo vasis & generatio genitorum fiet in aëre, scilicet in capite vasis, id est, alembici: Estque conceptio in balneis nihil aliud nisi putrefactio in in fimo: sic enim idem Rosarius continuat: corpus nihil facit, nisi putrefiat, & non potest putrefieri, nisi cum mercurio: Et mox pu-
trefactio

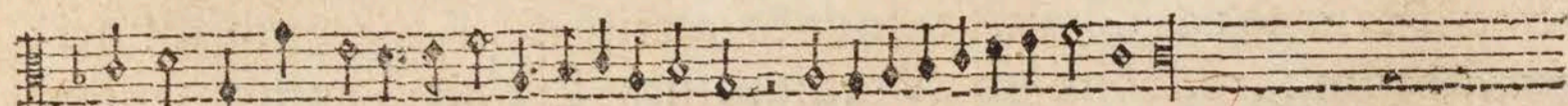
trefactio fiat igne lentissimo fimi calidi & humidi, & nequaquam
 alio, ita quod nihil ascendat: quia si aliquid ascenderet, fieret separa-
 tio partium, quæ fieri non debet, donec masculus & foemina sint
 perfectè conjuncti, & unum recipit aliud, cujus signum est in super-
 ficie nigredo perfectæ solutionis. Ortus ejus est albus, qui fit in ca-
 cumine montium, hoc est, in aëre seu alembico; Quod per Rosinum
 ad Euthiciam sic explicatur: Dixit sapiens. Accipite res è mineris
 suis & exaltate eas ad altiora loca & mittite eas à cacumine monti-
 um suorum & reducite eas ad radices suas: Et post: Per montes au-
 tem significavit cucurbitas, & per cacumina montium alembica:
 Mittere autem secundum similitudinem est recipere aquam illa-
 rum per alembicum in recipiente: Reducere verò super radices, est
 super hoc, à quo prodeunt: & nominavit cucurbitas montes, quia in
 montibus invenitur sol & luna: sic etiam in his montibus, qui sunt
 cucurbitæ, generantur Sol & Luna eorum. Hæc ille: Postea fit rube-
 us & incipit ire super aquas, hoc est, super metalla in igne liquefacta,
 quæ stant instar aquæ mercurialis: Est enim hic dominus aquarum,
 in quas imperium exercet, instar Neptuni, estque rex maris & pos-
 sessor montium. De Xerxe Persarum rege tradunt, quod expeditio-
 nem moturus in Græciam legationem instituerit ad mare & mon-
 tem Athum, ne sibi injuriam facerent, illud fluctuum, hic flammarū
 æstu, aliàs se pœnam de utroque sumpturum esse. Verùm surdis nar-
 rata est fabula, & mare aliquot ex ejus navibus submersit, Athos ve-
 rò incendio non paucas perdidit. Hinc iratus rex, tanquam maris &
 montium dominus, illi certum numerum plagarum infligi jussit,
 montis verò magnam partem in mare abjecit: Sed hæc magis au-
 daciam, quàm prudentiam tanti regis demonstrant: Hic, de quo
 nobis sermo, omnes aquas ab obstaculis & immunditiis purgat non
 edicto, sed facto, & liberè per eas incedit, quas quoque (quod am-
 plius est) congelat, ut currus suâ duritie sustineant, quæ antea tulere
 naves: Ipse montes exæquat vallibus & flammis ignis non reformi-
 dat, ideòque quocumque vult, ab Herculis columnis in ultimam
 Indiæ oram ad Dionysi columnas liberè contendit.

Wie Ceres Triptoleum, die Thetis Achillem vnterm
Fewr zu tawren gewehnet hat/also sol der Künstler
den Stein gewehnen.

*Atalanta
fugiens.*

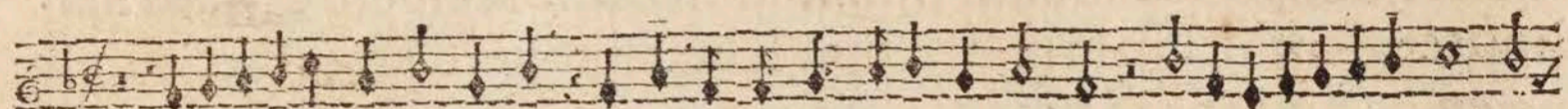

Respice Triptoleum, durumq; in prælio Achillem, A chillem Ma-

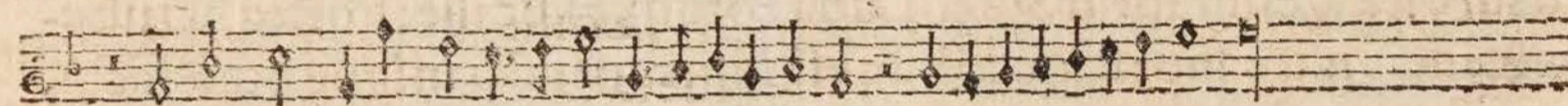

tre docente æstus ut di dicere gra ves.

*Hippom.
sequens.*

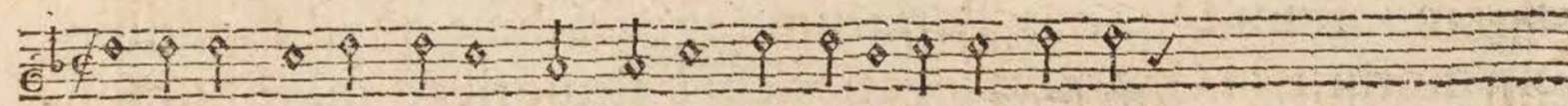

Respice Triptoleum durumq; in prælio Achillem A chillem

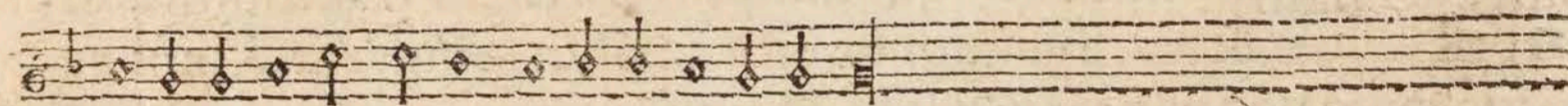

Matre docente æstus ut di dicere gra ves.

*Pomum
morans.*

Respice Triptoleum durumq; in prælio Achillem

Matre docente æstus ut didicere graves.

XXXV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Schau an Triptoleum vnd Achillem großmühtig im Streit/
Wie sie zuvertragen Hiß von ihr Mutter seynd bereit/
Zenen hat Ceres, disen Thetis, im Fewr verhartet
Bey Nacht/ vnd gegeben Milch bey Tage wol geartet/
Nicht anderst die Arzney der Weisen muß werden regiret/
Als ein Kinde an Mutter Brüst/durch Fewr werden ernehret.

EMBLE-

EMBLEMA XXXV. *De secretis Natura.*
Ceres Triptolemum, Thetis Achillem, ut sub igne
morari assuefecit, sic artifex lapidem.

149

EPIGRAMMA XXXV.

Respice Triptolemum, durumque in praelio Achillem,
Matre docente, astus ut didicere graves.
Illum Diva Ceres, Thetis hunc durabat in igne
Noctu, lacte ferens ubera plena die:
Haud secus assuescat medicina beata Sophorum,
Quam puer ad mammas, ut queat igne frui.

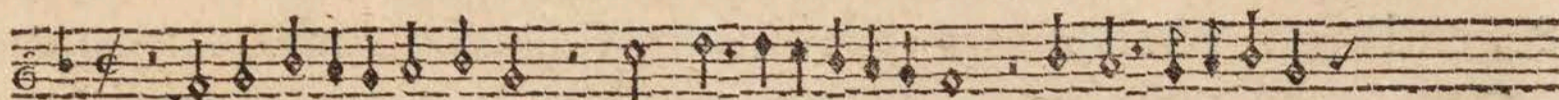
T 3 LY-

LYCURGUS ille Spartanorum legislator, quantum consuetudo valeat, & usus sive bonus sive malus, oculari exemplo populo in theatrâ concione exposuit, dum adduceret binos catulos uno enixu editos; inque medio poneret ollam pulte refertam ac leporem; quorum catulorum unus cum videret cibum & leporem, eo relicto hunc insecutus est, quia ita assuefactus erat, alter verò neglecto lepore, ollam evacuavit, cum & sic consueverat: Quo factò, en, inquit, hîc videtis, quantum valeat educatio, & à parvulis assuefactio etiã in illis, quos natura pares & simillimos produxit. Hoc itaque modo naturam emendare aut ad meliora dirigere convenit, quæ cærea est, ut in vitium vel virtutem facile flecti possit. Quod ille in politicis verum demonstravit, Philosophi quoque in Physicis se ita habere consentiunt: In hominibus, brutis quantum consuetudo valeat, quotidiana exempla per totum visuntur mundum: In vegetabilibus quoque non pauca occurrunt: At in mineralibus & metallicis eadem dari, rarioris experientia est: Nihilominus tamen lapidem suum fixant per assuefactionem in igne sibi conveniente, quemadmodum innumeris locis innuunt: Nutriendus enim est igne, tanquam puer lacte super ubera matris suæ: Unde dicit Emiganus, inspicite lactantem puerum, & ne impediatis eum: Et Bodillus, Fœtus autem extractus non nisi lacte nutritur, & igne per se & paulatim dum parvulus est, & quanto magis exurit, ossibus confortatis, in juventutem deducitur, in quam perveniens, sibi sufficit. Et Arnoldus in Rosar. l. 2. c. 7. Oportet tamen ipsam medicinam diutius assari super ignem & nutriri instar pueri in uberibus. Hæc eadem antiquissimi Philosophi demonstrare voluerunt in allegoriis de Triptolemo & Achille sub igne assuefactis jacere & induratis, cum uterque nil nisi chymicum subjectum denotet, præter quod insulsa esset fabula, indigna quæ vel aliis rebus moralibus accommodaretur, vel doctorum auribus inculcaretur: Ceres, veluti nutrix Triptolemum interdum lacte nutrit, noctu sub ignibus posuit, unde cum puer optimè aleretur, pater Eleusius aliquando hoc observavit: Hinc Ceres Eleusium interemit, & puero Triptolemo currum donavit, anguib. tractum, quo

quo ille per aërem in omnes mundi partes contendit, & mortales frugum seminationem docuit: Sed hic Triptolemus tinctura est Philos. eo modo sub igne nutrita, quæ à serpentibus ducta, hoc est, Mercurio, docuit homines, quomodo semina Philos. in suam terram jacienda sint. Hæc eadem ascribuntur Osiridi, qui ideò terrarum orbem perlustravit, ut alibi demonstravimus, & Dionysio, qui vini usum homines docens peregrinatus est per mundum: Sunt verò hi tres Triptolemus, Osiris & Dionysius unius intentionis & officii, imò res una; ut etiam Achilles, qui fortissimus ad bellum Trojanum mittendus erat; Ejus pater Peleus, id est, terra, vel Peleus mons, mater Thetis dea marina seu aquarum; his nascitur Achilles: At in eorū nuptiis pomum aureum Eridos prolatum est, prima causa belli Trojani, unde ex iis nuptiis natus, non immeritò ejus executor extitit: Induratus verò eodem modo Achilles à matre sua dicitur, quo antedictus Triptolemus à Cerere; de quo lib. 6. Hieroglyph. satis diximus, quod hic repetere supervacaneum ducimus. Lapidis itaque nutrimentum ignis est, at non inde, ut quidam perperam existimare posset, in longum, latum & profundum, extenditur, neque in pondere incrementum sumit; quia saltem virtutem, maturationem & colorem ab igne acquirit, omnia reliqua, tanquam commeatus & viatica secum adferens. Quando enim ex diversis locis ejus partes sunt congestæ, purgatæ & conjunctæ, habet in se omnia, quibus indiget: Unde apud Rosarium Philosophus: *Omnia fert secum, quibus indiget hæc aqua factum.* Nec verò quicquam peregrini ab initio ad finem illi additur, nisi sit homogeneous, nec separatur, nisi heterogeneum: Quilibet autem animadvertere debet, uti dracones Triptolemi curru jungendos bene agnoscat, antequam quid incipiat, qui sunt alati & volatiles; quos si scire desideres, in fimo Philosophico invenies. Sunt enim fimo, & generantur ex fimo, suntque illud vas, quod Maria dicit, non esse negromanticum, sed regimen ignis tui, sine quo nihil efficies: Veritatem tibi aperui, quam hausi incredibili labore, non absque sumptu multorum annorum, ex veterum monumentis.

Dieser Stein ist verworffen auff der Erden/ vnd erhoben auff
Bergen/ wohnet in der Luft/ vnd wirt ernehret in Flüssen/
Das ist der Mercurius.

*Atalanta
fugiens.*

Vile recrementum fertur la pis atque ja cere

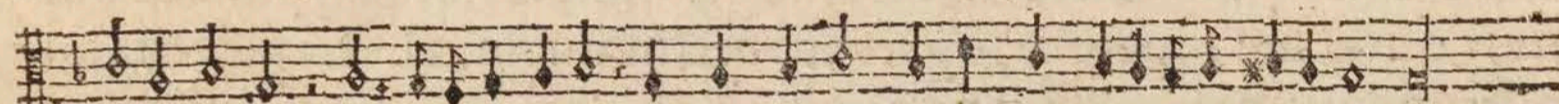

Fortè vi is sibi ut hinc dives inopsque pa rent.

*Hippom.
sequens.*

Vile recrementum fertur la pis atque ja-

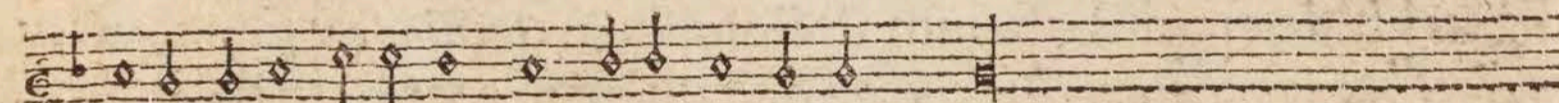

cere Fortè vi is sibi ut hinc dives inopsque pa rent.

*Pomum
morans.*

Vile recrementum fertur lapis atque jacere

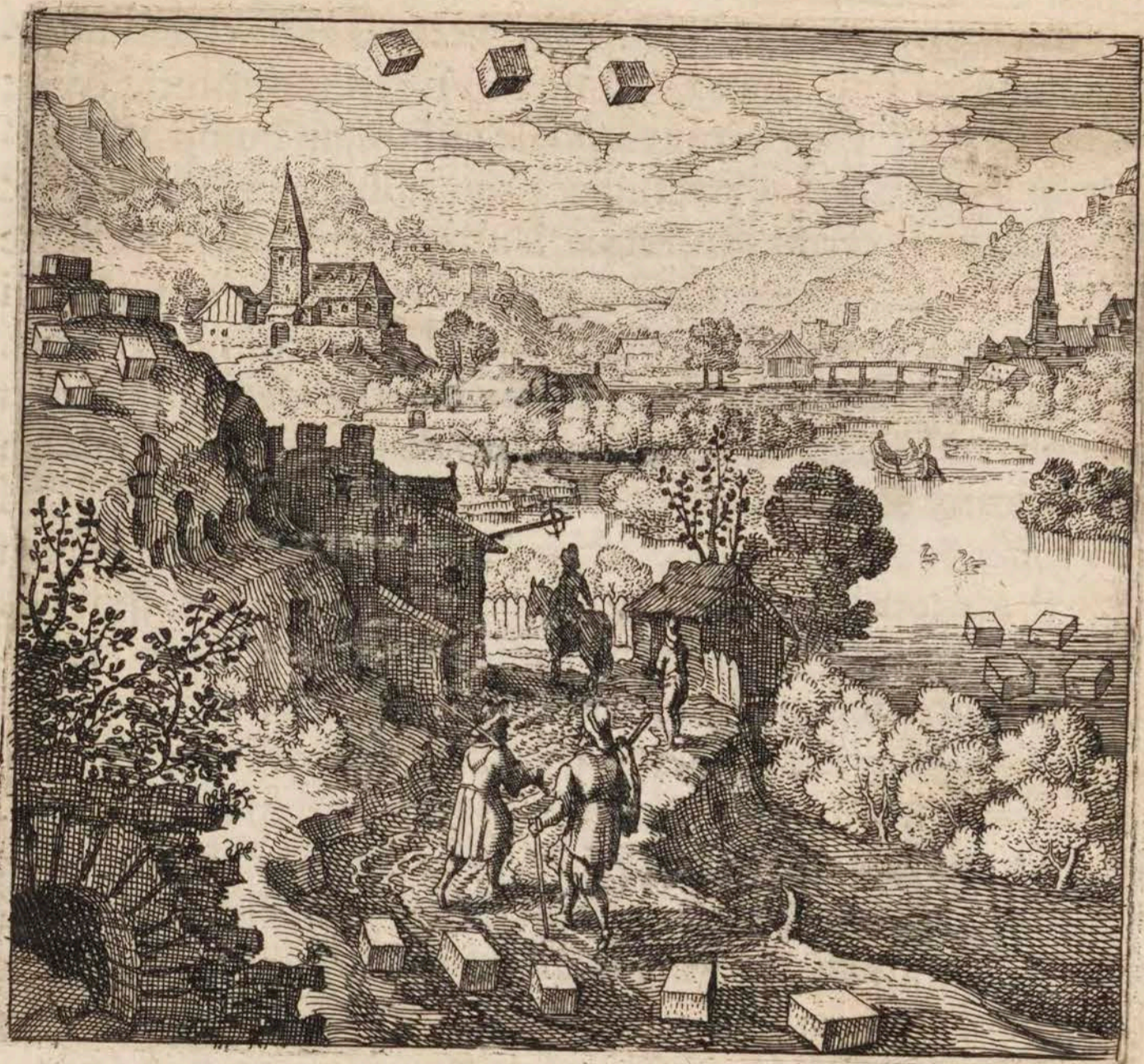
Fortè viis sibi ut hinc dives inopsque parent.

XXXVI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

An sagt/ daß der Stein sey ein verworffen Ding vnd schlecht/
Soligt am Weg/ daß ihn Reich vnd Arm könn haben mit Recht/
Es sagen andre/ daß er sey in hohen Bergen zuschawen/
Oder im Luft/ andre/ daß er sich ernehret in Awen/
Alles ist wahr/ nach seinem Verstand/ Ich wil/ daß du warnemst
Solch Gabe auff Bergen/ wo er zu finden bequemst.

EMBLE-

Lapis projectus est in terras, & in montibus exaltatus, & in
aëre habitat, & in flumine pascitur, id est, Mercurius.

EPIGRAMMA XXXVI.

Vilerecrementum fertur LAPIS atque jacere
Fortè viis, sibi ut hinc dives inopsque parent.
Montibus in summis alii statuere, per auras
Aëris, at pasci per fluvios alii.
Omnia vera suo sunt sensu, postulo sed te
Munera montanis quæret tanta locis.

V

AB

AB omnibus, qui lapidis nomen & potentiam vel semel audiverunt, nisi sint ex penitus incredulis, quæri solet, ubi inveniendus sit, ut rectâ quasi viâ ad eam currant? Respondent Philosophi duplici modi: Primò quod Adam eum secum ex Paradiso attulerit, quod sit in te, in me, inque omni homine, quod volantes eum secum portent ex longinquis locis. Secundò, quod in terris, montibus, aëre & flumine reperiatur. Utri igitur viæ insistendum, an huic, an illi? Utrique, ut opinor, sed suo respectu; licet hæc nobis magis arrideat & securior videatur. In terras projectus dicitur, quia elementum terræ primò apparet in obscuro & nigro corpore. Deinde, quia vilis, parvi precii res sit, quæ in viis peregrinantium & in ipso fimo calcatur. Unde Rosarius, & si vero, inquit, nomine nuncuparem, insipientes eum esse non crederent. Et Morienus Calidi quærenti, an multùm de eo inveniatur, respondet: Non est hoc nisi, sicut sapiens dicit, ad divitem scilicet & pauperem, & ad largum & ad avarum, euntem quoque & sedentem. Nam hoc in viis projicitur, & in sterquiliniis suis calcatur, & multi jam in sterquiliniis foderunt, ut hoc ab eis extraherent, & in hoc decepti sunt. Mundus quoque in turba inquit, si venditores cognoscerent eam, non venderent eam tam vili precio. Et Arnoldus asserit, quod lapis gratis haberi possit, in tanta copia, qua quis velit, nec interrogandus quispiam sit eam ob causam. Quæ omnia vera sunt. Quis enim, nisi inhumanus, petenti aquam & terrâ denegabit? Cymbri antiquissimi à Romanis cùm eadem munera petissent, nec obtinere possent, effusis copiis Italiam ingressi multa millia Romanorum cum Consulibus suis trucidârunt, ut historiæ testantur. Terra enim, ut mater omnium preciosissima est, ut materia putrefactorû ultima, vilissima; Nil vilius luto aut cœno, quod tamen nihil aliud est, quàm terra aquæ mixta. Quid gleba terræ communius? Attamen Euripylus Neptuni filius eam Heroibus Argonautis pro xenio obtulit, ex quâ non recusatâ, sed grato animo acceptâ, post dissoluta in aqua Medea multa vaticinata est. Oportet enim terrâ in aqua dissolvi, aliàs nec hæc, nec illa quicquam valet: Hoc modo lapis projicitur in terras, in quibus tamen abjectus non permanet,

sed

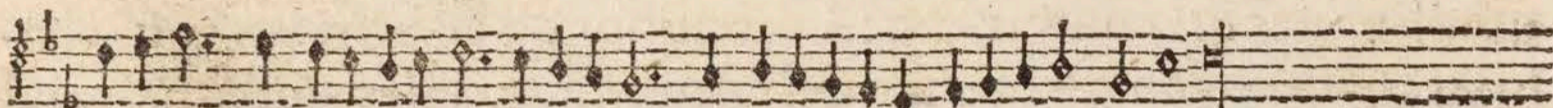
sed exaltatur ad montes, utpote Athum, Vesuvium, Æthnam, & his similes flammivomos, quales in diversis orbis partibus permulti visuntur. In his enim ignis perpetuus ardet, qui lapidem sublimat, & ad summam dignitatem evehit. In montibus, ut crescit, in rudi forma ex sulfure & argento vivo, sic in montium vertice maturatur & perficitur, ubi & provenit herba, sine qua ignis temperari nequit, quia hac frigidâ & humidâ in ignem conjectâ ejus vehementia reunditur per sui contrarium: A montibus ad aërem transit, ubi habitationem invenit. Aër enim ipsi domus fit, quâ circumdatur, quod nihil aliud est, quàm quod portetur in ventre venti, nascatur in aëre, de quibus terminis antea dictum est. Tandem in fluviis pascitur, hoc est, in aquis, Mercurius: Inde in ejus honorem Athienenses hydrophoria agebant, quia materia Philosophorum lapidis est aqua, ut Rosarius inquit, & intelligitur de aqua illorum trium. Quam ob causam Mercurius triceps quoque dicebatur, utpote marinus, cœlestis & terrestris, quia aquæ, terræ & aëri adesset. A Vulcano educatus traditur, furacitate insignis, quia Mercurius igni assue fieri docetur, qui volatilis est, & secum aufert id, cui miscetur. Ægyptiis leges & disciplinam, imò Thebanis quoque sacerdotibus & magnæ mundi parti, antiquitus, religionem dictavit, quia à chymicis institutis Ægyptii politiam, & res sacras habuerunt, ab his Græci, ab his Romani, ab illis quàm plurimæ aliæ gentes, ut latius alibi demonstratum est. Argum saxo occidit, seu lapide & Battum in lapidem indicem convertit. Quid multis? Chymicorum volumina omnia nil nisi Mercurium inculcant, unoque hoc versiculo ejus potentiam satis confirmant; Est in Mercurio quicquid quærunt sapientes. Hic itaq; quærendus erit, donec inveniatur, sive in aëre, igne, aquis aut terramoretur. Vagus enim est, & nunc huc, nunc illuc currens pro Deorum chymicorum ministerio, tanquam illis à pedibus, quod officium ejus indicatur, dum Angeliam ipsi filiam nonnulli ascribant.

Drey Dinge seynd genug zur Meisterschafft/ der weisse
Rauch/das ist Wasser/ der grüne Löw/ das ist das Erz
Hermetis, vnd das stinckende Wasser.

Atalanta
Fugiens.

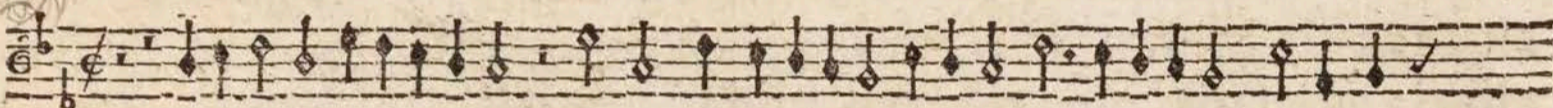

Ter na magisterii, Terna magisterii sunt se mina, fœ tida

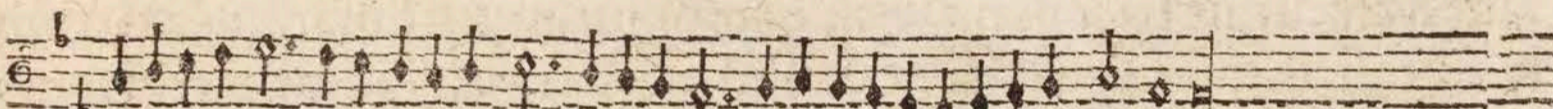

lympha, Et ni veus va por ac pel le Le o viridi.

Hippomen.
Sequens.

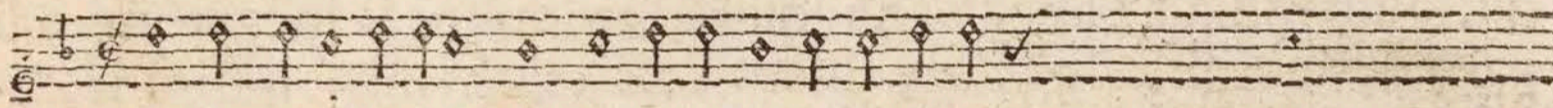

Ter na magisterii Terna magisterii sunt se mi na, fœtida

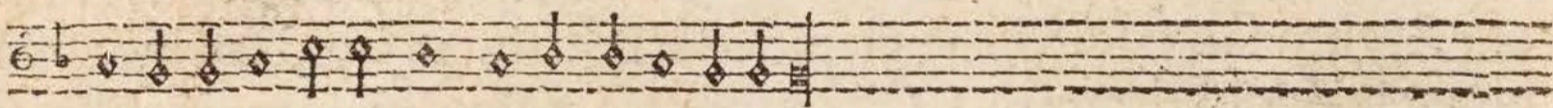

lympha, Et ni veus ac pel le Le o viridi.

Pomum
Morans.

Terna magisterii sunt semina, fœtida lympha,

Et niveus vapor ac pelle Leo viridi.

XXXVII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Srey Ding zur Meisterschafft gehören/ Wasser/ so stinckend ist/
Vnd der schneeweisse Rauch/ sampt dem Löwen grün gewiß/
Das Wasser ist aller Elementen Mutter / denn der Schein/
Daß er gemacht werd/ das erst vnd lezt das Wasser muß seyn/
Der grüne Löw ist das Kupffer Hermetis vnd Stein genandt/
In Capiteln der Bücher/ der weiß Rauch Wasser/ erkandt.

EMBLE-

Tria sufficiunt ad magisterium, fumus albus, hoc est, aqua, leo viridis, id est, æs Hermetis, & aqua foetida.

EPIGRAMMA XXXVII.

Terna magisterii sunt semina, foetida Lympha,
Et niveus vapor, ac pelle LEO viridi:
Unda parens peperit, restant quæ elementa, Sophisque,
Ut lapidem faciant, ultima primaque ea est.
Æs Hermetis at est viridis LEO, petræque nota
Librorum capitlis, Fumus & albus aqua. V 3 UT

UT tria essentialia ad cuiusque ædificii constructionem requiruntur, quorum uno absente, ejus nulla adesse potest perfectio, quæ sunt fundamentum, parietes & tectum, ita totidem desiderantur ad Philosophorum compositum absolvendum, quæ hic nominantur propriis suis nominibus: Author Auroræ, c. 20. de separatione elementorum loquens, Terra, inquit, ibidem relinquatur, ut alia tria elementa in ea valeant radicari; si ipsa non esset, elementa fundamentum non haberent ad ædificandum super id domum novam Thesaurariam: Hoc fundamentum vocatur hic aqua foetida, quæ est mater omnium elementorum, teste Rosario, ex qua & per quam & cum qua præparant Philosophi ipsum, scilicet Elixir in principio & in fine: Foetida dicitur, quia foetorem sulphureum de se mittit, & odorem sepulchrorum: Hæc est illa aqua, quam Pegasus ex Parnasso ungulâ suâ percusso elicuit, quam Nonacris Arcadiæ mons ex jugis emittit è saxo prorumpentem, quæ in sola ungula caballina servari potest ob vim ejus fortissimam: Hæc est aqua draconis, ut Rosarius eam nominat, quæ debet fieri per alembicum sine omnia alia re addita, in qua facienda est maximus foetor: Quæ verba cum quidam audiverint ad stercorea distillanda humana vel animalium se contulerunt, in qua operatione foetorem quidem maximum senserunt, sed stercorea in stercoreibus invenerunt: At ne putes Philosophos scarabæos esse, qui in stercoreibus operentur, scias foetorem, si quis adest, in magnam fragrantiam mox mutari, prout Lullius testatur de sua Quinta essentia, cui tantam odoris suavitatem assignat, si ritè facta sit, ut in superiori ædium loco posita aves volantes ad se alliciat & sistat: Ponit autem in fimo suam quintam essentiam, cujus calore temperatissimo ea fragrantia sequitur, quod quidam cum vino forti tentarunt, sed frustra, ideòque Lullium vanitatis insimularunt, cum ipsi essent stultitiæ potius coarguendi, qui vinum Lullii nunquam gustarunt; At Lullium aureus ille poëta meliùs intellexit, qui Chrysop. lib. 1. ita canit:

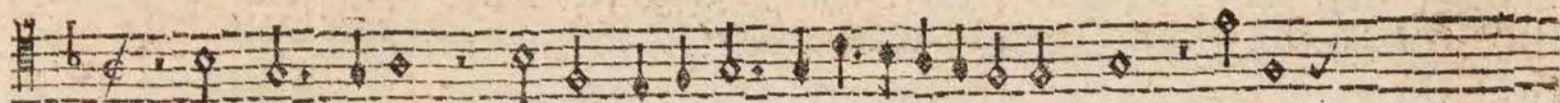
*At non ille quidem sensit, quæ dicere primâ
Est facie visus, neque tum stillantia vina
Miscebat, &c.*

Post

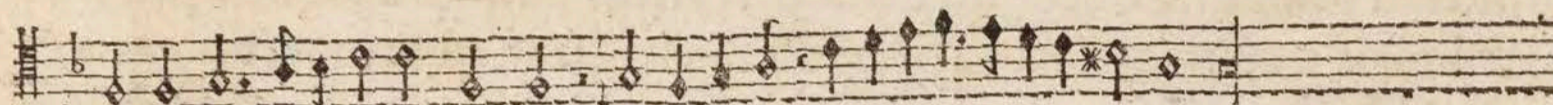
Post aquam foetidam Leo viridis occurrit: de quo Rosarius, quasi-
 visti autem de viriditate, putans, quod æs esset corpus leprosum pro-
 pter illam viriditatem, quam habet: Unde enim tibi dico, quod totū
 illud, quod est perfectum in ære, est illa sola viriditas, quæ in ipso est:
 quia illa viriditas per nostrum magisterium vertitur citò in verissi-
 mum aurum nostrum & hoc experti sumus: Nullo tamen poteris
 lapidem præparare absque duenech viridi & liquido, quod videtur
 in mineris nostris nasci: Obenedicta viriditas, quæ cunctas res ge-
 nerat: Unde noscitur, quod nullum vegetabile atque fructus nullus
 apparet germinando, quin sit tibi viridis color: similiter scias, quod
 hujus rei generatio viridis est, quare Philosophi germē ipsum appel-
 laverunt. Hæc Rosarius: Hoc est aurum & æs Philosophorum &
 lapis in capitulis notus, fumus, vapor & aqua, sputum lunæ, quod
 Solis lumini jungitur; Hic leo viridis pugnat cum dracone; sed ab eo
 superatur & successu temporis devoratur; putrefacto autem leone
 dulcedo ex ejus ore (velut à Sampsonē occisi) proventura speratur.
 Draco superior factus leoninā adeò se carne replet, ut paulò crepet
 & emoriatur: Ex quo, cum Leonis adeps per se quotidianus febrim
 medeatur, apudque reges & populos eo perunctis gratia & favor
 concilietur, Medicina præstantissima fieri poterit, quæ permultis
 affectibus sit utilissima. Tertio sequitur fumus albus, qui si coagule-
 tur, fit aqua & aqua officium præstat in abluendo, solvendo, & maculas
 abstergendo instar saponis: Hic est ignis contra naturam, quem vi-
 de ut invenias, ita dictus, quia contrarius est naturæ retexendo &
 destruendo illud, quod ea diligenti curâ composuit: Hic ignis non
 est ex spiritu vini aut oleo incensus sed ex materia incombustibili, æ-
 qualis perdurationis & caloris, & est ignis absque luce & combusti-
 one magnæ virtutis & efficaciam, quem reperire in tenebris, cum
 non luceat, est non exiguæ difficultatis, sed operi debito applicare
 modo, longè majoris; cujus circumstantias & proprietates in diver-
 sis locis satis descripsimus.

Das Rebis wie ein Hermaphrodit wirt geböhren auß
zween Bergen des Mercurii vnd Veneris.

Atalanta
Fugiens.

Rem geminam Rebis veteres dixê re, quod uno

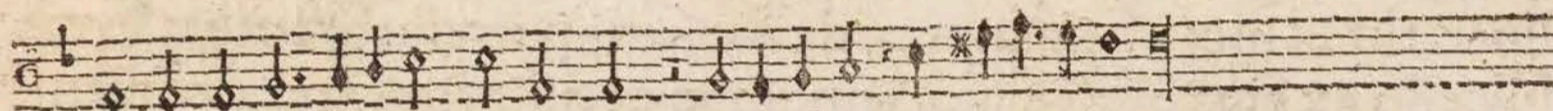

corpore sit mas hæc fœminaq; An drogyna

Hippom.
Sequens.

Rem geminam Rebis veteres dixê re, quod u-

no corpore sit mas hæc fœminaq; Andro gyna.

Pomum
Morans.

Rem geminam Rebis veteres dixêre; quod uno

Corpore sit mashæc fœminaq; Androgyna.

XXXVIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Die Alten haben zwey Ding genant Rebis mit einem Namen/
Dieweiles in einem Leib Mann vnd Weib ist zusamen.
Denn auff zween Bergen ist der Hermaphroditus erköhren/
Welchen dem Mercurio die Venus hat geböhren/
Verachte du nicht das doppelt Geschlecht/ so Weib ist vnd ein Mann/
Dannes dir hernachmals den König gebähren kan.

EMBLE-

EMBLEMA XXXVIII. *De secretis Naturæ.*
Rebis, ut Hermaphroditus, nascitur ex duobus montibus,
Mercurii & Veneris.

161

EPIGRAMMA XXXVIII.

Rem geminam REBIS veteres dixere, quod uno
Corpore sit mas hac fœminâque, Androgyna.
Natus enim binis in montibus HERMAPHRODITUS
Dicitur, Hermeti quem tulit alma Venus.
Ancipitem sexum ne spernas, nam tibi Regem
Mas idem, mulierque una eadêmque dabit.

X

So-

SOCRATES interrogatus, cujas esset, Cosmopolitam seu mundi
 civem, respondit: Quo innuere voluit, se, etsi Athenis natus sit
 quo ad corpus, animo tamen totū mundum, tanquam patriam, in-
 que eo contenta, liberè perlustrare, cū sapiēti omnis terra, ubi be-
 ne vivat, sit patria: Ita si quis Philosophos interroget, cujas sit Her-
 maphroditus eorum, respondent, mundanum esse seu in omnibus
 mundi angulis, ubi elementa inveniantur, proflare, nempe sapientū
 filium, qui cum ipsis patriā communē habeat: Verūm cū non con-
 tingat, quendam bis aut pluries nasci, nec diversis, sed uno in loco
 primitus hanc lucē ingredi, veluti Socrates Atheniensis agnoscitur,
 ita Rebis duorum montium inquilinus censetur, videlicet Mercurii
 & Veneris, unde & nomen Hermaphroditi ipsi inditum ab utroque
 parente. Montani ipsi lares sunt, & patria excelsa, ideóq; ex alto loco
 genitis existit; Est fanè non exiguum momentum ad res præclarè
 gerendas patria nobilis & ampla, in qua cives præferuntur exteris &
 promoventur ad officia publica, ne in obscuro delitescant, ut in
 humili loco cōtingit, atque sic aliquid lucis ex patria ad eos perveni-
 at, at majus se propriis emergere virtutibus, etiam re angusta domi,
 & patriæ suæ de sese lumen præbere: Hunc ad modum montes hi
 incogniti quam pluribus ab Hermaphrodito famam acquirunt ob
 illius illustria facta & nomen toto orbe celeberrimum. Quis enim
 vel tantillum versatus in Philosophorum libris non agnovit Rebis?
 quis Androgynum bicipitem non vidit aut animadvertit? Hic equi-
 dem ad Indos usque innotuit & latius ejus fama, quàm vel Alexan-
 dri regis, dispersa est. Per multi ad doctum aliquem virum, vel alias
 ob singularem industriam militarem, artem vel scientiam notissi-
 mum, videndum & alloquendum ex longinquis oris proficiscuntur,
 multò autem plures ad Montes dictos Rebis sese conferent, dum-
 modò sciant, ubi locorum offendendi sint: Quanto studio & cura
 Morienus Adferum Alexandrinum Romā profectus indagaverit &
 tandem invenerit, ipse testatur in suo libro, ideóq; felicior æstiman-
 dus est, Deo que gratus, quod à vivo præceptore & non à mutis ma-
 gistris, hanc rem, hoc est, natalē locū, Rebis didicerit & corā viderit
 Non

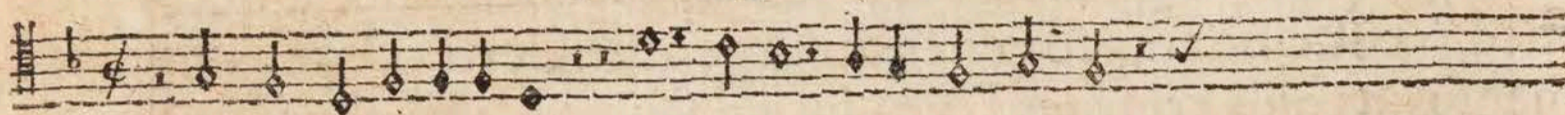
Non minori assiduitate & diligentia uti debent illi, qui patriam Re-
bis ex sese quærunt, ratione & librorum indicio edocti: Verùm li-
bris etsi aliquando claritas inesse videatur, tamen eam magna ob-
scuritas undique cingit & obvelat, ut illa præ hac vix agnosci aut
discerni queat: Quocirca cautè in his procedendum, ne qui pro re-
medio concinnati, pro veneno usurpentur: Certè oceanus sunt im-
mensus, in quo errantes latitudinem seu æquatoris supra horizon-
tem elevationem instrumentis astronomicis experti nauæ scire
possunt, magnete polum septentrionalem ostendente, at longitu-
dinem, seu quanto graduum intervallo à primo meridiano, in insulis
Fortunatis proximo, absint, nequaquam; Unde incerti sunt, quo lo-
co inter occasum & ortum versentur: Quid ergo hic faciendum?
Quod iidem nauæ solent, Experientiam consulere ratione, & ab ea
discere iter longinquum determinare per signa particularia, pro-
montoria, insulas & alia, ne in syrtes & cautes incauti incidant: At
hic minus est periculum, si res non procedat, si verò sic, majus lucrū,
quàm ibi, ubi bona & vita perduntur in una hora: Est autem Mercu-
rii Philosophici mons non Nonacris, nec Atlas, ubi alias natus cre-
ditur, sed bifido vertice Parnassus, in quorum uno Hermes, in altero
Venus moratur: Hic quoque Apollo cum Musis est, & fons Pega-
feus, Hippocrene; cum lauru semper viridi: Unus est mons nomine
at re geminus, ut Hermaphroditus in uno corpore biceps & bi-
membris visitur: At quis ex mille ad hujus montis cacumen con-
tendere perseverat? Quis non in radicibus hærescit præpeditus re-
moris nescio quibus? Quotusquisque umbilicum ejus medium at-
tingit?

*Nam, non levis ascensus, si quis petat ardua, sudor
Plurimus hunc tollit, nocturna in somnis olivæ
Immoritur, delet quod mox laudaverat in se,
Qui cupit æterna donari frondis honore.*

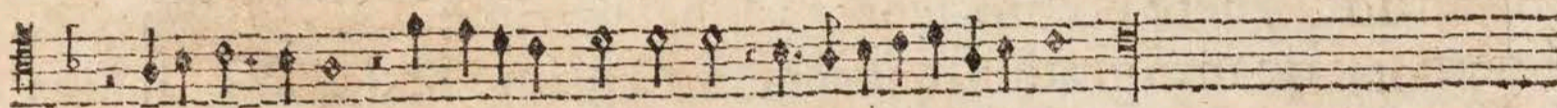
Unde non mirum, si saltem unus ex Myriade Herculeos hosce ex-
antlet labores, ut pedem in vertice Montis figat, laurea que brabe-
jo fruatur immortalis, quo ut dociles, virtuti & literis dediti, bonæ
mentis quicumque gaudeant, Grilli verò & vertagi frustrentur, uni-
cè optandum est.

Oedypus wie er Sphyn gem vberwunden/ vnd sein Vatter
ertödtet/nimpt sein Mutter zum Weib: Des Räuels Meynung
ist diese: Der Stein ist ein Triangel im Wesen/
vnd ein Vierangel in der Qualität.

Atalanta
ingens.

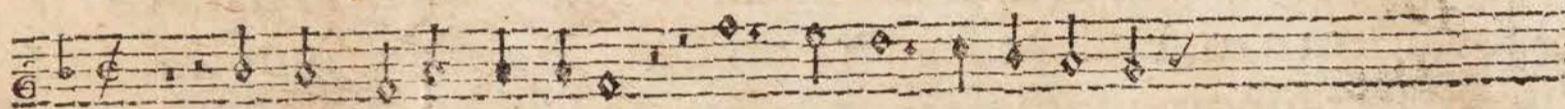

Sphyn gem ænigmatico Thebis sermone timendam

Oedypus ad propriam torserat ar te necem.

Hippom.
equens.

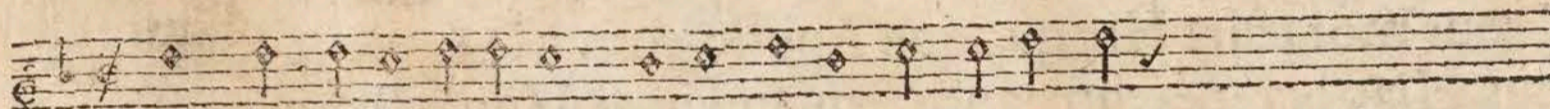

Sphyn gem ænigmatico Thebis sermone timen-

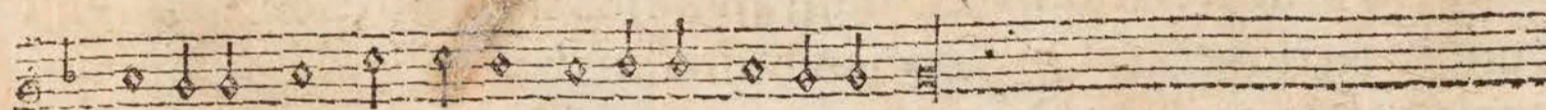

dam Oedypus ad propriam torserat ar te necem.

Pomum
morans.

Sphyn gem ænigmatico Thebis sermone timendam

Oedypus ad propriam torserat arte necem.

XXXIX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Es hat Sphyn gem, mit Räueln den Thebanern sehr erschrecklich/
Der Oedypus durch sein Kunst zum Todt gebracht listiglich.
Es ward gefragt: Was da hatt des Morgens vier Fuß/am Mittag
Nur zween/ vnd am Abend widerumb drey Füße trag/
Dessn Vberwinder sein Vatter/ so nicht weichen wolt/ erschlägt/
Vnd nimpt zum Weib sein eygen Mutter mit Recht.

EMBLE-

EMBLEMA XXXIX. *De secretis Natura.*
Oedypus Sphynge superata & trucidato Lajo patre
matrem ducit in uxorem.

165

EPIGRAMMA XXXIX.

Sphyn gem anigmatico Thebis sermone timendam
Oedypus ad propriam torserat arte necem:
Quasitum est, cui manè pedes sint bis duo, luce
Sed mediâ bini, tres, ubi vesper adest.
Victor abhinc Lajum nolentem cedere cedit,
Ducit & uxorem qua sibi mater erat.

X 3

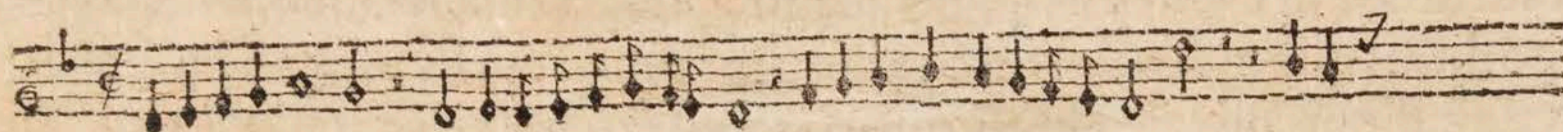
BA

BACASSER Philos. in turba, q̄ quæritis, inq̄t, parvi nequaquam est
 precii: Thesaurū n. maximū & munus Dei excellentissimū quæ-
 ritis. Et cognoscite, ô investigatores, id q̄ Philos. dudū intimaverunt
 dicentes, **QUOD RECTUM** non nisi errore discernitur, & nihil magis
 dolorem cordi generat, quàm error in hac arte & opere. Dum n. q̄s
 putat, se fecisse, mundum habere, nihil in manib. suis inveniet. Hæc
 eadem Philos. antiq̄ innuere voluerūt, Sphynge proposita, quasi ipsa
 artis obscuritatē & tricas denotaret. Hinc Ægyptii in sacris Isiâcis,
 quæ fiebant in honorē Osiridis, à sacerdotib. mitratis, rasis capitibus
 omnib. corporis partib. albâ talarīq; & lineâ veste amictis, ut illa te-
 ctâ plebīq; incognita manerēt, Silentii statua, quæ Sigalion diceba-
 tur, in altaris principio erigebatur, favere linguis jubebātur assisten-
 tes, & oculos ad eā imaginē cōvertere, eādēq; ob causā SPHYNGUM
 simulachra ad altaris angulos addebāt, quæ arcanam rerum sacrarū
 cognitionē denotabant; ut ex veterib. Boissardus demonstrat: Est n.
 Sphynx mōstri quædā species obscurissima Thebanis, p̄ponēs ænig-
 mata, nec solū illis, sed ut prius Ægyptiis, ita post omnib. aliis ad artē
 aspirantib. inq; Philos. lib. tāquam ante portas Thebarū excubat; q̄
 si aliq̄s mōstrū prætereat, nil mali ab ipso patitur, q̄ verò animi vel in-
 genii audacia fretus ejus ænigmata dissolvere conetur, nisi id faciat,
 excidiū sibi parat, hoc est, dolorē cordi & damnū reb. suis ex errore
 in hoc opere. Qui ejusmodi allegorica ad historiā refert, fungū habet
 p̄ cerebro & p̄ponē p̄ corde, ut ait Comicus, & nō plus sapit, quā q̄
 delirat in recto tramite. Nimis puerilia sunt & aniculis digna, si ad li-
 teram capiātur, alias p̄fundæ doctrinæ tecmiria & indicia. Dicūtur
 q̄dē feræ mōstrosæ in Africa esse Sphyngū nomine, sed de illis hīc nō
 disq̄ritur, etiamsi hujus fictitię origo & denominatio ab iis desumpta
 videatur. Sphynx Philos. sermonem humanum, utpote græcanicū,
 intellexit & usurpavit, nec nō gryphos subtiles & ænigmaticas quæ-
 stiones, in quib. intelligentiæ & doctrinæ singulare acumē apparet,
 aliis hominib. q̄buscunq; non ita obviam (à quo bruta longissimè
 absunt) p̄posuit. Talia esse Philos. dogmata, q̄ saltem in illis versatus
 est, facile intelliget. Ubi n. unum dicitur, & alterum intelligitur, ibi
 æqui.

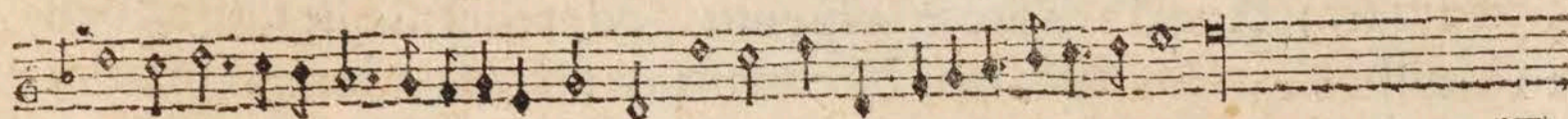
æqvocatio errorem patit. q̄ Solis Philos. non solum cōcessum, sed & imperatū est. Ænigmatib. itaq; Sphynxis Thebarū civitate diu vexatā tandem Oedypus q̄dam adfuit, q̄ ita ad quæstiones oblatas respōdit, ut ipsa Sphynx è saxo se deturbare coacta sit. At q̄s Oedypus? Regis Thebanorum filius, quo nato cū patri ab oraculo prædictū foret, ipsum à filio occisum iri, Oedypum interfici jussit, q̄ cum fune p̄ pedes trajecto ad arborem suspensus ac derelictus esset, ab alio ruricola liberatus & educatus; Hic ad ultior factus pedes quidē tumidos obtinuit, at vegetum ingenium ante omnes in hujus ænigmatis à Sphynge p̄positi enodatione satis declaravit. Feruntur autem quāplurima Sphynxi fuisse ænigmata, sed hoc præcipuū, Oedypo objectū. Manē quadrupes, meridie bipes, vespere tripes q̄d est? Quid respōsum sit ab Oedypo ignoratur; sed alii ad hominis ætatē interpretati sunt, q̄ fallūtur. Nā quadrangulus seu quatuor elemēta omnium primò consideranda sunt, hinc ad hemisphærium (duas habēs lineas rectam & curvam) hoc est, lunam p̄venitur albam, ab hinc ad Triangulum, q̄ constat corpore, spiritu & anima, sive Sole, luna & Mercurio: Hinc Rhasis in Epist. *Lapis, inq̄t, Triangulus est in Esse, quadrangulus in qualitate.* Huc quoque spectat emblemata vigesimum primum, ejusq; expositio. Est autem Oedypus parricidio & incestu notatus, quæ duo sunt teterrima vitia, quæ unquā excogitari possunt, at nihilominus eū ad regnū (aliās sibi debitū) p̄moverūt; quia patrem devia sibi cedere nolentem occidit, & reginam, Laji cōjugem, propriā matrem in uxorem duxit. Sed hoc nulli p̄ historia, nec exemplo imitando scriptum est, cū à Philos. saltem ad aperienda doctrinæ suæ arcana fictum & allegoricè introductum sit. In hoc n. opere utrumq; contigit; quia efficiens primum, id est, pater, à suo effectu, id est, filio, è medio tollitur & profligatur, & post idem effectus efficiens secundum sibi copulat eò usque, donec unum fiat cum eo, & sic filius matris suæ copulatur matrimonio, potiturque regno paterno armorum, conjugii & successionis, quasi triplici jure. Tumidos habet pedes, q̄a currere non potest, & est veluti ursus, ut habet secretū maximū, aut bufo, lēto incedēs gradu; q̄a fixū est figens aliud & ignē non fugiens aut reformidās, quo licet vili medio Philos. maximè egēt. Aus

Auß zweyen Wassern mach eins/ vnd es wirt seyn
das Wasser der Gesundheit.

Atalanta
fugiens.

Sunt bini liqui do salientes gurgite fontes Hinc

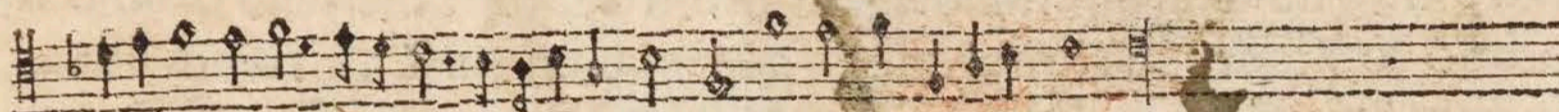

pu e ri calidam suggerit unus a quam.

Hippom.
sequens.

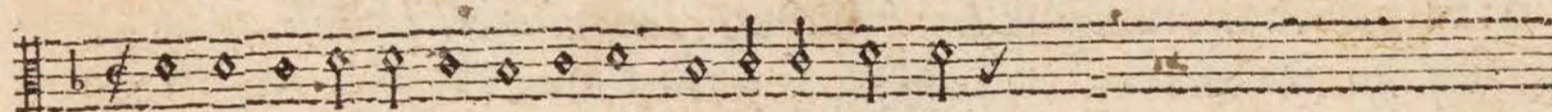

Sunt bini liqui do salientes gurgite fontes

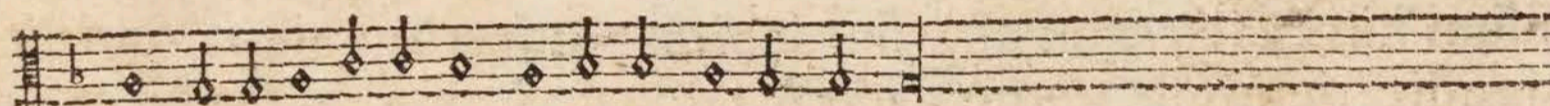

Hinc pue ri calidam suggerit unus aquam.

Pomum
morans.

Sunt bini liquido surgentes gurgite fontes

Hinc pueri calidam suggerit unus aquam.

XL. Epigrammatis Latini versio Germanica.

ZWen Brunnen quellen auff mit starckem Lauff klar vnd süß/
 Ein des Knäbleins/ so gibe warm Wasser mit Ueberfluß/
 Der ander aber kalt/ genennet der Jungfrauen Brünlein/
 Mische diß/ vnd mache auß zwey Wassern/ daß nur werde ein/
 Als dann diß Wasser all beyder vermischte Krafft in sich behalt/
 Wie Jovis Hammonii Brunn warm ist vnd darzu kalt.

EMBLE-

EMBLEMA XL. *De secretis Natura.*
Ex duabus aquis, fac unam, & erit aqua sanctitatis.

169

EPIGRAMMA XL.

Sunt bini liquido salientes gurgite fontes,
Hinc Pueri calidam suggerit unus aquam:
Alter habet gelidam, quæ Virginis Unda vocatur,
Hanc illi jungas, sint aquæ ut una due:
Rivus & hic mixtas vires utriusque tenebit,
Ceu Jovis Hammonii fons calet atque riget.

Y

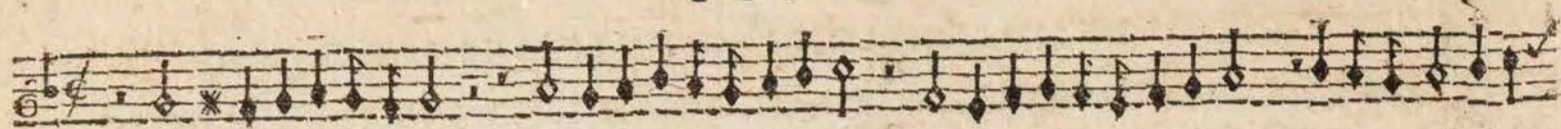
TOT

TOT & tanta sunt aquarum miracula, ut vix magno volumine
 comprehendendi possint, de quibus sparsim varii egerunt authores.
 Sed præ omnibus duæ aquæ Philosophicæ celebrantur eo nomine,
 quod quasi cæterarum omnium vires & proprietates non tantum
 æmulentur, sed quoque superent. Sybaris, Axus Macedonia, Melas
 Bœotia, fluvii nigri, & Cephissus, & Crathis verò, Cli-
 tæus Mevania & Cephissus fluvii ex nigris altæ. Aquæ Sinuessanæ
 in Campania regione sterilitatem utriusque sexus abolent. Afrodi-
 sius fluvius mulieres steriles facit. Chabura fons Mesopotamiæ aquã
 habet jucundè oleentem, Amygri quæ in Peloponneso admodum
 foetet: Jovis Hammonii fons die friget, noctu calet, manè & vespere
 repetit alternis vicibus. Reliqua neminemur, omnia etiam contraria
 sibi invicem à Philosophorum aquis præstantur. De quibus Lullius
 lib. de Quinta essent. distin. 3. de inceratione; Et sic est, inquit, du-
 plex consideratio in arte, scilicet componere ex una natura unius
 metalli duos liquores contrarios in compositione; unum, qui virtu-
 tem habeat fixantem, congelantem & indurantem, & alterum, qui
 sit volacilis, infixus & mollis. Iste verò secundus liquor induratur,
 fixatur & congelatur per primum: Ex quibus ambobus liquoribus
 resultat unus lapis congelatus fixus & induratus, qui habet virtutem
 congelandi non congelatum, indurare mollicum & mollicicare
 durum. Ex quibus apparet quæ sint aquæ illæ binæ, & cur in unam
 aquam redigendæ: Lapis enim aqua dicitur, quia funditur, & vice
 versa, aqua lapis, quia teritur. Verùm ex locis diversis hæ aquæ du-
 cuntur, interdum longo tractu, velut Romæ videre est circa Aquam
 Virginis aliòsque fontes factitios, & deinde per cõfluxum miscenda
 sunt, ut una fiat ex duabus. Si enim una est virtutis calidæ & altera
 frigidæ, commixtæ mixtas vires obtinebunt & miro modo se invi-
 cem temperabunt: Hinc aquæ medicatæ & thermæ præstantissi-
 mæ orientur, quæ omnis generis morbos & affectus profligabunt,
 hominemque firmæ sanitati restituent. Natura quidem occulto suo
 compositionis artificio multas aquas terræ gremio cum diversis mi-
 nerarum virtutibus confundit & miscet, quæ plurimis agris sint
 saluti-

salutiferæ, sed siars accedat cum debito regimine, præmissis universalibus evacuationibus aliisque præmittendis, & misceat inter se miscenda, cõpositio illa longè effacior erit. Quæ quamvis artificialis videatur, est tamen merè naturalis, quia res fit una & simplex, homogenea ex diversis, quæ arte nunquam fieri potest. Crama quidem & confusio ab arte causatur absque naturæ ope non vera & naturalis unio, quæ à sola fit natura: In Theriaca variorum simplicium est mixtio artificialis, quæ per contritionem & fermentationem fit, at nemo eam naturalem compositionem, multo minùs homogeneum Medicamentum affirmabit, nisi temerè: De substantiarum mixtione artificiali constat, quod non per minima se invicem ingrediuntur, quamvis humana industria iterùm ab invicem discerni ac separari nequeant. At de qualitatium omnium mixtione disquiritur, num primæ omnium simplicium Theriacæ, in unam Quintam essentiam transferint, an verò adhuc in suis pulveribus vel substantiis, ut prius, sint velut accidentia in subjecto vel color in pariete; Ac de inde quod de secundis, tertiis & quartis qualitatibus dicendū? Probabile est omnes qualitates in suis propriis adhuc harere subjectis, nec vera naturali mixtione inter se componi; Alias si qualitates corpora sua relinquerent, essent quatuor quintæ essentiæ in quolibet composito artificiali, juxta numerum ordinis qualitatium, primarum, secundarum &c. absque suis corporibus, & separabiles; quod ita se non habet De coagulo leporino scribunt, quod in fluxu à tenuitate sanguinis, eum sistat & quasi coagulet, in coagulatione verò & grumis eundem incidat & resolvat; sic aceti, plumbi & multorum aliorum sunt contrariæ operationes pro diverso eorum usu, quia natura ita mirabiliter ea miscuit: sic & aqua Philosophica diversas & contrarias, habet virrutes. quia natura ex contrariis artis adminiculo eam miscuit in unam indivisibilem substantiam, quæ nihil aliud est nisi Quinta essentia, respectu aliorum cum ea miscendorum.

172 FUGA XLI. in 3. infra. retrograda existente simplici seu Bassi.
 Adonis wirt von einer wilden Saw erlegt / welchem wie die
 Venus wolt Hülffe thun / hat siemit Blut die Rosen
 roht gefärbet.

*Atalanta
 Fugiens.*

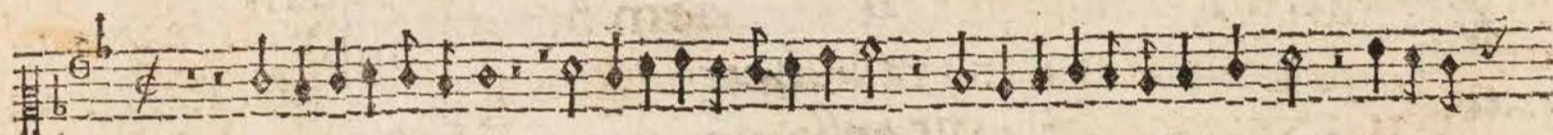

Ex pa tre Myrrha suo pulchrum suscepit A do-

nim Delitias Cypriæ, quem nece stravit a per.

*Hippomen.
 sequens.*

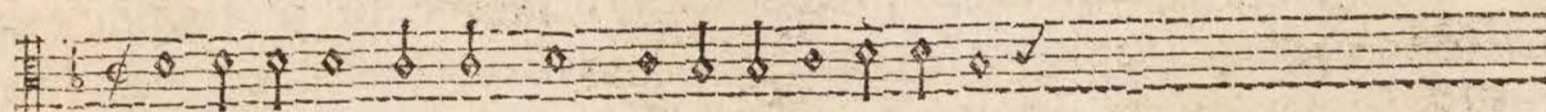

Ex pa tre Myrrha suo pulchrum suscepit A-

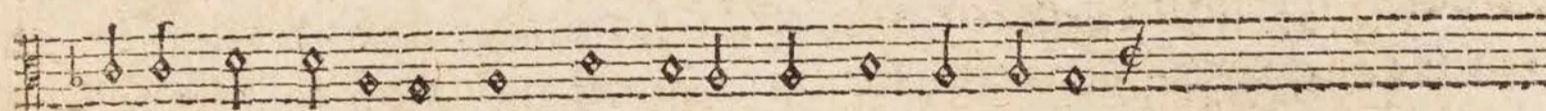

do nim Delitias Cypriæ, quem ne ce stravit aper.

*Pomum
 Morans.*

aper stravit nece, quem Cypriæ De li ti as.

Adonim suscepit pulchrum suo Myrrha patre Ex

XLI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Won ihrem eygnen Vatter hat die Myrrha Adonim geböhren/
 Welchen die Venus sehr liebt / ein wild Saw tödt im Zoren/
 Venus laufft zu / vnd in dem verlegt am Rosenstrauch ihr Bein/
 Daher von ihrem Blut die weissen Rosen roht seyn.
 Die Göttin weynt (die Syrer weynen jederman darumb leydt trägt /)
 Vnd hat ihn bald vnter die weiche Lattich gelegt.

EMBLE-

Adonis ab apro occiditur, cui Venus accurrens tinxit
Rosas sanguine.

EPIGRAMMA XLI.

EX patre, Myrrha suo pulchrum suscepit Adonim,
Delitias Cypria, quem nece stravit aper.
Accurrit Venus & pede laesa cruore ruborem
Contulit ipsa rose, qua prius alba fuit.
Flet Dea (flet Syri, luctus communis in orbe est)
Illum lactucis mollibus & posuit.

Y 3

ADO-

ADONIDIS allegoriam quàm impropiè quidam ex mythologis explicent, & eum nunc ad Solem, aprum, à quo occisus est, ad Brumam hirsutam, nunc ad semina frumentorum, quæ 6. mensibus apud Proserpinam subtus terram, & totidem supra terram apud Venerem sunt, referant, alibi satis expositum & refutatum est à nobis. Hic Solem esse Philosophicum sub Adonide intellectum cum concordantia omnium pronunciamus: Unde Versiculus:

Omnia sunt idem, Dionysus, Sol & Adonis:

Et Orpheus: qui vario lætaris nomine Adoni,

Germinum & idem author, pariter puer atque puella:

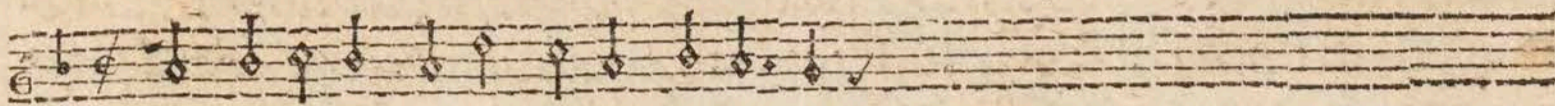
Quæ omnia de Sole coeli nullo modo intelligenda sunt, sed de Philosophico; Hic enim utrumque sexum exprimit, ille non item: Sic & Dionyso & Soli id ipsum tribuunt, quod Adonidi, & e contra, quem admodum & Osiridi. Adonis verò ab Apro interimitur, hoc est, ab aceto acerrimo seu aqua solutiva, cui aprugni & fulminei sunt dentes, quibus Adonidem stringit; quia Sol Philosophicus ab eo apro lethaler vulneratur, in membris solvitur & discinditur; At Venus amasio suo opem ferre conatur, qui cum esset mortuus, inter lactucas eum posuit & custodivit. Eundem admodum Osiris à Typhone occiditur, & in varias partes dissectatur, quas Isis, Osiridis conjunx, recollegit & conjunctas sepulturæ tradidit. Idem luctus, qui mortem Osiridis in Ægypto quotannis secutus, & Adonidis in Syria & vicinis regnis sequebatur; ubi per aliquot dies planctus & ejulatus auditus, post data sunt lætitiæ signa & tripudia, quasi ille, qui mortuus fuisset, jam denuò viveret illatus coelo: Unde vanitas eorum religionis seu superstitionis Ethnicæ oborta est, quæ crevit in immensum, Diabolo præbente occasionem, falsaque miracula procurante. Natus fuit Adonis ex Cinyra (ut fingunt) Cypri rege, ejusque filia Myrrha, natus dicitur incestu, si historia spectetur, nefario, si allegoria, non illicito, sed in primis necessario. Nisi enim ex matre & filio, vel ex patre & filia, fiat conjunctio, indeque nascatur, nihil in hac arte perficitur. Hic enim, quo conjuges sint sibi invicem sanguine propinquiores, in primo gradu consanguinitatis, vel secundo, eò sunt foecun-

fecundiores & e converso, quo remotiores, eò infecundiores, quod
 in hominum matrimonio tolerabile non est. Hinc Oedypus pro-
 priam matrem ducit, Jupiter sororem, sic & Osyris, Saturnus, Sol,
 fervus rubeus, Gabritius; De Adonide Sol (in metaphora Belinia-
 apud Rosarium) hoc est, de seipso ita loquitur: *Scitote, quod pater
 meus Sol dedit mihi potestatem super omnem potentiam, & induit me vesti-
 mento gloria: Et mox. Ego enim unicus sum & assimilior patri meo, & c. ser-
 vos meos extraho de potentia & natura eorum, & induo eos de splendore &
 lumine meo pulchro quem dedit mihi pater meus, in omnibus operibus eo-
 rum: Ego enim sum excellens, qui ex alto & deprimō cuncta, & nullus servo-
 rum meorum potest super me, nisi unus, cui datum est quod contrarius est mi-
 hi. Et ipse destruit me, non tamen destruit naturam meam. Et ipse est Satur-
 nus, qui separat omnia mea membra: Postea vado ad matrem meam, qua con-
 gregat omnia membra mea divisa & separata: Ego sum illuminans omnia
 mea, & facio lumen apparere patenter in itinere de patre meo Saturno, & et-
 iam de matre mea qua mihi inimicatur. Haec tenus dicta adeò clara sunt,
 ut vel mediocriter in lectione authorum versato tenebras à mentis
 oculis discutiant, & lucem solarem patefaciant, quæ in concordan-
 tiis adductis rerum & personarum abundè perspicitur. Nam
 quæ vera sunt, etiam si sub velo allegoriæ tecta, miro inter se suffra-
 gio consentiunt, quæ falsa, secum cumque aliis pugnant, & in diver-
 sa abeunt.*

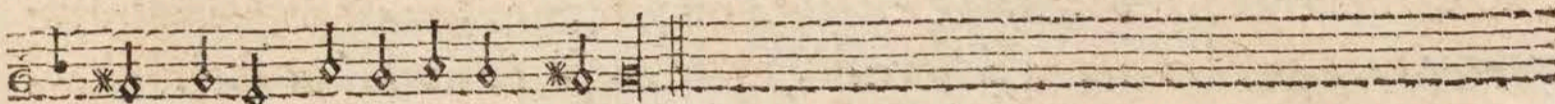
Dem

Dem/der in Chymicis versiret, sey die Natur/ Vernunfft/
Erfahrenheit vnd Lesen/ wie ein Führer/ Stab/
Bryllen vnd Lampen.

Atalanta
Fugiens.

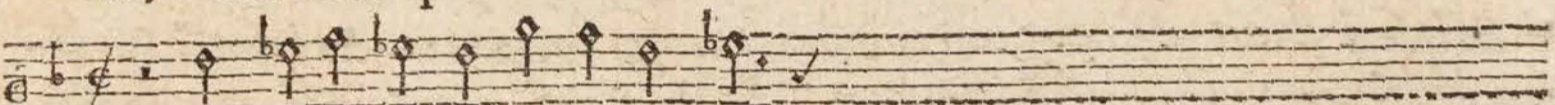

Dux Natura ti bi tuque arte tu-
E sto lubens, erras, erras, erras, er-

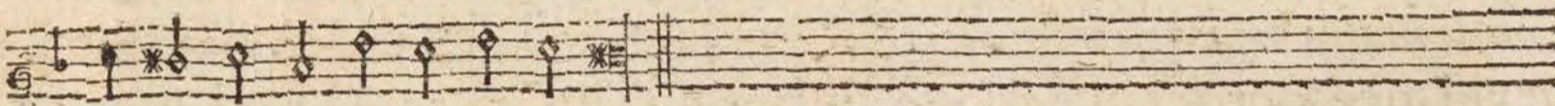

que arte pedissequus il li
ras, ni comes ipsa via est.

Hippom.
Sequens.

Dux Natura ribi tuque ar-
E. sto lubens, erras, erras er-

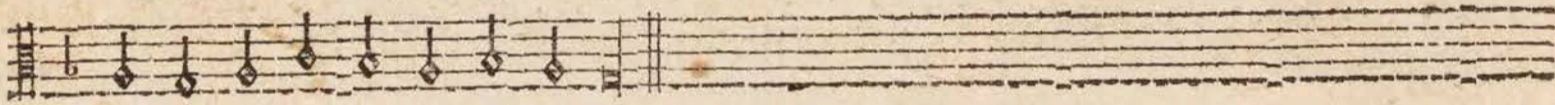

te, ar te pedissequus il li
ras, ni comes ipsa vi æ est.

Pomum
Morans.

Dux Natura tibi, tuque arte pe-
Esto lubens, erras, eras, eras, er-

dissequus, pedissequus il li
ras, ni comes ipsa vi æ est.

XLII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Ein Führer in die Natur sey/ welcher du must folgen von weiten/
Williglich/ anders du irrst/ wo sie dich nicht thut leyten/
Die Vernunfft sey dein Stab/ vnd es muß stärken die Erfahrung
Dein Gesicht/ daß du könnst sehen/ was gelegt ist weit vnd breit/
Daß Lesen sey wie ein Lamp im finstern leuchtend hell vnd klar/
Dadurch du mögst verhüten der Sackn vnd Wörter Gefahr.

EMBLE-

In Chymicis versanti Natura, Ratio, Experientia & lectio,
sint Dux, scipio, perspicilia & lampas.

EPIGRAMMA XLII.

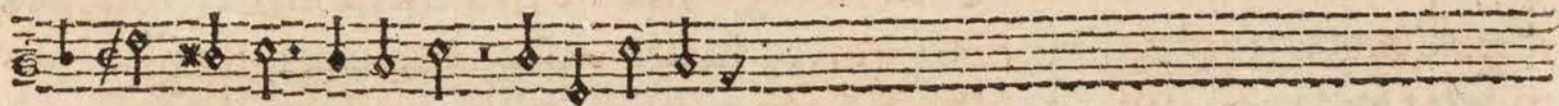
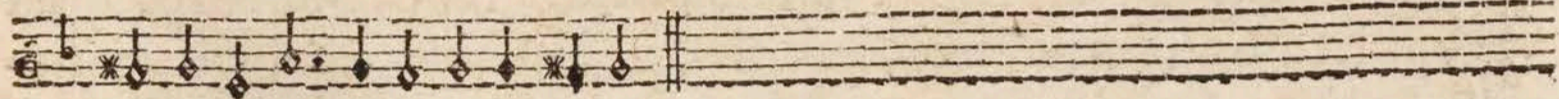
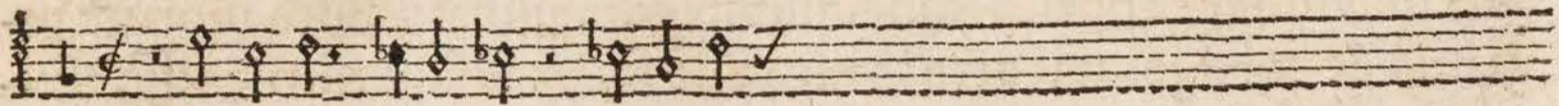
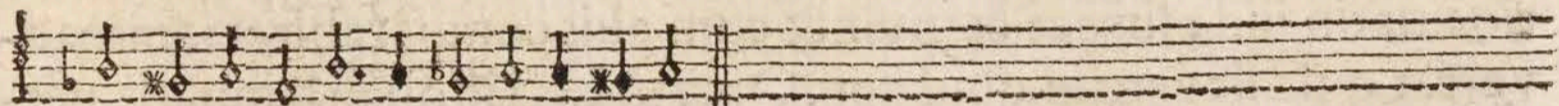
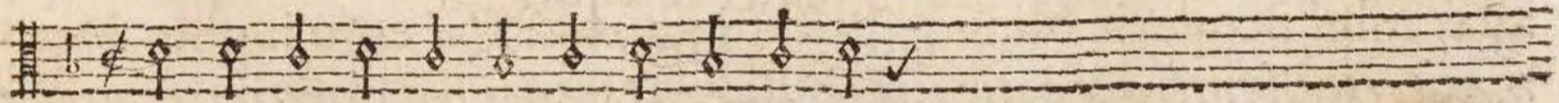
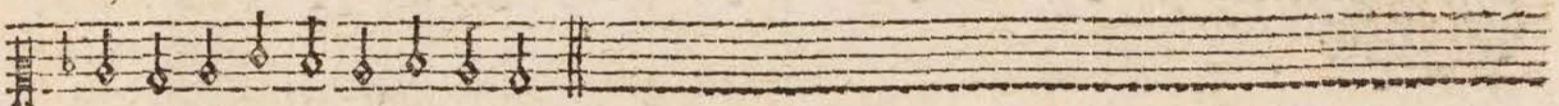
Dux Naturæ tibi, tūque arte pedisse quis illi
Esto lubens, erras, ni comes ipsa via est.
De ratio scipionis opem, Experientia firmet
Lumina, quò possit cernere posta procul.
Lectio sit lampas tenebris dilucida, rerum
Verborumque strues providus ut caveas.

Z

CAS-

CAsus, qui peregrinantibus accidere possunt, innumeri sunt, præsertim si pedibus noctu per loca lubrica & periculosa iter facere instituant: ad quod quatuor tanquam summè necessaria requiruntur, ne de viatico & robusto corpore quicquam dicamus: Primò locorum, per quæ eundum erit, non ignarus comes aut dux: Si enim ignarus ignarum duxerit, idem iis quod cæcis contingit, ut si non in foveam, tamen in errores & ambages ambo præcipitentur: Secundò, bacillus vel scipio, quo viæ lubricitas, ne cui damnosa sit, præcavetur: Tertiò, oculi sani; cæcis enim aut lippis ejusmodi itinera sunt periculosissima: Quartò lampas sive fax incensa; ut discrimina viarum dignosci possint. Eodem modo si quis difficillimo se committat itineri, ut Medicinam Philosophicam indaget, præter sumptus & corporis robur, quaterna desiderabit ante dictis parallela & correspondètia ex æquo, videlicet Naturam, Rationem, Experimentiam & Lectionem: quorum si unum aut alterum defuerit, reliqua parùm aut nihil juvabunt: Hisce enim, tanquam quatuor rotis currus Philosophicus incedit, cui ex rotis una deesse nequit, si supersit, nil prodest. Natura præsupponit corpora naturalia, & spiritus, tanquam subjecta primo à natura ministrata, in quæ ars postea agat id præparando, purificando & habile reddendo, ut de eo id fieri possit, quod ars pro fine promittit: Sic figulus sumit aquam & terram, vitrarius cineres & arenam, faber ferrum, æs stannum, plumbum, argentum vel aurum, coriarius pelles crudas & sic alii alia: Ita quoque chymix artifex ad sua materialia respicit: Illis sua sunt notissima vel primo die, huic per multos annos, cum incipit, plerumque ignota manent, ne dicam, per totam vitam. Natura quidè digitum intendit in materias, sed multa sunt, quæ impressionem naturæ obscurant, ut agnosci nequeat. Prima itaque intentio est, naturam intimè contemplari quomodo procedat in suis operationibus eo fine, ut subjecta Chymix naturalia absque defectu aut superfluitate haberi queant: Unde natura sit dux & comes tanti itineris, cujus vestigia sequenda sunt. Secundò Ratio sit instar scipionis; qui firmet gressus & pedes stabiliat, ne vacillent; Absq; ratiocinatic-
ne

ne enim quis ad lapsum in errores erit proclivis, Unde dicunt Philosophi; Quicquid audis, ratiocinare, num ita esse possit, nec ne. Ad impossibilia enim credenda vel peragenda nemo impellitur, nisi ipse debilis memoriæ, obtusi ingenii & fatuæ imaginationis, ut sibi imponat falsa pro veris accipiendo & vera pro falsis renuendo: Ajunt quoque se non curare de verbis, quicquid dicatur, sed saltem de rebus, quid intelligatur; Et verba esse propter res & non res propter verba. Exempli gratia, dicat quis, tincturâ Philosophicâ vitrum fieri malleabile. Quid ni hoc credidero, si modò ratio dicet? Tertio Experientia dabit perspicilia, quibus remota videri possint; Hæc sunt instrumenta optica imbecillitatem oculorum humanorum juvantia & corrigentia, arte inventa & facta. His persimilia sunt Experimenta circa mineralem materiam cujusque generis tentata, visa vel verè audita; quæ quò plura fuerint in memoria, eò plura ratiocinatio inde sumet & inter & cum aliis comparabit, ut animadvertat, quid sit verum, quid non. Quarto Lectio quasi lampada perspicuam in intellectu incendat, sine qua erunt ubique tenebræ & densæ nubes. Debet autem lectio bonorum authorum sæpè iterari; aliàs nihil proderit. Hinc Bacasser in turba: *Qui ergo inquit, longanimis erit, libentèrque patientiâ fruitur, in tramite justo hujus artis meabit qui verò citius seputat ex libris nostris fructum capere posse, fallitur, satiusque fuerat, non inspicere quidem, quam unquam contigisse: Et quæ ibidem sequuntur.*

Hör zu dem Geyer so reden kan/der fälschlich
dich nicht sehet an.*Aitalanta
fugiens.*Montis in excelso consistit ver-
Al si du è clamans, assidu ètice vul tur, vul tur
clamans: Albus ego atq; niger.*Hippom.
sequens.*Montis in excelso consistit
Assidu è clamans, assidu èvertice vultur, vul tur,
clamans: Albus ego atq; ni ger.*Pomstans
morans.*Montis in excelso con si stit, confi-
Al fidu è clamans, assi du è cla-stus vetice, vertice vultur
mans: Albus ego atq; niger.

XLII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Oß der Spitzen hoch des Bergs der Geyer thut sitzende laut schreyen
 Ohn unterlaß: Ich bin der weisse vnd schwarze allein/
 Der Citron Farb vnd roht: Ich lieg nicht; der selb ist auch der Rab
 So flucht/ob wol ihm seyn die Flugel geschnidten ab/
 In finster Nacht/ auch wenn die Sonn erhoben am Mittag steht/
 Dann dieser/oder der ist/darauß die ganze Kunst geht.

EMBLE

EMBLEMA XLIII. *De secretis Natura.*
Audiloquacem vulturem, qui neutiquam te decipit.

181

EPIGRAMMA XLIII.

Montis in excelsis consistit vertice vultur
Assidue clamans; Albus ego atque niger,
Citrinus, rubeusque feror nil mentior: idem est
Corvus, qui pennis absque volare solet
Nocte tenebrosa, mediaque in luce diei,
Namque artis caput est ille vel iste tua.

Z 3

LOQUACES

LOQUACES seu vocis humanæ æmulas volucres, videlicet Psittacos, corvos, monedulas, & picas quotidie passim audimus. Sic Plinius suo tempore, quo historiam edidit, Agrippinā Claudii Cæsaris uxorem habuisse turdum, sermones hominum imitantem scribit. Habuerunt & Cæsares juvenes sturnum & lusciniā Græco latinōque sermoni assuetas, & assidue nova loquentes longo etiam verborum filo. Cumque ejusmodi raræ occurrant aves, minus admiratione dignæ nunc censentur, siquidem usus & assuetio omnes volucres latiori lingua præditas hoc modo vocales & garrulas reddere possit. Verum vultur ille, cujus Philosophi mentionem faciunt, voces, si quas edit, non ex usu didicit, sed eas natura ipsius tacite exprimit. Philosophi verò dicunt, quod assidue clamet, altaque voce pronunciet, quis sit & qualis, in quo magnos imitatur principes, qui titulos suos & hæreditates semper in initio suarum intimationum innotescere volunt, non superbiæ alicujus notâ, sed aliorum causa, ut & ipsi sciant, quibus principatibus dominantur, aut jus hæreditarium prætendant. Sic multum interest, ut agnoscat, quibus coloribus, tanquam armorum & titulorum insignibus, Philosophica avis gaudeat, & cæteras antecellat. Ego, inquit, ut Rosarius habet ex Hermete, sum nigrum albi, & Citrinus rubei, & certè veridicus sum & non mentiens. Nigrum se adfirmat, album, citrinum & rubeum, & talis reverà est, etsi enim tres ultimos colores actu nondum possideat, tamen hæreditatum eorum expectat. Hinc Rosinus in lib. divinorum interpretationum; Recipe, inquit, lapidem, qui est niger, albus, rubeus, citrinus, avis mirabilis, qui nigredine noctis, & diei claritate sine alis volat. Ex amaritudine namque in suo gutture existente, coloratio accipitur, à suo verò cruore mera aqua accipitur, sicut dixit Alexander. Recipe lapidem quatuor colorum fili. Colores hosce omnes, qui sunt principales, successio ordine adesse lapidi, ad nauseam Philosophorum libri dictitant. Cur verò Vultur appelletur Philosophicum subjectum, non abs re erit. Ex vulturibus nigri prævalent, rapaces sunt, sed tardè volant, propter corporis molem. Ajunt hanc avem concipere sine masculorum semine, & sine conjunctione

junctione generare, natósque ex iis in multam ætatem procedere ad annum usque centesimum. Nidificant in altis rupibus, nidos nemo attigit. Fœtus ferè cernuntur bini: Auxilio sunt contra serpentes. Euro gravidæ fiunt. Cùm cœperunt ova edere, aliquid adferunt ex Indico tractu, quod est tanquam nux, intus habens, quod moveatur, sonumque subinde reddat, quod ubi sibi apposuerunt, multos fœtus producant, sed unus tantum remanet, qui IMMUSULUS vocatur. Hermodorus Fonticus apud Cœlium testis est, vultures esse omnium animalium innocentissimos, quia nihil prorsus attingant eorum, quæ ferant homines, plantent, alant. Animantium præterea nullam interimant. Volucris quoque vel mortuis abstineant, quodam cognationis intellectu: Hinc in auguriis præstantissimi habebantur, ut indicant Urbis Romæ primordia. Has vulturum proprietates ferè omnes cùm Philosophicus ales exprimat, hinc non immeritò vultur ab Hermete aliisque appellatur, qui & tardus in volatu & niger colore est; Concipit ex sese: Sic enim Rosarius circa finem; *Et ipse est draco, qui maritat seipsum & imprægnat seipsum & parit in die suo, &c.* Et Rosinus ad sarratant: *Et ipsum est serpens seipsum luxurians, seipsum imprægnans & in die una parturiens, &c.* Diutissimè vivit & superest, seque multiplicat. Quod enim Virgilius de Phœnice ave scribit, huic æquè (quia eadem est) convenit:

Alipedem cervum corvus ter vincit, at illum

Multiplicat novies Phœnix reparabilis ales:

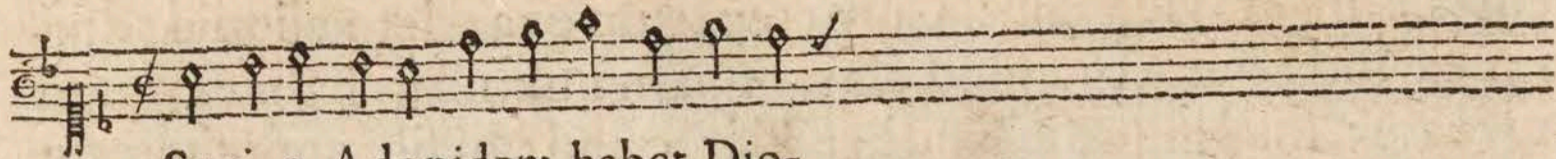
Hujus nidos attingere valdè difficilè est: Cum serpente Mercuriali pugnat, eumque vincit, hoc est, Sol cum luna. Ex vento concipitur, & in ventre ejus portatur, & in aëre nascitur. Æcites lapis lapillum habes intra se sonantem, à multis tot ù dicitur. Unus saltem immusulus in nido Philos. invenitur. Innocentissima quoque avis est Philos. quia nulli nocet, omnibus scientibus prodest, & in auguriis præstantissima. At cur in monte nidificat, & sedens ita clamat? Respondet Rosinus ex Rasi, qui inquit: *Contemplare altissima montana, qua sunt à dextris & à sinistris, ac ascende illuc: Ibi lapis noster invenitur, & in alio monte, qui fert omne genus pigmentorum, & spiritus vel species, ibi similiter est: Moriendus: Conscendite alta montana, arboribus confita, quia ibi lapis noster invenitur & absconditus est: Et Hermes: Recipite lapidem benedictum, comminuite & lavate lapidem rubeum, de quo extrahitur, qui invenitur in montibus & maxime aliquando in cloacis veteribus.*

Durch

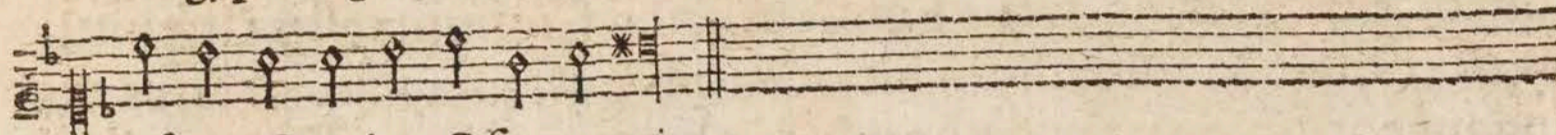
184 FUGA XLIV. in 5. seu 12. supra. Basi sola proportione existente.

Durch Betrug Typhon Osirim tödtet/ vnd seine Glieder
zerstrewet/ welche widerumb zusammen bringt die Isis,
so weit berümbe.

Atalanta
fugiens.

Sy ri a Adonidem habet, Dio-
Ægyptus, qui sunt nil nisi Sol Sophi-

ny sum Græcia, O si rim
æ, nil nisi Sol Sophi æ.

Hippom.
sequens.

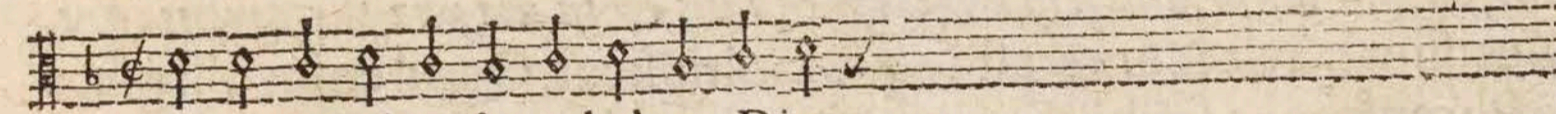

Syria Ad ni dem ha bet Dio ny sum
Ægy ptus, qui sunt nil ni si Sol So phi-

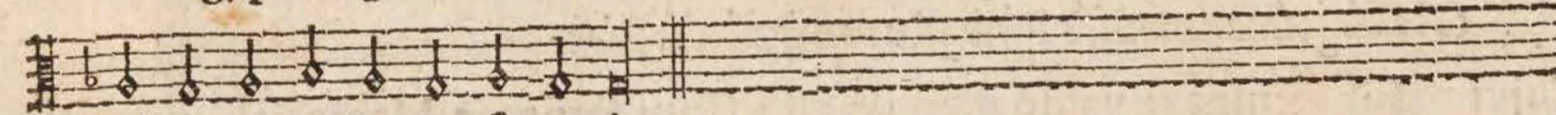

Græ cia O si rim
æ nil nisi Sol Sophi æ.

Pomum
morans.

Sy ri a Adonidem habet, Dio-
Ægyptus, qui sunt nil nisi Sol Sophi-

ny sum Græcia, O si rim
æ, nil nisi Sol Sophi æ.

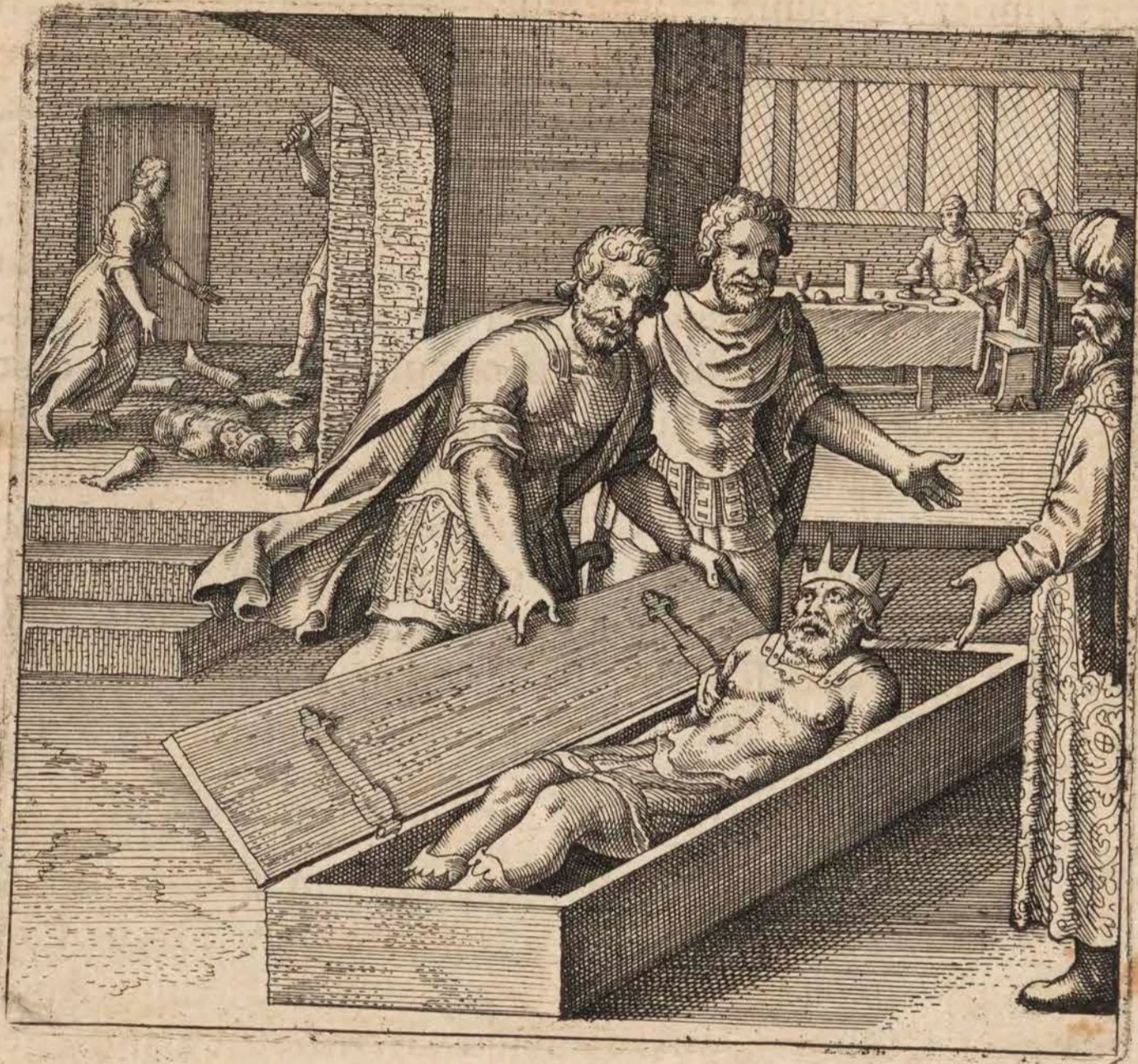
XLIV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Syrien Adonim hat/ Dionysum Griechenland eben/
Egypten Osirim, so seynd die Sonn den Weisen geben/
Die Isis ist die Schwester/ auch Mutter vnd Osiridis Weib/
Welchs Glieder der Typhon theilt/ sie wider fügt in ein Leib/
Ihm aber gebracht das Glied des Manns / im Wasser verlohren/
Dann der Schwebel vergeht/ so den Schwebel geböhren.

EMBLE-

EMBLEMA LXIV. *De secretis Naturæ.*
Dolo Typhon Osyridem trucidat, artúsque illius
Hincinde dissipat, sed hos collegit Isis inclyta.

185

EPIGRAMMA XLIV.

SYRIA Adonidem habet, Dionysum Græcia, Osirim
Ægyptus, qui sunt nil nisi SOL Sophia:
ISIS adest soror, & conjunx ac mater Osiris,
Cujus membra Typhon dissecat, illa ligat.
Defluit at pudibunda mari pars, sparsa per undas,
Sulphur enim, SULPHUR quod generavit, abest.

Aa

OSYRI-

OSYRIDIS allegoriam alibi, nempe in i. lib. Hieroglyph. ad suam veram originem, quæ Chymica est, reduximus & plenariè explicavimus. Quocirca hic eadem repetere (quamvis eadem de iisdè dici debeât) supervacaneum arbitramur. At nihilominùs discursum hic instituemus parallelum, q̄ intra carceres Antiquæ Chymix (quæ tota poëtis decantata & figurata est) semper versabitur & manebit. Osyridem tu mihi Deum, aut regem Ægyptium persuadebis? Non credam, etiamsi persuaseris, ut credam: Longè aliter enim canes, longè aliter (ut est in proverbio) sues olent: Deum planè nego, & tu mihi assentiêris, nisi sis Ethnicus aut distortæ à recta ratione opinionis. Regem nec fuisse, demonstratur ex circumstantiis omnib. quæ alibi considerantur: Sol est, sed Philos. cujus nomen cum illi passim attributum legatur, vulgares, qui nullum alium nisi mundanum illud lumen noverunt, pro eo interpretati sunt. A sole mundi sol Philosophorum denominationem habet, quia proprietates naturæ ab illo sole cœlesti descendentes, aut ei convenientes, continet. Solitaque Osyris est, Dionysus, Bacchus, Jupiter, Mars, Adonis, Oedypus, Perseus, Achilles, Triptolemus, Pelops, Hippomenes, Pollux. Luna verò Isis, Juno, Venus, mater Oedypi, Danaë, Deidamia, Atalanta, Helena: Item Latona, Semele, Europa, Leda, Antiope, Thalia. Atq; hæ sunt compositi partes, quod ante operationem lapis dicitur, & nomine omnis metalli, Magnesia: post operationem, Orcus, Pyrrhus, Apollo, Æsculapius. Adjuncta sunt, Typhon, Python, Ape: Artifex, Hercules, Ulysses, Jason, Theseus, Pyrrhus: Labores & pericula innumera, quæ ab his artificibus exantlata fuere. Videantur Herculis labores, Ulyssis errores, Jasonis pericula, Thesei conatus & Pyrrhoi remora. Magnum hoc est materiæ & doctrinæ volumen, per quod Vulcanus, Mercurius & Saturnus omnibus paginis currunt & recurrunt, hic ut pater omnium & causa, sine qua non, ille, ut materia & forma, iste, ut efficiens. Sol ducit sororem lunam in uxorem. Jupiter Junonem, ut Saturnus Rheam, & Osyris Isidem: Dionysus ex matre Semele combusta fulmine Jovis eripitur immaturandus in femore Jovis patris, Æsculapius ex Coronide matre:

Diony-

Dionysus adultus novam vini potionem monstrat hominibus usq; in Indiam expeditionem suscipiens; Osiris & Triptolemus, frugum seminationem & usum, Æsculapius, medicinæ administrationem: Dionysus Græcis sic dictus, Romanis Bacchus est, Ægyptiis Osiris, Syriis Adonis. Oedypus patrem occidit, & matrem duxit; Perseus avum interemit, Typhon fratrem Osirim, aper Adonim, Ceres nutrix Triptolemi patrem ejus Eleusium; Hippomenes pomo aureo Atalantam vicit, Tantalus pater Pelopis Hippodamiam curruli certamine obtinuit. Osiris in partes dissectus & ab Iside matre, sorore & conjuge iterum conjunctus fuit. Pelops puer coctus & bullitus humero à Cerere de pasto vitæ restitutus, addito humero eburneo: Achilles & Triptolemus sub carbonibus noctu positi, & interdiu lacte nutriti sunt, hic à Cerere nutrice, ille à Thetide matre: Achilles & Helena Trojani belli causæ fuerunt, hæc ut impulsiva, ille ut efficiens; Helena nata ex ovo est, & in Pelei & Thetidis nuptiis, ex quibus Achilles natus, pomum Eridos, prima causa raptus Helenæ, projectum fuit. Pollux adfuit Argonautis, qui quinquaginta ferè annis ante bellum Trojanum inceptum vixisse præsupponuntur (si vixerint) & Helena cum Polluce ex uno ovo prodiit; Fuit itaque anus Helena, cum raperetur à Paride: Achilli in Elysiis campis Medea nupsit, tum anus edentula: nisi fortè sibi juventutem restituit, ut Æsoni, Jasonis patri, & Ceres Pelopi, unde bis pubescens appellatur: Perseus alatum equum accepit à Pallade, eique caput Medusæ in remunerationem attulit, cui Mercurius harpen, & alii Dii alia arma ministrârunt, Triptolemus à Cerere currum cum draconibus alatis: Ex Jovis cerebro Pallade nata Rhodi pluit aurum, ut & Sole concubente cum Venere; Et Jupiter, ut aurum compressit Danaen, ut Cygnus Ledam, ut cuculus sororem Junonem; ut Taurus Europam, ut Satyrus Antiopen, & sic concordantia est in omnibus.

188 FUGA XLV. in 3. sup. vertendo Bas. & incip. ab initio in clave d.

Die Sonn vnd ihr Schatten vollbringen das Werk.

*Atalanta
Fugiens.*

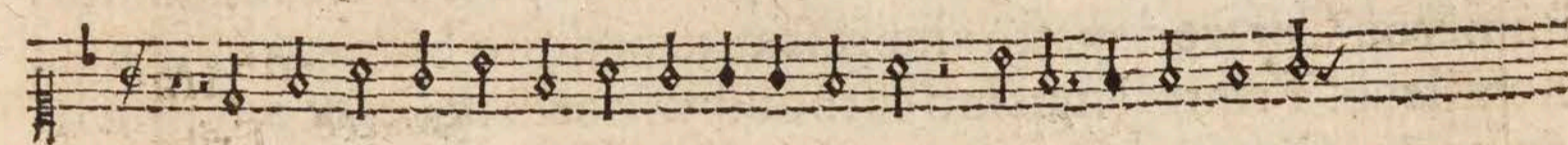
pene-densa corpora non densa corpora non poli clara fax, Sol

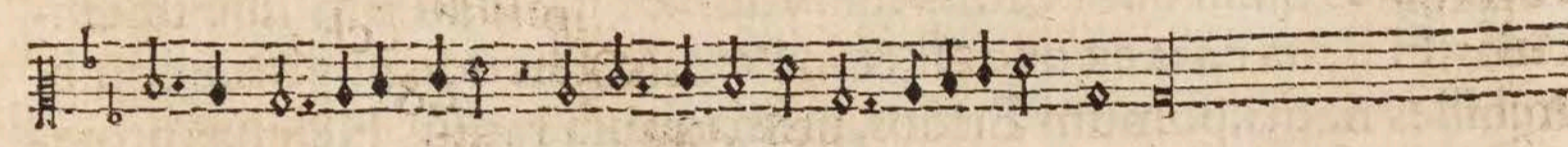
Verte Bassum, & incipe ab initio in clavi d.

manet um bra partibus adversis il li hinc trat

*Hippomen.
sequens.*

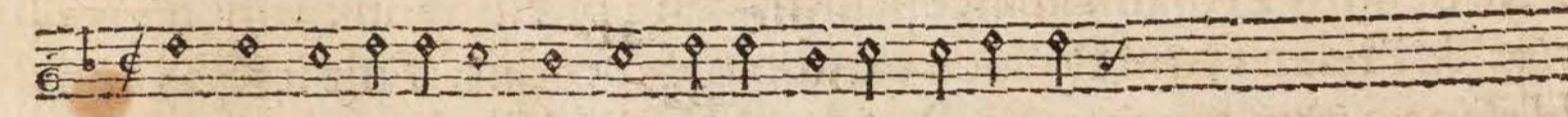

Sol, fax clara poli non corpora densa, non corpora densa

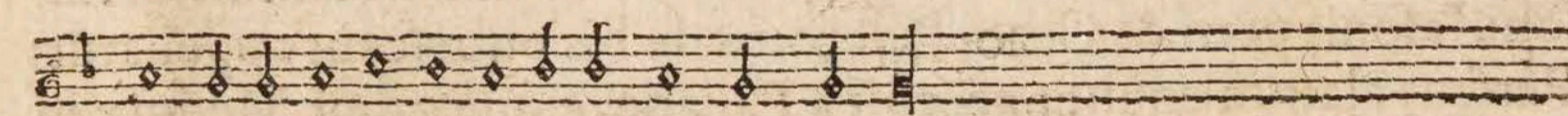

penetrat, Hinc illi adversis partibus umbra manet.

*Pomum
Morans.*

Sol, fax clara poli non corpora densa penetrat,

Hinc illi adversis partibus umbra manet.

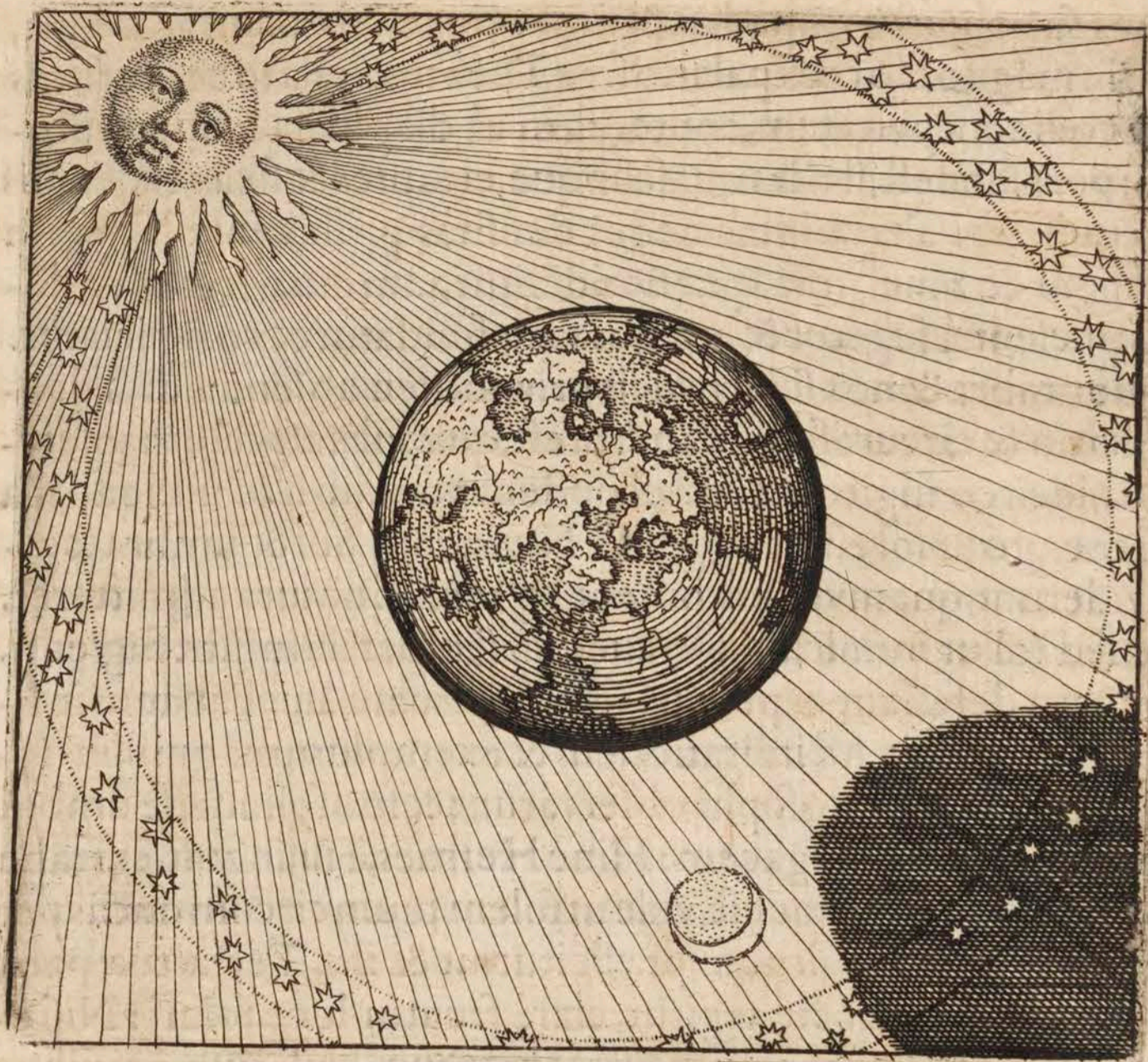
XLV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Die Sonn des Himmels klares Licht kan nicht dicke Leiber durchgehn!
Drumb bleibt ein Schatten an den Orten/so sie nicht kan sehn!
Obwolderselbig ist sehr gering vnter den Dingen allen/
Jedoch thut er nützlich den Astronomis gefallen/
Aber mehr Geschenck geben hat den Weisen die Sonne vnd ihr Schatt/
Dann sie die gülden Kunst vollensühren mit der That.

EMBLE-

Sol & ejus umbra perficiunt opus.

EPIGRAMMA XLV.

SOL, fax clara poli, non corpora densa penetrat,
Hinc illi aduersis partibus umbra manet:

Vilior hac rebus quam vis est omnibus, usque

Attamen Astronomis commoda multa tulit:

Plura Sophis sed dona dedit SOL, ejus & umbra,

Aurifera quoniam perficit artis opus.

QUEMADMODUM in Palatio rotundo seu formæ sphericæ, uno loco ignis incensus illustrat circum circa omnes parietes superiores & inferiores partes, exceptis iis, ubi mēsa vel tabula in medio consistens suo objectu impediatur & umbram tenebrosam admittat, ita & Sol in magno illo cœli palatio sive Theatro cœlato constitutus omnem cœli concavitatem, contenta in eâ diaphana & lucis receptiva corpora, hoc est, stellas quascunque, errantes & fixas, radiis suis illuminat, nisi ubi Terræ intermediæ densitas prohibeat: Ibi enim umbra nigra & tenebrosa, quæ nox dicitur, tam diu permanet, donec solis præsentia fugatur & lux ejus vice fundatur & conspiciatur. Est itaque umbra & nox solaris lucis privatio seu absentia, dies e contra irradiatio & circumfusio. Umbra est, quæ solis aspectum tolerare nequit, idcirco fugiens & se abscondens nunc ab hac, nunc ab illa parte terræ, pro ut sol est ex opposito. Nunquam Sol & umbra se invicem viderunt, quamvis in momento quovis, si natura admitteret, possent; sed sol ut inimicam sibi audiens semper illi insistit fugienti, nec unquam defessam capere potest, ut pulchrè Buchananus in libro spherico cecinit. Ad imitationem & exemplum magni illius solis, ejusque umbræ, Philosophi observarunt & suo soli adesse umbram nigram, nebulosam & fugacem: Hinc Hermes, Fili, inquit, extrahe à radio suam umbram, hoc est, vide ut solem tuum circum ducas per primum mobile, cui Vulcanus præficatur, ut & illa Terræ tuæ pars, quæ nunc umbrosâ nocte tegitur, clarâ fruatur luce solari: Nisi enim per motum primum totum Firmamentum cœli cum omnibus contentis singulis diebus naturalibus, hoc est, viginti quatuor horis semel circumduceretur, sed saltem motu suo proprio, secundo & annuo dicto Sol moveretur, qui infra nos sunt Antipodes, ferè semestri temporis spacio noctem habere & nos diem unum contingeret, & post vice versa illos diem & nos noctem: ut sic totus annus ex una nocte & die constaret, veluti nunc sub utroque polo hæc vices experimento & ratione verissimæ comprobantur. At providentiæ Divinæ longè aliter visum fuit, quæ ideò duplices motus ordinavit planetarum, primum & secundum, & sic annum in multos dies distribuit:

buit: Umbra autem illa & sol diem & noctem faciunt simul, quod sol per se solus non posset, cujus est illuminare omnia opposita loca & corpora, non autem umbram facere, nisi per accidens suâ absentia. Ita & Sol Philosophicus cum sua umbra facit diem, hoc est, lucē & noctem seu tenebras, nempe Latonam seu magnesiā, cujus umbram ignito pharmaco delendam & comburendam esse tradit Democritus, ut lib. 3 Aureæ mensæ patet in initio. Umbrarum utilitas in Astronomicis adeo magna est, ut sine iis illa scientia absolvi vix possit, Chymici quoque suis umbris ascribunt, quod eorum ars ad perfectionem veniat; Quid enim Sol hic sine umbra? Quod pistillum sine campana: Illud quidem facit motum primum, ut sonitus detur, at hæc dat sonitum; illud est plectrum, hæc organum; illud lingua, hoc os magnum: Umbra res vilissima est, non Enti proxima, sic & Philosophorum umbra est quid nigrum nigrius nigro, ut vocant, vel vilius algâ, non propter se, sed hominum opinionem & copiam; Igne quid utilius, quid aqua preciosius, quid terra amabilius, quæ dat flores & amabilia omnia: quid aëre jucundius, quo intercluso, omnia jucunda esse desinunt: Attamen, quia prostant ad hominum usus in latè patentibus suis sphaeris, vilissima censentur, præposterâ imaginatione. Sic & umbra taxatur & communis & Philosophica; Qui in umbris subterraneis diu degunt, si in claram solis lucem subito producantur, amittunt visum & aciem oculorum; Ita qui in sola umbra Philosophica morantur & operantur, nec ei solem adjungunt, iudicio & oculis mentis privantur: effectūque frustrantur. In meridiem sole cœlesti elevato major est calor, est & minor umbra; sic quoque hic calore aucto diminuitur umbra & è converso; Incipiendum itaque sole à meridionali latere ad nostrum verticem se iterum flectente, in Capricorno; & prima operatio usque ad Arietem erit absoluta, tum incipit opus mulierum, usque ad Leonem; & post labor ex labore provenit, donec annus capite caudam apprehendat, ut anguis, hoc est, absolutus sit.

Zweeen Adler/ einer von Osten/ der ander von Westen
kommen zusammen.

Prima vox incipiat ab initio:

*Atalanta
Fugiens.*

Aquilæ duæ, una ab ortu, altera ab occasu conveniunt.

EPIGRAMMA XLVI.

Jupiter è DELPHIS aquilas misisse gemellas
Fertur ad Eòas Occiduásque plagas:
Dum medium explorare locum desiderat Orbis,
(Fama ut habet) Delphos hæ redière simul.
Ast illæ lapides bini sunt, unus ab ortu,
Alter ab occasu, qui bene conveniunt.

Bb

APOLLINEM

APOLLINEM antiquissimum ex Vulcano natum, Athenarum custodem tradit Cicero lib. de natura Deorum. Quæ quidem opinio, si ut debet, ad allegoriam transferatur, est verissima; Quia Vulcanus Solem Philosophicum, qui Apollo est, producit. Sed prævaluit, quod ex Jove natus sit; Cum verò Latona utero gestaret gemellos Apollinem & Dianam quos ex Jove conceperat, Juno Zelotypa Pythonem horrendæ vastitatis serpentem immisit, qui gravidam prosequeretur & vexaret. Mulier miserâ post diutinos errores tandem navigio delata in insulam Ortygiam, ad sororem suam Asteriem, quæ in ea regnabat: Cumque ea insula ferè tota mari inundaretur, parturienti Latonæ locum dedit, unde Delus dicta, quæ Ἀδελὸς erat antea. Ibi igitur enixa pueros; prima prodiit ex utero Diana, eaque se obstetricem matri in partu fratris Apollinis laboranti præbuit; Unde factum est, ut prægnantes in puerperio ejus Numen invocarent, eamque vel Lucinam vel Ilithyiam vocaverunt, quod lucem natis infantibus aperis eorum oculis ostenderet: Apollo igitur natus, & adultus Pythonem matris vexatorem sagittis confecit & Cyclopes occidit, quod fulmen Jovi fabricassent ad interficiendum ejus filium Æsculapium, quem Jupiter fulminatam ad inferos detruxit, propterea quod Hippolytum ab equis discerptum in vitam restituisset. Hæc esse merè Chymica, multis in locis demonstravimus. Latona enim, Cynthia, Apollo & Python, sunt requisita artis, quæ eo modo se habent invicem, ut narratum est. Cum verò hæc ab antiquissimis Poëtis, ut Orpheo, Lino, Musæo, Homero, scriptis vulgata essent, apud ignaros occasionem religioni & venerationi Apollinis præbuerunt. Hinc in multis locis Europæ & Asiæ cultus est Apollo, eique erecta templa innumera. Præcipuè verò Delphis antiqua religione venerandum habuit templum, in quo statuæ plurimæ ex auro solido & argento magni ponderis & artificii à regibus & principibus repositæ erant, cum aliis donariis preciosissimis, quæ ab omni status hominibus religionis causa in sacriis recondita erant. Pausanias refert sceleton æneum artificii admirandi appensum tholo templi fuisse ab Hippocrate. Apollini quoque

quoque sacratus fuit ille celebris tripes, à Pelope, dum uxorem Hippodamiam duceret Oenomai regis Elidis filiam, quem Tripodem fabricarat Mulciber & Pelopi donaverat. Hic in medio templi erectus erat, in quo insidens Pythia afflatum Dæmonis erumpentis è profundo hiatu excipiebat, quo correpta vaticinabatur, & responsa dabat sciscitantibus rerum futurarum eventus. Fuere autem Delphi in Bœotica ad radices Parnassi siti. Templo vicinus fuit fons fatidicus, Cassiotis, cui si faces ardentes admoverentur, eas extinguebat: si procul essent remotæ, subito accendebantur, & flammæ cōcipiebant. Ejusque fontis aqua pota vim vaticinandi præbebat; sed tamen brevioris vitæ reddebantur ejus aquæ potores. Cùm itaque concursus fieret ex omnibus Europæ, Asiæque partibus ad oraculum Delphicum, poëtæ eum locum, nēpe Parnassum esse in medio terræ fabulati sunt; idque ab exemplo Jovis probarunt, qui duab. aq. lib. emissis id experimentatus fuerat: Verùm cùm hæc res historiæ fide non nitatur, non à veritate alienum est, eam chymicis ascribere, præsertim cùm totus Apollo, ut dictum, sit chymicus origine, licet dæmon postea hominum superstitionem sub eo nomine confirmarit & vaticinia dederit. Duæ aquilæ sunt duo lapides, ex quib. unus ab oriente, alter ab occidente venit; q. Philos. multis modis demonstrarunt. Illas Jupiter emisit utpote suas armigeras. Aquila autem Apollini seu Soli amica videtur, quia pullos suos probat ad Solem, quem si sustinere nequeant, ut degeneres excludit. Ejus pennæ aliis reb. cōfertæ dicuntur non putrescere, & aliarum avium pennas devorare, facile inurationem admittere. Non senio, nec ægritudine moritur, sed fame. Crescens n. rostri superioris ad uncitas impedit, ne cibum queat capere; quâ abjectâ in fontem ter se mergit, eoq; modo redire fertur ad juventutem. Hinc Psalmographus: Renovabitur, ut aquilæ, juvenus tua: Ex volatilib. nunquam fulmine tangitur. Pugna est illi in draconem, qui propterea ejus ova confectatur: Quæ omnia ejus naturæ munera causam præbuerunt, cur Philos. aquilam in arte sua prædicent, eique lapidem assimilent, cujus rei cùm innumera exempla in libris eorum sint obvia, hîc plura non adferemus.